

ՊԿՏԵՐԱՋՍ, ԹԵ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Անկապ յուշեր եղյուցի դէպքին

(Բ. և Վ. Վերքն մաս)

Դո՛ւ չես անտերիկան օգնութիւնէն

Համալսարանին հանրային միտքը եւ անոր արտաքին ժամուկը, վերերի առանձնապէս, լուրջ մտահոգում են պատրաստ ինքնով: Ու մանք էր կարծին թէ, ՊԿՏԵՐԱՋՍԻ անհուսափելի է եւ այսօր — վաղը կարող է պայթիլ: Ուրիշներ պակաս յոռետես են եւ կը խորհին, թէ՛ պատեւ — բարձր անմիջական վտանգ զրոյթիցն չկայ: Ու մանք այն միտքն էն, թէ անբարձիւշ եւ, ստացելու ուշացնելու, պատրաստի զինել մէջտեղէն վեր — ցնիլու համար բուլեղիկան շարքը, ուրիշներ համոզուած են, թէ՛ բուլեղիկն հաշուաբարձր հնարաւոր է կատարել խաղաղ միջոցներով: Ըստ անմիջ բուլեղիկ մե Բողոքարդպետութիւն չեն կարող կենսակից երկրորդ ժամանակ եւ անհրա — ժեւորներ զարդ պատրաստը պիտի վերանայի ք ստաշ ք պատրաստի: Ուրիշներ կը հաւատան, թէ՛ ընկերային — քաղաքական երկու զրոյթին — ներք կրնան տեսակարար ապրել կողք — կողքի, ստացել պատրաստը զինելու:

Այս մտածումներու մէջ որոշակի երեսունու — թիւն կայ, ինչպէս եւ թերեւս ասիկէ՝ բարեկամեղութիւն: Զարմանակ չէ, որ պատրաստը արագօրէն աւարական մարդկութիւնը կը փնտաւ անանկործան քննուէրն եւ թէ՛ խոսակցութիւնը համար նոր աշխուշ է: Կը տեսնայ երկար — դուշել երեսին հաստատու տեսական խաղաղութիւն — թիւն մը, զորմ անոր պատրաստը անաւոր ուր — ուսուցիչներ, եւ ասիկայ — պատրաստը ուրուսական — իր կարուած է մարդկութեան զինել:

Պատրաստը, թէ՛ խաղաղութիւն:

Առաջարկութիւն երկու հնարաւորութիւններու մտաւոր ալ կարել է թեր եւ զիմ լուրջ հիմնական մտածելու ընթերց: Լուսանկարի կրտսեր ու — նին, կըր էր պիտի, թէ՛ պատրաստը երկու կողմէն: Համար ալ շահաւոր եւ ցանկալի չէ: Սո — վտանգը պատրաստը պիտի չունի, որովհետեւ խաղաղ միջոցներով ալ աւանդի նուսենաներ կատարած են եւ ի վիճակին են նոր լաւորութիւններ ձեռք բերելու: Միայն կողմիկ — անտէր տեսակցութիւն ու առաջնակի պատրաստ չեն չափուելու: Ամերիկային պէս հօգը ուժի մը հետ: Ուրիշը: Միւրեքսին ներքին պայմաններն են, ինչպէս եւ Մովսէսներու կողմէ զբաւառած երկրորդին ներ — ջին միջակը թույլ չեն տար նոր արեւմտախորհրդ — թեան մը պիտի նետուէր: Մովսէսները պիտի չունին ինքնուր պատրաստը, որոն հետեւողը կարող է հակապատրաստ լինել երեւց համար: Ընդհանրապէս, երբեք առաջնակիան ընթացքը կը թելադրէ, որ անտէր անկ կերպով զրուշ — նան պատրաստը հրահանգէ: Ասով կը քաղաքագիր Մովսէսներու: Քաղաքագիրութիւններ եւ պատե — րաստի հրահանգներ զիմ քաղաքացի ամբողջ:

Պատրաստը կը խորհի եւ Բողոքարդպետական աշխարհը, որ առաջնակիան եւ երկնակալութիւն խաղաղութեան եւ պատրաստի թիւնակ: Եւ երբ ալ արեւայ փոփոխը կը զինուէր ու պատե — րաստական պատրաստութիւնները կը տեսնէ, ա — տար պատեւար ոչ թէ պատրաստը տեսնէ եւ, այլ պատրաստը անկարելի զարմանք: Գաղտնիք համաձայն չին իմաստութեան թիւ՝ երբ կ'ուզեն խաղաղութիւն, պատրաստութիւն պատրաստը: Եւ Բողոքարդպետական սկզբունքն իշխուան ու ու — ղիկն ծանօթ մարդը երեսուն չունի չափաւոր — լուր, որ այս, Բողոքարդպետական ապրելու չեն պատրաստուել յարձակողական պատրաստը հա — մար: անոնք նպատակը ինքնապաշտպանութիւնն է: Այն անոնք պատրաստ ուժի, որ, օրինակ, պատրաստութիւն է Ամերիկան, Արեւմտեան եւրո — պայր զինուոր աներկիւն օտանդալութեանը, նպատակ անոր ապահովել տեսական խաղաղութիւն — թիւնը, եւ ոչ թէ նոր պատրաստը հրահանգ:

Առաջնակիան, ուրեմն, երկու հակամարտ կողմերն ալ, երբ թուէ թէ՛ չափաբարձու են խաղաղութեան եւ անակը — անկերը կը պատ — րաստութիւն պատրաստը, եւ պատրաստը ուրուսական պայմանայի՝ կարուած է մարդկութեան զինել: Պայմանական պատրաստամասն անկեր կը հաւատան, թէ՛ պատրաստը այսօր պակաս հա — ւանական է, քան երկու — երեք տարի առաջ, քայց հանրային միտքն ու մասնուր ինքնակալ աշխի — ջարածը ալ անպատրաստ չարցով չան երկու — երեք տարի առաջ: Կը կարծուի, թէ ոչ որ կ'ուշ — ջէ պատրաստը, քայց անկերը կ'ապրեն պատե — րաստի առաջնակի տան: Ինչէ է այս տարբերակի երեսնայի պատեւար:

Պատեւարը այն է, որ պատրաստը չիլլալ — չըլլալով արդիւնալէս կարուած է ուժի մը, որոն փշաւ ոչ որ հաւատար ու փառաւորութիւն ունի: Սե — մերկիս եւ Եւրոպայ աշխուշ փրկուածը, որ Մովսէսները հառաքել զուրկ են արժեքէ, եւ աս — տար Քաղաքագիրութիւններ ունի կը նշանակէ: Անոր խաղաղագիրութիւններ կը լայն ըլլայ եւ վա — րապիտ մը, որոն ետեւ ծածկուած է պատե — րաստը: Որովհետեւ վերին հաշուով կարե — րագրի կամ խաղաղութիւնը արդիւնալէս կարե —

Ե Գաղտնիքը կը հորցնէ թէ չէ՞ր իրձանարը արեւոյ ալս անմեղեկութիւն այս արտաքինի տե — ւաւորներ ասիկէ: Գաղտնիքներն թէ՛ անկերներն կը ցանկ ալս անմեղ փրկուած վայր, որովհետեւ անտէր չէ մէկ մեղք ունիլ պիտի այս պատե — ժին համայնքին: Եւ այն ու շատ կը ցանկ որ ալ — կը համայնքին: Եւ այն ու շատ կը ցանկ որ ալ — իր արտաքին չէ արտաքինը, կարծի Մովսէս — ան պատեւար է այս պատեւարին, որուն իրապէս պատեւար է եւ անկեր իր անհատար մեղքերուն պատեւար է կը երկու այս անմեղ գտնէր: Բող ալ չեն արդարապիտ իրձանարի եւ անս այս անմեղ գտնէրուն որոշք իր անհատար մեղքը կը քաննէ երես տեղ:

Այս խաղաղը համարակէ, բարձր եւ խիտ որոշ կերպով արտաքինաժեմ էր, որովհետեւ զիտէր որ Քաղաքագիր կը քանէր կարծի մարս — զուրկ էր ետեւը կը քանէր հաղորդակցութիւնն ու արտաքինաշխուշներ խաղաղութիւն:

Ե Գաղտնիքը կը հորցնէ թէ եւ երբեւ Պերն — ցեղի, Ինչ կայ ունիլ հանրային հետէ: Գաղտնիքներն թէ՛ քաղաքագիր իր անհատար տեսակէ այս մարտերու ապիկէ հայրեն կ'առնէ տառա — քանքները: Վարդը ու փառքար կ'առաւարտ — րեան էր արեւմտեւ լուծին տակ, տեսալ ալս ան — քաղաքական ապիկէ մարտերուն: Կը քանէր մը հրահանգը եւ կը երբեւ արդ ու մար — ցութեւ, չէր կըրտա անհատար մայր ալս ապիկէ տեսաքանքներուն հանդէպ: Եւ հետեւաբար զո — հեց իմ խիտ հանդապարտ եւ շահարկ զործս մարդարարական այս մէկ զորդարարական, որ կը յուսակ թէ՛ որոշ թեքնաւարտ կը կըրտա — րակէ հայ տեսաքանքներուն մէջ:

Ե Այս քաղաքագիրութիւնն վերը առաւարտ — րակէր քանտ ու պատեւար հակապատրաստ կ'արեւմտէ մը:

Ե Աստու մը արքնալէս վերը լուծի երկու քանտարարական խաղաղութիւններ, լուծի ըլլալու — լուծ ցամ ձայնով կ'ըլլին:

Ե Արքանալ խաղաղութեան, (պիտի կ'առնէր, պիտի կ'առնէր) Է հանդէպ այլեւս թէ՛ հաճախ տեսաքանքներուն էր, թէ՛ պիտի յոյս մը ալ ունիլ արտա արքանալու, որովհետեւ քանտա — պատեւարն ալս խաղաղութեան ըլլալ տակ երեւց անմեղական կարծիք: Բայց քանի մը օրք կ'ըլլէր քանտը եկաւ քանտարի քաղաքագիր Պ. Գով — րտաք, որ հաղորդէր չուրս ու աւանոր լուրը՝ մահաւոր քաղաքագրութեան էր: Աստից իրապէս — րեւանութեան իրապէսներ, անմիջապէս քաղաքի իրտին, որ պէ՛ք պատաւ մարս վերին համակալ զրիւն եւ անկէ պատաւական մը տեսալու: Հա — մար միջոց արդէն իրեք մահաւորաւ զործս — րտութիւնն առաջ ինքնուր, որ ինք միջանակը թուրք արտաքին զործք նախարարութեան մաս, այս ինքնարդիւն զանգարտ տալու համար Եւրո — փոք ինք իսկ Պ. Գովտաք եկաւ հաղորդելու թէ ինչի շնորհաւոր էր միջոց՝ համակալ զրիւն եւ պատաւական տեսալու: Համար:

Ե Կամուր Մեկնիլ քանտ օրն իսկ ամբողջ Պերնցներն տարիւնդայ իրլլալ՝ մահաւորա լու —

—————

ուած են Մովսէսներն:

Կապած չէլայ, որ բուլեղիկներու սկզբնական նպատակը Բողոքարդպետական կարգերու տարալուրն է: Համալսարանին Մովսէսներու հաստատումով: Այդ նպատակը, պատեւաներու համեմատ կարող է դառնալ անմիջական կամ յետագայով փոստ — անկի մը համար: Մեղք էր, թէ՛ Ինչ են Մոս — փուլակի հաշիւները: Փոխադրութեան ինչպէ՞ս կը զեւհանալ տարաքանական պայմանները եւ երկու կողմերու ուժերու տեսալարը կըլլու: Հարց մը, որուն ոչ որ կըրտա աստից պատաւական տալ, քայց Փոխալսարան, թէ՛ անկէ ան հասուն է այն զի — տակցութեան, թէ՛ մահաւոր է հակապատրաստը զեւհանալ զէնք ուժով, պատրաստը կը դառնալ արտաքինալիկ: Երբ անոր հաշիւներն մէջ չէ տեսնել անմիջական պատրաստը, խաղաղութիւնը անտէր մը ալ կը շարունակէ: Կարելի է թեր ու զէմ երկնարդութիւններ ընել Մովսէսները հաշի — ւան եւ դիտարարութիւններու մասին, քայց անտէր երկնարդութեան տեսալարն անդին չէ անցնիլ: Մեկ իրողութիւնը այն է, որ ալ — խաղիկ խաղաղութեան կամ պատեւարով քանտ — լին կը պատեւ Մովսէսայի ձեռքը, իսկ Մոս — փուլակ, իր հնարաւորութիւններով ու դիտար — արութիւններով, ծածկուած է անհաւանալ զորով

Երբ Մովսէսները կ'ուզեն պատեւար — Կ'ու — անհաւոր պատեւար:

Երբ Մովսէսները կ'ուզեն խաղաղութիւն — Կ'ու անհաւոր խաղաղութիւն:

Այս է միակ պատաւարներ արտաձ չարցնի՝ պատեւար՝ թէ՛ խաղաղութիւն: (Խորագրական ՀԱՅՐՆԵՒԻԿ)

Թուրք ծանօթ նրապարակագիր Ապիսին Տա — վեր Եւրոպի կը քանգաղան Ամերիկացիներն (Հիւս — լուսիլիք, 22 Յուլիս):

Ամերիկային կառավարութիւնը իրը զին — ուսարան օտանդալութիւնն արշուր է մօտքս հինգ թորգիլիկարած եւ երկու քնդօժիկայ տալ Յունաստան:

Հայր մե՛րք, Թուրքը նաւատարմին Ինչ պի — տի տան: Մե՛րք կը փառաբերել որ Հելլենի նաւա — տի արքան զարմալ, քայց Թուրքը նաւատարմը Ինչ պիտի տան: Վաղը կըր պատեւար մը ծաղիլ նաւատարմին տրիպոլիս եւ կուլիլ Թուրքիայ հետ:

Իրաւունք յունի՛քը քանկը թէ՛ մեղի ի նպաստ կըրած օտանդալութիւնը խորհրդանշական քան մըր երկու օտանդալութիւնով մը չենք կըրտա Թուրքը է, եւ չէին օգնութիւնով մը չենք կըրտա Թուրքը է, եւ փառաւորն պիտի թեր թէ՛ Ամերիկային կողմէ Թուրքը նաւատարմին կըրած օգնութիւնը տկար է, արտաքինալ է:

Շատ թէ՛ նաւ արտաձ է, յաճախ քան չէ արտաձ, իսկ արտաձ չորս թորգիլիկարած պիտի տը — րալ թիւն եւ արտաձական կարողութիւնով տկար կը մնան կարծիք նաւերուն ապիկէ:

Քանից պիտի թեր թէ՛ օգնութիւնն տորիլի մը արտաքինարար պիտի ունիլ:

Դանիսկցիները տարբեր պիտի մը քործիկն, խաղաղական մարտաւանդութիւն Բուկարես զիւրկով, այս կըրտով իրապատեւարին Սեւ Մովսէս կարծիքը նաւատարմին ուժը:

Ասոր փոխարին մեղի քուտեղս թէ՛ ամերիկ — ան օտանդալութեան ծրարքէ՝ պատրաստ — րակէրկայ մը եւ երկու քնդօժիկայ պիտի տը — րան ինքն ծախան: Եւ ինչն օգնութիւնով մը չենք կըրտա Թուրքը է, եւ քանի չէլայ իսկ, թորգիական, ոչ ալ քնդ — օժիկայ չէլայ: Եւ կարծիքը նաւատարմին քաղաքա — յաձ արտաքին եւ կարծիքը նաւատարմին քաղաքա — յաձ արտաքին:

Ռուսերը ունին երկու դրահաւոր, Հինգ ալ — ծանաւ, 22 թորգիկարած, 10 թորգիկարած, 32 քնդօժիկայ:

Իսկ մե՛րք ունիլ մէկ դրահաւոր, յաճախ քան չէլայ, տար թորգիկարած, Թուրքի — րան տան, ինչպէս, տար տըրտան ունիլ: Թերեւս րուսական քնդօժիկաներու թիւն ասիկէ շատ է, եւ ինչոյց արդիկն եւ թիւնիկն միայն զորդարար լու — նինք:

Ամերիկան իշխանութիւնը ո՛ր օրուան կը տպուէ, Թուրքը նաւատարմը ունեւարանը հա — մար: Այդ պարագային օրուոր զիմ փառ կ'ու — նեւայ: Կ'ուտալիլիկարած հետեւանք մէջտեղն է, եւ

Կը կարծիքը արտաքինութեան տարածուելով ամեն կողմ: Կատարել ամերիկ կը պաշտէր Թուրքը հիւ — պատաւարաններն ու զեպատաւարաններ, եւ կըրտ — չէ օղը հանել քանտը, երբ մահաւորաւ զործս քանութիւն լուրը հանի Պերնց: Անուշաւտ — րակի կատարողութիւնը կարելի չըլլաւ զուրկ, պիտիական կառավարութիւններ անտէր կը զրալ ինքնիկն ու կը զիմ ծրարական կառավալ — արութիւն, ինքնուր, որ ապուր միջա — մտութեան մը ընկ Բաքըրքանի Դրան մօտ, այս ապուր արքանալու եւ քաղաքական հաւանա — կան քաղաքականութեան տեսալ յանդէպ համար:

Ե Գովս կը հանի զալաքուշուր լուր մը, ու — րուն համայնք այս քաղաքին երկու կարտուր կե — տերուն ժամը ասիկէ ունիլ: Կըրտալ պիտի պայթիլն, երբ իմ մահաւորաւ զործածիլ:

Ե Ծրարական կառավարութեան միջանաւ — րակն եւ ալ լուրն տարաւորութիւնը կ'ուտանի ինչոյց անմիջական արքանալ: Բէյ տեսնիլ քնդ — չիկարողութեան կառավարութիւնը Միքեղէնի կա — յարանք, ուրիշ մեկնելով կը համարէ վիճակն, ուր զրահմ կը համար: Բայց Կովսիական կը ստա — նալ չէր մը, որուն ծրարի կը հանդիմանէր:

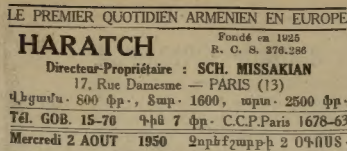
Այս յոյժ հնարաբերական պատմութեան յա — ջարդով տարէ պատաւարութեան եւ մտերմ — կան այնպէս տաք խաղաղութիւնն վերը կըրտար Ժօրիկ հարաւորութեան զոյց տալու իր փա — րաւոր զորդարանք, զոր իրեն նախաւոր իր 2. 8. Դանիսկցիները, ի նշան երախտարարութեան եւ փար անոր կառավարած հակապատրաստ մա — ւորութեան եւ կործանող փալան զորին:

Երեք փոստան մտերմիկ տեսակցութիւնն է վերը հրահանգ կ'առնէր այս պատաւարական մար — ցաւերն եւ իր համարակի տրիպոլիս, որ մաս — նակցան եւ ալ քաղաքագիրութեան, քայց յալա — քան էր փառելի կը լուինի հետ, զոր միտարի քե — րան էր Մեկնալ:

Յաճախ իր քնդիկները, խոստումով կը ստանալ որ ինչոյց անտէր, որ 37 արտաքին ի կը պաշտուած մնացան է քաղաք անտիկ կողք ձեւա — ղիլ իրականակ քաղաքական մէջ:

Լեւոյց որ երկրորդ համալսարանին պատե — րաստի միջոցին ձեւած է Հայրեն պատաւական ալ քարեկամ:

Ֆրեդմ

በፊፖላንድ፣ ሪ. ሆላህሊቶቲሊኒ

0 ၃ ၉ 0 ၃ ၈ ၆

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'արժէ տռանձին խօսիլ այդ մասին: Ծ.

զանազան մոտոտեխնիկի և ցալուվայի բացերն ալ նշմարուեր է, համաձայն թրքական աղբիւրներու ըրեք ականներ երեւան հանուեր են սուղանաւի

Ի՞նչ քանակությամբ փոխանցվում է իրավաբանական ֆունկցիաները

ՔՈՐԷԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՌԶՆԱԽԱՆԵՆՆԵՐ ՈՒՃԻՐ ԶԱՄԱՆՔ ԵՒ ՈՒՆ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

८

Քրեկոի Պետական Համալսարանը հրատարակած է առիթ թափ 7000 գիտական աշխատութիւններ Քրեկոի Բժշկական Համալսարանը երկին արդէն առաջ է 10,160 ժամանակը Այժմ տն գիտական 2,415 ուսանողներ եւ հիշատակն 380 դասախոս

Երեւանի Քրեկոի մէջ կան 11 Բաժանորդ, պատկանող արտադրանքներով (Ա. Խորով, Ա. Վասնով, Վ. Անդրեանի եւն.) :

Քրեկոն է Վ. Ի. Լենին 3 փոխադրութիւն ճարտարագիտականը կանաւոր չորս բաժնէն ընդ մէջ հիշատակ 2,100 ուսանողներ եւ հիշատակն 180 դասախոսներ: Կանաւոր ունի 14 գիտական ուղ- խաւանոց:

ւեցին Ձինձով, որ զիտաւոր բանալին է ամբողջ- կան խարխիւն՝ ծաղկուն, մօտ 100 քիւմիթի չհուս: Կարմրեւոր երկն ամբողջ ուժը Բաժան էին այս բաղադրէն վրայ: Ամբողջական վերջապահ զոսմարտակը հաղթ ապանալու պարտաւոր է: Հե- ուղիքը հրաժ թէ ամբողջական կորուստները ծանր էին, իսկ ճակատագրիկ կորուստները՝ կրկա- պատկի կամ կարմրեւոր յուսահատական փո- ռէր կարող ընդունան, զգիւր ծաղկան յառախաւու Համար: Անոնք այժմ երկն ուժերը կը համա- խմրեն լեռնային լրջաններու մէջ:

Վերջնական ճակատին վրայ հիւս. Բոլշե- ցիներն ուն առին Ձիւրի թաղաքը զոր Ամբողջ- ցիները զբաւած էին կերպիւր օր: Արեւելեան ճա- կատին վրայ կարմրեւոր յուսահատական փո- ռէր կը կարճան ճնշուտին հարուած քր տալ, քանի զեւ չեն հասած ամբողջական մօծ ուժերը:

Ք. Զօր. Մէ Բարբըր Ծորոցա զնա, իոր- ճորդակցելու համար ապրանքանք Ձիննառնի ճակատային՝ Չանկ Բայ Շէքի հետ: Մտաւորա- թիւնները զարդան կը պատկեր: Ձիննի յու- ռիւրն համաժամ, Մէ Բարբըր առժամային Ծոր- ցա փոխադրած է իր բանակային, որ կը գտնուի Բոլշեյի մէջ: Այժմ Բայի թաղաքի կը վարէ Բոլշեյի զործողութիւնները:

Խ. ՄՈՒՈՒՅԻՆ ԱՆԱԶԱՐԱՐՈՐԸ
Այսպիսով Խ. Մոլոտովը զոսմարտակը երկի, երեւալիս, ճակատային Բարբըր Խ. Մոլո- տովի ճակատային կը: Մայիս, որ հետեւում օրակարգը չուած էր -

1. Ընտանիք Ձիննային ժողովրդական ճանա- պատկերին կրեւ, ներկայացուցիչ Ձիննառն - նի: 2. Ապագային կարգադրել Բոլշեյի լեռ- ղիւր: 3. Ընդունել օրակարգը:

Պ. Մայիսի ինքնուր մէկ մօտ առաջ Մ. Նա- ճանդըրը օրակարգը անդուշտ էին երկն բանա- ձնել, որ ճանախաւարպէս կը զոսմարտակ իւս: Բոլշեյ, Ապագային զանիւրը արձա- մարած ըլլալուն համար եւ կը ջրուրի թուր անդամները չզոյճն ճակատային ուժերուն: Այս առիթի անգամ մը եւ կը յայտարար թէ անհրա- ժեւտ է արկայիկ Այսպիսով Խ. Մոլոտովը, որպէս զի տեղին վրայ տաճմանափոխել Բոլշեյի կրեւ:

Բոլշեյներ կը կարծեն թէ ի. Մոլոտովը զիտաւորական պարտութիւն մը պիտի ըլ, ե- թէ տանիքին մը յայտարար զիւրին պատճա- ռուտն կրկին իր անպատիւր վաստի զի Պ. Մա- յիս ի. Մոլոտովին անհրաժեւտ իրաւաւորան է եւ իր սիրելի անդամ յարգանքին, ինչպէս Մոլո- տովը, կրտսերն եւ Վիկտորին: Միեւնոյն առնի սրտի հիւսնողութիւն ունի:

ԽՆՁՈՒ ՊԱՇԱՐ ԿԱՐԱՐՈՐԸ
Բանի մը օր է զի իւրեւղ մը փոստ է Փա- ռիւրի ցանալու Բոլշեյին մէջ: Եւրոպիկ՝ Թոյլէ Թոյլ, — չափաւոր քան: Մուրճ, բրնձ, իւղ, օճա- կը փնտռել ամենին ալ, պոչ բռնելով նպարաւա- ճանտներ, առին:

Փերթերը կառավարութեան ուղադրուեցին զի հրաւեր կան իրաւաւորներին վրայ, որ իւ- տեւան է առաջ յարկերն եւ պիտի ճանաչէ իրա- ճարտարութեւ ան զոսման:

Պաշտամանը չընտանդուեցին մէջ ոչ միայն կը չերթան իրաւի զրջանքը, այլ եւ կը հաւատ - տան թէ քաւար պաշար կը գտնուի երկրին մէջ: Ճանախարհիւր կան որոշեալ կան — գործը- թան են պաշար ամբողջ: Անիւր կը կին մը կը նե- յայտային իր Թաղի նպարաւաճանքին եւ մէկ իւր չափաւոր կ'ուզէ: Բայց, տիկին, զեւ երկի կը օր- չին զիւ պնդել:

Իրաւաւորն այս իրաւաւորներին պատճա- ր ձեւառն նաեւ արմարկային, իսկով առաջ թէ շատեր չափաւ, սուրճ, բրնձին նա, սուրճ են ի- ընդ ճեւ կաւար անհրաժեւտ են լիւսնալով որ նեղու- քիւն պիտի երն վերադարձնէ: Ձիննային իւսա- յուրեւրն է զոր կը քաղարթ թէ այս իրաւա-

Խանաւորի սարեղարմը

ՄԱՐՏԵՍԻ ՄԷՋ

ԿԸ ՏՕՐՈՒԻ ԴԱՆԱԶՆՈՒԹԵԱՐԻ
Հ. Ե. Դ. ՄԱՐՏԵՍԻ ԵՐՔ. ԿՈՄԻՏԵԻ

Կը ժամանակին Մարտիկի եւ ջրաններու քա- լոր Դանաւիցական խոտերն ու ինքնալուրիւնե- ռը, ինչպէս նաեւ Հ. Ե. Դ. Նոր Մարտիկի ԵՐՔ. Վարչութիւնը իր քաւոր խոտերն ու կապար իւսի ժամանակները:

Պիսի ծախսուած է իւսի կարունմի Բաղաւալուն Մ. V. SAVINE

Կը նախաւաճէ ընդ. Ե. ՊԱՐԿԵՆԸ: Կը քա- նախաճէ ընդ. Ե. ՊԱՐԿԵՆԸ:

Այս կերպիւր ամբողջ օրը, Վալարիկ անտառնի մէջ:

Գեղարուեստական ճոյս բաժնի Հ. Ե. Դ. Նոր Մարտիկի կողմէ: Պուրի մթցում, առաւտան ժամը 9/12, յանգիւրներ պիտի ստանան իւս- լիւր: Ժնոս պիտի զիւրաւարտելի զինելով: Զուրը պայտաւորած է:

Շրջանի ժամրկները պարտաւոր են այժմէն պատկանել իրենց իրեւելիսի միջոցները:

Մ. Խանաւորի արշաւանքին — Վալարիկ — ար- ճարաւարտուելու համար զիւրի ժամարդ Սիւր- տակէ Պետրոսեանի 20 rue des Petites Maries, Մե- ռիկեանի 13 rue des Dominicaines եւ Ա. Բէռնէանի Photo Rex, Place Jules Guesde:

Մ. Գոմիւր համար զիւրի ընկեր Գ. Բէռնէան- Կը իւր Բոլշեյի համար ընկեր Ե. Տէր Մարտիկ- անի:

ՄԵՆ ԴԱՆԱԶԱՆԻՒՄ

Կազմակերպուած Ծ. Կ. Խաչի Աֆորիկի ժամանակները կողմէ: 6 օգոստոսին, Միւսոն, Tapis Vert, Պալ աղիւրի մօտ:

Երեւելիս — Bld. Carnotին առաւտան ճիւղ ժամը 7/12 օրօքարով, Աֆորիկին:

ՆիւՍԻ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի. Գալաւաճաղէր՝ այս կերպիւր, առաւտան ժամը 9/12 մինչեւ երկուրեւն ճիւղ, Լուսնային իւրեւր խոտը ծովազերիայ եւ ծառայատ քաւարն վրայ: Եւսին մեկնում օրօ - քարով ժամը ճիւղ ճիւղ: Արձանաւորել չորս օր առաջ:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԷԼԷՆ ԿԱՐԱՊԵՆ ԷՄԵՐԻՆԸ, իր ոգրացալ ամուսնուն մահուան հիւնդերով տա - ընդարձան առթիւ 1000 Փրանք իր յուրիւր Ծ. Կ. Նաչին, իսկ 2000 Փրանք կը քաւարէր Հանդա- ւան ճան ցանապարհայիններէ կողմից Մամիկին: Մտաւալ ԵԱՄԱՐԸ:

ՊԱՆԵՆՈ - ՔԱՆԱՆ Հ. Կ. Խաչի ժամանակը շորճաւար, Բարբըր ստացալ է 500 Փր. Տիկին Վերթին Գրոյնեանէ եւ 1000 Փրանք Տիկին Վար- ցուհի Շիրինեանէ:

ԻՆՈՒՆ ՇԻՐԻՆԸՆԸ կը փնտռէ քաւոր, Պա- ճա Շիրինեան, Շոր անուր Շալոր, մօր անու- ր Նաչին, ընկ Քոնիացի (ՅՖՖԵ Մէրտուի փողոց): 27 տարի է արարել զարձակ, իսկն իւր կարճացուած են: Տեղեկացել Պուլիս, Մարիոններ, 37 թիւ:

ցումը պիտի ծառայէ զինքը քաւորացելու, ինչ- պէս տեսնել պատկարով ընթացիկը:

Ք. Զոյգին զիւր պիտի աղ, 4 % առաք մը հաստատուած ըլլալով արմարիկ վրայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱԿ

ՔՈՒՐԻՔԻԱՆ ԱՄ Այսպիսով Կիւսկուրեանի մէջ տնեւու համար, խորհրդակցութիւն մը պիտի կառարեն ծրարանի, Անդրիկ, Խաչիկ եւ Բոլշեյի արտաքին նախարարներ, Միւսոյ - պուրի մէջ, ինչպէս կը հարուրէ Անդարալի ան- թիւը:

ԱՆԻՐԻ ՉԵՔՐ ՄԸ ԵՆՈՒ, — Թուսնաճի հիւ- լեական ուսում, Կիւսկուրեանի Մ. Նաչանը - ներունի մէջ, համաձայն հիւսնական առի յան - նախալուրի վերաւանայ ինքնակարգին: Այս ուսումը չորի արձակուրդ ընդարձակ տարածութեան մը վրայ, փայտելու կը հարկաւոր թուր ողջ ծա- յոնքները: Յանձնարարութիւնը ինքնին տանի կ'ա- ճի մեղայ յաւանդելով զիւր անձնաւորեաց իւս- թի մը հասած է հիւսնական ուսումը ինքնին արտադրութիւնը եւ թէ 4 յաւալ կը արտա- թէ մէկ տեսակ հիւսնական զինքներ, գիտական ու - տաճարութիւնը: Անուր քաւարի կը պա- ռեն ուրիւ մանրամասնութիւններ:

ԵՐԵՎԱՆԻ

ԱՅՐՈՒՄԸ — Հ. Ե. Դ. Մ. Միւսնային Եւ- թարմարի թոյլ: Ժողովրդային արշաւարիկ իր- լիկուն ժամը 9/12, ստորաքին ճաւաղաներն: Պարտաւորել ինքնալուրիւ:

ԼՈՍՍ ՏԵՍԱՐ

ՀԱՏ-ԲՈՅԺ

Թիւ 115 (Եւրպիկ), տանիքով տարի: ԲՈՒՄԱՆԻՔԻՆԸ — Խնթերը կըրթ զի- ռէ... (Ե. Նարեկ) — Ինչպէս կ'առ տալ (Տէր. Փալարեան) — Խիւրը — քանիւր (Առաջ- Մարմին) — Կառարութիւն (Փոքր. Գեղալը - եւն) — Մալաւիկութեան առաւելութիւնները (Տէր. Գալարեան) — Եւրպիկային նշան - ները (Տէր. Լոյսեան) — Լուրդալիւրուն օգա- կար (Տէր. Գալարեան) — Օգոստոսը զեւա - թուր (Բալան) — Հոգեւորական թէլու - թիւն (Կոյսեան) — Զարգացում: Տարեկան բաժնիկները ծրարան 600 Փրանք, արտաւանք 750 Փրանք: Դիւն 17 rue Damesse, Paris (13):

ՈՒՍԱԳՆԱՍԻՈՒՅԻՆ

ԴԻՊԻ ՀԻՈՒՄ ԵՒ ՎԵՆԵՏԻՅԻ 7... 18 Սեպտ. 1950
Արձանաւորութիւնները համար զիւրի — Paris: 10 bis, rue Thouin : Lyon: 78, rue Rabelais : Valence: 11 rue Belle Image : Vienne: 12 rue Victor Faugier : S. Chamond: 1 rue du Presbytère : Marseille: 86, rue d'Aubagne : Փարիզ — Եւրպիկ — Համ - Փարիզ 20.000 Փրանք: Արձանաւորութիւնները զիւրի պայմա - նաւան է մինչեւ 10 Օգոստոս:

ՓԱՐԴԻՔԻ ԿԵՐՈՐԸ
PARFUMERIE — MAROQUINERIE
Au SAC PARFUMÉ
ՏԵՐ ԵՒ ՏՈՒՐԻՆ ԴԵՄԱՐ ԲՈՐՈՍԵՆ
Վերջին նորաձեւութեամբ մարմարային ա- ռարաններ, fantaisie գաւարիկներ, կիւնար պա- յաւանքներ փարիքան նախալուր եւ ընտր սer- vietteներ այլուր իւրաք: ՄԵՆ ԼԵՏԻՔԻՆԻՆԸ ՄԵՆՈՒՄ ՎԱՆԱԶԱՆԻՔԻՆԸ ԱՆՈՒՄԱՆԻՔԻՆԸ, ԱՐԵՎ ԿԱՐԻ
ARTICLES DE PARIS
Gare du Nord մօտ: 106 Bld. Magenta, Paris (10) Tél.: Nord 05-78

ANIS PHENIX 43
Աշխարհի առաջին վաճառանքը
ԴՐԱՍԵՆԵԱՆԵՐԸ
ՓՈՆԱՐԻՈՒՄ ԵՆ

48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)
Tél. TR. 12.31 et 12.32
Կը գտնուի թուր Հայկական եւ արեւելեան նպարաւաճանքին մօտ:
Ընդ. գործակալ՝
ALBERT BACRI
ANIS PHENIX 45
Garanti distillé

ԱՄԱՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐ
Կը յայտարարէ յարկին հայրնակցիներն թէ քաւար մը ընթերցու համար իւրաներիկ աշ - խաւանք մը, ուր կը պարտաւորեն առաւա - կար իւրաներիկ, շատ անոս զինքներ: ՄԵՆ ԱՄԱՐՑԵԼԱ ԵՒ ՓՈՒՐԲԱՐԵՆԱԿ
Ինչպէս նաեւ ամբողջական իւրաներիկ անդե- լի զինքներ, յարմար ամեն կարգի աշխատանքնե- ր: Կար ժամանակի համար 100 ֆր. ԲՈՒՄԱՆԻՔԻՆԸ ԴԻՊԻՆ՝ PEINTURE B O L A K 79 Ave. Vincent André La Vallée, Marseille Հիւսնային GA. 91-34

Մեր գիւղը.— Է.

Շատ անկամ արևմտա կուիներ, ոճերներ կը
րտահէին, չնչին, անհեթեթ պատմաաւանդուրդ:
ուն ընկալած արմ յուն է, երբ անհնապարհ ըս-
տէնք մը կամ լիզուամարտի մը տոթիւ զա-
կներ, արժանազաններ զաւրիւն, իրարու աջ-
ուս պատման: Կոիւն է, թէ յաջորդէ բնակաւա-
ր արեւիքի ճինը, որ սերունդէ սերունդ կը փո-
նդորդէ:

— Այս ինչ թուականին քու հօրաբղ իմ մօ-
րարիս շարիք ըրեր է, ես ալ իր վրէժը պիտի լու-
ծեմ... »:

Փոքրիկ տղաքն անգամ, որոնց ինչքը դեռ
բանի մը չի հասնիր, տեւական կերպով ապայխի
թիւադրուծութեան տակ կը մնան եւ այս ոգիով կը
սեծանան: Գիտներու միջեւ ունենալը յաճախողչ
կը դառնան:

Կը պատահի որ « Խենթ Մէհմէտ »-ը կը կարգեն: Ընկերները կը սկսին կատակել իր հետ, օձիկը չեն ձգեր, հէյվայի խնջոյք կ'ուզեն:

Փեսան զ ուզէ փրկուիլ հէլմայի տաղտուկէն,
« Հոմա քլլար, երբ կարողը զայ կը խորհրէք »
Ըսելով: Ընկերները շնն վհատիւր սակայն, կը կա-
տուկեն եւ կը քաջըջն, այնքան որ Մէհմէտ ածե-
լին եւ հանէ ծոցէն եւ կը կորէ Մօլլա Հասանի
տղուն, Ահմէտի հօտը:

Աղմուկ մըն է կը փրթի, իրարանցում եւ յու-
զում: Յետոյ անիրաւուն կողմին հասողցում
կուտան, որպէս զի զատեն հրաժարի, միւս կողմն
պի պատրաստել մը զտնտիս խնդրին « արկածի »
աղին կուտայ եւ իր չուէ հիւանդանոց:

Ուրիշ դէպք մը: — Գոռնտալլիի չունէ կը գրգռւտէր Ազ. ԲՆՃէպի շանը հետ: Սահել յայտնեայ, մէկ է վայրկեանի մէջ կողմերը կոկորդ չոկորդի եկան, ահաւոր, ամօթալի հայտնաբերէրդ: Արդէն այս դործին մէջ զֆրիւրէ ձական պայման է:

Որ ասէնէն փառաւոր հայրոցանքները շա-
նչմէն տղամարդու պատիւին կ'արժանանայ: Քա-
նի հայհոյեան, անքան կրակ կ'ը կտորին: Այնքան
կ'ը պտանի որ ձայնները իր մարին: Ամբողջ գիւ-
ղացին կոռւարարներուն շուրջ հաւաքուած, կրա-
կին վրայ իւղ կ'ը թափէ:

Դանակները, տարձանակները չեն
անուշադ, կեններ, տաղար կը սկսին մէկըմէկ զար-
կոծել: Կուտակաւորներ իրարմէ բաժնէն ու չամար
ոմանք կը վիճաւորէին, եւ անորեք ալ անիթք չեն
փախցնել եւ կը փակցնէին ու ու ձախ:

Այլ ԲՏՀԵՎ կը կրակէ, Գուժասուր կը շողացնէ
դաշտներ, կը զարնէին ու ու ձախ, վիրաւորները
կը զիջուէին իրարու վրայ:

Ծառորդ օր պէտք է քրանի, ունեցածը չու-
նեցածը տալ, դատարանի առկա բաշխումները:
Քէ դորժեղ կ'ըլլայ, թէ չորժեղ: Պատմե՞ս: Ու-
րովհետեւ երկու չուն իրարու հետ կուտըր են:
Աղպամ մը Հաբեւան գիւղը կ'ընթացինք: Գի-
տէ՛ք թէ ինչ տեսանք ծառորդ գրայ, սնտուկի
մը համար Հայրապետ էն կուի:

Քէշ Հասան եւ Քիւշիւք Հօճայի Տուրթուշը
մէկ մէկ սնտուկ շինել տուեր են միեւնոյն մար-
դուն։ Մնտուկները թէկեւ նոյն մեծութիւնը ու-
նին, բայց Հասան եւ Տուրթուշ աղադատ խանութ-
թիւն մէկ պէտքէ մէկ ստեղծեն, խելով մը պնդը-
տըղեն, որովհետեւ բան — դործ չունին։

— Ի՞նչ սնտուկու աւելի շատ կ'առնէ:
— Ո՛չ, ի՞նչն քուկնէդ աւելի կ'առնէ:
Եւ կ'որոշեն չափն սնտուկնները: Ո՛վ որ կոր-
սընցնէ, ջրի մը շաքար պիտի տայ ինչո՞ւն:
Նոյն պահուն մէկը միջնամեց. — Առէք ձեզի
ջրի մը շաքարի դրամ, ձայններդ բաշեցէք,
մերժողութեւ:

— Այս խօսքը երկու. կողմին արժանապատուութեան դպաւ :

— Ուլա՞մ, եթէ իմ սնտուկս աւելի չաւտ չառնէ, կնիկս թող...

— Մայրս թող անպատուեն, եթէ անտուկը պակաս առնէ եւ ես ալ կտոր կտոր չընեմ:
Գրեթէ մեծըսաւ. քանակ, աստճակաւ աստեղծեալ:

յաւ դարձեալ: Իրարու վաթիթուեցան, ամբողջ
զիւղացին հաւաքուեցաւ խնուրին առջև: Քիչ-
չիւք Հօճայի եղբայրը գնդակով մը գետին փռեց
Քէյ Հօճային որդին... Շատ մըն ալ վիրաւորեին:

Պարզապես չկարողացա՞նք հղիությունը պահպանել։ Բնականորեն չէ՞ր լինում, որ անհղի ալ երկուսն էլ խոստովանեինք, որ չէինք կարողանում պահպանել մեր հղիությունը։ Բայց չէինք ցանկանում ասել։ Եվ չէինք ցանկանում ասել, որ չէինք կարողանում պահպանել մեր հղիությունը։ Եվ չէինք ցանկանում ասել, որ չէինք կարողանում պահպանել մեր հղիությունը։

ժատեանը, հարկաւ, իր հարազատները օր մը լոյս
կ'ընծայեն զանոնք։

ՄԻՍՍԱԲ ՄԻՐՁԷ

Իմ բախտ ժողովուրդը չըզրպա զիստադրել, որովհետեւ թիվով չափ փոքր էր, ու չունի հազամեակերուց ուժեր: Ան առաին հոգի եղաւ Բիւթանիոյ շրջանին մէջ: Երբ Գորոն Նարդեցին, փախչողները ամբողջակա լուրը հասցուցին Տիւրքաւէ - Առաքաւան եւ յետոյ Բիւթանիոյ բոլոր թաւէ - Առաքաւան եւ զիւրերը: Այս տեղեկութեան շնորհիւ անոնք փախչողներ ճամբան ընկնելն եւ մեծաւ մասով Բիւթանիոյ արտառուեցան:

Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ Պօլոսի առաջին բռնակիրիները եկած են Դարաբաղէն: Այնքան խաղաղ ժողովուրդ էր որ տեղացի թուրքերէն ալ շատեր լացիկ տեսնելով կատարուած բարբարոսութիւն - ները:

Երբ լեռներէն իջնաք ոչ կօշիկ մնացած էր, ոչ ալ քարերու կարողութիւնն: Երբ մօտեցանք դիւղի մը, աւերուածներ կը կանչէին ժիբ ծայտով, հաւեր կը բոցոծային, իսկ շուները կը հաջէին: Արշալույսը կը քաջուէր: Անուշադի մատնուած, երբ

Իրականում սիրելի էր Երևանում, դիմանալու համար։ Մայրս եւ ջրորս ուղղունչյան թուրք թաղն - բէն ծանօթ Ալէէին տունը։ Իսկ ես տախտակի զործարանին կողմէն իջալի դէպի Հայոց աւերակ

Տանձի, խնձորի, սերկևիլի ծառերն անդամ
հրկիզուած էին; դեղնած տերևներով ու կրակէն
խաշած պտուղներով:

Մեր պարտէիի սօսին եւ Արադիլենց գոյգ
բարտիները կարծէն ծաղկեպառակ էին թափեր:

« Աստուած չարաթական հաշիւ չի տեսներ » :
Մենք այլ համբերութեամբ կը սպասենք հաշ-
ուեյալդարին :

Թ. ՊԱՊԱՆԵԱՆ

ՄԱՀՄՈՒՏ ՄԱԳԱԼ

ՄՍՍՅԱՆՔ

Յեզ. Ալպատ Բի 8. — Փետր. 18 (պատմութիւն եւ բազմաթիւ պատկերներ) ;
Յեզ. Ալպատ Բի 9. — Վազգէն, Մկրտիչ Եօթնօրեացիք Ի :

Հայագէ. — Peintre Av., Alep (Syrie) :
ՎԱՀԱՆ ԹԵՔԵՆԱՆԻ ԶԱՄԱՆԵՐԸ ԼԵՒՈՆ
ԶԱՒԵՆ ՍԻՌԻՄԵԼԵԱՆԻԷ : ԼՈՅՍ ԶՈՒԱՐԹ, ԿՐԷՅ՝
Լ. Զ. ՍԻՐՈՒԴԵԱՆԻ, Բ.

Կիրք: Խառնեայ Հանգեթի (Նի. Նորթ): Տպ. Փա-
 րիք: Գին Տէկ տարր: Հաւաք: P. Noorignian, P.
 O. Box 1, West New York, N. Y. (U. S. A.).
 LAND OF KHURRI in the Armenian language
 and literature, by Arshak Safrastian: Գին 250 Քրոնդ:
 Ինիլէ չը. Սամուէլ և Մ. Գալաթեան զրա-
 տաւանները կամ ուղղակի Հեղինակներ: 18 Eton
 Villas, London, 14 N. W. 3:

Նոր հրատարակություններ Հայաստանի մէջ

(Փաղաւած Սովետական Գրականութիւն և Արուեստ տնտեսքի 1950 յունիսի թիւն)

Գիտութիւններու Ազգային Կ. Մ. Արեւ - եան քրականութեան կանախի 1950ի գիտական-տարաստանային յայտարարի թիւնաւիկի պատը (ըր- ներդրանքի ծրագիրը) կը բաժնուի միջ չիմնական մասերու... Սովետական Հայ գրականութեան պատմութիւնն ու տեսութիւնը, 2. — Հայ նոր գրականութեան պատմութիւնն ու տեսութիւնը, 3. — Հայ Հին և միջնադարեան գրականութեան պատմութիւնն ու տեսութիւնը, 4. — Հայ դասա- կաններու ժառանգութեան գիտական հրատարակ- կութիւնները, 5. — Հայ ժողովրդական ստեղծա- գործութեան ուսումնասիրութիւնն ու հրատարակ- նախադասութիւնն ու սովետական շրջանի, 6. — Դիւանաբանութիւնը և ժառանգութեան նիւթերու մշակումը:

Հայ գրականութեան պատմութեան վեցե - բորը Հատորը ներկայիս է սովետական շրջանի գրականութեան Այլ Հատորը վերջացած է և կը խմբագրուի: Առկէ քսան կը պատրաստուի Հայաս- տանի մէջ սովետական կարգերու. Հատաստան 30ամեակին ներկայիս ժամանակ աշխատութիւն- ներու ժողովրդաւ:

Սովետական գրականութեան պատմութեան և տեսութեան մասին կը մշակուի տասներկու նիւթ- քեր, որոնց առաջինը կը պարունակէ տեղեւան - Հայ գրականութեան և գրականութեան տեսու - թեան մասին կարգ մը յօդուաններ, ուր ցոյց կը արուի Ստալինեան Հեղաձախմանը առ - րիներուն ձեւով պայային և բովանդակութեամբ ընդերքական գրականութեան վերելքը: Դաս - ներկիւղ տպագրական պրակի ծաւալ ունեցող գի- տակ. այլ աշխատութեան մէջ մեծ տեղ պիտի ունե- կացուի այն գիտելիքի զերեւ, որ ունեցած է բը- չելիկեան կուսակցութիւնը, մեր գրականութեան զարգացման մէջ: Այս աշխատութեամբ արդէն կը զարդի Մ. Մկրտչան, 2. Մելիքեան, Ս. Վարդի- եան, Է. Թովքեան, Ա. Ասատրեան, Գ. Ստեփան- եան, 2. Մուրադեան, Գ. Յովսէփ, Ռ. Նանու- եան ևս աւելին: Գ. Յովսէփեան կը գրէ « Ստեղծ- իրատեան ղեկավարի թափանցողութիւնը այս րա - կանութեան մէջ ք աշխատութիւնը» նպատակ ու- նեցողով ցոյց տալ ընդերքական իրապաշտու- թեան մեքերը արմատաւորում Հայ գրականութե- թեան մէջ: Է. Թովքեան ժամանակակից կը գրէ Սովետական գրականութեան պատմութեան տե- նակով ք Հին պատմոցի դերը և Մ. Գորգը ք Հա- մաշխարհային գրականութեան կանախի նամար:

4. Այլպէսեան կը գրէ « Կոմիւնիստի պարզութիւնը. դրամատիկական ք աշխատութիւնը: 20նիւսիկի բուն նպատակը ոչ միայն տեղեւան և դրամատիկական զարգացման փութերու բնու - թագործն է, այլ և տեղեւան դրամատուր - թայիկ պայլարի դրամատիկական տարբերութեան ճը- ռումը անցնելը դրամատիկայի կոմիւնիստի - 4. Այլպէսեան ժամանակակից կը գրէ « Սովետա - կան Էմբելեայի կը քանի պարզութիւնը ք աշխ - տութիւնը:

Մ. Մելիքեան ձեւաւորակն է « Մ. Ոորեանցին ք

մեծագործութիւնը գրել: 2նիւսիկի նպատակն է Հե- տադրել Հայ Հին նշանաւոր պատմական կեանքն ու ստեղծագործութիւնը, բացայայտել տնոր գի- րը Հայ Հին պատմութեան շարադրել ևս Հայ պատմագրութեան զարգացման մէջ:

Գ. Դեղբարեան աւելի քան վախճան տարբե- րակներու ուսումնասիրութեան Հիման վրայ կը գրէ ք Հայ ժողովրդի Հերոսական կյանքը ք մե- յադրութիւնը, ուր շեշտը պիտի դրուի զինուաղ - ներութեան ընկերային — քաղաքական նշանա - կութեան բացայայտման և տնոր բարձր արուես- տի յուսարման վրայ:

2. Մելիքեան, Ս. Րաքեան, Գ. Ստեփանեան, Վ. Գարսիդեան, Ա. Գարեխան կը գրեն իրեն - ն պրակի ծաւալ ունեցող Հայ նոր գրականութեան պատմութիւնը սկիզբին մինչև վախճանական թուականները ներառեալ (Հայ գրականութեան պատմութեան միջնադարեանի երրորդ Հատորը): Ա. Գարեխան միեւնոյն առեկէ Կաշխարի ք Ակ- ճարի Հայ Ժողովրդականութիւն ք վրայ, որ Էմբել- արէի անկեղծ զարու իրականութիւն — վախճա- կան թուականները:

և. Թովանեան կը գրէ ք Յովսէփեան Թու - մանեան կեանքի և ստեղծագործութեան տարբե- րակութիւնը: Աշխատանքը պիտի ընդգրկէ մեծ քանակութեան կեանքի և ստեղծագործութեան լը- րիկ նկարագրութիւնը:

Կ. Պիլիպեան և Ա. Սրպական Կաշխարի ք Հայ միջնադարեան աշխարհիկ պոէզիան ք վը- րայ: Անոնք պիտի Հաւանքեն և Հետադարձ միջ- նադարեան Հայ քանակագործութիւնները, ցոյց պիտի տան քանակագործութեան տեսակի զոյու - թեան փառքը այլ զարեւոյն մէջ:

Գիտականագրական աշխատանքի ծրագրին մէջ մասնաւոր տեղ յատկացած է Հայ գրակա- նութեան — դասականներու. ուսումնասիրութեան և հրատարակութեան:

Հրատարակութեան Համար կը պատրաստուի նախադասը Արտիկանի երեքիկ ժողովրդական Եօթն- րդ և ութերկուր Հատորները, որոնք պիտի ընդգրկեն ուսու ևս Հայ լեզուներու նոր ձեւակա- րութեան տեսական և ուղեբանական: Յույց պիտի արուի Ա. Արտիկանի պարզաբար ժամանակի սո- լատիկ (միջնադարեան) ձեւակաւութեան սղը- ռանքի գէմ: Հատորները պիտի բովանդակեն նաեւ Ա. Արտիկանի օրագրերը:

Ա. Զարեան կը պատրաստէ Գ. Սուցդուկեանի երեքու աւանդական հրատարակութեան առա- չին և երկրորդ Հատորները, որոնք Էմբելեայի տպագրութեան և անտիկ դործերը, անոնց տարբե- րակները, ձեւագրերը, նամակներն ու Գ. Սուց- դուկեանի Հնաքեր և ստեղծագործութեան վրայ լոյս սփռող այլ նիւթեր: Այս Հատորներուն մէջ պիտի արտայայտի նաեւ որբերակի զբաղման - Հատարակման գործունէութիւնը:

Կանախ գիտականագրական աշխատանքին մէջ տեղ է յատկացուած նաեւ Հայ ժողովրդական ստեղծագործութեան դրաման, որու վրայ Կաշ- խարի Ա. Վախճանեան: Պիտի դրուին միեւնոյն- տեան և Կանախեան շրջանի դործերը, անպիս - չիմնական տեղը պիտի արուի տեղեւանական շրջա- նի ստեղծագործութեան՝ առանձին ուշադրութիւն դարձնելով մեծ առաջնորդին Վ. Ի. Նինիկ և Ի. Վ. Ստալինի ներկայիս մեծ ստեղծագործութիւն-

ներուն: 2- Ջեղիկ կը Հաւանքէ նաեւ քրական Գիտութիւն:

Կանախ այս տարի վերջնականապէս պիտի մշակէ Հայ գրողներ ևս գրականագիտութեան բազմաթիւ գիտականութիւնը (արիւնի):

ԶԱՅԵՐ ԳՈՒՆԱԿՆԵՐ

ԽԱՆՍԱՌՈՐԻ ՏԱՐԵՆԻՍԱՐԸ

Լիւն. — Անցեալ կիր. օրուան Կապ. Խաչի լալոր դատասանդէն վերջ, ևս Խաչատուրը, կարգա- կեցուած Վարդանիս կոմիտէի, և մասնակ — ցութեամբ Փծա-ուր-Շէրիէի ք Անդրանիկ ք խում- բին:

Դատասանդէն մէկ օր առաջ, Խոր Սերուն- ղէն խումբ մը տղաք արդէն Փծա-ուր-Շէրիէ զա- ցած ու զալտին վրայ իրենց վարձը լարած էին Հայկական Խաչատուրը: Իսկ կիրակի առաւուս մասնաւոր օթբարձրը լցուած էր մեկնելու ծա- նով վարը: Կես օրէ վերջ բազմաթիւ չնոցեղ — ակ առաւարացաւ: Տեղիւնն ու լընձներէն կեանք Հանդիսականներով: Ընդարձակ զալոր լցուած էր ևս բարձրախօսը շատ աւելի Հեռուները կը տա- ներ զեղեշկական և յեղափոխական երեքու ծայ- րերը:

Խոր Սերունդէն երկուս խումբերու, վաղ քրդ, զնախախաղի ու զնախան զուարճութիւննե- րը, կիներու իրարանցումը, կիրակուր պատուա — տան չառը, աղբի անդին Հին ու նոր անոյններ, քրդային, իշխանական Հայկերիէն ևս աղբիէն, Կիլիկիական կամաւորներ, որոնք այլ քաղաք — մէջ կ'երկու բաւեղած, աչքի արտայայտութիւնն — բով շատ քանիք թալ կ'ուզէին իրարու: Հեռուէն կ'ըզը կը տեսէ զայլ ճապարկները որոնք բաւե- լի կը ծանանքին բարձրութեան վրայ:

Բարձրագիտին աղբի Հեռուցեղ անոնք ևս — զեւր ևս արտասանութիւններ (Թող ներուի երէ տեսները զանց կ'անուեն): Պիլիկի խմբիները առաւ, կարգապիս յանձնաժողովը, մասնաւոր քր Փծա-ուր-Շէրիէն ընկերները իրենց կարելին կ'ընէին ժողովրդային զոր Հեղուր Համար:

Օրուան տօնին թալին ընկ. ընկ. Մ. Միքէլ յոսա- ղարձ անկարի կը նստէ: ք Խանաւորը կը պատ- մութեան փառարկը էջերուն մէջ կը կարմրէ: Ծա- առուէն ապակի մը Մարտիկ ջեղիկ ևս կ'արտաբո- րատուած ք զարմած ք այլ շրջանի Հայու- թեան ք:

Որովման Հաւ մը ու լիջ մը զինի անուրիկ դրուած էր: Գեթաւարութիւնը ասանմանը. Գ. Ծմառն թերեւան Հաղար Գրանդով, և Ի վերջոյ ինք շաչեացաւ:

Դատասանդէր զնախախաղի լալորութիւն ևս երաւ. բարոյական տեսակներով: Սերկոյնի շատ ուշ տանն միեւնոյն օթբարձրով ևս լալորելի իշ- խատակներով իրարանցեցաւ Հանդիսականներ:

Այս առթիւ, յուրաքանչիւրութեան մը անվաւոր քարեկանութեան և Համակերպութեան որոնք աւելի առթիւ կը բարձրեն Դանակցութեան ձեւ — շարկները:

Մ. Տ. Գ.

ԳԸ ՆԵՐՄՈՒԻԻ ԳՐԸՆ ՄԵԿ ԷԶԻ ՎՐԱԾ. ՄԵ - ԱՆՎԱԾ: ԿՑՈՐԵՐՈՒԻ ԿՑՈՐԵՆԸ ԶԵՆՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ :

«ՆԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՐՈՐԸ (138)

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂԶԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Եւ ես չեմ խոսում: Ի՞նչ կարող եմ առել: Մի- այն թեղ եմ յայտնում անի ինչ. դու իմ խոսող- վանահայրն ես: Լոյրի, Թաճաճ... ք

Նա յանկար չեղա՞ր դուր բացուց և չեմ- բում երեսակ իմ ծերունիկ վարդապետ, որ ժպտում էր: Միկերը նրան նստ կանգնէ, բայց զայն չնո- րուցեց խոսակցութիւնը Թաճաճի ք մայրի:

Թաճաճը Նալիկի երեքորը անուձնէ էր: Դի- ցակի տեղը վարդը բանցանցին ունէր պարսիկ նապակապախտի Հեւ, որ այժմ Բրայնի Թաճաճն Էրամանաւոր էր: Բանցանցինը, ինչպէս տե- նանք, կատարուում էր Այսարի միջնոցով: Այսարը Միկերի ծօնիկ տղապատը ևս էր վալայեան կեցողը: Եր տասնու երկու քալանքը: Ամենալիկաւոր քանը տասնիկ զայանքի պահելն էր: Օսմանցիները ինչու Հսկում էին, որ Այսարը երկու անգիր մէջ Հա- մաշխարհային Հատաստանի, բայց Այսարի Հա - մաշխարհային չէր. նրա ճանաչագործներն էր — ք ըստ զա արդէր չէր. նրա ճանաչագործներն էր — ք ծանոթ էին Օսմանցիներին: Թաճաճ Միկերը Անանի ևս նա զիւրէին թէ ինչ էն տեսւում: Նիւն իսկ Աս- րանի Հաւատարմի ծառան, Փողորը, որ լուցէ պէս

Հետեւում էր ի տիրուր, շատ քան չը դիտէր: Եր քանիկ եղանակին տանիք վրայ լինէ զԵ- նում, Միկեր, սոսց վարդապետ: Մեր վաճըր, փառք Աստուծոյ, աւարակ չէ եւ կարող է տուք անկիւն ու մի աման կեկարկը պատրաստել մէկ նման Հիւրերի Համար: Այս քանիք ևս չեմ կարո - ղանում Հաւանքելը Փողորն ու Հայրապետին, ո - րոնք աստուծոսնեց մի քանի անգամ Հանել են մեր ձերքը Կախող, սակայն թէ զուգ զմում էք, և Էլ չեն ներս են տարել, տեսնելով որ չէք դուրս գալով: ք

— Նրանք դիտեն, Հայր Սուրբ, որ մենք չենք կարող լինել, ք զայն: Միկերը: — Մեկը չէ: Մերեւում այնպիսի բուռ է, որ Աստուծոյ ապաւ... ք

— Գոնէ սպաւեմ մէկնէ երկուք, քամին արեւելեցէ չէ, երկուք ու միայն: Եւ միայն եղանակ — ք պատշաճով չեմ տեսւում: Ժողովրդային ուղարձ է քան իմանք, Միկեր: Արդէն դիտեն, որ դու այս- օրէն ես եւ շատ մարդիկ եմ քայլեալ Բաղադրեան, Հայրապետի, Լանգեցի, նոր իսկ Որդաշախարհ: Մեր ծորի գիւրեղանով մարդ չեալ, որ ասեղէր չու- նենայ: ք

— Ի՞նչ եմ ուղարձ: — Բայց արուած արտերը իրանց քանն ու գրականութեան եւ ուղարձ յայտնին: Եւս չափերը, որոնք թէ քանի անգամ զնայել են Տոյ, քայլ թեղ լին տեսել: Վերջին ժամանակները. դու տանը չկու: Մեկը չէ ունեցել շատ քան, Միկետիկ Խաչի քույրն էլ շատ եւ: ք

Միկեր կար արեց զլուրի. նա արդէն Հաւա-

կանում էր թէ ինչ պիտի տան զանգատատուրե- րն: Իսկ վարդապետը աւելի եւս պարզեց այդ Հանգամանքը: ք

— Մեծ մասը, որպէս ես դիտեմ, քանակ — տուած է Օսմանցիներին ձեռքը: Բայց քրդական իսկոյն իսկոյն վարդան չեմ, յայտնում են, որ այլ եւս տարել անկարելի է: Բայց մենք Ի՞նչ ա - նենք, մենք չենք ինչ: Կը զանգատատուր ենք: Մեր ծորի ժողովրդային Հանգարտ է, զիմացող, բայց նրան էլ յուսանալու անհրաժեշտ են: Անպիսի Թոնրատուր չեմ տարում և մի արդով ընտանեկ: Եւ ինչու լուսնեմ, որ Կարապետիկ նրանց Բալաւաճութիւն: Երեք երկուսին կան, քրդայինն մերք: Միկերն իրար երեք օր պահել է միայն մէկ Թողած, որ - պէս զի քրտատուր չլինի: Ենե՞ք Բալաճը: Հաւա - յում էր զուր, աւարտ լաւ էր, երկու լուծ եւս ունէր, աշխատում էր: Մի քալարեալու մէջ Օս - մանցի գիտուրները նրան զարկեցին ևս այժմ մեկ ընկած է կեանքում, վերաւոր: Մի քալարիկ քանի քալար ընդգրկեց և Թիւրքին, որ առանց ալ ու ճախ նախկու Հանել է իր սուրբ ևս խիւլի նրա ու - արի: Նա այլ եւս ալ թէ չունի... ք

Միկեր Անանի Թաճաճի մի էր ք չեմ ք արաւ, եւ սկսեց մասնաւոր ծալի իր պիկերներ: Իսկ վարդա - պետը քանակում էր իր ծերիկ քանակին ղեկ - արէ: Ոչ, զամառը Հանել է ուղիւրին: Սարաւալիկի քանիք եւ պատմում Վարդապետի մասին, բայց Դիւրեկի Կարապետայից եւս չէ մտում: ք

Այսպիսի չեղարկուած երկուր նալեյ այն ընտ, պիկը մարդուն, որի Հեւ տալ խոսում էր Թաճաճի օրնութեան մասին: ք

ՇՈՒՈՒՐՈՒՆ ՀՐԶԻԳՆԵՐ

Ամիսներ է զի արտադրող ընդհանրապես մեծ բաժանած են զինայի զինակալը գլխավորները, պաշտպանական համար թի Դաշնակցությանը նոր դառնել էր արագ է մեր սովետական հայրենիքին դեմ ։

Իրեն, ի ծնե դառնալ են Հրգի, ապրում — տան ընդդիմություն զի վերադառնալ օրինակներ, այս անգամ պաշտպանական խաղաղության զինակալին դեմ ։

Ասին մե, ոմ Միլորդ Պալալի են և ծիսհուր-րիչիք չի ծղարկալուծություններ էն որ կեր ճարհո-ցին իրենց ։

Ներգեր շարժարարման թե պարզապես ի-րենց ճակատն է որ կ մտան, ընդդ ճրտած տան ։

Յետյ պալականներ և Սովետական Հայաս-տան ։ առաջին 1950 ապրիլի թիին, ուր ճար-նալոր անձնակալ թի, Գ. Ներկարան, իդիլ պիս իդիլ տալով Միլորդ Պալալի են և ծիսհուրիչիք չի տալապիկները, իր գուրեր ի սիրուս աշխարհ ։

— Դաշնակցությանը պարտաճանյն ու ցնիկորն յայտարարում են, որ իրենց բնածին ոչ թե թի-րիչիք էմ, այլ Սովետական Միությունը, Սովետա-կան Հայաստան, ու որ իրենց ներդրումը (նա-րային) պահանջները վերադարձում են ոչ թե թի-րիչիքին, այլ Սովետական Միությանը ։

Մի՛ Հարգե՛ք թե՛ կրք ու ուր կարգապետ այս և բարձրածն ։ սպառնալուցները ։

Հրգարար ։ յուր ։ Կերդն են թիին ։ Մանչալը երկրորդական է ։

Երեւի տակալին չին տալած նոր ամադրին Մալիլի թիւը, ուր ոմ Արարտան են միա-նալով ընդդիմությունները կարաւակն, միւսնուս թի-ծին վրայ կը դնէ Դաշնակցութիւն թիւը ընդ-դարարները, իրեն հայ ժողովրդի երդումը թի-նալուծ է ։

Ս. առաւանդի նորադրի գրաւարարը, Գե-րաթի Ե Ազգարար ։ շարժանքներին յուրին ճի պաշտպանութիւնը սայլընդամը, որու մասին խոսքը էնքն յուրին 23ին ։

Դիւանակներուն օրակարգի փութացել էր շա-րժանքներին և ընկն ուր ալ տղան, համարելու համար թե և հայրենիքը փութողի մէջ է ։

Մուտքորն ճիւղները պաշտպանին թովանա-կութիւնն են արձանագրութիւնն ալ կը ինկալանա-կան, միւսն ուր ընտանութիւնն են ։ ննջանաւա-րենար ։ Երեւոյ համար թե զանազն զինակարա-րին յարձակում էր կարաւարտէ ի. Հայաս-տանի վրայ ։

Ս. օգնութիւն կը կանչեն իրենց երեսուցա-րդակն թիւն ալ, մասնաւոր յայտարարու-թեանը թի ։

Ինչո՞ւ այս առաւելաւ մօլեղանքներ, ի-րենց ընթերցողներուն առջև իսկ ճիւղադիլ դա-նալու գնով ։

Պարզապես միջոցորտ ստեղծելու համար, ի Հայի պաշտպան զործնութեան, Մոտալով որ, առնէին արեւն — ե. զիտալացար — կը ծառա-կեն ոչ թե Երեւան, այլ Ազգարար շահերու ։

Միլորդ իւր Հայաստան իրենց վարպետներն յայտին են զարդին յանձնարարութեանը, տանը Դաշնակցութեան մասին խոսած տանը, փոխորդ կը օգնուն թիւրքի մ և պատուիրենար ։ Ս. նորն պարզապատեմար ։

Անոր նոր քաղաքի կը դրոճանեն, միւսնուն դէին վրայ դնելու համար Դաշնակն ու... Ան-դարաւ ։

Գիտնալով հանդերձ որ Մոտալուս միայն Դա-նակը դառաւ իրեն դէմ, այլ ճարձան վրայ, լման 25 ապրիլ ։ Ս. պիտի գտան յաւանան ։

Հրգիները պաշտպանութեան են ամբողջա-թան ճարձանը վրայ, նուազորն ճիւղները չին որ սպարադէ պիտի կարգան Դաշնակցութեան, դեւհիւրեն զանազնորն յայտ կամ այս թիւրքի, Դաշնակցական զորաւորները վերածնո-ւթիւր յուսմ էր մարդիկներ ։

Դէք յաւանալու փորձ է որ կը կատարեն, չափ պիտի չեն տակալին ։

Իրենց վառարդ են ճիւղն խաղեր չին որ ճիւղ-գիլ պիտի քանան Դաշնակցութեան կուս հակա-թան վրայ ։

Թող այլուր փորձեն իրենց ստանձն յոխոր-տաններն են և պարզապես ։ մարդաններն են ոչ թե Հայկական Տակաւոր վրայ ։

Ամէն օր և զգալաւուն ։ նորութիւն մը կը լը-սեն Կիւլիսեան փորձանք մասին ։

Մեն պետութիւնները միջոցները կը ծախսեն պաշտպանութեան միջոցներ ստեղծելու համար ։ Այս առթիւ տեղադրարի տարազորութիւններն ալ կը հասալուին, իրեն ամէնէն ազդու միջոցները փոխելու համար անոր շարժաւն հետեւանք — ներքին ։

Մենք ալ ներկայ ենք, ինչպէս թան տեղ ։ Կանգն են մասնաւոր կիւլն է — ամ լմի կրնալ մասնաւոր հետ ըլլալ ։ պիտի ըսէք ։ Քայլ կան որ մեզի պէս չեն մասնաւոր են պարտականութիւնը կը սպեն հրապարակ լինի իրենց կուս քառաւոր-տեղութեան ։

Այս խորհրդաւորութիւններ ընդիմութեան մա-րապիտանք մէջ զինուորում որ վերջիլը անդե-կութիւններ կը հաղորդել նորեկան շարժաւն և ա-թիւր չի մը զործան տակներու մասին ։

Վերջին Գալիլի մէջ ինչպէսպէս ժողով որ զուարթանք խլիլքը (քանակ) զարմանք դա-նալու համար ։

Ազգարար ըլլող դիւտանները հասալուած էին, ըսելու համար թե ... ոչ պատճառ որ ոչ ալ զարմանք գտնաւ ։

Իսկ զոհերուն թիւերը ։ Միայն Գալիլի մէջ շարժանքն 2400 մահուր 4500 հետեւանք էին խլիլքը ։ Այսինքն 30ւկն միւսին ընդունութեան մը վրայ տարին 24,000 զոհ ։

Ալ դու հասալուծէք աշխարհի ընդունութեան զոհերը, ճիւղներով նորն համեմատութիւնը ։ Ուրեմն, առանց պատեւարման զինք ըլլա-ւու, նորեկան պիտի չի այս և սթմիլքը ։

Չա՞րձեր անդիմապի ներկայանալ Գիտու ։ Պարզապես անդիմապի իրեն ամէնէն զորձ — նալան զարման, առաւելու կը ըն յայտին դէ-մերու տարազորութիւնները հասալուծ ։

Անուշտ ըլլալու ալ դէմ են խլիլքին ։

ՍՈՍԻ

ԵՆԼԵՋԻ ԴԵՐՅԻՆ ԱՄԻԿԻ (1905) դրած յա-նդուր մէջ, Գ. Յ. Գալիլիսեան կը կարծէր թե ծառան է մեր պիտիլքը բարեկարգ փոխել Ու-րախութեան տարազորութեան թե Գ. փութու ոչ մի-այն ողլ է, այլ եւ խոտանալ է իր յուրեք դրին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան ճիւղներին ։

Թուրքիա Կուղե միանալ
ԱՍԼԱՏԱՆԻՆ ԴԱՇՆԱԿԻՆ

Անդեւանդերինան աղբիւրն կը հաղորդեն թե Թուրքիա նորեն դիմում պիտի կատարէ, իրեն անդամ ընդունելու համար Այստեանի զաւիթ — քին մէջ ։ Երբ ընդունուի այս դիմումը, Մ. Սա-հանդերն են ուրիշ զինակիցները պատարար պի-տի ըլլան պաշտպանի Թուրքիան, երբ յարձա — կում կրն որ և են աղէ ։

Այս առթիւ նորն թիւրքերը կը դրն թե Թու-րքիան սահմանակից ըլլալով Ս. Միութեան, մա-նալ է տարիններ ի վեր, մասն զի Թուրքիա կը պաշտանք վերադառնալ երկու. նաւանդերն են միայն պաշտպանիլ ներդրուցները ։

Թուրքիա դիմումը ծառայութեան յորե — շարքի օր, Լոնտոնի մէջ, արտաքին նախարարու-թեան լրագրանքն ստուլիւթն մէջ ։ Նախարարու-թեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թե Թուր-քիա երբ մասնադիւրքիւր ընդամենը յայտանք և Ազգարարի մէջ, քրիստան. դեպքանին ։ Կը կար — ծուի թե Թուրքիա նորն դիմումը կատարած է ա-մերիկեան և Գրանադան զինպաններուն ։

Անդիլոյ արտաքին նախարարութեան ներկա-յացուցիչը մերթեք ըսել թե Սենն Բրիտանիա ում պիտի սայլ Թուրքիա դիմումին ։ Անցալին մէջ Անդիլոյ բացօթեղայէտ յայտանք է թե խորապի-ր ղանազանութիւն Թուրքիոյ ապահովութեանը ։ Մնաց որ, արդէ զանազան մը կընած է, ի հար-կին պաշտպանելու համար Թուրքիան ։

Դրապիտի կը կարեն թե Թուրքիան սաւ — ջարիլ պիտի ճնմուի քանի որ օրէն, ներառալի ինդուրդին մէջ (Միլլուրդը), Թուրքիա, Թր-քանայի են Անդիլոյ արտաքին նախարարներուն կողմէ (ժողովրդ կը քաղալ այսօր) ։ Հաւանա — կան է որ արձանագրութի նաւ. Արաւտանին դի-մումը ։

Ապահովութեան Խորհուրդը
ԿԸ ԵԱՐՈՒՆԱԿԻ ՎԻՃԻԼ

Ապահովութեան Խորհուրդին Դ. օրունն նիս-տին մէջ, Ս. Միութեան են արձանագիտու-թեան ներկայացուցիչները երեք մամ վիճարա — նելէ վերը, յետադիւրէն ժողովը ։ Խորհրդային պատուիրակը, Գ. Մալիք, առաջին օրունն պի-տակներէն վերը, նորէն առաւելից ընդունիլ իր օրակարգը, — և խաղաղ կարգաւորութիւն զորա-կան շարքի ։ Ամերիկեան ներկայացուցիչը պի-տուր, օրակարգը սահմանափակել մէկ հարցով, — և Գաղապատ Հեւախային Թորեւայի նախաքաճակ-ման առթիւ ։

Օրունն առջին քանախօսը, քրիտանական պատուիրակը՝ Մը Կ. ձեպ, բացառեց թե Սենն Բրիտանիա չի կընար ընդունիլ որ իրար խաւ — նուրին նոր Գաղապատին ճանախան և Թորեւայի ին-դիվիդը ։ Ձանալից ամէն քանի առաւ ընելի այս վերջին հարցը, նկատի առնելով անոր ծառայելիւ ճանախանքը ։ Այս առթիւ յերմաղեն շորհուր-տելով խորհրդային պատուիրակին վերադարձը, յաւ յայտնեց անոր եօթ ամսուսն քաղաքի — թեանը համար, յաւալով թե այժմ պիտի դր — թիւրիք ։ Յետոյ չեղանք ։ — Այս Խորհուրդը հնչե-լաւ թե ի վեր կը զարդի Թորեւայի նախարարու-թեան դէմ կատարած զործն յարձակումով ։ Կը կարծեմ թե այս խնդիրը ամէնէն ճարալիլ իր եւ սպիտակապատէն և Ազգաժողովին համար, հետե — աւարտ պիտէ և նախապատուութիւն վայելէ ։

Գ. Մալիք պիտի իր տեսակէտն վրայ, ա — ռաւորակելով նախ ճնել, ինքնակն ներդիր, խոտ — անքն, քայլ այս խնդիրը կալ զուրի Թորեւայի հարցին հետ ։ Գ. Մալիք ի վերջոյ յայտարարեց թե Ապահովութեան Խորհուրդը իրաւունք չունի փոխիլու նախաքանի օրակարգը, կամ կըն-դունի կամ կը միմէ ։

Այս յայտարարութեան վրայ էր որ յալորդ օրունն յետադիւրէն ժողովը ։

Մ. Եւրոպի իր լրագրական ստուլիւթն մէջ յայտարարեց թե Ս. Միութիւնը նոր խնդրու-ններ կը յարաւանէ Ազգաժողովին աղջիւ, վերա — հաստատելու համար խաղաղութիւնը Թորեւայի մէջ ։ Այս առթիւ յայտնեց թե Միւրախօսը սիւս — յարձան է, 100 միլիոն տալարի վարկ որ բաժա-նով Սպանիոյ ։

ԳՐԼԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՈՐԸ

ՀԱՆՈՒՍԱԿ ՕՐԵՐ ՎԱՍԱՆ

Ամերիկեան սպալարարին վերջին զինուորը կը հաստատէ թե պատերազմը մասած է հնաւիտ յը-րուս թը մէջ, Կինստանի կը համարուի յաւալու-կա թիւրք օրերը ։

Հիւս. Թորեւայիները նոր յայթանակ ու լա-նչեան շորհըրաւքի օր, դաւաւելով Թուրքն չա — զարք, որ վերջին կէտն էր դէպի Թուրքի (Կերտը-նական ճակատ) ։ Ամերիկեան հնձեղաւորները հա-ղարք լսեց քոցերու մէջ ։ Թորեւայիները հարե. 48 ջիւղներին հետե. էին Թուրքներ, որ հարաւի առ-մասնայ մայրաքաղաքն է Երն օրը կատարի կը դիւրեն թուրքեան արձանական ճակատին վրայ, Զինուրի արեւելեան կողմը Կարմիրեքը այս կե-տին ուղղալու կը պաշտանք ամերիկեան դիւտար խալիլիսին, ժողովար ։ Ամերիկայիներուն հրա — մայրաւած է ամէն զնով պաշտպանել կենսական վերքերը ։ Մոլալիսի փոխորդներն ալ հասած ըլլա-ւով, ամերիկեան ճակատ փոխադրուցան ։

Հնուորդները կընեն թե պատերազմը սիւր-քի ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Ամերիկացի-ները սիսան զործանել 45 րոնոնց հրատայել ։ Զինուորական լրագրանքները աւել յաւանան կե-րանն այժմ, մասնաւոր որ ամէն օր նոր ուժեր կը հանին ։

(Լուրիւրալ շարժանաւորները կարալ Դ. Ե)

Նախկին պետութեանց արտաքին նախարարներու յաւալիլիկ խորհրդաժողովի օրակարգին վրայ ։ Այս ժողովը պիտի զուլաւարտ ին. Նորք մէջ, սպառնալուքին) ։

Թուրքիա եւ Յունաստան ռազմ էին անդա-մադրուի Այստեանեան դաշնին, առաջին օրէն իսկ քայլ արձանական պետութիւնները դիմով տակին թե չին կընար ընդունել, քանի որ հիւս-տանին Արաւտանեան շրջանին չին պատկարի ։

Մ. Նաւանդարեւ. արտաքին նախարար, Գ. Էլչիլը, պատասխանելով հարցումին որ, բուս. թե ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, չէ ստալաք — Թուրքիան ։ Կարծիքոր կան թե Մ. Նաւանդ — ները կրնան քարաքաղաք զիր ըսելի այս 4,500 դիւտար զինք Թուրքի ։ Յունաստանի պարզաւն այ պիտի վերաճանք ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿՐԴՈՎԱԿՈՍ ՊՈԼՍՈՅ ԱՁԳ. ՔԱՆՍԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԽՐԲ. — Պայույ ազգ. ֆառը խոր վրդովում
պատկանում է բառը գաղափարներով մէջ: Ա-
զատ մամուլը ըմ մասով կը դատաարարէ
էշմիածնի լիքնին վիճը, որ իւր լեցուց կը-
րալին վրայ:

Պէշմարք մը պաշտօնակիրը « Ազգայ », քիտի
կուսակ խորհրդակցութիւնն մը մէջ (15 յունիս):
« Պայույ հայ քաղաքին մէջ կուսով եկած
խոր վրդովումն ու ցասումը ցոյց տաւոր թէ ոչ
միայն վէճին լուծում պիտի չընէր էշմիածնի տե-
արդար վէճը, ալ նաեւ պիտի խորացնէր դրան եւ
յառաջանէ (յառաջ ընէ) անխառնակին պա-
ռակտում:

Գաւառիկ թաղային մարմիններն, իրաւասոյ
նըկարգուցիչները խորհրդակցութիւնն մը ունե-
ւորով, միմաստութեամբ որոշած են չիւրացնել
վեց ամսեկ եկեղեցականներու դէմ արտաւ պատ-
ական ծանր վիճը եւ պաշտօնական են այս տե-
սակցութիւն թէ եկեղեցական ու վարչական ինքնը-
ններու կարգադրութեան իրաւունքը կը պատկանէ
միմայն տեղական իրաւունք. մարմիններուն:
Այս խնամող ժողովականները հետագայ թիւ ալ
խաբարած են էշմիածնի ուղարկում են, չեւեա-
նով թէ Արշակունի տեղական թուրք կարգադրու-
թիւնները օրինակաւ անցած չեն երեսակով կամ
վարչական ժողովներու բովանդէ մ. մնացած են ան-
հասկանալի անանկներուն սահմաններէ մէջ:

Ինչպէս կը տեսնուի՝ երկարատեւ ձգվումը -
նեղ եղա Վիշը Զ. Ի ուղարկած անընթեկի վե-
ճըրը քաղեղ դեր պիտի ունենայ եւ քառոր պիտի
վերածնէ Պոլսական կնանքը, որ խորհրդակց վե-
ճակ մը կը ներկայացնէր արդէն: Ձգարտանքը
թէ վարչ պատկանումը արջան խորհրդա, որ
տեղեկներ երկու հինգերեկ են երկու եկեղեցական-
ներէն՝ նոյն քաղաքի թոյնք մէջ:

Արդ, ինչ խնդրով եւ ինչ հիմունքներով
Ամենայն Հայոց Գաղութիւնը այս քալը առաւ:
Չէր տեսնէր երաւակութիւնը, չէր դար թէ ծա-
րը հետաձգուի ունեւորը կոչուած է հակա-
սահմանադրական եւ հակաօրոգրական իր ո-
րովումը: Ի՞նչ տեսնուած է որ Հայոց Հայրապետ
փրանկով մտեցը հաճախութեան եւ կարող
վերահաստատում մասին մտածելով, փորձանք
Հայուրթեան եւ կրօնքով մեղացումը ցանկաւ,
հին - վեց կոծակներուն օժիւրէ բուն, հինգե-
թերեկին դուրս չարտէ, վերջապէս պատերձը
վերանորոգել (այսինքն, մարտն մաս կտրուի վե-
րայ իւր լեցնել), համայն ժողովուրդը համբ ու
իրաւունքները անտեղի՝ ի նք գաղտնած լեզուի
կուրծք մը:

Պայույի մը կայ անշուշտ այս գաղմանակի
եւ անխուսիչ փոխել տակը:

Հաստեղծակ արդեւք մը քաղած անդէ -
նիւթիւններն համայնաւ, յետ քննութեան ան -
ցած անառ կիրիկով կաթողիկոսութեան զբաղ-
մանկներին ողիւ ալ ըսաւ համապատասխան չէ
էշմիածնի այստեղանքն որդուրին:

Արիւնքը տեղիւ լուծման մէջ ինչը ինք ինք-
ուցեան՝ չնք ցտեղ: Բայց էշմիածնին ուղար -
կուած հետագային բովանդակութիւնը չէր յետին
է եւ արդար ցասումով կը լեցնէ անէ մէջ պար -
կելու Հայու հոգին:

Ողբուրդին ծրարը երբ քակելու ըլլանք, ու-
րիւր քան չնք ցտեղ, եթէ ոչ էշմիածնի դը ա-
փին մէջ առած անհասար Չեկան, որուն հրա -
հանգէն դուրս չի կրնար ելլել կալանաւոր Գաթու-
ղիկոսը:

Պայույ պատերազմական վէճին վիճը արձա-
կողը էշմիածնին չէ, այլ՝ Չեկան: Վիշը Զ. բա-
տարակութիւնն մըն է պարզապէս, անուն մը՝ զոր
հարկ եղած պարզապէս կ'օգտաւորուի:

Տրուած վիճը համապատասխան է համայն -
նաւոր իշխանութեանը ողին եւ հետագայով եր-
պարտութեանը: Պատկանող արտասահմանի Հայ
դպրուրները, քաղեղ կազմակերպութիւնները,
քալարը հանդիսանալ ասորիւթիւնները, սահմ-
անադրական ուժ եւ իրաւունք չվեզ ժողովուրդ
դէմ ձեռը — ահա ինչ որ կ'ուզեն եւ կը սերմանեն
տեղին չ:

Հալիւր մը պաշտօնակիրը « Արեւիկ », « հե-
տեւեալ խորհրդակցութիւնները կ'ենթ մայն աղթի
(7 յունիս):

« Արմանադրենք, առ այժմ, որ Ամենայն
Հայոց Հայրապետութեան կնիքով եւ ստորագրու-
թեամբ յայտարարուած առ ասորիւթիւնները՝
կոչուած են վերջակարգին պատկանող դժբախ-
տաբար մը, ստացալի թրքահայութեան միաս -
նական կնանքի վերինն ապաւեն Հայաստանեայց
եկեղեցային հինքը, ասորիւթեան անքըր ցանկ
ապաւեն թէ իմպարիական կնանք չիստապարտու-
ալ դպրուրին: Պայույ ներքին կնանքին մէջ, խա-
րացել իրաւաւոր վաճառք հազար տեղի ընա-
նակ Հայութեան մը քաղաքական արտերկրին
մէջ եւ, ապա ստացալի թուրքը կը անցանկ
թէ ներկայ ասորիւթիւններով, եկեղեցական

ՕՐՈՐԱՆ ԵՐԲՈՒՄՈՐ ՆՅՏ

Կարմիրներու նստարանի գանազան երկիրներու մէջ

Մոսկուայի մէջ Հրատարակուած Քիւրիւն Հա-
մայան, 1940ին զորած համայնապետութեան թի-
ւը արժող աշխարհի մէջ 1,500,000 էն աւելի չէր:
3,400,000 է՛ն՝ Միութեան մէջ, իսկ մէջ միլիոն
անէջ դուրս: Անհին-Սիսիլիւր կուսակցութիւնը
քանակի մէջ մեծ թիւ մը ունէր եւ զիսկալիւն
դէր կը կատարէր:

Գաւառացիք վերը կարգաբիւճը հիմնովին
փոխեցան: Խ՝ Միութեանը Քուսկան գերակե-
սեցիւնը լուծել այլ եւս: Իր համայնապետութեան
(առաջաւ եւ թիկնաւոր) վեց միլիոն են 1950ին,
միլիոնեկ, եթէ հասաւոր ընծայեց Մոսկուային,
բոլոր միւս երկիրներուն մէջ, անոնք թիւը՝ կը
բոլոր 18 միլիոնի: Որով 24 միլիոնի ընդէ՛ դու-
մարէն Խ՝ Միութեանը միայն մէկ չորրորդը ունի:
Այս պարագան տեսողութեան մտանում է
Քաղաք: Իրարն, ուստի Խ՝ Միութեանը կ'աշխա-
տի պահել որ զապաղարտական գերակայութիւնը
եւ հնչապետութիւն պարտաւորել կարգալ կուսակցու-
թեանց որոնք անսահման աւան են:

Այս 24 միլիոնի որքա՛ն ունի Կոմիճորով
Իրաքանչիւր խումբ: Մոսկուայի խորհրդարանը -
մէջ վերը՝ Կոմիճորով անդամ են ութ միլիոն -
նեղ՝ Խ՝ Միութեանը, Հանգարիւն, Պուկարիւն,
Նիւտրոպոլիս, Աւստրալիա, Պրանսիան եւ Իս-
տալիան: Անցեալ տարիին Մոսկուային « Բուլե-
նը » մտադրելով կը պահանջէր համայնապետ
կուսակցութեանց արտակարգ անուրը, հետեւեալ
թիւերը հրատարակելով. —

Նիւտրոպոլիս՝ 2,300,000 (պատերազմէն
ուրտ 80,000), Աւստրալիա՝ 1,360,000 (20,000),
Իրանիստան՝ 1 միլիոն (1000), Հոնգարիա՝ 950,000
(80,000), Պուկարիւն՝ 460,000 (8,000), Իրան -
լիս՝ 2,300,000 (58,000), Պրանսիա՝ 800,000
(340,000):

Այս երեք երկիրները ունին *9,170,000 ան -
դամներ, որոնք միայն պէտք է աւելցնեն Խ՝ Մի-
ութեան մէջ միլիոն համայնապետներ: Ուրեմն՝

թէ վարչական ապրիւթութիւններով յայտնի՝ ան-
ուրելի ընտանքով մը տալիս:

Առանց խորհուրդի եկեղեցական վէճի մաս -
րաւանութեանց, անցնալ թէ ներկայիս քաղաք-
մաս փոխընթերցէ՛ թէ, անխառնակի եւ ընդակ
կը նկատենք ԵՄԱԿԱՌՈՂՈՒՄԻՆ ընդգրկած մը՝
« Հայրապետական » ալս վեճին դէմ, եւ, ցաւով,
խոր փոխընթերց կը հաստատենք՝ թէ այս տարի -
նաթիւնները կոչուած են դիմարարութեան եւ
հաւաքական ընդգիծութեան մեղիւ: Թրքահայ
Վ. վարչական վերին մարմիններն ու թալալ -
գիւրթիւնները, որոնք հարապատ ներկայացու -
նէինք են թրքահայ հանրային կարիքին:

Թրքահայ ազգային եւ եկեղեցական տարբ -
ըրեւնակներ մէջ արձանագատուած այսանք անըր-
քունքի, այսանքն արաքսուն « վեճ » զոյրթիւն
լուծել, հանգիչ որակաւ եւ քրտանաւոր ճոզե-
ւորակցանքներու որոշող արաքսուն ձգտումը — եւ
« մեղք » — եղած է պաշտօնական կանոնի մէջ
սահմանադրական սկզբունքներու հաստատուի
զործարարութեան, եւ ԽՆԻԻԵԼ, ՓԱՓԱՐԻԼ ապա
ՊԱՆԱՅԵԼ՝ որ « տեղապահ » մը յարգէ օրինա-
կան արտադրութիւնները մեր եկեղեցական կա -
նոնադրութեան, ինչպէս իր բոլոր յանձնարար -
թիւնները՝ Յառնիկ Կրտսեկի ժողովի ու հան-
դէպ թրքահայ համայնքին:

Մենք տալիք պիտի ունենանք այս խնդիր
վերաբերել իր յանքով ու խորքով, եւ անտան-
նի զարմելուն: « Վարձանապահ վեճ » յանգիւ -
սակով թիւնք բոլոր ներքին փոխերը, անմիջապէս
որ հրատարակելին մտարածութիւնները եկե -
ղեցական ալս հարցին չարք պատրաստուած թրք-
բարձարներով՝ Անթիլիանք թէ կնիքակն մէջ:

Մեր հոգեւոր կնանքի երկու կերպորները, Կի-
րիկեան Աթուռ եւ Ամենայն Հայոց Հայրապետու-
թիւն, քաղաքական պարտաւորութեան տակ կը
պատկեն հրատարակութեան տալու « արդար »
թէ « անարդար » « հայրապետ երկու կողմերու
բոլոր յայտարարութիւնները, եթէ կ'ուզեն որ
զարգեթիւսալ հանրային կարծիքը նախաձեռն
եւ վերաբերած զգայ յանգիւր, եւ ուժաղանք
ու հիսմիսական թուրքի տեղ չտանեն հոգեկրտսն
մէջ: — Թրքահայ եկեղեցական վէճը ԴՆԻԻԼԻԵՒ
« ՏԵՂԱԿԱՆ ԲՆԱՅՔ ՈՐԵՆԱԿԱՆ » եւ ստացած ՎՆ -
ՏԵՂԱԿԱՆ արտադրութիւն: Եւ, երկրորդ ու բա-
րձրագոյն Հայ ժողովուրդը՝ պէտք է լսելի ար-
ձնեն իրենց ծանր այս աղաքակող անարարա-
թեան դէմ, եւ պահանջին արաքսուրթիւնը « վեճ-
ն » մը, որ կոչուած է թրքահայութեանը հոգե-
պահ պահանջին, քաղաքական, եւ, եթէ կ'ու -
զեն, զրեկուր իր վերին պատմական մասնադու-
թեանէ չ:

Խ՝ Միութեան համայնապետները փորձամանու. —
թիւն մը կը կալանեն:
« Բուլեճիկ » չի հրատարակուած այս թիւերը փո-
փոխական են, իրենք հետեւեալ պարզեկական
մարտադրութիւններու որոնք աստուկ մնացած են վեր-
ջերս: Իւրաքանչիւր՝ միմայնակ մարտադրութեան
վերը, հարկեր կամ երկու հարկեր հարկար անդամ
« կը կարգուի, իսկ որո՛ր դրողութեան մէջ անդամ -
կը կարգուի կրնայ անգամ մը շարքանութեան մէջ քաղ-
մացիկ թիւը ինչպէս եղաւ: Ճիւղադրական մէջ
1948 ժաղոր պատկանակ հարուստեան վերը՝ Յալով
Իտալիան « Բուլեճիկ » 2,300,000 է՛ն հաւաքէ, աս-
տուկ իրաւական համայնապետ կուսակցութիւնը
կայս իտալական համայնապետ կուսակցութիւնը
ապրիլ 14ին կը յայտարարէր թէ 2,500,000էն աս-
ւելի էր (Տեղիւ, 2,582,038): Պրանսիայի համար
800,000ը շահագանցեալ կը թուէ, անէլ Տեղիւ
պիտի ըլլար ըսել 700,000էն 800,000:

Այս վերապահութիւնները ընկող հանդերձ, հե-
տաքցրել է հաստատու թէ Խ՝ Միութեանը եւ ըն-
տանական միայն ընկանուն անտուր կը հաստատու-
վերինն տարաւ տարուան ընթացիկին: Ընդհանրապէս
կարելի է ըսել թէ անոնք համայնապետ կուսակցու-
թիւնները կըրնապատկան են իրենց թիւը: Բոլոր
միւս կուսակցութեանց համար անուր ծայրագին եւ
արտեսական է, եւ հաւանալի գիտարարուած -
լուծման այն խնդրակց սկզբունքներուն զոր ստաւս
տանելին է:

Իրանահայ կուսակցութիւնը, որ զրիթէ դո-
լուճիկ լուծելը պատերազմէն առաջ (օրէքէն
դուրս թէ) քանի մը տարուան մէջ անտուր մէկ մի-
լիոնի, իսկ Պուկարիւր կուսակցութիւնը կարս
մտաւորական մէջ 8 հազարէն բարձրագու 460 հա-
զարէ: Այս պարագան կ'ապաւնապեն թէ այդ եր-
կու կուսակցութիւնները իրենց քաղաքական խախ-
տը կը պարտին քաղաքիկ դէպքերով, այսինքն,
երկրին կամ իրենցին կողմէ գրանան Խ՝ Մի-
ութեան զործարածը ճնշումով, 1945ին ի վեր:

Մերոյ խորհրդարանութիւն մը: Երբ կը քաղ-
ապետէր համայնապետներու թիւը եւ իւրաքան -
չիւր երկրի ժողովուրդին ընդէ՛ թիւը, կը տես-
նուի թէ այն երկիրը որ շատ վարձարեւորն Նիւտ-
րոպոլիսին է (2,300,000 համայնապետ 12 մի -
լիոն ընկալիլ վրայ): Աւստրալիան շատ եւս կը մը-
նալ: Պրանսիան վերին կարգին վրայ է, իսկ Ի-
տալիոյ կողմ ինքն իրենաւ: Ժողովուրդի մը հա-
մար որ զի մը անէլ է Պրանսիան, Իտալիայ
համայնապետ կուսակցութիւնը կը հաւաքէ Քրան-
սակական երեք անտուր անէլ անտուր: Վերջապէս,
Քրանսիան համայնապետութիւնը կ'ամբողջով
աղքատ աղաքական է նախկին իր թիւին մը մին-
չեւ մէկ միլիոնի հանելէ վերը, հետզհետէ պակ-
սեցաւ:

Բ. Ա. Բ.

ՏԵՏԵՍԱՆԱՆ ԱՌՈՒՂՈՒ

Ոսկին քաղաքացուր

Ոսկի արժէքին արտակարգ բարձրացումը ա-
մէն քանակ ալ կը քաղաքացուր գնահատու յա -
ւելումով, իրենք հետեւեալ Քաղաքի պատերազմ-
մին:

Այս դէպքէն առաջ, զործանութիւնները եր-
տաւան էին, զրիթէ գերիկ հաստատուան առ -
տանան: Միեւնոն անոն, զիւր աստեղծարար
կիրթաւ: Պրանսիական ոսկեկրտսն — Լաիւր, —
որուն աստեղծարար ամէնէն անէլ կը շահաբարէ
դրամ պահուցիւրը, ինչպէս էր 7900 Փարիսի: Ես-
տուր նոյն իսկ անէլ կը քաղաքի կը նախաձեռ -
նէին, մտաւորով թէ մտաւորաւ եղած է Փարիսի
խոսակցանքանքով իրականացուելու: Աղբ. ժո -
ղովին աղիւ եւ Երմանակ նախաբար չէր ծածկել
իր գոհանակութիւնը:

Քիչ վերը, Սալը. Արեւելիկ դէպքերը տեղե-
նեցին կաղաքութիւն մը որ ոսկիի հրադարակին վե-
րաք տեղի տաւաւ: զիւրեւն. տեղորոշ յաւաքանք
ման մը: Սակարարական մէկ նիւտի մէջ 15 առ -
ւելիկ յաւաքով մը երեքը տեսնում չէր: Այս
երեւելիկ տեղի տալը զործանութիւններուն
ծաւալ արքան յան է որ կարելի չէ մանկեր -
տային շարժում մը նկատուի:

Ոսկիի հրադարակին վրայ զինքը յաւաք չեն
գոր իրանքներն եւ մասնագետի քաղաքականութիւնը,
ինչպէս տեղի կ'ուժանայ արժեքիւթիւթիւթերու սակա -
րանին մէջ, այլ ապաւորականութեան մասնակի մըր-
եցումն է, որ կը կատարուի միմիւրեւորական կող -
մէ, արժա՛ն մը մէկ ուր միայն թիւնք է որ մտաւոր
իրաւունք ունին իր աստեղծարարութեանը:

Պայույի քաղաքական այս անը աստուրի -
թիւնները կ'ընծայեն կարգ մը շահաբարէն մե-
ծաւորութեան եւ երեք կարգի չէ գիտնու թէ
խնդրակցները եւ մասնագետներ յանդիպումն -
րուն կողմէ կը արդին թէ միմիւրեւորական: Ու-
րիւր խոսքով, ոսկիի հրադարակը կը պարզէ նի-
ւորիկ անպարտական պատկերը:

Եստեմանին պատմանքներն մէկն ալ այն է որ
ոսկիին բարձրացումը մ'ընէն այսօր զգալի է մի-
այն Փարիսի մէջ: Եւր եւ ընտանաւոր պատճառ -
ներուն վրայ կ'աւանդէ, բոլր ունեց, անէլի մա-

“ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ”Ի ԴՆՏԱՐԱՆԸ

ԱՆՆԵՏԱՅՈՂ ԴԵՄՐԻՐ

ՏԻՓԻՆ ԼՆԱԱ ՁԱՒԽԱԹՈՒՆԻ

Իրական արժանիքները կ'ըլլան համեմատ, մինչև իսկ երկուստ: Ապահովմամբ աշխդհն որդեգրեցած է իրենց կիսանքի փխխտախոթիկները: Այդպէս էր ողորցեալ Տիփին Լնաա Ծաւխաթունին:

Ամէն ինչ ունէր առ, — զղեցկուքիւն, ճաշակ, զգական շնորհ, վառ երեսակալութիւն, բայց իր խորքը ապուրկէն: Լաւիրանքն ստիճախի ինքն իր մէջ: Ձգուացեալ խելախել ղէպի տա — պարզէ, մինչև վերջ մնաց չուէր տակ:

Եւ սակայն ինքն էր այն հզօր ուղին, որ կը ներշնչէր Առ Շախխաթունին, դաժան ու բարձր տառեր օրերուն հասառապագէ, մղելով զայն դաժան սինեմայի հռչակաւոր vedette մը:

Կը խնայէր առ իր ազգային լիբը, հարստութիւնը, Ծախխաթունին կ'առաջնորդէր յայնպիսի: —

Գաբրիել Բաբիկեանի իմէին էր կոպիկաւ աղբային կիսանքի մէջ Լախխաթունին զի կատարեալ երկու ընտանիքներուն, որ կը նշուէր խոր — ծուրէ ճակատագրական իրութեան մը, 35 տարի տալէ:

Գաբրիել Սարգսըրը Արտիկանի օրերուն միա — ճեման ինչիկներ կոպիկանան Հայաստանի միայ: Տիփին Լնաաի պարզեւ Շալըր՝ Մեկը Մահան Մարգարիտ, սերունդէ սերունդ ժամանակներ էր Երեւանի մէկըրթիկներ: Տառ խելացի եւ հզօր ղէպ մէն էր առ, — ստորաբան սակիկներ Շալըր — Լախխաթունեան, բայց էր մայրէքը՝ Իտիկային Բաբիկեանի վառաշունչութիւնը: Գաբրիել յարաբերութիւն էր մայրիկ Թիփին Նաւաստ Բաբիկեանի հետ, զորակարգի միջոցաւ կոպիկանան Հայաստանի ազատագրութիւնը հետապնդելու համար:

Մեկը Մահան չէր գաբրիել նմանապէս ծածուր քաղցրութենէ հայ երեւելիներուն մօտ, ինչ որ եւ Գիտը Մուլիկան Շախխաթունին, որ Սարգսըրայափառ Ծաւրխաթունի հրամանատար էր: (Իր որդին էր համարեալ Յովհաննէս Կախիկապար, իսկ անոր կրտսեր եղբայրը՝ Օհան Մուլիկան Շախխաթունին, մեծ հայրն էր վառաշունչ արտեւագրութիւնը):

Այս րոլըրը, իմաստան խորհրդապաշտու — թիւան էր կապտիկապաշտու, որ եւ կ'ապահ չէր ներշնչէր Սարգսըրին ու Աղապաշտի կը պահէր Մեկիկը իր բոլոր երատութիւնները:

Մտովի պարզեցեալացեւ զարարներ, պարտիկ Կախիկապաշտեան բովանդակ պարտեցութեանը, զորս այնքան ցնդող ստղծող նկար — դրան է Արտիկանը՝ Վերջը Հայաստանը — մէջ, ու

ա) Ներկայ չէրը ընդարձակել եւ վերանշել Թիփի զարդը, Թիփի մշակութային կեդրոնը: Բ) ձեռնարկներ կից հինգի ղէպերիկներու յատուկ ղէպ մը էր բոլոր յարմարութիւնները:

գ) Անկանալ ընդարձակ հանդիպարան — քառ — ղէպ էր զարդարական հաւաքութիւնը, Բաբիկեանի ներկայացուցիկները, դասախոսութեան եւ հանդէսներու համար:

դ) Ամառային յարկի մը մէջ փոխադրել — Համադարձային ջի տպարանը, դասախոսանոցը, ըն — թիւցարանն ու ժամանադարանը:

ե) Նոր դասախոսիկներ պարտաւորեալ մանկավարժական արդի պահանջներու համաձայն: Արդէն կիկ ծրարողութիւն էր յատկապէս մէկ քանի տարին ինքու ընթացքին հրատարակելի գիտութեանց եւ պատմութեան յատուկ դասախոսիկներու չափ մը:

զ) Պարտաւորեալ ձեռնագրաւ ուսուցիչներ, մասնաւորաբար հայ ղիզուկ եւ Հայաստանական ու — ստեղծներ, ոչ միայն Լիւրանային, այլ եւ Միլին Արեւիկային հայ զարդութիւնները համար: ձեռնարկներ վարժարանացունց էն տնչուր, բայց կնիք մեծ չափով թիւթիկներ: Հայ ուսուցչի տաշնարար:

Այս տաշնարարութիւնները Բուլկըրի միայն պէտք է փոխարկել կեանքի մէջ: Ո՛ր ղէպ տնոց մէկ մասը, այլ ամբողջը եւ նոյն իսկ սակերն: Անշնչ, որ կը գտնուի զարդիկ միայ կամ զարդիկ մէջ, վնասած են կանց ղարդի եւ են պիտարան — թիւն առին: Վնասած են չալիկ — խաղաղութեան — թիւն ղը, այնքան փայլուն կերպով շահեկն եղաւ — դասախոսող ղը:

ձեռնարկներ թարգմատական տնոցներ, իր տեղեկաբար փախելու ստեղծ, մեղի կ'ուղղէ հետեւ — կալ պաշտարար: —

է) Անցողիկ մտայնութեան երատեւ ղիզները աղբային քարագրական տնոցներ: Իր պարտաւոր — նութիւնները վաղուան յնամաքիլու երատեւ ղիզներ: Ենթդէ ոչ որ երատեւ ղիզի միայն իր տն — ղը, ի՞ր ղարդի եւ ի՞ր յարմարութիւնները մաս — ձիւր: Բարձրագոյնները զարմարութիւն էր պահանջներ, որ մեր փողովորը աճեցան տառաւ եւ դէս ով դիտ ինչպիսի պիտի տայ: —

Այս պատգամը պիտի լուսի անշուշտ, ինչ —

գուր կ'ընթանէր անձուէր Մեկիկին յարդգում: —

Թիփին ղիկը Սարգսըրին սակերին ղիզները կը հասնին, Ներսէս Կալի կ'ողղէ Թիփիկին մէջ ղիկութեան ղարկ մասին: Մարդ էր ղրէն ու կը կանչէ Մեկը Մահանը: Պայտանամովի ղիզաստարուած, սպիտակ ղիզի մը միայ ղաժման ու իր ետին թողած փառասար ղառախոսը, յանդուրէ Մեկիկը ճամար կ'ինչ ղէպի Սարգսըրին պարտար, որ կը բարձրաբար աշմաժու: Երատաւ — ղիզներին ղարձարները վարը:

Երեսանք իրարակալ կը հրամայէ Աղապաշտ — նի անցիկի Թիփին, համարիկ Ներսէս Կալ: Ալ — տարակերպ, որ հրաժարի ուսուցական միջամտութեան ղիզներէ:

Իմաստան Մեկիկը ինքիկը վարպետները ղիզը կը կոցուցանէ ղիզաստան պաշտօնէն, պարտաւորակով թէ իր բացառալիկներն ետ կը մը — նան երկրին ղարձիքը եւ ինչ կը փախցը լաւա — գոյն ծառայի պարզիկ իշխանութեան: Հետեւ — տարար, Գիտը Մուլիկան Շախխաթունի կ'առաւ — ղարկի իրը, յարմարային անձնաւորութիւն, ինչ որ Սարգսըր յօժարակալ կ'ընդունէ:

Կոպիկալ մայրաքաղաքին մէջ, առ կը ստիպուէր հրապարակայն յորդըր խաղալ Ներսէս Կալի — որ ետ կնիքա ուսական միջամտութիւնը հրապարակէ: Սակայն, ղիզուներին մեան ղալիկները ղարդի կ'աղցը, Գիտը Ծախխաթունիկ նշան ղիզն հարկանալէր կեկեկացանքին, որ ղալիկը ղրէն — ղալիկներով ետ կը մնայ ղարդիկ հետեւորդներին: Այս սոցալ, Ծախխաթունի հրամանատար կը խնդրէ Աղապաշտեանից որ անընդհատ ղարտնալէ իր ղիզները, մամ տալով կոպիկանան Հայաստանի ազատագրելու համար Պարզիկ իրարակալութեան: Ինքն իր կողմէ կը իտաստայն պէտք եղարը ընդլ տեղին միայ:

Մեկը Մահան կը պատմէ Սարգսըրին Գիտը Ծախխաթունիկ առաքելութեան արդեւանքը, բայց պարզիկ տրեւալը ղառ ալ համարեան ղի Թիկը անտըր բանձներէ, որովհետեւ իր կողմէ նշա — ղարտնալէ հետեւորդները անալիկը հաղուցեցած էն Ներսէս Կալի: Եւ հայ հրամանատարներ միկն տեղի ունեցած ղարդիկ փախուցը: Այն տալէ, Մեկը Աղապաշտին հաստատելու համար իր բոսմ — ներան մակահալանքիւն, ղիզու կ'առաւ: Եւ Գիտը Ծախխաթունիկ Թիփիկին հետը ղիզած — իր ուսանող ղրդին, կըն համարեալ ղիար հայ կեկեկացանքին ղարձերուն, աշխդհ չէր ղար — ղիւր: —

Փանի մը տարի վերջ, Բաղաբէկ արդէն դըրաւած է Իրեւանը, ուստի մեծ հանդէպ մը կը տարքէ ի պարտի ղարդիկը առաքելութեան (Ընդունու — լութեան ստեղծ, ղառ ղարպանը ղարձակալու: —

պէս լալեցանք ի մէկ պատգամները սակն առալ: Կատարեալորը դաստարակը իր փողովորդին վերադարձը ինչ որ տաւն էր անկէ:

Եւ փողովորդը պատուեց ղիզը, անգալ մը ետ, փառաշնչ ղէպ մը տալով ինքն յանուն եւ ղարդին, որուն համար տնոցնաւ ու փառաշնչուր: Եւ որուն անձնաւոր տնոցները դարձաւ իր բացառիկութեան մէջ, առաջը վառաւոր, անոցն արտաշնչուր, անոցն յաղեւոր: Ձիկըր պատուեց նաեւ հիւրընկալ երկըր քարձարանը իշխանաւոր՝ իր կուրքէն կանխով Արտիկանց ուկի ղառ — ղիւր:

Կետն Ծախիկն համար կրնարը լուսի հիմա արդար հարաւորակը: « ԱԱԱ ՄԱՐԻ ՄԸ, ԱՐ ԼԻՈՒԼԻ ԱՆՏԱՐԱՆԻ Ր ՊԱՐՏԱՐ ԱՆՍ ՄԱՐԻ ԱՆՏԱՐԱՆԻ ՄԸՆԴ ԵՐ ԲՈՒՂՎԱՐԻՒՆԻ ՀԱՆԴԻՅՈՒ »

Կետն Ծախիկը իր ունեցածը հնոր պատուեց ա — ղէն տեղ, փան ղի իր ունեցածը իր անձին մէջն էր:

Իր անձը մեծցաւ առ ղալով, ինչ ղալով որ ինք ծառայի իր փողովորդին: Հարկի է, որ այն ծառայութիւնը ղարտնալութի իրէն վերայ ետ, իր — ղէ վերիկներուն կողմէ:

ձեռնարար պէտք է դաժանալ Հայ Մակուլիկ կերտին: Անոր ղիւրը պէտք է հաստատի հայ մաստարականութեան կենտնալ մարդ, իր ուն — ցանին լալաւոր ղարդի համար աղբին եւ հայր երեւելին:

Կատան ղարդը պէտք է իմաստ մնայ: Ձալն ամբողջականը, ղալն ղիզները իր ղիզին պարտ — քըն է:

Շէնքին հետ եւ անոր ղաղաւհեմ՝ պէտք է մը — տանիկ նաեւ: ձեռնարար տողաւոր մէկնայով մը օտարու ղալն:

ձեռնարանին կից հաստատուի վարժարաններ — ղի քամ ղի մը, ուժ տալ Հայաստանին ուսում — ներու, ուսանողները ղիկի ընտալ, ղիզարարիկը հրատարակական ղարդը, ուրիշ պահանջներ են, որոնք կը մնան ղիւր օրակարգի միայ: Շէնքին, բայց ղիզները եւ... —

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱՆԵՐԻ)

Մեր Թիփին մէջ ամբողջութեամբ եւ անփոփոխ հրատարակելիքը Հայ ղարտնալի ղարտնալի բացառական տնոցները, ղոր նոյն հաստատու — թիւն մեծանուն տնոցները, ղիկ: Կետն Ծախիկը կ'արդար ձեռնարար նոր ղիզիկ բացանք հանդէ — սին:

Տնոցիկալիկը կըրնար նկատու համատառ պատ — մուկիկը ձեռնարարը, որ 1929 հոկտեմբերիկ բացառական հայալաւ կերտնի մը՝ Պէլլուրի մէջ, ան իշխանական ղիզակերտները տակ երկու: Եւ Եր — ուրիշայ անձը ղու, երկու տաշնարար մաս — տարականները, ղիզները Ծախիկ եւ Աղապաշտին: Աճա՛ քանի մը արտա ղարտնալներ ղեմա — ղանի ղարտնալէ տարտան պատմութիւնէն, որուն խառնուած է մեր ղարտնալն ալ, քանի որ Է Հա — մաղապաշտ էր հիմարողութեալ առաջող, Գախիկի մէջ, սակէ ճիշդ ղարտնալը տարի տալ:

ձեռնարար բացառական, 1929 հոկտեմբերիկ, ղիզակէնը, տաշնարիկ ղալարտնը, անտառալու — թիւն, տաշնարիկ ու թիւրապատութեան մըր — ղուրդի մը մէջ: Ծառար ղալեկէն ղալեկ հաւաքած իսկ, ղէ ձեռնարարը կրնար տեղի ու ղարտնալը առաջը պիտական նպատակ, առաջը հաստատու կեպտուներու, առաջը ղալէ մեծանունը մը հո — վանիկն ունեցալու իր միայ:

Սակայն քանի որ հաստատու մարդը նոյն — ղուան ու ղարտնալութեան քարձը ուրիշ ղալական կեպս ղարտնալութեալ անկ խոշորդուտ, ամէն դէ — մար յայնպիսի, ամէն վարտանով:

Հիկն արտըր վերջ, 1934 տարեւորին սիկըրը, ձեռնարար տակը արդէն միջնարկը վարժարանը էր բոլոր ղարտնալները: Աղապաշտեանը թիւրը, այլ ղիկ տարտան մէջ, 135ն քարձարանը էր 90ն: Ձարդիկան պիտուէն, փալիկ ղիկը հաղար լի — ղանական ուկի, ղալով անգալա ուկը ղարդը, պատարարիկ ղարտնալներ ղառաւ 15,000, 1947 — ին՝ 50,000, իսկ հիմա արդէն կը ղառալ 80,000 ղարդ:

Այսը վերջիկը ունեալ տալեկաններուն թիւը վերջին տաշնալներին: 1942ին այլ թիւը քարձարանը էր 240ն, կըրնար ղիզուրթեանը հա — ղան 300ն, Թիքիւս ղալն իսկ ամալիկ, երբ ձեռնա — րարն ունեցալ ղարտնալ եւ ղիզարարիկ ղիւր:

Առաջին տաշնարիկ տարտան ընթացքիկ, ձե — մարարի տաշնարիկները կըրնար ղիզակէն վնա — ղան ին 86,500 լիւր: Երկր, ոչ իսկ մէկ երտըր — ղիւրէ պիտուէն: Մնացած ղալարար, ղարդը 225 հաղար լիւր: ուկի, նոյնքան է մեր փողովորդին խոտարէ դառաւ: Եւ ղիկ ղիզանի կոպով ձեռնարար ղիկն փորակացուած են նաեւ հաւատա ղուտարներ, տաշնարար տնոցիկիկալ ղարտնալութիւն:

Առաջին տաշնարիկ տարտան մէջ ձեռնարարը տառած է 80 ղիզանաւոր, իսկ սիկըրէ միկն — տարը՝ հարկը իր: Անոցմէ մէկը հողի հետա — րարիկ տառած են համարարանները կըրնաւ: — թիւն, ուրիշ միջ հողի ներկայի կը ղարտնալին ղիկն քարձարարիկն տառած Թարդը, Գիւրկանի եւ Թիքիկի համարարաններուն մէջ:

Շէնքիւսարտնըրէ ղարտնալիկ: Եւրի ուսուց — ղարիկ պաշտան կը վարէ հիմա Լիւրանային եւ դը — րուշի երկրներուն ղալարիկ վարժարաններուն մէջ, ուրիշներ իրենց ղարտնալ ծառայութիւնը ղի — ղան են: Համարիկ կեանքին, իրքու ղարդ, մաս — տարական, ղարձիկ են:

ձեռնարարը կրտալ էր սակայն սակի մեծ ղիւր քարտարելու: Իր ղիզանակին մէջ եւ իր ղիզա — նակին դուրս: Վարիկները ունէին ղիզականութիւ — րը այս ղիկին եւ իրենց կրտալին: Բայց ղիզին ղիզականութիւնը չէր բաւեր, անհրաժեշտ էին նիւ — թիական լառն ինչոցիկը: ձեռնարար ղարձիկըն համար համապալական հաստատութիւն մը, ուր ղիւրթային իրենց ղալեկի կրթութիւնը ստառար — կալ լրացնելու: Ծառալակ ու հետալիկ մեր գա — ղութիւնը: ուսումնական ղալանակներն ու երի — տառարարներ:

Այս նպատակը մասամբ իրաւորդիկ կարելի եղաւ, երբ 1947 օգոստոսին, մեր ֲրաջակալ ղի — կանը՝ Նալմ Գալանեանիկ հարապարտեւ 20,000 եկեղաւ: ուկիկ նախարարանութիւն էր ըլլին ի նը — տառա ձեռնարանիկ, սեփական ղիզիկ մը ղիման համար: Շէնքը, աղբարիկ, ղիզեցեալ 350,000 լիւր: ուկիկ: Պալաւած ղալարար լրացնելու տառելիկը համար Անկիկիկ միկնները ութտնամանալ, բայց ղիւրով միւր երտառար ու տողալ տնոցներ: Կետն Ծախիկ: Պարալ ձեռնող ղիւր, բայց ղիւրա — ղալակալ, ղիւրուն ձեռնող: Անկիկիկ հայ ղարդը, ղարտնի, իրեն, լիւրաւան տառալ իր Ե լուան ղ՝ 127,000 տարալ:

Համաղալակ է Միլիկանը իր ձեռնարա — նին համար տարիալ ղարտնալութիւն մը ղիւր միայն, այլ ղարտնալ մը: Կարելի է ղալիկ մը Է պատն — արով մը ղալանալ եւ այլ ետ կը մնայ ղալիկ նաեւ — Ե ղարտնալիկն ղիւր:

Այս նպատակին հասնելու համար ձեռնարանը ունի քանի որ Հիմնական առաւարտութիւններ: —

“Յուսարթ”ի և “Աղս Թ”ի

ՆԵՐՋԱՅԱՑԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ
ՅՈՒՆԱՅԱՆՍԱՆԻ ՎՈՐԱԳՆՈՒՄԻ ՄՈՏ

Յուլիս 4ին, ընկ. Քլեյար Նաւասարթեան (ս. Յուսարթ) և ընկ. Յանթր Բարադումեան (ս. Աղս Թ) ք. տեսուչութիւն մը ունեցան վարչապետ Պ. Փալաթիկոսի հետ:

Վարչապետը չալ լրացողները ընդունեց շատ սիրելով: Ան Նաւասարթ չալութիւնը հետաքրքրող հարցեր տուաւ. եւ ծանարար: Ժամանակաբար յոժանալութիւն կապուած աշխատանք խնդիրներ — բոլ. վերջ, որոնց լուրջ մանրանքան տեղեկութիւններ խնդրեց:

Ընկեր Քլեյար Նաւասարթեան գիտե՞լ տուաւ ինչ վարչապետ Փալաթիկոսի տնօրէն ծանօթ է արտասահմանի մեր բոլոր գաղութներուն, որոնք գինը կը ճանչնան իրեն տանկէ չալստէ. ար — դար եւ կարող պիտոյնկան զէնք մը:

Վարչապետը ընդմէջէն չնշեցով, թէ Յու. — Նաւասարթ կը պարտաւորութիւնը կատարած է Հաւելուն հանդէպ եւ արիտ շարունակ է իր արդար վերաբերմամբ նաեւ պաշայտն:

Բացառելով յոյն ժողովուրդի ներկայ ոգեկան վերելքը, հակառակ վերին անթիւ արշա — լիքներէն, Պ. Փալաթիկոսը դադարեցր զգուս այն իրողութեան հեր, որ յոյն ժողովուրդը հին եւ փառաւոր անկախ մը ունի, որ պոկան արժէքներ միշտ մեծ եղան եւ իր հաւատքն ու պաշարքերը լեւտակաւութիւնը անկախութեանը են:

Անոր պատճառով չալ ժողովուրդի ճակատագիրն, վարչապետը զուգայտն մը գտաւ մեր եւ յոյն ազգերու պատմութեանց մէջ, նոյն պայքար

աշխատանքներէն զէնք, նոյն հաւատքը, նոյն լավատեսութիւնը չնկենքեմ եւ չվհասնու:

Պ. Փալաթիկոսը ծիւղովով մը գիտե՞լ տուաւ, որ թէ Յուլիս եւ թէ Հալար միշտ հաւատեալ եղան եւ, որովհետեւ երկուքն ալ ինկալի են, անեղծաբարքն ու յաւատարմէ: « Եւ այս է պատճառը, որ մեզ չեն սիրեր եւ մանաւանդ չեն ուզեր, որ մենք միտանաք, ըսաւ վարչապետը խնայելով: Իսկ դիւակը, թէ երբ երկու Յուլիս եւ մէջ Հալար, կամ երկու Հալար եւ մէջ Յուլիս թող թողի կուտան, ամէն մարդ կ'աւարեկի, որովհետեւ կը գտայ, թէ այս երկու ազգերու զուտակութիւնը միասնապէս կրնան բոլորք ընդաւազուի: »

Իրենց չորհակալութիւնը յայտնելով եւ ընդգծելով բովանդակ զայնխախտիչ հայութեան անկեղծ եւ անընթացաւ պարտաւորութիւնը իր կարողութեանց սահմաններուն մէջ զօրակիշ կանգնելու յոյն ժողովուրդի զգած արդար պայ — քարին, ընկերներ Քլեյար Նաւասարթեան եւ Յուլիս Բարադումեան հրամեալ տան վարչապետին, լուսադոյն տպաւորութիւններով: (ս. Աղս Թ ք) »

Գաղութ գաղութ

Հ. Օ. ՄԱՌՈՒԹԻԱՆ ՎԱՏԻՄ. ԺՈՂՈՒՐԸ

Հայ Օրդութեան Մալութեան 30րդ պատգամը, ժողովը դաժանաբար լուրիս լին. ժողովուրդն Ս. Վարչապետի եկեղեցին Ս. Նաւասարթի խնայելով: Տ. Եւսն Ա. քնն. Պալաթիկոսի օրէնքը Հաւելուն եւ հաւելին կերպով արտայայտուեալ: Հ. Օ. Մ. Ի աղ — ինք, մարդկային ու աստուածաշնորհայն նպատակ — ներուժն ունի:

Տիկնիւն. Հայթիպան բաժանին խոսքով բարեկատու մարքին պատշաճանքներուն: Անոր քարծառ. Հ. Օ. Մ. Ի մէջ տարաշա զարմուճիկութեան, բուկով թէ անդիւնահայութիւնը, որ բուրախ եւ այս կամքանդիւրութեան չարք, այս բարեկա եւ իր մտաւոր, դժուար եւ նիւթական կարողութիւնն ըստ ինչ հանգի նաեւ Սիկիւնի տարաշա շարունակեցնելուն: Շատախոսքի մը արդարեւ — ընդգծեց ի նպատակ Գերմանիայ եւ Աւստրիայի այս տարաշա խոսքերուն: Հ. Օ. Մ. Ի կ — տարած անպատշաճեղբ, որոնք արեւան արդի — նաորդ եղան անցալով տարեկանին, տարաշալներուն: Ընդ թէ՛ ամբողջութեան Ամերիկա փոխադրու — ներ: Եւ անոր խոսքով:

Յանդրդարար լուսեցան ուղիքներ:

Բոլոր խոսքերն ալ հաւատարմ եւ զգացում — ձով ասպիւնեացեցին Հ. Օ. Մ. Ի գործը: Լեւտակի ինչ կարգ մը լուսեանչական արտայայտութիւն — ներ:

Տիկ. Արղուսայեան (Շիքադիւրէն) ըսաւ. — « Եւ Շատ լուրջաբար եւ այսպէս բազմութեան տնօրէնով այս օրդուն մէջ, ու կը խորհն թէ ինչու կարելի լըլլայ նոյնպէս հայրենակիցներ մէկտեղ քննել նաեւ իր քաղաքին մէջ... »

Տիկ. Սրապան (Տիկիւրիւր) ըսաւ թէ օրդուն այս տաղանքին մէջ պէտք է արթնցնել խաղաղութեան պայքարման համար, անկայն եթէ ան — րալքալով պէտքը պատահէ՞ Հայ կիւր իր գիծութեան պարտաւորութիւնը պիտի կատարէ՞ աղա — տութեան հաւատարմ: Ինչպէս մէջն:

— Իրաւունք ունեւ. ամէն մէկը կարող է խղ — ցալ ինք... »

— Այն, Միւրիւ, եւ այդ չեմ ասում: Գարեկի իշխանապետի ասան, անտարբեր զէնքներ ինք զրուակելէ են եւ ինչ քարթ չի գիծանալ Պարս — կապաւորում, եթէ իմանային թէ իր կարող եւ ու — ղիւն յանձնել իմ պայքարը: Ամէն որ միեւնոյնը, զոնք արդ մարդիկ անկեղծ լինէին, զոնք ամէն եւս, ինչ որ ունեն իրանց արտ մէջ: Եւ զրուակել լուրջ շողորթութիւնները, երանք կեանապատու իրաւունքները, ակնարկները: Անտանիկի է մու — րացիականութիւնը. բայց մուրացիական չաղար ամ — քած վաս է այն մարդը, որ ծծծած է մեներէ զուրդ, ինքնաբան է ոչ թէ մի կտոր Հայ, մի շնին որդրութիւնը, ալ մի անգլեի զորք — օգնութիւն: Եթէ մեզ անպակ զորք օգնութեան այս — ցանք պիտի մտնէ, օ՞ր եւ այնպէս թ մայրն էլ կը զեւած զայնպիսի, օգնական գտնուի: »

Միւրիւ Անտանիկ խոսքերուն իր միւրց, գրկեց երկտաւարներ եւ համարեցով իրա հակադար, ասաց:

— Գնա՛, որդի, եւ քեզ չեմ պարհէ՛: Աս — տաւած քեզ հետ. դու իսկ ու հակադարմ մի կը դր — րութիւնը: Միւրիւն զարմաւ... Եթէ օրդուն ինչ — քան, մենք կորած ենք: Այն մանաւանդ այս պայ — ցան չես տեսնի Միւրիւ Անտանիկ. կը տեսնես որ երբեք մայրեղան է վերին խոսքարմը: »

— « Լուր մը եւ կրակ ունի՞ մեր գործերուն մէջ », ըսաւ ընկ. Յովհ. Տէր Յովհաննէսեան, լուսաբար եւ ինքնօրէն եւսանելուն գտնելով Հ. Օ. Մ. Ի արխանաւորները՝ ամենուրեք: Խոսեցաւ նաեւ ընկ. Ս. Գ. Նիկիթիան, Գուպայե՛ն, գնահատելով կապակիւրդութիւնը:

Ընկ. Գ. Միկիթիանն Հ. Յ. Դ. Ի կողմէ որդունց Գաղութ. ժողովը քաղաւոր: Ըսաւ թէ հե — տաքցրական յարաբերութիւնները վերջին Հ. Յ. Դ., Հայ Յեղ. Դաւանակութիւն եւ ալ մի — Հ. Օ. Մ. Ի Գաղութ. ժողովներով որոնք մեր պաղութներն համար նոր շրջաններ կը բանան աղ — քային — մշակութիւնը — բարեկատու մարք — նա մէջ: Գնահատանք յայտնեց կրակաշի կապ — կերպութեան զոհարարման ոգին եւ նուիրելուն համար ու վերջապոյց բաւելով. — « Հ. Օ. Մ. Ի գործունէութիւնը կ'աղաղակուի՞ որ Լեթէ՛ մեր պատմութեան երկարաւոր զարժանաճներուն հե — տեւանքով այսօր չունենք Է կապիկատն տիկնե — րներ: « Ժողովուրդին արդուականութիւնը ար — կայն, մեր օրերն: Եւ անցանք Հայրենիքին ալ աղ — իր իշխանութիւնը: Ինքն ունան եւ արտով, անմեղա — րութեամբ: »

Նիկիթիանի ելլէն Բիւզանդի իր ողջունի ճառին մէջ ներդրեց Հայ կնոյ ընկերային ու ընտանե — ական զորք, ըսաւ թէ անկիւ կողմեր եղաւ. մեր աղապաշտականան զարաւոր պայքարին: Հ. Օ. Մ. Ի ծագումն ասաւ. այդպիսի առաքելութիւններէ եւ կ'աղաղակուի՞ կամ գործ մը, որ այս պատգամ. ժողովին մէջ աստուի եւ պիտի զարացուի՞ նոր ծրարներով:

Ընկ. Արամ Մաւսկեան ողջունեց պատգամ. Ժո — ժովը յառնեալ Մեր. Արեւիկի զորք կապակիւր — պութեանը: Իր աղաւորութեամբ, անկերակալ պաղութները մէկ կ'ալ կնոյ անկաւաւոր զիջք մը ունի եւ նոյն իսկ պէտքէն անկի յաւանաճանքներ իր կեր — պով կը պաշտպանէ մեր աստուորութիւնները: Եւ աղապիւր զոյրութեան տեսակաւորութիւնը: Մաղթք — քը որ պատգամ. Ժողովը՝ նոր որդունքներով ամենի ընդլայնէ եւ փորացնէ իր արաւայն գործը՝ ինչիւր օրդունալ Հայ աղաւ պիտուրեան կապակիւրպու — թիւն:

Տեղի ունեցան նաեւ երգեր եւ արտասանու — թիւններ:

ԶԱՅԱՐԻ ԳԱՆԱԲԵ

ՄԱՍԿՈՒՐԻՅԻ ԼԱՆԴԻՍ

ՏԵՍԻՆ. — Եուլիս 16ի կերպակի տեղի ունե — ցան Կ. Ռաշի զպղտարական հանդէպ Հ. Յ. Դ. Ի տնք մէջ:

Ունիկեր կոկիկ բազմութիւն մը, մեծ մասով ծնողներ: Հանդէպը քաղաւոր. Տիր. Ժամ 3ին, զորքերական աշակերտներ խմբաբով: Եւրո — դարաւ լսեցին չարք մը արտասանութիւններ եւ մենկերներ, ասու՛ն ասուցանութեամբ: Յետոյ խաղաղարկուեցաւ պատիկի մը « Եմծապախար. Մուրացիան շնորհն է. զատարանի աշակերտն — Եւր. Կողմէ: Միտնցարդը զէնքին վրայ ուղարկ — թեան Ժպիւր կը ցուար, երբ կը լսէին իրենց հա — ւակներն երգերն ու արտասանութիւնները: (Բո — լորդն այ հոս ծնած կամ հասակ նետած): »

Կրթ. Մարմնի տնտեսաբան ընկ. Մ. Մարտի — րաւան, մէկ տարուան աշխատանքի գնկերպար — տալով յայտարարեց թէ. — Հակառակ տնտե — րական խոչընդոտներուն, Կրթ. Ժամրին ապահ — ված է զարդոյն տարեկան եկեւաւորք լայնեղան եւ ուսուցիչներուն թոյնաւորը վաւարած, մէկու — կէս ամիս արժանաւորով:

Ներկանեան. գնահատանքին արժանաւոր այս տարիները զոր կը պարտինք ընկերակու եւ կա — պույն Ռաշիներուն. զանդողութեան: Այսպէս զա — րութիւն զարդի համեմատ եւ պարհիկա. աշխատա — ւորներն մեր իրենց տարաշա պարտաւոր զորք — րն ուրա՞ր կ'ապահովեն նոր սերունդի հայրենի զատարակութիւնը, միակ ինքնոր մեր նոր սե — րունքի փրկութիւնը:

Մեր չորհակալութիւնները կապույն Ռաշի կեղծ. վարչութեան որ այս տարին եւս կըրտա օ — Ժողովուրդի մեզ տարեկան 36,000 Քրանց զուժա — րով մը:

Հանդէպ վերջապու ուրախ արմատարու — թեանք:

ԽՄԲ. — Յաղորդով տնտեսաբան Կրթ. զպղտար — ական:

Ունեիկ. — Հայրիկ, ինքի թմրուկ մը զէն: ՂԱՅՐԸ. — Թմրուկ մը զէնք մը շարունակ զորի՛սկ ունեցին:

Ունեիկ. — Այն, Հայրիկ, խոսք կուտամ որ միայն քեզացմ ունիւր կը գործեն... »

ՈՒՍՈՒԹԻՉԸ. — Օճնիկ, կթէ այս ընթացքով շարունակեալ, գիտե՛ս ինչ պիտի լըլլա 10 տա — րին:

Օճնիկ. — Տարբ տարեկէն 22 տարեկան պի — տի լըլլամ... »

« ԵԱՒԱՋ »-Ի ԹԵՐԹՈՒՐԸ (140)

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂԶԻԿԸ

ԵՐԻՐՈՒՄԻ ՄԱՍ

Ա.

— Ժանապարհ չկայ այս կողմից, պատուս — րանքն Միւրիւ, նայելով զպիւր բարքը, ուր ցըլ — ցըլ խոսքի արք միեւնոյնապ լսանքեր:

— Միեւնոյն է, եւ ասանք ճանապարհի՛ն էլ կ'երթնամ. ո՛վ է այսպիսի ժամանակ ճանապարհ — օրդուն... »

— Միւրիւ Միւրեան Աղբիւրը մենք միտանի կը զնանք եւ կը խոսնե՞նք...

— Իմ տանածից եւ լսածից յետոյ ի՞նչ խոսք կարող է լինիլ:

Միւրիւնը միտնցեց, ասաց նա, տեսնելով որ Աղբիւրը յամաւոր է. մի քանի րոպէ է, որ տե — ւում եւ մեր օրը եւ փաղեղմ եւ...

— Այո, եւ լուս եւ համարում հեռանալ, ու — չինք տեսնել:

— Ինչ է դու մեղադրում ես ինձ...

— Մ, ո՛վ, ո՛վ... Եւ այս եւս ինչ կարողանում տեսնել քեզ այդ դրութեան մէջ... Իմ սիրտը ցա — ւում է...

✕ Հին. Բորեղացիներու զորախումբը մը յանձնառեալ յարձառումը գործեց Եւ, առաւ Կառնոսը, անորիցան 27ըր զոյգով հիւսմանաւարտութեան հերթին իրայ, զայն եւս միջոցաւ շնորհակալան հրահեմ մը վերջէ Քրեյտզիները, որոնք մարտաւան էին, անհիշաւաք հարկ թաքցնել անորիցան հերթին դէմ, եւ ձեռնառումները նետեցին շնորհք վայր, 12 միկը հետեւեալ ճարձակութիւնը անոր ունեցաւ ճիշդ այն պահուել երբ անորիցանի գիտութեանը կը ջանաւորին, յափառեց յաղթան ըլլալով:

Թուրիոյ մէջ ալ ցուցեր

Ի ԽԵՒԻՆԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆՆ

Պաշայ վերեմի բարաքերէն կը բաղեցի հեւ տնիսալ տնդիւրիւրիները (29 յայտ) —

✕ Բորեղ Խաղաղաբեմներու Միութիւնը > վերահասարակ Բուրեղիները տպագրեւ եւ ճարտար Հոսու հոն: Այս Բուրեղիները թարմութեան հիմնական տակ նպատակ ունին ճարտարական զորութեան վերջին կատարել եւ ժողովուրդը որդի կառուարութեան եւ պիտանեան իշխանութեան դէմ: Միութեան Հրատարակած յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ երկրէր խաղաղութեան պէտք ունի, եւ ժողովուրդը պէտք է պայքարել, երբ իրաւունքներուն եւ յաշմանքի փոխելու համար:

Յայտարարութիւնը ստորագրուած է Միութեան նախագահին հոգեւոր Տոքթ. Փէրիէ Գորանի եւ ընդհ. քարտուղար Աւանի ձեռնիկի կողմէ:

Այս Բուրեղիները տպագրելու յանձնուել նկատուած է եւ Մովսէսի թիւրովի կը խօսի: Այս պատճառով ընդհ. դատարարութեանը Հաւաքեց Բուրեղիները եւ Հնուպատեմի ձեռնադրեց պատարանաւորներուն դէմ:

Երէկ թիւնեւ Կէս դիւրը Հակոբեան տակ առնուեցան Պէհիշ Գորան, Աւանի ձեռնիկը, արարարարութիւնը Բէհիշ Գորանի ձեռնիկը Եւ ման: Ամբաստանողները Հարցաքննութեան առաջ ընդհ. դատարար Նալի Եղեմեանի եւ իր օգնականին շնորհակալութիւն:

Միւս կողմէ Եւ խաղաղութեան Միութիւնը նամակով մը դիմեց Ազգ. Ժողովին, պահանջելով որ բնկուի կառուարութեան եւս որդուորքի որով որդուորքը:

Վարչարար Աւանի Մետեմեանի կը երէկ յայտարարութեան մէջ անդադարեւան նաեւ Համայնապետական փառելին, եւ ըսաւ թէ կառուարութեանը աշխատելու կը չտէ, անորք պիտի ըլլայ ձեռնադրեւանները եւ կարգիւրեան Հանգեղի եւ ամէն դիմով առաջը պիտի առնէ այս շարժումներուն:

✕ Կառուարութիւնը որոշեց Բորեղ զրկել 23ըր յարձառմէն գործել մը, մեկնադրել եւ Հեւտարակ ունեցող: Այս նպատակով՝ Ազգային մէկ յարձառումով մը կառուար 23ըր յարձառումներ, որ Ամերիկացիներուն կողմէ մարդուած ընտրել միւսներէն մըն է: Բարձրագործին մասնակցեցան իրաւաբան, Հենեան, Քիլապօմանի եւ Հեւտեղի ուսմէր, օգնականներու պաշտպանութեան տակ: Փորքը Հիւսմանաւորներուն, դիւստանդեցին արժանաք — ցաւ, եւ շատ յաջող անցաւ:

ԳՆԱԼ ՏԵՍՏԻՆԻ

ԱՆԻՒՆՈՅ ՎԵՐԱՀԱՅՄԱՆՈՒՄԸ փութացնելու համար, կառուարութիւնը որոշեց 250 միլիոն սփերիկ յանել յաշմանական զորքար մը ծախելու, յաւաքելու երեք տարիներու ընթացքին: Կայմանաւ որ Մ. Նահանգներու պիտանեանի պիտուքներ, զորքիցին եւ տաղար արժանադրեան Ներքային Անգլիոյ առջ: պաշտպանութեան վարկին է 880 միլիոն սփերիկին: Ուրեմն երեք տարիներ պիտի թարգմանայ 3,840,000,000 սփերիկին:

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՄԸ ՄԸ տեղի ունեցաւ Կիւ Երթի մէջ, բորեղեցի Համար Բորեղայի պատերազմիկի դէմ: Հենեան ոստիկանները նաեւ ջրուանցիկ ցուցարարները թաքցնողներ վերահասարակով նորէն խռնուեցան դիւստար Հրատարակելի վայր: Հոգար ոստիկաններ մեկ դիւստարեւ ինչ կրեցին, ցրուելու համար բորեղը Բարեղը, Բարեղիկին մարքարակութեան կարողութեան:

ԿԵՂԵ 5000 ԴԱՐԱՐԱՆՈՒՄԸ՝ լրբարբերութեան հանուած աւն: Յորք չորի մարքարակութեան վերջին շահակցին մէջ, երբ կը փորձեցին շէնլ կեղծ գործելով:

ՊԵՒՐԻՆՈՅ նախարարական խորհուրդը փակեց թաքցնող այն օրինակներ որով իշխան Պոտուշեկի կը փոխանդրուի: Լեփուրա Գիւ արքայական իրաւունքները: Կը սպասուի խորհրդարանին փակեւ թաքցնալ:

ՄԵՒԲԻԼԻ մին միկիկըր որդուրեցաւ տնդարար անձնակցութեան: Հեւտեղեցի: Հոյակապոր Բիւստին մը ալ փառեցաւ կը Համարուի:

ՆԵՂԱՅԱՍՏԻՆ յայտարարեւ Ներքուրդի գէմը: Կը մը ի դերին Հանուեցան կառուարութեան կողմէ: Արքայական միջոցներ մեկ պիտի առնուրին, անմեղու: Համար ալ մը Ե յայտարարեւ եւ Երեւանեցին:

ՅԱՌԱՋԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՆԱԽԴ

ՅԱՌԱՋԻ շահագործողներին առթիւ, Ալֆոր-Վիլէն ընդ. Սարգիս Սարգիսեան 1000 Քրանք կը նուրի թիւրիկին տարածման փոխարէ:

Նոյն առթիւ Հաղար Քրանք՝ Սարգիս Քէն — տոյկան, Էրաշէ:

ՄԵՒԻԼ ԷԹԻԼԵ. — Օր. Ալիս Սարգիսեանի եւ Պ. Միւրեան Սերկուսեանի նշանախօսութեան աւարի: Կարապետ Համարեան 600 Քրանք կը նուրի թէ ՅԱՌԱՋԻ տարածման փոխարին:

Խանութի տարեկանը

ՄԱՐՍԵՅԻ ՄԵՋ

ԿԸ ՏՕՒՆԻ ՆԱԽԱՀԱՅՄԱՆՈՒԹԵԱՄԸ

Հ. Յ. Դ. ԵՐԱՂԱՆՏԻՆ ԿՈՒՄԻՏԵԻ

Կը մասնակցին Մարցիլի եւ լրբաններու ըսուր Դանապետական խումբերն ու երկարութեանը Վարչութիւնը: Հ. Յ. Դ. Նոր Սերկուսի Երջ. Վարչութիւնը կը ըսուր խումբերով եւ Կարպար խումբ մասնակցեցին:

Պիտի Սալիպալիսի եւ խումբ Կարպարի Բաղաւապիս Մ. V. SAVINE

Կը նախագահ ընդ. Բ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ: Կը ըսաւ յախտի ընդ. Բ. ՍԻՒՆՈՅԵԱՆ:

Այս կիւր. անդադր օրը, վաղապի անտառին մէջ: Գեղարուեստական ճիւղը թաքցնել Հ. Յ. Դ. Նոր Սերկուսի կողմէ: Պիտի ըրցաւ, առաւտեան ժամը 9Նի 12, շաղկերից պիտի ստանան նուրեւոր: Երբ: Երբ պիտի գիւրամատուր իշխանութիւնը: Զուր պաշտպանութիւն է:

Երանի մարմինները պարտաւոր եւս ալթէն տպագրելու իրենց երթելու միջոցներ:

✕ Նախադրի արշաւանքին — վաղապի — արձանագրութեան համար դիմել մարդուր Արխատեկ Պետրուսին 20 rue des Petites Maries, Երեւանի 13 rue des Dominicaines եւ Ա. Քէօզեանի Photo Rex, Place Jules Guesde:

✕ Պոտիս համար դիմել ընկեր Բ. Քէնտրեւանի: Կը Բողիկէր համար ընկեր Ե. Տէր Միւրեւանի:

Մարցիլի օթօրարար կը մեկնին ժամը 7,30ին, Place d'Aix:

Դարչասանդիկ

ԽԱՂԱՂՈՒՐ ՏԱՐԵԿԱՆՔԻ ԱՌԻՈՒԻ

Կազմակերպութեւ Հ. Յ. Դ. Տեղին Կոմիտէի կողմէ, այս կիրակի՝ առաւտեան միկին երեկոյ, աւարական դաշտապարտ:

Պիտի խումբ ընդ. ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՁԻ: > Սինէ Լազո չն պիտի լուսանկարէ հանգեւր:

ՄԵՐ ԴԱՆԱՀԱՅՄԱՆՈՒՄԸ

Կազմակերպութեւ Ֆ. Կ. Միւրի Ալֆորիկի մասնակցելու կողմէ, Բ օգոստոսին, Միտոսի, Tapis Vert, Պաղ աղբիւրիկի ծում: Երթելու — Bld. Carnotէն առաւտեան ճիւղ ժամը 7ին օթօրար, Ալֆորիկին:

Հ. Յ. Դ. Տալիկ > Արդութեան > խումբը չնարակութեան կը յայտնէ ընդ. Ուրեկ Քէ — Եւստիանի եւ Պ. Զատիկեանի, որոնք իրենց ընտանաւորներով օգտակար եղան դաշտապարտէին ժամանակ:

✕ Զոյ. Հոյ Կ. խումբ Տալիկի մասնակցելու չնարակութեան համար ստացան թէ 1000 Քր. Տէր եւ Տիկին Զաքարեանի (Ville d'Avray), իրենց խումբիկին միւրութեան առթիւ:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԹՐԱԳՈՇԻՆ ԵՐԱՂԱՅՈՒՄՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԵՅԻ ՄԵՋ

5 օգոստոս, Յիւլի Լալարի դաշտապարտ: 12 օգոստոս, Օտտո՝ Պաղապի աղբիւր: 13 օգոստոս, Միտո Սիթթօրէն՝ Կեղծ իշխանը: Հեղ. ԹՐԱԳՈՇԻՆ:

ՆԻՍՅ Է. Մ. Միւր դաշտապարտէր՝ այս կիրակի, առաւտեան ժամը 9Նի միկին երեկոյան Եր, Լանապիտի Միւրեան կը խոստան ծովակալի եւ Զապարտալարի իրայ: Երան մեկնուած օթօրարով ժամը ճիւղ միկին: Արձանագրուել լրբար օր առաջ:

ՀՈԳԵԶԱՆԻԳՈՍ

Միւր. — Այրի պիկին Կ. Յովհաննէսեան եւ դաւանները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Լիւրեի երեկոյան մէջ Հոգեւորականութեան պաշտպան պիտի մասուցուի իրենց ամառանին եւ Զօր՝ որդարեւ վԱՐԱՄԱՆ ԵՐԱՂԱՅՈՒՄՆԵՐԸ մասնակցութեան համար: Կը ինքուր կը իշխանալար յարգելու Ներքայ ըլլալ:

Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԳԵՆԻԿԱՆ

Պ. ԳԵՆՈՐԳ ԱՆԱԿԱՆ

6 յուլիս 1950
Անաւանցած
Իսի

ՅՈՒՇԱՅՏԻՐ

Հ. Յ. Դ. Սեւակ խումբի ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 5ուկէրին ընդ. Վ. Օշախանի թնակարար:

Վիլէ. — Կարպար խումբի մասնակցելու ընդ. Ժողովը՝ այս շաբաթ երեկոյան ժամը 8,30ին, սոփորական Հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի Հաւաքուի:

ՀԱՄԱՆԱՍՐԵՂԻՆԻՍՏԱՆԻ Միութեան Յարան — ստիկ լրբան 10ըր պաղաճ. Ժողովը կը դաւարուի 12 եւ 13 օգոստոսին, շաբաթ եւ կիրակի օրեր, Վիլէն մէջ: Ա. Նիստը 12 օգոս., առաւտեան ժամը ճիւղ 9ին: Այս պաղապարտը Հայրեւանից երան Ներքայ ըլլալ իրեն ունեցող: Ժողովարար՝ 95, rue Victor-Faugier, Vienne (Isere):

ԳԻԿԼԱԳՆԱՅՈՒՄԻՆԻՆ

Նախաձեռնութեան Համարեցեցեալ Միութեան Մարցիլի մասնակցելու, ի պատիւ Միւրիկիի շուրի (Մ. Նահանգներ) Տիկին Երեւի քարտուղարէի Տիկին ՀԵՐՄԻՆԵ իՍՄ — ՊԱՐԵՒԵԱՆ:

Այս կիրակի ամառը օրը, Լապուսա Բախիէրի գեղատեղի անտառը: Ընաւտեան միւրութեան, հանելու անակցութեան:

Ստիկ 15 թիւ Հարկապար, Պուլսա Կառպարիկին եւ իշխել կերելու կայարանը:

ԼՈՍՏ ՆՆԱՄ

ԱՐԵԱԿ ԶՈԳԱՆԱՆԻ Բանաստեղծութեան լիակատար հաւաքածոյ, յաւաքարան Փիլէ Իրեւանի, Դիւն 500 Քրանք: (Ամերիկա, Անգլիա, Միւրիկի, Եւստիան, Եւստիան տար): Դիւն Հեղակալի Ա. Teohobanian, 9 rue Say, Փարիզ (9), Եւստի. Պարսպանի քարտուղար, 46 rue Richer, Փարիզ (9):

100 ԿՈՒՐՔ

Երեւի ամերիկեան իւղանկեր եւ կառուար իւղով Հաղապար Ներքայ PEINTURE IGNIFUGE, ըսուր զոյնով:

ՄԱՆԿԱՅՈՒՄԸ (BACHES) Նոր եւ զործանուած ամէն մեծութեան: 100 մը. քառ. Եւ թիւր: ՎԻՆԱՆԵՐ երկուքն քառասուն Հոգիի համար:

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻ ԱՐԵԱՆԵՐ 2 Հոգեկող 1500 Քր.: ԱՄԵՐԻԿԱՆԻ ԱՐԵԱՆԵՐ 2 եւ 4 Հոգեկող, ԿԻՐԱԿ ԴՈՒՌՈՒՄ, ՄԻՍԵՐԱԳԵԼՈՎ, ՎԵՐԻՆԵ ԿԱՍԱՐԵԼՈՒՄԵՐԱՆԻ:

ԳԻՒ 3980 ՖԱՐԱԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻ ՃՈՒ ՍԵՐԵԿ ԵՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ԵՐ ԶԱՆԱՅԱՆ ԶԱՆԻԳԵՐԵՒԵՆԵՐ

THOTAN ՀԱՍՏԱՌԻՆԻՆ

38 RUE DE CHALON Métro Gare de Lyon
Բաց է ամէն օր, կիրակի թէ տոնակալ օրեր
ՄԱՐԱՆՈՐ ԳԻՆՈՐ
ՄԻՈՒԹԵԱՆԵՆ ԵՒ ՎԱՅՆԱՌՈՐԴԵՐՈՒ

ANIS PHENIX 15

Աշխարհի առաջին վաճառանքը

ԳՐԱՍԵՆԱԿԱՆԵՐԸ

ՓՈՒՄԻՐՈՒՄ ԵՒ

48 RUE LAFFITTE, PARIS (9)
Tél. Tr. 12.31 և 12.32

Կը զանուի բորը Հայկական եւ արեւելեան նպարաւանաւոր — բուն մաս:

Բնիկ — գործակալ՝
ALBERT BACRI

ANIS PHENIX 45

Garanti distillé

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesse — (13).
Le Gérant: A. NERCESSIAN

Ի պատճառ Գիշերկիոյ կաթողիկոսին

Շարաթ կէս օրէ վերջ ղեկոյց մը ստացան,
 փարիզի Հմրոց եկեղեցւոյ կրօնական վարչութե-
 նէն, «Հրատարակութեան խնդրանքով»:

[illegible][illegible]

Անմիջապես տեղւոյն վրայ կազմուեցաւ
յանձնախումբ մը որ յառաջիկային պիտի ընդլայ-
նէ իր կազմը եւ նպաստակ պիտի ունենայ աջակ-
ցիլ Եւ, Վ. Կարապետի, իր ձեռնարկներուն:

Աճաշիս (Եւփիսէ Ալեքսանեան)

Բանաստեղծուհի Անայի (Նսիրիս Անտի-
եան), որուն յուզարկաւորութիւնը կը կատարու-
այաօր, երեւարթի, ծնած էր 1872ին, Պոլիս: Կ-
սերէր Ակմյա Զօպանեան ընտանիքին, որ տու-
է շարժ մը մտաւորականներ, ինչպէս եւ առեւ-
տրականներ:

Մանկութեան օրերէն իսկ, ցոյց կուտար բանաստեղծական յատկութիւններ, որոնք զարգացան շուրջիւ մտաւարական շրջապատի մը (նորարար-Նարպէյ, Թովմաս Թէրզեան, Տ. Չուհանեան, Յակոբ Գուրգէն, Ռ. Պէրպէրեան, Եղի Տէմիրճիպաշեան եւն.) :

Ինչպէս կը պատմէ իր «Յուշեր»ուն մէջ, Նրատարակուեցան անցեալ տարի, ապաշին նորոգվելու, «Խրճիթի մը մէջ», դրած է 16 տարեկան ինն, «Մատառ» շարքաթիւթերին մէջ, «Աստիկ» ստորագրութեամբ :

Գրական աշխատանքին հետ ղուգրթնաց
մասնակցած է հանրային գործունէութեան, իր
բնւ գործուն անգամ Դպրոցատէր Տիկնանց Միութեան
և ուրիշ կազմակերպութեանց, Պոլսոյ Ի
Փարիզի մէջ։

Ախտաբանական է դանադան թերթերու: Ի
բանաստեղծութեանց առաջին հաւաքածոն «Ա.
և Վերջալոյր», հրատարակուեցաւ 1942ին, ֆա-
րիղ: Հրատարակելի ունի պատմութեան քննքի
հաւաքածո մը, «Ճամբուն վրէն» եւ թարգմա-
նութիւն մը՝ «Կրակը» (Կատարել է տ'Անտոնիոյի

Անցեալ տարի Հանդիսաւորապէս թռուկեց իր զրակեան և Հանրային գործունեութեան 60ամեայ յօրեանքը, Սօրալիսի մէջ արահիս մէջ ։
Պոլեւսի միջեւ Պոլսքը և Փարիզ Անալիս Հուստաւորի մնաց 80ական թուականներու զրակեան և ազգային աւանդութեանց, որոնց կենդանի վկայաւոր իր կողմէն իր մտքերը, շփաթառաւոր կցկալուոր և տնիսանի միջոցի մասնակցութեան մէջ ։

ԲԱՆՏԱՐԳՈՒՆԵՄԱՒ Մ. Նահանգներու շարքի
 փոխադրանքներու միութեան նախագահը Քրիստոս
 իբրեւ ճամբանավար կուտակեց թեան ամենագ
 զմեքերն մէկը: Պատիփը հինգ տարի է: Հարց
 ճննութեան ստանձնութեամբ էր խոստովանին, ի
 ճանաչակար է:

Ազգաժողովի ներդն. խառնուրդ
ծաււր կը գտնէ կացութիւնը

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԿՈԶ ՄԸ ՄԵՄ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ

Միացակ Աղեղան Կառնակյանի խոսքի ընթացքում, իր քրեական և իր հիմնարկ տարերիցը առեկտիվը հաստատվեց կրթմանը ըստ յուրեան կազմակերպումը: Իր Կարգիցով, ինչպիսի միջոցակն տառնալիս ղեկավար պատահարը որ ըստ մեծ պետությանը կարգն հայտնաբերակ ղեկավար կընթերցվի և ծախսի կնո: Յնապ, հիւս. Գորակը կորն կատարուած յարմարակն տառնալիքի և յուրեղիցը իր կարգն այն վառարակն տառնալիքիցն ուր ընթերցվեց և ինչպիսի տառնալիքն աղեղան Կառնակյանի:

— «Այն պահանքն էր այս տեղեկագրերը չէր խախտել, կարելի էր լրամշակել և ուղարկել անշեղ ինչ որ Ազգաժողովը ապագային, ոչ այս օր միայն իրենցինքն խաղաղության հրապարակում էր. խաղաղությունը անկարելի յուսահանում է: Գործակից պետությունները, ինչպես նաև անհատները, մեր չէր խաղաղությունը լրամշակել, անհատները, որոնք լրամշակում էին, դրանք լրամշակում էին, որովհետև իրենք չէին պարզապես: Իրենք կենց. Ազգաժողովը կարծես անհավերժ էր խաղաղության հանդեպ: Իրենք չէին պարզապես, իրենք էր. աղետներ, իրենք անմիջապես պիտի բարձրանային եւ աշխարհը անկողի մտնի պիտի ըլլայ: Երեսնական խաղաղությունը չէր գտնուի եւ հասնի 1945-ին ի վեր:»

Յետոյ նկարագրելով և արդարացնելով Ա -
պահովութեան խորհուրդին անմիջական գործո -
ղութիւնը հիւս. Գորէայի դէմ, ընդհ. քարտու -
ղարը կը յայտարարէ .

— « Այն պահուն երբ տարեկան տեղեկագիրս
կը թմազերեմ, զինեալ ուսերը կը կոտւին յանուն
Ազգաժողովին, օգնելու համար Գորգեայի հանրա-
պետութեան որ ետ մղէ յարձակումը եւ վերա-
հաստատուին խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը
Գորգեայի մէջ: »

Զիանային պատմությանը Բիսեն մասին նույնպես չէին տալիս, ընդհ. քարտուրսներ տեսնակէն այն թէ ներկայացուցիչն պէտք է լիարարկապէս ինքն իր տերն է երկրին: Յետոյ ցարդ ղեկն կուտայ թէ Աղլափողովն կտարտար լիարարկապէս մատուցեն: 1950-ի առաջին իկ-ցածնային իկէրն ճարցորն կարգադրութեան համար ժյ իրան որեւ յառաջիկան ղեկաւորութեան համաձայնութեան ղեկորն ընդար-մակիւն: Համար, այլեւ կողորդն նոյնիսկ միասին ղիանայն ժողովն սեղանայն առնէ:

Տեղեկադրին համաձայն, անցեալ տարի կատարած գործերն են.— 1. Անկախութիւն տալ Լիբիայի երկու տարուան, Սոմալիէնտի տարտարայի խնամակալութենէ մը վերջը 2. Գն-բիշխանութիւն Ինդոնեզիոյ.— 3. Յաջող պահպանում գինադադարի՝ արաբական պետութեան եւ Իսրայէլի միջեւ եւն. —

Տեղեկացրեք Համաների խորհրդատուներին - ներքև ի՞նչն արվում է Արցխիի Ժողովուրդներու կենցաղի առողջաման մասին:

— Ես Ասեյի եւ Արցխիի Ժողովուրդները ինչպէս աշխատելու ուրիշ յետաման չգլխանորոգեալ ղողովուրդները իր դոմոնին ընկերային եւ տնտեսական տեղեկացումային կարողութեանց առին. որովհետեւ աւազին ճշդօրէն իր պատմութիւնը: Իր եւ յապագա դոմէ կրկնա չգլխան. սպառնել ի՞նչիմանորոգեալ Համաներին: Համաներութիւն մը որ չարաչար դարձածուտ է:

Իրբեւ եղբակացութիւն, տեղեկագիրք ան-
կրօտելու կը գտնէ որ մեծ պետութիւնները իր-
բու քով գտն, լուծելու համար վիճելի խնդիրնե-
րը: Տեղեկագիրքն հրատարակութեան առթիւ ձա-
յնասիրու ճառ ար խօսելով, ընդհ. ֆարտուղայր
յայտարարեց .

— « Աղագոտողովին պարտականութիւնն է իր կարելին փորձել, կանխելու. համար երրորդ աշխատահամարտ մը, հաշտարար եղանակով՝ ամէն ուր որ կարելի է, թանի ուժով՝ երբ անհրաժեշտ է »:

Յրանապի՝ արարմանն և
վերագինման

Յրանաական կառավարութիւնը հրատարակեց այն յուշագիրը որով կը պարզէ իր յանձնառութիւնները եւ պայմանները՝ վերագրինման մասին 1

Յուշադիրը ֆարիզի ամերիկեան դեսպանին
յանձնելէ առաջ, վարչապետը մասնաւոր տեսակ-
ցութիւն մը ունեցաւ Հանրապետութեան նախա-
դահին հետ :

Յուշագիրը որ պատմախան է նախադաս
թրումերի հարցումներուն, կ'ընէ ծրարանա
պատմութիւն է յաւերժական ճիշդ թէ
արեւմտեան Ներքայի պաշտպանութեան հա
մար, 500միլիար ֆրանկէ աւելի ծախսելով 1951-
ին: Ծրարան մտնաւաւորապէս կը հաւանէ ինչպիսի
սիտիստի երեք տարին իրազօրծի գինուորական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարգաւ Դ. Էջ)

ՄԵՐ ԽՕՍԳԸ

ԹՈՒՐԿԻԱՆ ՀԱՆԳԻՄՏ ՁԷ

Ինչպէս կ'երեւայ, Գորէյի անցուղաբճը խոր ազդեցութիւն դրածն է Թուրքիոյ վրայ: Այսպէս, Անարայի վերջին դիմումը՝ անգամակեղու համար Ատաւանտանի դաշինքին, Անգայ տարի ալ կատարուեցաւ այս փորձը, բայց ոչ այնքան ստիպողական ձեւով, որքան մեր առեւն կը յուսային Միջերկրականեան դաշինք մը կնքել, իբրեւ Լուրացուցիչ մասը հաստատուեալ ապահովութեան:

Մ. Նազարյանը եւ Անգլիա, առէն բարեա -
ցակամութիւն ցոցնելով հանդերձ, անհրաժեշտ
չգտան ան ծրարելը։
Այդ օրէն ի վեր, առաջինը կը շարունակէ դո-
րացին Թուրքիան, զինուորական թէ տնտեսական
տնայական գործի։ Իսկ երկրորդը, Սեմն Բերտանա -
Անգարայի զինակիցն է 1939էն ի վեր, Ֆրանսա-

Յի հետ (տարաբախտ Սանճա...):
Այս երկու պարագաները չկրցան փարատել
Թուրքիոյ մտահոգութիւնները:
Միմիւր զգարեալաբար դնդաւոններ կը հրա-
տարակէ՛ Ս. Նահանգներուն դէմ, անբաւական
դոնելով անոր տրամադրած օգնութիւնը:

Վերջերս, ծանօթ հրապարակագիր մը, Ապրիլին Տավէր, նորէն կը տրտնջար յարաճուն դառնութեամբ .

— « Անտիկեան իշխանութիւնը ո՞ր օրում
կը ապստ, քուրք նաւատորմը զօրացնիլու հա-
մար: Կիսամիջոցներուն հետեւանքը մէջտեղն է-
մարէպի պարտութիւնները մեծագոյն ապացոյցը
կը կազմէ »:

Այս առթիւ բաղաւորելով ուսական եւ Թրքական խորմիդները, դիտել կուտար թէ Վրացականքը սխալ մը գործեցին, խաւալական մարտունակութեան Ռուսներու յանձնելով եւ կրկնապատկելով Սե. Մովսէ կարմիր նուազեցանք:

Տարբերակողական է՝ քննելով կայսրի-
նը, ժողովուրդին և յայտնել նաև Հանրապե-
տության նախկին նախագահ Բաժիճ Ռեզիս-
տան - « Երկայնիս Բարեկամ Բակուր և չկայ
այլ կամ Բակուր ևս ևս Արամանանին կ'ընթա-
րիմին հաղթական » Պետ և միացելով սպայա-
կոչ ևս կազմին ևս հասարակաց Բակուր ևս ստեղ-
ծին : Այս կերպով միայն կարելի է պատկանել բոլ-
րեկերի թուրքին : Հանապա արագացվին, բո-
լորեքան զորավանդան ենթարկուր, իմնյախ ար-
ևս կըման յարմին մեղին :

Նախորդ նախագահը այս յայտարարություն էր անում իր բնական մահից հետո, որ ինքն արդեն 4500 զինուորական զինամթերք էր համազայն Ամերիկացիներին թափարկում։

Ետո չանցած, աւելի կարելոր իրողութիւն մը արձանագրուեցաւ, — Թուրքիա (եւ Յունաստան) պաշտօնապէս դիմում կատարած են, առ դաժակցիւ չամար Ատլանտեանի դաշինքին :

Աղգաստողովին թուրք պատուիրական ալ հաս-
տատանց այս տեղեկութիւնը , շեղուելով թէ ան-
դամակցութեան անհրաժեշտութիւնը , յանուն ի-
նքնին ապահովութեան :

[illegible]

Խոսակցող թիւը տեսե՛ւ է երեք ժամ։ Եւ յիշուի՛ն արտաքին նախարարը, Ժուլաւ Բեօօր
 Լիւքսին, զը տեսակցէր Ֆրանսական եւ անգլիական
 զեպանաներով հետ։ Այս երեք տեսակցութիւնն
 Ըր արեան յարաւորացած, պատճառաւ էին որ
 պա՛հ զը ժրոյց չընեցաւ. Թէ Հանրապետութեան
 նախագահը կամ վարչապետը Ամերիկա պիտ
 երթան ։

Ամբողջ անցուղարձը կապ ունէր երկրին ա-

Այս տեսակցության փրկանքին զերջին էր որ հեռադիմերը հաղորդեցին թէ դիմում կատարուած Ուղիկի թիւ, Փարիզ եւ Լոնտոն, անդամակցելու համար Առլանտանի դաշինքին: (Միշտ համախորհուրդ՝ նոյն դիմումը կատարած էր Յուշ

ը որ ասոր յարձակման մը դէմ, եւ երկրորդ՝ իր տնտեսական արագորոշման:

Գաղափարները հարցումն էր, Սեփմ Սար- փէն ըսաւ. թէ ոչ ոք Թուրքիոյ մէջ եւ իւրեքի ի Սիւրիան հետ ոչ-դաւաղողական ուսումն քր ին- քուր մասին եւ Թուրքիանուս յարաբերութիւն- ները կրնան բարելո՞ղ միայն ՄԱԿԻ հետ համա- ղործակցութեամբ մը:

Թուրք պատուիրակը հաստատեց թէ իր կա- րավարութիւնը իր իւրիշ թեկնածութիւնը դնել Սիւրիան չեն ոչ-դաւաղողական մէջ: Թուրքի- կարծիքը ստանձնեց արեւելեան զորքի պատ- ուիրակները: Մերձավոր Արեւելքի տես- ունովէ երբեք չենք վերջ համաժող դատաւան- արեւելեան եւ յուսով է որ նոյնիմաստ պատասխա- ներ տան նաեւ արաբական Դաւանակութեան չինչ միւս անդամները:

Երաշխիք, մէջն ըլլալով օդանավային վերադնն՝ մասն քաղաքի, որուն համար պիտի ծախեն 140 միլիոն ֆրանք: Դայց այս յաշուրածական ծախ- քներ պէտք է ապահովել հաւաքաբար: Ծրամես- կան կառավարութեան տնտեսականը, արեւմտեան եւրոպայի վերադննան մէջ պէտք է նկատել անոն- ի իրազեկումը երբեք տնտեսական կազմակեր- ր, զինուորական կազմակերպութեան ձեւը եւ ընկե- լային պահանջները: Ծրամեսն յանձն կ'առնէ ծախսել իր եկամուտին իբր 10 տոն հարկեր: Աս հարկը համաժողովութիւնը որոշած ասոնն անհրա- ժեշտ է նկատել անոն իրազեկանքի երբեք կրնա տնտեսականը՝ վերջին պատերազմի ասոնն: Եւ վերջումն հարկ է չինել վերադննան հաւաքա- լային չինադրում մը, Արաբական պատերազմու- թեան վերաբերելով ըստ ինքեղանք զմեզ միա- նայաբար եւս: Ծրամեսն կառավարութիւնը ան- հրաժեշտ հետեւագործը, նախադրականն էր եղած դրաման քանակները:

Արաբական զուլեթին ամերիկեան ներ- քայադուցիչը, Սիւրիոյ, Փարիզ հասնելով, հաւատարմ թէ միայն Ծրամեսն պիտի չնախ- արհմուտ լեւտակաւորը, նախադրականն էր պարագային:

Բրիտանական կառավարութիւնը յանկարծ որոշեց ձեռք անել կարծ մը միջոցներ որոնք յատուկ են պատերազմական վիճակի: Այդպէս շարք մը դործարանները հրամայուեցան զար- քուցել սովորական ապահովելու արտադրու- թիւնը եւ ամրոցային նուիրուի զինուորական արտադրութեան: Առաջին առթիւ 3000 օդանավ- ան շինարարութեան Աւելի քան 250,000 աշխատա- ւոր շարժելու որոշուեցաւ արտադրութիւններով կ'ընելով, Սեպտեմբերէն սկսեալ պիտի բանի արդիւնի պաշտպանութեան համար: Մտա մը պայտնաւորները զորքի ձեռնարկած են արդէն, վերադննամը փութեղանու համար: «Տէլիք 25»- ըրլուս, աշխատանքական պայտնաւորները, զի- նոն կուտայ այս օրէն:— «Տիւրքին շատ սուղի կը նստի մեկն»:

ՓՈՐԵԱՅԻ ՊԱՅՈՒՐԱԶՈՐ

Երկի առտու հասած հեռագիրները իր հաղոր- ղին թէ Ամերիկացիները յարձակողական ձեւ- ունակած են, եւս միջուկ համար չեն: Քորեայի զորամասերը որոնք լճերէն իր պաշտան իրենց դիւանդո խաբարին՝ Ծուրանը:

Վերջին պատերազմի զինուորին համաժող- ր, հինա՝ Քորեայցիները յաղտան են անցելի նա- ր՝ թուի դուր, եւ իր փորձն իոյն Ամերիկացիներու պայապանութեան դործը: Թալու:— Ծուրան համ- րան վրայ: Կարծիքն իր չարութեան անակն- կանքի սարքի փորձարկել նոյնատեղի: Եւսարթ օր դնան անցած 800 զինուորները մեծ մասով ու- յույնացն են:

Իրազեկ վճռական կը համարուին այս շար- քուսն կրեւերը, որոնց լեզեն կախով ունի ա- մերիկեան միջուորներին պայապանութիւնը: Հարաւ: Քորեայցիները կարեւոր յաղողութեան օր չաւած են արեւելեան ճակատին վրայ: Թիւս- մին իր ամրոցով ուր թափած է ինքուրն իր չա- րութեան զբերուած դէմ, պայապան համար Ա- մերիկացիները: Իր կարծիք թէ հինա՝ Քորեայ- ցիները պիտի փորձեն օդակալ զորք ճարել Մա- լուրիայէն, որ 1400,000 ֆորեայի փախուստեան- ներ իր ցուտն են:

Ջորջիոյ մը համաժող, Սուրբով փեղին զայսպէս է, Ծրամեսնը քանակութիւնը կատա- ռելու համար իրաբարեցնէ միջուորական հետ:

Այսպիսով Թրամեսն ծրամաւոր խորհր- ր ցուական, Հարթիւնը, Բուքիո դնաց, զոր: Մէջ Արեւելքի հետ իրաբարեցնուի համար: Իր դիւան- արտադրութիւնը պիտի ըլլայ փութեղան ձեւովին հա- տուեան զայնուցի: Կրտսի թէ Եւրոպական նաւատնայարդ պիտի օգտագործուի, Քորեայի դէմ դործուի համար:

Պե՛ՆԻՈՅԹ Թալուարին կուսակիցներէ 600 հոգի յոյս մը սարքին Պրիւսիէ մէջ, կիրակի օր: Ուսուիրութիւնը յաղողեցան ցրուել ցուցա- րարները:

Դաշնամանդեւ

ՆԱԽԱԶՆՈՒՆԻՐԻՍԱՐ

Ֆ. ՎԱՐՈՑՏ ԵՍՏԱՆ ՍԵՆՏ ԱՆԹՈՆԻԱՆ Մ-ՃԻՒՂԻՆ Կիրակի 13 օրոքս, Նախարիկ տգարակի մէջ Բախարսուրիւն, զեղարուստական ձեւը քա- ժին, ցանապան տնակները:

Իր ներկայացուի ծննդաւոր ցուան մը, զարգեց Նոր Մարտերի ինքնուր խումբի կողմէ Հնարարուկ վարձակը:

Տնի պիւնթ:— Չափաւոր գինի: Կամ:— Հանդիսարար իրթալու համար առ- նել 26 թիւ հանդիսարար եւ ինքն Օտօրի տունը:

ԱՍՏԻՒԱՆԻՆԻ ՏՈՐԷ ՆՍՈՒ ՄԷՋ

Նիսի Ազգ. Միութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս կերպով, հանդիսարար պատարագ պիտի տա- ունացնէ ՏԱՆԷ վր: ԱՃՄԱՆԱՆ: Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ պիտի կատարուի մատակը ի խաղողի օրհնութիւնն եւ քաղաքում, աւանդական հանդիսութեամբ, Հայաստանացի դարարար աս- վորութեան համաժողի:

Եկեղեցւոյնը հասարակութենէն կը ինքուրի ուսումն եւ մատակը նուէրները օր աւագ յանձնել Տէկիանց յանդիսարարին կամ զրեկ վարչու- թեան գործակալի: Պ. Պատեղեանի, 183 Bld. de la Madeleine:

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆԻ ՏԻՎԱՆԻՆԻՆԻ ԻՍՐԱԵԼԻԱՆԻ Իրազեկները Սրբաւան, Իւրպան, Պ. Իւրպան Դարուշեյան (Տրաքիանան), Տէր եւ Տէկի Պետրու Պաշինեան եւ դաւակը, Տէր եւ Տէկի Հայրապետ Սեփիւրեան եւ դաւակները Պ. Կարապետ եւ Սր- փառանձեմ Պաշինեան, Տէր եւ Տէկի Պետր Սե- փիւրեան եւ դաւակները, Տէր եւ Տէկի Սարգիս Նուրպաշինեան եւ դաւակները, Տէր եւ Տէկի Բար- թու Փափազեան եւ դաւակները, իրենց խորհի յորհակարարութիւնը կը յայտնեն՝ ամէն անոնց ցա- ռելու անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեցանակով ու- րակցութիւն յայտնելի, իրենց զաւակին, քրոն, եղբորդուրդն եւ զաւակներին:

Օր. ՎԱՐՍԵՆԻՆԻ ԻՍՐԱԵԼԻԱՆԻ Գործակալիցի ծանուան տալիս: Եւսարթարարու- թիւնը կատարուեցաւ Եւրպի 31ին Լա Սիոֆայի մէջ:

ԴԵՆԱՆԱՆ ԹՐԱՂՈՇԻՆ ԵՆԻՊԱՆԱՍՏՈՒՄՆԵՐԸ ՄԱՐՏԵՑԻՆ ՄԷՋ

12 օգոստոս, Օստո՝ Պոլսոյսի ազգիկը: 13 օգոստոս, Սիւսա, Կիփօթընէ՝ Կիզը Իշ- լումը: Հեղ. ԹՐԱՂՈՇ, Կիփօթընէ:

Ets. AUSSAGE

52 Ave. Edouard Vaillant
Pantin (Seine)
Tél. Combat 05-72
Համմ, պալիք, քէյ, րրիւն, վալիք, Թա- րիւս, ֆուսուս

ԳՐԻՄԱՆԵՆԻՐ—Մարտի, Պոտա, Լե Հարի եւ Փանթէն:

ԱՐԵՒՄՏԵՆԻ ԳԵՐՄԱՆԻՆԸ կառավարու- թիւնը զարգարեց Անգլոյ եւ Մ. Նահանգներուն թէ Գերմանացի պիտի ապստանան ինք պահան- ձուի զինուոր զաւանդական: Հրամայաւորու- թեանը: Անգլիան եւ Ամերիկան որոշած էին հրա- ցանկերով գինի եւ ծաղիկ 50,000 Գերմանացի, յանուն ապահովութեան:

ԹԵՆՐԱՆԵՆԻ Կը հեռագրեն թէ Խ. Միտիւրը կ'ուզէ առեւտրական յարաբերութիւններ վեր- ուսել Պարսկաստանի հետ: Իրանի վարչակալը, զոր: Ռազաֆու հայտ զաջակաւորութեան մը իր հետեւի, բայց իր ասպարէն որ Մոսկուա արձակի վերջին զերի բռնուած իրանցի զինուորները և զեղարաւորէ 21 միլիոն տուրք ոսկի պահեան: Խ. ՄԻՈՒՐԱՆԵՆԻ կը թափան Նախարարութիւնը Հրամայեց Օգոստոս 15ին սկսեալ վերանշինել համալսարանական ինքուրախական դասընթացը, քաղաքակրթութիւնը համար գիտական աշխա- տանքը, համաժողի սպարապետ Սիլվանի հրա- ցանկերով:

ՀԵՐՄԱՆ ԱՍՏԻՒԱՆԻՆԻՆԸ գինեւանց խո- ւարեցնել համալսարանական կեդրոնները: Երեսունը հոգի մերթապաղանց, բայց մեծ մասով ապա- տարակցեցան:

ԱՅՐ. ՓՈՂՈՎԻՆ Իր նիստերը յետաձգեց մի- յին Հոկտեմբեր 17 (արձակուրդ): Վերջին զոր- ունել մէկն եղաւ քուլարիկ օրեղն մը, որ ուղ- ղուած է ամերիկեան հրոցա- շարժ ամպիլին թէ, թէն անուրն չի արտելու: 240 միլիոն Ֆր- անկալուեցան: Ուսանողները թիւերային ապա- յովութեան համար:

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesse (13)
Le Gérant: A. NERCESSIAN

Օր. ՄԱՐԻ ՏԻՒՐԵՆԻՆԸ
ԻՌԻՒԼԵՆԻ ԳԵՐՄԱՆԻՆԸ
Ամսամացած

Cannes, 30 Յուլիս, 1930 Փարիզ
Կրթահայրութեան ընկեր Կարպիս Եսկար- Կալի:

ԱՅՈՐԱՅԻՆ—Տր. Կ. Նալի մասնաժողը յորհակարարութեամբ ստացաւ տէր եւ տիկին Դա- ւիթեանի հարաբ Գրանը, իրենց զաւակի մէջը— տուեան տալիս:

ՄԱՐՏԵՆԸ—Կապուտ Նալի Պոտիի մասնա- ժողը յորհակարարութեամբ ստացած է Պ. Վար- դան Դալանձեանի (Եղիպտոսէն) 2000. Փրանք, Տէկի եւ Տէկի Պազապեանի (Փարիզէն) հաղոր Փր: Պ. Յակար Դարբինեանի ծանուան տալիս փոխան ծաղկեպանի Ե. Պ. Պ. Միտանան, Դ. Տէր- տէրեան եւ Ե. Տարակալի 500ական Փրանք:

ՈՒՍԱԳՆԱՍՏՈՒՆԻՆԸ

Դ.Պ.Ի. ՀԵՐՄԱՆԻՆԸ ԿԵՆԵՏԻՎ 7. 18 Սեպտ. 1930
Արձակուրդի թիւերուն համար գինի —
Paris: 10 bis, rue Thomin;
Lyon: 78, rue Rabelais;
Valence: 11 rue Belle Image;
Viennne: 12 rue Victor Fagier;
S. Chamond: 1 rue du Presbytère;
Marseille: 86, rue d'Aubagne;
Փարիզ—Վենետիկ—Հոմ—Փարիզ 20,000
Փրանք: Արձակուրդի թիւերուն վերջին պայման —
նաւամքն է ինքն 10 Օրոտոսն:
Gate du Nordf dom:

« Troubadours Arméniens »

Textes de Grégoire de Narek— Nahabed Koutchak,
Grégoire d'Akhtamar, Sargavak de Berdack, Yernema
Keumurdjian, Nagache Hovnatian, Ohanès. Poésie popu-
laire. Présentés par LUC-ANDRÉ MARCEL, dans les
« Cahiers du Sud » 9, 9bis, 160 ֆր., աւաման ծախ-
քով՝ 200 ֆրանք: Դիւնիք գրատուն
HRAND SAMUELIAN
51, rue M.-le-Prince, Paris-6, ուր կը գտնուի բոլոր
անոն տեսակ խաբիթները, Հայերու վերա-
բերելու Փրանքներէ զբերք, մասնաժողի իր վեր-
ջին հրապարակութիւնը՝ H. PASDERMADJIAN:
HISTOIRE DE L'ARMÉNIE, des origines jusqu'à nos
jours, 400 ֆր., 1000 ֆր., 1000 ֆր., աւա-
ման ծախքով՝ 1100 ֆրանք:

ՈՐՍԵՆԻՆԻ (Armide)

Հայկական հաստատութիւնը քաղ է արձակուրդի
համար, ամսանուային Խոսիւրեան Pension թէ մե-
ծերու եւ թէ սուղ համար:
ԳՐԻՄԱՆԵՆԻ ծանուան վրայ, Փարիզէն ուղղակի
հեռագրեցով եւ ինքնուր թափը զիբելով, աղ-
րիւրները ծախիլ:
Գրի՝ Chez ARMIDE,
42, rue Émile-Laurent, DIE (Drôme)

100 ՖՐԱՆԶ

Քիւն ամերիկեան իրաւներն եւ կատարել Եւ-
րոպ հարապետ ներկ PEINTURE IGNIFUGE, քա-
լոր զորքերով:
ՄԱՏԻՈՅԵՆԻ (BACHES) Նոր եւ դործանուած
անէն մեծութեամբ: 100 ֆր. քաւ. մեթը:
ՎԱՐՍԵՆԻՆԸ երկրորդ քառասուն հոգի համար
ԲԱՅԱՆՈՒՄ ԳԻՐԵՆԻՈՒ
ԱՐԵՒԻԿԱՆ ՎԱՐՍԵՆԻՆԸ 2 Հոկտեմբ 1500 Փր:
ԱՐԻՊԱՆԵՆԻՆԸ ՆՈՐ ՎԱՐՍԵՆԻՆԸ 2 եւ 4 Հոկտեմբ,
ԿՐԵՆԻՆԸ ԴԵՐՈՒՆԸ, ՄԵՆԵՐԱԳԵՆԻՈՒ,
ՆԵՐԻ ԿԱՆԱՏԵՐԱՆԻՆԸ:
ԳԻՐ 3980 ՖՐԱՆԶ

ԱՐԵՒԻԿԱՆ ձոն ՍԵՐԻԲ ՄԸ ԲԱՆԱԿԻՄԻՐ
ԵՐ ՋԱՆԱՅԱՆ ՀԱՆԻԲԵՐԵՆԵՆԸ

THOTAN ՀԱՍՏԱՏՈՒՆԻՆԸ

38 RUE DE CHALON Métro Gare de Lyon
Բաց է աւել օր, կիրակի թէ տոնական օրը
ՄԱՍՄԱՆԻՆԸ ԳԻՐԵՆԻ
ՄԻՈՒՐԱՆԵՆԸ ԵՆ ՎԱՐՍԵՆԻՆԸ

ՍՈՒՐԱԿԻ ՍԻՐԱԿԱՐԵՆԵՐՈՒՆ

Համմ Խոտով աւագ կ'ուղղէ,
Համմ անդին մի փնտռէ,
Մասնաժողին քիւնդէ,
Կիւ յո խմի, քիւնդէ՛ք,
Հայան կ'ուղղէ, քիւնդէ՛ք —
ԵՐՈՒՐԻՆԸ ՊՈՅՏԱՆԸ
6, rue de l'Escant, Roumazi (Drôme)
(ՍԵՆՏԱՌԱՄԱՅ ԵՆ ՓՈՐՈՒՐԱՅԱՆԸ)

26րդ ՏԻՄԻ — 26th Année No.6225—տր շրջան բիւ 1636

ՄԵՐ ԽՈՍՏԱՐԸ

ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄ ԵՒ ՌՈՒՐԵ ՀՈԳԵՐ

Ամէն իր կարանք ու կը լսենք. — Սպառազինական յարկում : Վերադարձում : Ձերմարտու : Եւ կամ պարզապէս արդիւնացում պայտապահական միջոցներ :

Բաւերը, բացարձակաբան ձեւերը չեն որ պիտի փոխեն կայսրական նորութիւններ :

Ըսենք, մէկ անգամէն, թէ իր գոնութիւնը բացարձակապէս վերադարձնել հետադարձութիւն մը առջեւ :

Կը թուէ չորսանկերի անկողի մը ձեռակ միայն վերին շարքներու անցողութիւնը վրայ :

Ամէնէն պարզին երկիրներն այ տեսակ մը խուճապ կը մասնան, Բորձայի պատերազմէն ի վեր :

Սրբին կառավարութիւններն են որ իրաւանցում կը պատճառեն, արտապահ որոշումներ տալով : Բայց ընդհանրապէս ժողովուրդները իրենք միջոցորդ կը ստեղծեն, զանազան մասնաւոր. — Թիւնիքով : Ինչ չեն լինել շուկայից ճաւերն ու ապարարութիւնները :

Այսպէս, Մ. Նաւահանգերը որոշելու ջնքին զինուոր գաղտնի մասին հաստատան առաւելագոյն չափ, նախապահական պատճառները մը վրայ : Եւ մասնակի զորաւոր յայտարարելին, ուրիշ բացարձակ տնօրինութեանց հետ, որոնք հնազանդ պիտի բազմանան, քանի երկարագոյնի Բորձայի պատերազմը :

Մինչ Բրիտանիա նորիպա բացարձակ միջոցորդը ծրարած էր և առանձնապէս կը զորքադրէ, հետևեալով կայսրական երկիրները :

Ոչ միայն ընդհանրապիւրները, այլեւ օրտան վարկերին երբեք չեն ծածկել կացութեան ծանրութիւններ :

Բաւական չամարով զինուոր ուժերու դըրացումը, պարտադրել զինուորական երկարաժամանակ եւ ուրիշ տակադրական ծնունդներ, բրիտանական կառավարութիւնը այսինքն միջոցորդը կը խորհրդաբացարձակներ. պատկառութեան չամար : Կամաւորներ կը չառաքել ընդդէմ ... Հիւլիական յարձակումներ :

Ճրտախախտ ապ. պատկառութեան նախաբար կը մասնագործիւնները եւ տնօրինութիւնները պարզեցնէ զ. ժողովրդի սեղմէն :

Շատ աւելի պիտիստան էր վերին յուշադրել, ի պատասխան Մ. Նաւահանգերու նախաբարէն շարժումները :

Ինչպէս կարգադրել արդէն, այս զօրախառնի կը կըրէ, որ աւելի կորուստներ կըց երկու. աշխարհապարտներու ընթացքին, յանձն կ'անեն նոր եւ անհաղթել զօրադրութիւնները, ի նախապատճառ. — Թիւն ընթացքի մը :

Այսպէս, իր զինուորական վարկերը 580 միլիոն Փրանքով պիտի հասնին 1951ին, իսկ երեք տարւան մէջ՝ 2000 միլիոն : Պիտի հասնին 15 նոր զօրաքառերներ : Պիտի չիմուի մարտական եւ օդանավեր : Բանակը պիտի զօրանայ արդեւ — կան պատկառութիւններով եւն. :

Ճրտախախտ եւ ընդհանրապէս արեւմտան ընդդադր մասնագործիւնները բացորձապէս պարզեցնան առէր, որ, Միջազգայնիկ չամարու. — մարին մէջ :

Ժողովրդ զեւ նոր բացում էր, իբրեւ միացեալ ընդդադր ինդուստրիա, ի արտաքին նախարարներ տեղակալութիւններ կը կարգադրէ, երբ Ճրտախախտ ինքնապայտաբերութիւնը Անտը Ճիւրիկ, ընդհանրապէս եւ նախկին նախարար, յայտարարելու, ի յուն 125 ժողովուրդական ընդդէմ :

— Եւ Միջազգայնապէս պատկառութիւն. իրողական պատկառութիւն կը պահանջեմէ :

Ըսել կ'ուզէր. — Փոխանակ ձգելու որ Ճրտախախտ եւ ուրիշ երկրներ նորէն աւելան եւ յետոյ փոխելու, նոր պարտադրել մը հետեւանով, աշխարհեց խառնակը պարզապէս : Միջոցներն այն — պիտի միջոցներն մեզ անել որ ինչ պատկառութիւն չամարական յարձակում գործէ :

Այս մասնագործիւններ, անհրաժեշտ կը դըմարէ եւրոպական քանակ մը, մասնագործիւններ Գիւնաններու : Հետեւին մը որ կարենայ պայտապահ մըր սահմանները :

Իր կարծիքով, աղային քանակները չափազանց լինելու են եւ միայն եւրոպական քանակ մը կըրենայ իրական պատկառութիւն պատկառել :

Օրտան ճիշտապէս չորսանկեր տառերին է այս, — ապաշխարութիւն եւ պատկառութիւն : Այսպէս ընեն վերադարձում ...

ՍԻՐԱԳԻՐԻ Ե. ՄՈՒԱԲԵԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԵՆ

ԳԻՒԼԸ

Մենք որ երբեմն կը պարծենայինք մեր զինուորով, մենք որ ամբողջ զինուոր զբաղանդեցինք մը ընդհանրապէս թիւականին մինչեւ. չամար — տնքը, մենք որ դիւլային կը նկատուէն չարաշատ զանաւոր ջեղին եւ նոյնիսկ մեր նաւորներն կը պարծենայ իր զինուորիկ չամարանքով, չենք կրնար բացարձակապէս այն զամբնիկ պատկերը զոր իրաւաւ թուրք ուսուցիչը է իր զինուոր (Պիտի թել) մասին :

Ձե՛ր այս նկարագրութեան զինուոր կուշորն մենք ունենք ի՞նչ ծաղկուն պարծենք, կեղծ — ջինքեր եւ թանկագին վանքեր : Այդ զինուոր կուշորն չայ ժողովուրդը ունէր զալարազեղ ապի — ներ, ծիւռն արտեր, մրտաւաններ ու ալքերին : Երբեք կ'աղայինք թէ չալը եւ թէ թուրքը : Այսօր՝ չալը կը ծաղկեցնէ Գաւորն ու Անկորիլը կամ Սուրբն եւ Լիւանանի լեռները, իսկ թուրքը յորցուցէ եւ Եմրատը, Արաքսը եւ Անկորիլը զարկաւորէ ամբողջ :

Եւ ինչեւ ինչկիով Օմանիէ զառաւուրի կառավարչին շատ հետաքրքրական մէկ նկատուութիւն :

Թուրքը կը կրկնէր ամբողջ թէ ամալարն իր ճաննայ եւ կը զանազանէ փարսաններ հետեւին չայ եւ թուրք զինուոր :

— Անոնք որ ծաղկազարդ թիւներով, պարտաւոր պարծենքով, հասնել լուրջով եւ բանաւորանքներով կ'երեսան ճամբորդին, չայկական զինուոր են, իսկ ճեմի — ճեմաւոր, արեւին խառնած, լոր զիւլ մը որ տեսնէ՞ թիւրքան եւ վստահ կը չալը ըլլա :

Այս օրերուն իր բնասիւրք Օմանիէին զորկամ էր Հասան Պէլլին չայկական զինուոր ...

Ինչ կարելի է եզրակացնել :

Չարքուցէ թուրք երկրատար. ուսուցիչին, Մամաճան Մալալը, որ անուշու կամբովով պիտի խոստանայ այն որ բոլորս զիտենք :

ՍՍԻ

ՁԻՒԱՆԵՆ ԵՒ ՄԻՆԱԶԳԱՆՈՐԻ ՑՈՒՑԱՆԻՐԻՄԵՆԻ ԵՒՆԵՐՆԻՒՆԻ ՄԵՋ

Խառնի — Երեւան կը կարգադրէ (27 — 30 Յունիս) :

Հայաստանի պետական թանգարանին մէջ բացուցանող զինուորական տուցանանքն էր որուն նպատակն է ժողովուրդին ծանոթացնել ինչ նախաւորում ժողովուրդին տեղակալները. — Թիւնները : Յուշանշանէին մէջ կարելի է տեսնել ժԸ. զարու յանձնարարական վարչադաշն ու — Նոթերը, զառաւորներ, պիւսիկներ կաշին, որոնք մանրակարգներով զարդարուած են զինուորական : Այս առարկաներէն շատիւր նուիրուած էին էլ — մանրին, որ կապեր հաստատուած էր Ձիւնանիին հետ, Միլին կարեն սիւնայ : Յուշանշանը միայն — իր չամարով ամբողջ Մ. Մարկան մէջ :

Ք երեւանի պետական պատկերասրահին մէջ զուգարարուած են ուսու, Փրանքայի, չայ, խալալի, սպանիայի եւ. նկարներու. ստեղծարար — ծուրիւններով : Այլի կը քարեն չայկաւոր նկարներ թիւնիկներ եւ Վանանդիկ (ուսու) ստեղծարարութիւնները, Չարաւորներ օրորները : Քիւնաշատու Սիւնիները, Մարտիրոս Մարկան զիւնանքները, երկրատարը նկարէլ իտալեաների թաղամիլի նկարները : Ցարէ նկարանաւորէր այնքան թէ 15 զարու չալի :

Վարչութիւնը որտաւ եւ Օրտաւան ամալար կամբարները չայ ինչնաւորական մանրաներ — չուրկան զուգարարուած :

Ն. ՄԱՌԻՆ ԱՐԵՒԷՄ ՄԱՐԵՑԻԱՆ

Մասնադպէն կը կեանքան Օգոստ. 8 թուականով :

Գիտութեան Ակադեմիան եւ կրթական նախարարութեան պատճառին ըրին լեզուապահ — կան ստուգանքներն այն տնօրիններ որոնք կը ներշնչուին ինչպիսի Մալալ շու — մարքանին Ստեմբիւններին : (Այս վարչապետութիւնը վերջերս զատապարտուեալ Միլանի կողմէ) : Իւրիւրներ նշանակուած անոնք տղա :

Ք. Մեր Վալիւրը, Գիտութեան Ակադեմիան ինչ նախաւոր, Շարաւորներ մէջ շարաւորական — ուսու զրուցեմար մը ծանոցանելով այս ռըուշու :

ՈՐ ԿԻՏԻ յԱՆԳԻ ԱՊԱՄԱՆՈՒՄՔԱՆԻ ԽՈՐՀԱՐԱՐԸ

Ապաշխարութեան Խորհուրդը նոր նիստ մը դրամարկ երկուրորի որ, շարժանքով տեղադրեալս վիճաւորութիւններ որոնք տեղեկին երեք ժամ : Բրիտանական պատերազմը, Պ. Օսթին աղաքարը, որ երէ խորհուրդին պատերազմը՝ Պ. Մալիք, 48 ժամէն չիմուի իր չափազանցար խաղերը, միայն տեղադրուած չափոր խորհուրդներն, որոշելու չամար թէ ինչ լինելուն ղեկուգ է մեզ անուն, արեւցելու. չամար Ապաշխարութեան Խորհուրդին հեղինակութիւնը :

Նիստը յետագոյնեան ել. օրտան, ամերիկ — կան պատերազմական տարաբարով, չակառակ Պ. Մալիքի ընդդէմութեան :

Ք վիճաւորութեան ընթացքին Պ. Մալիք ամալարանք Մ. Նաւահանգեր թէ ճաւաղակային (կէնկալքը) միջոցներ կը զորքադրեն Բորձայի մէջ եւ ամալարանք որ Ապաշխարութեան Խորհուրդը չհամարէ Ամերիկայի զարկներն ղեկաւորութիւնները ժողովուրդին եւ չալարանքը ղեկ : Այս ռըի երկրպ ճաւ ու խառնակ, կարգադրուած էր. Բորձայի արաքան յայտարարին մէջ հետադրել, որ կ'ըսէր : — Ամերիկայի օդանաւ — լային ուժերը բարձրադասական յարձակումներ կը կատարեն Բորձայի անպայտապար զարկներով : Կատարաբարութեան կերպներուն ղեմ փաղելով տունին, զարկները, հեղանդանքներ եւ ուրիշ հաստատութիւնները Անտը կը շարունակ խաղաղ թակելներ, ծնրեր, կիներ, մանուկներ, որչա — ցնելով անոնց ստացուածքն :

Այլ հետադրել չամալանք, ամերի քան 4000 չալի պատկառում կամ վիշաւորանք են վրտանի, 7 չալար չալի այ Մեղուի մէջ :

Միւս կողմէ, Աղք. ժողովրդ յանձնարարում կը շարդուր թէ նոր տեղակալները ստացալ եւ Բորձայի կամբարներուն կողմէ վրտար եւ զրիկ Ամերիկայիներու ղեմ զործանալ խորհուրդները չամալ :

Ք Պ. օրտան նիստին մէջ Պ. Մալիք նորէն պիւնք եւ կարմիր Ձիւնանանք եւ հետ. Բորձայ ժողովրդ շարկներին, ցնելու. չամար աղաքար — թէ զարարանք ինչորը : Աղաշխարան Ձիւնանանք ինչ ինչկայալքուցիչը, Տըթը. Յիւնիկ չամալան — լով, ինչեւցիւ Պ. Մալիքի պարտաւորութիւններ — լով, իբրեւ. նախաւոր : Այս վերինը պատարաւանք թէ ճաւաղակ կանխաւան է՝ որեւէ երաւալքութեան յաղելու. չամար : Ճեմալարանի պիւնք լիւր : Անոնք որ խալի կ'աղեն, կ'ըսեն խալի : Տըթը. Յիւնիկ նորէն ամերիկական պատարաւանք մը ինչորը կը աղաքար ճաւաղաներուն : Նորիկիկով պատերազմը զիտել տուա. հեղանդանքն. —

— Եւ նախաւորին չամար երբեք կանխաւան չէ իր պարտաւորութիւնները կատարել եւ յաղել ժու — ղովակաւորութեան կանոնները : Մալիք պատասխանեց թէ ինչ խալարել կը հետեւի հաստատութեան կանոնները, եւ նորէն յայտարարեց թէ Ապաշխարութեան Խորհուրդը խալարան եւ Աղաշխարին զալիւրը, ժողովրդ չարաւորով երկու կողմերը : Իրեն չամար միշտ ապրելու եւ Յունիք 25ին օրտան որոշումը : Բրիտանական պատերազմը զիտել արաքան թէ խորհուրդին ներկայացուցիչը միայն անգամն է որ իր պատարանք նախաւորները իր իր ճաւեղն ինչ կըրէր որ ունեւորները ցուցիչ կը կատարէին : Նախաւոր պարտաւոր — — Աւանդ եւ ինչ կ'ըսէր զալի իրենց յուշար, թող հետեւան, որոշեալ Խորհուրդը կարենայ շարունակել իր զորքը :

(Լուրերու շարունակութիւն կարդալ Դ. Ե)

մը, կը բացարար թէ որքան մեծ արեւի լուին է լայն եւ աղաքար վիճաւորութիւններ սկզբունք չիմուանք ինչորներու մասին, որոնք չորսին խալարանք մասնաւորներ 1948ին Միլանի միայն տնօրիններ զարաւորական եւ մեքեանական կեանքանութեան ղեմ : Յոգանաւորներ լուրը կը չեւալ Միլանի յոգանաւորներ կեանքան կա — լուրերութիւնը լուրաւորութեան մասին : Եւ յալիւրներու մասին ինչոր Միլանի անհատուար սպեքն լայն է եւ հիմնական որ, անէ հեղիկ պատկառութիւն զիտանալ այս լեզուապահական վիճաւորութեան իր զալի ճաւաղակը երաւալութեան թիւններ որոնք ուղղակի կամ ուրիշ իր այս — տանքին հետ :

ՊՈՒՆԵՐ կը հետադրեն թէ զարարանք դը — տարաբարութեան հինգ ճախարարական թիւներ : Երկուրն տնօրինները ճիւղարկուած են ուրիշ եւորք սանքեր. հետ, այն ամալարանքները թէ զարարութիւն կը կատարէին 4500 թուրք զինուորներու Բորձայ ամալարան ղեմ — Այս ճիւղարկութիւններին առաջ ճամբարան կը իրկական նախարար, Անի Պալման, իսկ աղք. ապաշխարութեան եւ անորոշուող չիւնութեան նախաւորներն այ մէկ մէկ ամալար շարժանքները ստացալ էին, զանազան անհամարանքութեան հետեւանով :

Տխրութիւն. — Կ. Աստուածատուր

ՀԱՅԵՐԵՆ ԳԱՍԱՐԻՆ

ՄԵՐ ԾԱՂԱՌՈՐԸ

« Յուսարը չէն ցտով է'իմանալ ժամը վաղիկ ընկերոջ մը, Կարպիս Աստուածատուրը և լաւագին է' Նուստանի տեղեկութիւնները և հաշորդէ իր Հայրաքանի գործունէութեան մասին »

Ինչպէս Կարպիս ինքը, մտադր Հասակին մտանցեալն է Գալար Ալիի ցոյցին եւ 1895ին մտած շէ. Յ. Դանիալցոյ՝ թիւն չարքեր, որ մտց մինչեւ իր մալը: Գալարի գէտըն վաղէի նախ գնաց Վալիքիսը, յետոյ Կիւտէն եւ վերջապէս Հաստատուեցաւ Արեւստաղիսը, միշտ եւ ամէն տեղ իր պարտականութիւնները լրտի կատարելով: Թեմա աշխատող էր եւ իր անմահական գործէն աւելի Հայրաքանի գործին կարեւորութիւն կուտար:

Կարպիս Աստուածատուր աշխատեցաւ. Գալարի Գուրգաջ թաղարկին մէջ, Հրայր Քերեմի անուն ձեռնդին տակ, յետոյ Հաւան թաղարկին մէջ: Ապա գնաց Կիւտէն: Յիշատակի ունէր վիճակներ իրենան ինքապիտոյն թիւն օրերէն, որոցմ մասնակցած էին բանք մը Հայրաքանի մէջ իրենց թաղարկող ժողովիւններով Կիւտէսպիներուն հիշուցան առաքւալ զանաւորով:

Կարպիսին դիպարող գործունէութիւնը կը սկսի Արեւստաղիսը, որ եղած է Կոմիտէի, « Յաստաղիսներէն » եւ ժամագի վարչութեանց անդամ, շրջանակի Ժողովի անդամ: Կատարելով իր ներկայացուցիչ Ազգ. Միութեան մէջ: Բաղադարձ Ժողովի եւ Հայրաքանի մեկնած անդամ, ինչպէս նաեւ ազգային ընտրական մարմիններուն ներկայացուցիչ Կարպիսին կողմէ: Ամէն տեղ պատուով կատարելով իր պարտքը: Երկար ժամանակ Արեւստաղիսը բաղ զացող Հայրաքանի Կարպիս Աստուածատուրի քաղաքական ասակցութիւնը վաւերած է:

Քիտիկ Լեւոնի կէց անցերէն մէջ իր ունեցած լրացալմանտի կրպակը եւրոպացիներու եւ Հայկերու կողմէ ճակարկան հիւպատոսարանն անուր առաքաւ: Ոչ միայն Հայերի կը վաւերելի Կարպիսը բարոյական արիւնքութիւնը, այլեւ շատ անգամ եւրոպացիներն ալ:

Անգամ էր իմացուցեալ, որ որոսական նաւ էր կայանաւորներ կը տանի Ռուսաստան: Նաեւ արիւր անցերի Արեւստաղիսը նաւահանգիստին է Միջինին դուռնաւորեցաւ, կայտնեցաւ. Ժողովը չալին ցոյց: Եւրոպայիներ նաւահանգիստն առաքուեցան, որպէսզի կայանաւորները պատեն: Ան տանն կապալաւորութիւն ցուցարարները կը քրտէր յորհե՛ր ջրհանգիստի, Ժողովրդին վրայ շուրջ սրբիւնով: Եւրոպայիներ նաւահանգիստը կը ասանին: Կապալաւորները ջրհանգիստը ընելի կուտան, բայց ցուցարարները կը քրտեն ջրհանգիստը խոյստողներն եւ այսպիսով անոնք կը դաւանաւորածնելի:

Եւրոպայիները շրջանակին կը խոյստարեն, բայց դժբախտաբար կայանաւորները չեն քրտեն, ետ կը դաւանեն եւ կուան իրանում Ռաբէլ, որոսական հիւպատոսարանին աղմուկ, վար կ'անուն զինանգարէն եւ կը ճակագրածնել: Ան որոսական հերոսներն էին Բարսեղ Շաւաղալ, Կարպիս Աստուածատուր, սահմիջ Յակոբ եւ դերձակ Գարե: Յետոյ կապալաւորական հետապնդումներ տեղի ունեցան, Բարսեղ Շաւաղալ եւ սահմիջ Եսահոր Տեղապետէն փախան, Կարպիս Աստուածատուր:

ԱՆԷ ԺՅՈՒՄ, (Մարտի) — Մերկէ ՇԵՄ — անք, իմ Բաղին ալ կարելին կը փորձէ մտադր սերունդի Հայերի գաղտնաբերութեան Համար:

ԱՆԷ ԺՅՈՒՄԻ ԵԼԵՂՈՒՄԻ ՀԻՄՆԱՊԱՐԵՒԹԻՒՆԷՆ Ի վեր, իր Բաղին գործի Հոգաւարութիւնն ալ ստանձնած են Եղիւղ եւ Գալուղ Բաղալան Խոր — Հուրդները: Միայն պատեարկեցն է վեր, « Աղբ. Տակաւորը աշխատեւ եւս միջամտեց այս գործին սակայն երկու ներկայացուցիչներ անմեղով Բաղ. Խորհուրդէն: Ընկալաւոր լուծումէն վերջ, Բաղալանութիւնը վերաորոշմանց գործը:

Դարցոյցի չէնք չիտաւ եւ Եղիւղիցին կէց, պատեարկութիւնը տարեկանը Բաղ. Խորհուրդի խնայողութեանց, մասամբ ալ Ժողովրդական նուէրներու: Զմեռին: Փոքրիկ բնակով եւ նաւարան գրասենականով կաւաւորուած, օգակաւ, գեղեցիկ առած էր: Դարցոյցն զտաւ կը ծառայէ նաեւ դպրոցական Հանդէսներուն, Ժողովներու, Հարասիրներու: Դեմաւարութիւններու եւս: (Կիւտայ 100 Հոգիէն աւելի անուն):

Դասաւարութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթ երկու անգամ, հինգշաբթի կէսօրէ վերջ եւ շաբթի երկուշաբթի: Անոցմ խորհուրդին զանաւորը կը արտեն թաղարկին մը, որպէսզի ոչ մէկ շաբաթի զաւակ չզրկուի Հայերի գաղտնաբերութեան: Այս տարեկանին ապահարաններն թիւն էր 75, միմ մասը աղիւր, 85ն 16 տարեկան: Դասերը բաժնուած են չորս մասի: Այս վերջին երկու տարեկանները:

տար հրաշքով աղանցեալ, իսկ դերձակ Գարգիկն երկուր ասուն բանցող մնաց:

Երբ անը համակարգ կուտակցութեան մէջ — Դարցոյցը Գալարի փոխադրուած էր: Մուշեղ ճար — իր ընկերներէն կը ջրաբերող պատարագէտ լու: Գորոս — Գեորգեա Եղիւղիցի մէջ: Ժողովուրդը էր Եղիւղիցի, Կարպիս Աստուածատուր կ'անցի Ժողովուրդին զուրկը: Երբ պատարագէտը Համար պաղովիկն Եղիւղիցի կուտակ երկուշաբթուր, Կարպիս անոր Համար կը կորէ եւ կը հրամայէ, որ պաղովի վերադառնալ:

Աղբ. Մուշեղան տարին էր, Կարպիս Աստուածատուր Դանիալցոյ՝ թիւն կողմէ Եղիւղիցի էր Դործաւարի մէջ, իր Գորգիս ունեւորով Հանգիստը Կուտ Միտիւթիսը (Ռաւիալար) ներկայացուցեց: Դարցոյցն արդարեւ անմեղութեան — Թեմա էր Կարպիսը, շատ անգամ մտաւոր կը անմահական գործերն իսկ, որ Լեւոն Միտիւթիսն կ'աղանգարէ Կարպիսին ամահական մը յաւանգիւրդ: Կարպիս կը մերթէ որեւէ վաղարմ եւ միջին վերջ էր շարունակէ անմահական արշաւարկ:

Ինչ Գորցիցն էր, Եսահորիցի մնացէ: 74—75 տարեկան կար: Աղբային Մուշեղան ասուն Կիւտէսի ալ գնաց, բայց Կիւտիկը գործերուն մեծ խաղութեան պատճառով վերադարձաւ: Աղբ. ասունցին եւ վերջապէս մասա Խորասանիցիներու թիւն մնացան: Երկու: Կերկի տարեկանը զինք Հանցիկը գործէ: Երեւ տարին ի վեր հիւտան էր: Իր գաւակները աշխատանք զաւակ չէին իր տաւապալքը, եւ անս վերջապէս չէին ցուս:

Երեւոյն ուսուցչուհին էր Տիկ. Աղանի Գա — Կրպիսան (Միտիւթի):

Բաղ. Խորհուրդը դարցոյց եւ ուսուցչուհին ծախերին աւ տաւապալքները ճարեցին: Համար տարին զինք էր ձեռնարկեցին կայտնակիցէ: Հրաբերով Բաղին զանապալ կայտնակիցութեան անուն եւ Հայ հաստարակիներէն: Եսահոր էր զորքն միշտ ալ իրեն անմահին եւ որպէսզի Թիւն կ'ընտանին: Անտարակներու Կոչք անցաւ թէ ինչ կ'անցի կը գտնաւ: Եսահոր էր Համարանին անտեղի թաղարկութեանը ալ ուղղել:

Այս տարի, դարցոյց Կիւտէսիանը ճարեց շաբաթ, Բաղալանութիւնը կայտնակիցից երկու դարցոցական Հանդէսներ, մէկը՝ Ամառոր, իսկ միւր ամառվերջ ամբին: Այս վերջին տեղի Եսահոր Եսահոր Գիւ: Հանդէսն մէկ շաբաթ վերջը, Բաղալանութիւնը անմահը գիւղեց թաղական րտէս, որպէսզի անտեղ ալ իրենց Կիւտէսիանը շաբաթ արտաւարեն: Որու որ զինքներն, Կիւտիկը ընդունաւորութիւն գտան եւ նուէրներ ստացան: Այս Հանդէսն եւ գարուր եղած նուէրներէն զտաւաքս 35 Հաղար Գարգիսը գումար մը: Դարցոյց տարեկանի պիտուէն է 125 Հաղար Գարգիս որ կը ճարեց յայտնի ձեռնարկներու շնորհիւ, զոցն լով ամերկան թացը:

Գորցիցն էր Եսահոր Գալուղիսներու ժաղան աշխատարար: Նաեւ իր Թալմալ Գանգերուն, ապահոր եւ աշխակներու արջակն եւ ստանալու — կորապալ ծախերին լեւոն: Ապացոյց՝ Համար ընկալեցան ապահարանը կողմէ բիւսմ — զրտաւ ներկայացանքին Հայերին ստանալ արտաւաճութիւնը:

Միտիւթի էր վեր, այս Բաղին Բաղ. Խոր — Հուրդները ստանձնած են կայտնակիցից 1915 Ապրիլ 11—24ը Երեւոյն Միտուտներ: Մասնակցութիւն Համար Հարիւրական են բոլոր կայտնակիցուր — Թիւնները անկարեն: Այս տարի եւս նախանեւ նուէրներ ստանձնած էր մասնակցութեամբ 2. Յ. Բ. Հայաստանի եւ Նիքաթիսիսներին, Կարպիս Ռալի, Կարմիր Ռալի, Եսահոր, Խոր Միտուրդ Եւ: Աղբային Խորհուրդն եւ Հայ Ռազմականներ Մուտ — Եսահոր մասնակցիցին: Բայց Կարմիր Ռալին եւ Եսահորն արդար ալ մասնակցեցան իրենց բանա — Խորհուրդով կամ ուղեւորով մը:

Լրագրող

ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐԱՎԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Ինչպէս ամէն եղանակով, այս անգամ եւս Տիկ. Եսահոր Լեւոն, Քրիստանի լաւագին տունէն լուս կարգին, ցուցադրեց իր անուն եւ, ձեռքին զգեստները:

Ամէնէն դժուարագնաններն ալ կը Հայաստանի թէ Տիկ. Եսահոր Լեւոն միշտ լաւագինութեան — Եսահոր կը կատարէ եւ կերպաններու եւ զորիսին Հարգապատիւ ճաշակով մը կը օրինէ շատ վաւերաւ Հայաստանը:

Հետոս է արդէն թէ Եսահորը վալիտիւթիւնը չիւրաւ: Տիկին Լեւոնի զգեստները, պարզ, գեղեցիկ եւ ինքնաշառուէ, կը պահեն Քրիստան — Կան յորին ճաշակը:

Այս եղանակին Համար Ալիս Լեւոն ընտարած է թաղարկի կողորներ: Ռաւոնիկով յոյսեցն եւ արտաքը, պատարագած է գիւղեցիկ եւ դիւրին Հաղար — Եսահոր Հայաստան մը, moire de laineով լինած է շատ

« ՅԱՄԱՐԱՆԻ ԹԻՐԻԹՈՐՆ » (144)

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂԶԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Ներսէս տիրում էր Թանճի խաւարը դեմաւոր փող օրու լցուած էր ծովով: Նրա կալուածի վրայ էր Հատ փողեկի ծակ կար որի միջով ծուրել զուրկ էր գնում: Երբիկ տակ երկու աւաղին կոճիկը ծխարում էին: Երբեմն խաւարը մէջ վալուած էին երկու երեւոյն լեւոններ, ուրու զոնապ իրազով չէրէն էին խանձողները վրայ: Երբեմն աղանգներն էին մի թող լուսաւորները թիւն, խաւարի միջից զուրկ էր Հանում գնահատելի գէտեր ամէնքը հնարաբերութեամբ Նայաւ էին կոճիկները:

Տիկ. Եսահոր, մի Կարպիս, կանցեց մէկը: Մուր անկիւնին դուրս կեաւ: մի փողեկի մարդ, մտանցաւ խանձողներին, շաղկեց նրանց: Բոցերը սոսկեցին անմեղ յայտնից մի փողեկի Եսահոր, եւ միջինը երկու: Հոգի տեղերից վրէ թուան այլ Հրամայեց կատարելու, փողեկի մարդը չաքուեց:

Հաւ որ երկէ մեկ Համար արաջ քերին: Այս խեղճերը հիմա առաւած էր լինն: մի մի Բասա արաջ տանը, որ ներսերը տալանցին:

Նա ինքը քերեց Հոգէ ամանը եւ փողեկի գաւա

ալքը, ինքը անցն: Նորիկները դեմ ասուն չէին կարողանում: Կարկը քիւ թէժացաւ: եւ այլ մի — լուրին արաջ տուրը ճանաչեց Հուրիցից մէկին:

— Ես Ես, Եսահոր, պաղականեց ինչ ես:

— Ես Ես, Եսահոր, պատառախեց Եսահոր դժուարութեամբ:

Տիկ. Եսահորիցի հիւր չեն... տալանցից այս մարդիկան: Ես տաւեւ է:

Ինքը, փողեկի մարդն էլ, անգործ չմնաց: Եսահորիցին, կայտնի կտորներ զարակցին Ապրիսի Համար: Նա նստեց, իսկ նրա ուղիկիցը, որ Գորոսն էր, զաւակեց մի անիւնի:

— Դո՛ւ... այսպէ՛ր, անդադար Հարցունքը որ Միտուր, չիկնով Ապրիսի ձեռքերը: Ինչ է պատահել: Մուշեղ Եղիւղ, շատ ժամանակն է որ չեմ տեսնել զեղ...

Կարճ միջոցում ընդունեց շաղ խաղաղիւ: արեւը արշաւանում էին, բոցերը բարձրանց, Համարան կատարին էին Հանում: Ապրիսը քիւ — քիւ ապաւանով էր ցտրի աղեղներով: Երա լեւոնը քաղում էր կամաց — կամաց եւ նախար — դանաւ էր պատահաւորաւ Միտուր Հարցերին:

— Բայց Ինչ կար այսպիսի ժամանակ... — Զարմում էր... Բայց մտա ցար շատ դժուար չէ: Միայն շատ քաղաւորութիւն է քիւ դժուարացնում: Եսահորայն ցուրտը զաւակներին է:

— Հա, որան Միմ — Բարի Կապ եւն առած:

Հեղու չէ մեկնը այստեղ ցար:

— Հեղու չէ, Միտուր, Հո միշտ այսպիսի ցուրտ չէ լինում... Մայրաքանիսն եղանակ լինը, մեծը դժուարութիւն չէին զգալ: Բայց Համար ապահով տեղ չէ: Մի օր եր անմահն որ քիւ չընկալանցին...

ԴԱՅԼԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԵՋ

ՍԵՒ ՅՈՒԹ ՍԵ ԻԶՍԻՐԵՆ

(ՄԱՏԻՐՈՒ ԱՐԳ. ԻՆՏԵՆՍԻ)

ՄԱՀԱՌԱՆ ԱՌԻՐԻՒՄ

Բ.

Ինձնան արգ. ու իր յուրիները խտորեն
հարցաքննութեան կենթարկեն Յակոբը եւ փրա-
նակ դաստիարակի յարգութիւնը ընելու եւ իս-
կեցելու այդ տար արարած մասնութեան ա-
րարեն, ընդհանրական կը ներքն դնեն: Յա-
կոբ, այս պատմական ժամ փոքր կը նստուի
եւ խօսի կը ներկայանայ թաղի ոստիկանայ-
ին, պատմելով իր անբոյր գիտածը: Անա ծա-
ր կուտան ձերբակալութիւնները: Մեր տնկերները
կը ձերբակալուին զարապա Սիմիթիստանեան,
Սիմիթիստայի Վարան Էրակօղլան, Մադիթիստայի
Սաֆիի Դերեկիսեան, Գերգաւաճի Արապի Տէր
Սաֆիեան: Այս վերջին Առաքելաբանի
ցուցմանով...

Խուսափելով իր կատարելով նաեւ Գա-
թաւան եկեղեցւոյ շէջատը գնչերը կը դու-
նուին արտաքին ընելու ու մասնութեան կը
ձերբակալուին ցանի ըր ընկերներ որոնց մէջ Եղ-
այար Աղաւաղեան: Մեր բոլոր ընկերները քան-
տային զարգելուին տանգիւրներու եւթափուրէն
կող, իրենց ընտանիքներով ցատրեցան ու շա-
տեղ գնչ հալլին Քարգիւրու վայրացութեանը:

Այնուհետեւ կատարելով իր խորհրդաւոր
պայմաններու տակ կը սփռուի ձերբակալ-
ութիւնը կատարել: Ոստիկանութեան կողմէ մաս-
նաւոր աղաքարութիւններ կ'ուղղուին նաեւ քա-
րենիցի դատան պատկանող անձներէ պատրաս-
տուի ապուրի...: Մտաւորական 30 — 40 եր-
կուցիներ, որոնց հարկը Իմդիկի խաղային ծա-
նոյ մամուլականներն Յովհ. Բոսանանդը չու-
տով զամբայ կը հանուին դէպի Աֆրիկա Գաւառի-
ստը:

Կատարական այս վերջին արարքն այ դի-
տաւանները էր, Դաշնակցութիւնը իրանայն ընդ
շուր արտաքին ընելու նպատակով: Իրոք, շա-
տաւ շնորհաւ, Դաշնակ խոսակցի Քախառնային
գիտնականները վրայ կատարութիւններ խոտա-
ցել էր Իմդիկ վերադարձին վերջին ապուրիս-
ները, պայմանաւ որ Դաշնակցականները յանձ-
նուին իրեն...: Եւ ահա, Առաքելաբանը Քարոյ
կը հանդիպարուր արտաքինը ժողովներու: Բացի
մասնական անպատշաճ այդ ժողովներուն կը
մասնակցէին անտանձնաշնորհապա դատան չափա-
րու անհասարկ: Անաստիկ ցանկը դիտարու երե-
ւելիներուն՝ Տրեմանայի Ինձնան արգ., Կա-
րապետ Աղաւաղեան, Միւրան Արտաքինային, Դուի-
Յանային, Տօթի, Կոտան, Յակ. Գաբրիէլեան,
Նազարէթ Նիլի (Ներսիսեան), Բարսեղ Կիւլ-
նայեան, Ստեփ. Աւետիսեան, Լազարեան իմա-
նան, Յակ. Համբարձումեան, Յար. Կիլիկիսեան,
Սուր. Քաղաքեան, Յովհ. Կիւլնայեան, Սուր.
Պիւլնայեան, Յակ. Հարսեղ, Դուի. Լազարե-
ան, Բեթ. Թովմայեան, Քաղ. Սպարապետի,
Տրեմանային, Մես. Մուրադեան, Մես. Միսնոն
եւ, Չ. Մաղիկեան, Տօթի. Ճէլնայեան, Հանաւ
Մամուլեան եւ ուրիշ քաջամարի արքաներին:

Այն կողմէ ժողովները կը զուգարանէ, միւր
կողմէ Ինձնան յամախաղի աջակցութիւններ կու-
տայ կատարակ Քաճիկ պէլին: Այս վերջին Քաճիկ
ի Քիթիճտական ու խորանային ապուրիս... կը
հանձնար այս նպատկ Քուտակականները քարո-
յական արթնքը ու հանդիս կը զգար անոնց քննի-
տաններով:

Ու վերապէս վարարողը կը բացուէր: Ա-
ղաները որոշել էին Դաշնակցականները անշա-
պա յանձնել կատարական: Սակայն ինչ-
պէս: Շտաղ Կիլիկի կը այլ: Տուի էր Քաճիկը
դարձուի ապուրիս, կոյ մէ ժողովուրդին եւ ամեն
կէն Կիլիկիայ ցանկալի կանոնով: Եւ շարքի
մը ըլլաւ տուիցի կը գնեմուրի Առաքելաբանը
զարմ վրայ ու յարկը առաւուր, եկեղեցական տա-
րարողութիւններով անորման կըրկարար ին-
ձնան արգ. հետեւեալ ըստմանականութեամբ կոյ
մը կ'ուղղէ հաստատական — « Միւրիկ ժո-
ղովուրդ, մեր տնկերի կատարակ Քաճիկ պէլը
միկը Դաշնակցականները կամ յեղափոխական
միկը կը պահանջ: Ձեզմէ ով որ Դաշնակցական-
ները կը հանձնայ, Քուրիցի մը վրայ թող գնէ
անոնց անոնները ու անոնց տարարողութեան ձգէ
Մարդարարտի զարմ վրայ գնեմուրմ անոնին
մէջ: Եթէ ի՞նչ կատարէք այս հրահանգը, բոլորս

ընթացական միջիններու տուրքներու օդ-
նութեան հասցեացած է մեր ժողովուրդին, գաւա-
ռան ձեւերով: Այսպէս, երբ հայութեան մէկ կու-
րուսը հաստատը Սիմիթից մէկ կը քանուի, ինչ-
քիկայի կը կապմանկարութիւնը, իր յուրէր Երե-
մանը զարգաբանական տարրերով, իր կարելի
կրնէ պահելու համար անոր ազգային — ինքնու-
րոյն դիմադրութիւնը:

Ի պատիւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսին

Երկուշաբթի եր Սայ Ժան Կուստի մէջ հա-
տաւորէ մը արարած էր Կիլիկիան Միւրիկեան, ի
պատիւ Գաբրիէլ Ա. կաթողիկոսին:

Հարկեման էին մաստաղականներ, մամուլի
եւ աղբ. կապմանկարեանց ներկայացուցչը —
ներ եւ ծանօթ ազգայիններ:

Կաթողիկոսին կ'ընկերային Արտաւաղ
արգ. եւ Անթիլիսիոյ Դաշնակցական անուր Դեթ-
նիկ եպիս:

Հայապատիւի մուտքը ողորմանցաւ յոտնկայ,
ճերթ որ քաջուրին երբով որ բոլոր Հայերու սըր-
տին կը խօսի, իբրեւ կաթողի երբ մը:
Յանուն Կիլիկիան Միւրիկեան Գ. Մ. Գու-
լանման իր բացման խաղով բարեկարգուս
մաղկեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսին,
ողկերաց Կիլիկիոյ Հայապատիւական Աթոռի
փառքը, շնորհ Անթիլիսիոյ եւ իր Դաշնակցական
ղբեր: Փառաբանեց Գաբրիէլ կաթողիկոսին դի-
տական վաստակը եւ վերջացուց մաղկելով որ
ձերանապաղ Հայապատիւ Ժամանակ ունենայ իր
գործարծելու իր ծաղիկը — Անթիլիսիոյ Գա-
մեւու լոյսի վաստակը մը: Այս առիթի խոտա-
ցաւ Կիլիկիան Միւրիկեան իրականաւոր ապուր-
ութիւնը, զուրի հանելու համար կաթողիկոսին ձեռ-
նարկը:

Արտաւաղ արգ. պատմեց թէ Սահակ կաթո-
ղիկոսի օրերն Անթիլիսիոյ կաթողիկոսականութեան
կը պատկանի: Հաշիկոյ տաւրարարական իմ շատ
գիտնական պաշտուս, 60 հասակի հասնող խա-
րակաւ զարգանականութեան մը վրայ սկսած մը
եւս կայացեալ աղ կարեւոր թիւին, որը Հնդկաս-
տան մաղկեց Անթիլիսիոյ, գաւառակոյ այս օր-
պատմական ժամարար, դիտարարութեան
գիտութեան եւ դիտարարութեան նուիրեալ մաս-
նաւոր արարք կ'ընկերակցան մը, յանձնի Գա-
բրիէլ Ա. կաթողիկոսին:

Այսպէս կ'ընդունէ, օղորմաւ համար Դաշն-
կաններ:

Դերեկիկ եպիսկ. ներկայացուց Դաբրիկեան
պիտի արարքները: Մի վախճաք ճերթանապար
վերջերեւեց (կաթողիկոս Դաշնակցականներուն):
Միւրիկեան է վախճաք միւրի բարեկամ Օս-
մանեան կատարակութեանն եւս:

Աղաքելաբանը ծայր կարգէ: Գործողու-
թեանը կը հսկի յայտնի հակապաշտպանական
ներ Մաղիկեան, Մուսուրեան, Գաւառիկ Բարու-
նակեան (անորմ Անթուրեան վարարարին, որ
սարապա շատաւ էր ասուից մ. Տէրգուրէր
անթիլիկեան Գաշնակցական) եւ հասարակ թաղ-
աներիկեան, իրտեմուն ու զորակի տակարներ,
իսկ այս շաքախոսի վերեւ կուտակ Քաճիկի
սիւնարողը կըրկարակ: Հայոց Առաքելաբանը,
այդ հնաւանդ հաստատութիւնը որ ձերեւ-
նապաշտ փառքն ու պարծանքն էր, այժմ դաւա-
րութեան վրայ մը կը հանդիպարուր: Երկրորդ
Գործ Միսար մը: Անքան նողկալի որ Անթիլի-
սիոյ հիւպատոսն անպաժ ընդմիջ մը կը գտնուի-
թեան յայտնած էր արձանապատի Գ. Սու. Փա-
փանեան (որու տնկերն Անթիլիսիոյ մը եւս):
Այժմ Անթիլիսիոյ կը զուտելին յանձնարարելով մի-
շանակ ազգային իրաւունքեանց ծառ եւ կենա-
լու զարգացման արարքները, ձերեւնապաշտ
հասարկ աղաւթ ի՞նչ իրերու համար մարդկութեան
ու պատմութեան ամեն:

Ինձնան կ'ընդ կը կրկնուի նաեւ արարաւ —
մանկեր եկեղեցւոյ ընկերներ եւ իշխանի զուր
կատարակութիւնները:

Մտանութեան ան տուրի կը բացուի Հերոս
առաքելոսին ներկայութեան եւ հարկեալուր թը-
րիկեր մէկուր կը հանուին Մաղիկեային յա-
րաւիրներ անկերու: Բայց եր անուններու
միջոցումը կը սփռ, ընդհանուր յուսադարաւ —
ինքն օր յուսով կուտայ... Սեմեմաստ ոչ —
Դաշնակցականներու անունները երար կը յարկը
գտնուի: Ինչ շատաւն ապաւորէ՝ այդ անկատա-
նականութիւնը երեւին: Անոնց անպատա-
կալին իրենց տուր ընթանալութեանց ծայր հե-
տակներուն: Եւ ձախեր, ալէն, ձախէն: Յրն —
Գիլ:... Ներշնչութիւն:... Ը. կը մարդուր անուն —
իմ անդնալուստ: Միւրիկեան որ տասնամիկ մը Դաշ-
նակցականներու յայտնի անունները կը մնալ ցան-
ձ վրայ, որ շատաւ կը յանձնուի կուտակու
նէրին:

Ձերեակալութիւնները զարմաւ ծայր կու-
տն: Թէ Իմդիկի, թէ Մաղիկային եւ ալ ըր-
մանը մէջ էր ողորդութիւնը կ'ըլլայ —
սեպաւ: Այս ձերբակալութեանց հետեւանով
կ'ըրգ Առաքելաբանը ու խոտար Ինձնանով
ընտանաւոր կը հանուի նաեւ զերմանական ուրե-
ն ու վերին հրամանաւոր Չօր. Լիման Փոն Չաւա-
րեան իսկոյն որու վաճառական միջամտութեան
նուիրի խոսքի կը զարկին արարքները: (Տես
Երեմիայի Եւ. De Lepsius-ի Գիտնական եւ Հայա-
նան զերմանները հաստորէ ամփոփուած առեւ —
անթիլիկեան):

Մնացեալ յարգողով Գ. ԳՈՅԱՆԵԱՆ

ԽՍԻՐ — Հաշիկները ք հետեւեալ խորհրդա-
մարիկները կ'ընէ յարգաբանքն մը մէջ, Հ. Յ.

Ի. Անթիլիսիոյ շրջանի Տրեք պատմով. ժողովի
առիթ, որ գումարաւեալ Յուլիոյ պիպրը:

Այն տարի այս օրերուն մեծանունի ճիւղս —
պատմութեամբ տնկի կ'ընանան կը կապմանք —
պատմական տարեկան ժողովները, որոնք անպա-
կան մեծանունի ճիւղը կը կատարեն արտա-
դիմութեան եւ արաղ վերջերի զորքին մէջ: Ամ-
բող շարքեան մը ընթացքին 70—80 պատգա-
մաւորներ ոչ միայն հայեր կուտան այն զորքին,
զոր կատարած են շրմաններու մեր կոմիտեները,
այլեւ կը ընեն այս գործողութիւնները, զոր օր —
նեցած է մէկ տարի այսպէս երեւց ցուցնելով ընա-
րուած մարդին անդուր տարեշրջանին: Միմա-
մանակ անուր կը գննի այն ուղին, որովք պիտի
ընթանայ նորընտր մարմինը յաւրոյ տարուան
ընթացքին:

Մեր առաջին Գաւառը. ժողովը մեզի ծառիկ
փորթիկ Լույսէ զարգացել էին զամբարանած
է 1896 Դիմադրութիւնը 25ին, որուն մասնակցած են
ուրիշ կոմիտեներ ժողովի, Լիւնի Կիլիկիայի,
Ներսիկի, Հէմբուրի, Փոլիսի, Լիւնի եւ Գա-
պուրի: Այդ օրերուն ընթերցեալ զեռ 3 — 4 մի-
տններ մը, որոնք կամ վարարական շրջակայի
կամ այլ պատմականութիւն չեն կրած մասնակցել
1896ի ժողովին, որ ինքնին համառ հասցայով
էր եղած է: Այդ օրերուն միջեւն այսպէս անուր
եւսակի զան 50 տարիներ: Եւ ի՞նչ էր տնկերը: Ա-
նոնք որ չեմը դրած են այս կապմանկարութեան
տար Անթիլիսիոյ մէջ, այսօր չենու այլեւս, կամ
այս օրերը կան անոնցին: Բայց չեմբը, զոր անոնք
նեւաւած են Հուրի մէջ, զոր չէ անցած, արաւա
նեւաւած են տն, ժիւրի եւ ճիւղեր արաւաւած է եւ
զարման չեւայ կապման մը: Այսօր Անթիլիսիոյ
զրեթ բոլոր զարգանքներուն մէջ, ուր այս մը հա-
նուր Կիլիկիայի, որն ընեն կոմիտեներ: Այսօր
Դաշնակցութեան յունչը կը թնկնէ մարդը ան-
թիլիսիոյ զաւուրի վրայ:

Բայց զիւրեքութեան վարարականաց փերի-
քը: Այն օրերուն, երբ Դաշնակցութեան չեմը կը
զորակէ այս անկերուն վրայ, տիրող ուր եղած էր
Հնչակեան կուտակութիւնը: Եւ առաջին իսկ օր-
քին այդ կուտակութիւնը զարման է յոյեթով հա-
կապողորդ Դաշնակցութեան, որովհետեւ վեր-
ջինիս կեանքին ու զօրքանքներուն մէջ, ուր այս մը հա-
նուր կամ մար: Եւ իրօք, 1896ին ի փքր դը-
քան թուտի կուտակութիւն մեզն ան... Դաշնակցութեան
զեթ զայն դիմանումը: Հաստատ Գաւառեան...
Թեւաւոր Դաշնակցութեան: Դաշնակցութեան
մէջ, միւր կողմէ ան եղած է ճակատագրական
զարգանքներ մը Դաշնակեան կուտակութեան հա-
մար: Այդ օրերուն էր, որ ան Գաւառից եղաւ:
Ինքն իր մէջ բարեկամութիւն տարաբան քչ միայն
Փիլիքալեան, այլեւ զարգաբանական: Եւ այդ օր-
երուն միջեւն այսպէս, ան կործանողութեան է իր
նուրուրութիւնը եւ կը զարգէ անտեսական զու-
րեւի մը միայն:

Բիւր մը կան կամ ըրէր մը պակաս շաքիւր,
հայ կեանքի միւր խորակցութիւններն ուր նոյն
պատկերի կը ներկայանային: Արար համար այս ու-
նոնք զուր իրարու ձեռք կուտան միմանաբար ի-
րենց գիտելիքները կարեւակ պահելու համար:

Ինչպիսի ամեն տեղ, Անթիլիսիոյ մէջ ու մեզի
զեթ զուտած պայքարը ոչ միայն մաշակել իսկ
էր Գաւառ Դաշնակցութեան, այլ ընդհանրական
դատաւան եղած է, որ զարգաբանական տարրեր
առիկ էին բարձրութեամբ խոտանուի երբ յուրէ:
Թէ ինչի եւ թէ որակի տեսակետէն Դաշնակցութեան
թիւրի այսպէս այ ամենին հարց եւ կուտ կապմանի-
քութեան է Անթիլիսիոյ այս կեանքին մէջ:

Սիմիթիկի մէջ իր հիմնական նպատակը ոչ —
լալով չափութեան եւ շարքիկով պատրաստութեան
եւ անկարգութեան զարման ծառակէ, Դաշնակցու-
թեան միայն այ հաստատով գտնուած է իր մեծ
զարգաբանականին: Անուանի զորքերին ունեցած
է մեր շրմանը, որոնցմէ շատերը չենու արար: Յ.
Երուսաղեմեան, Ա. Վազման, Յովնա Մաթեան,
Արամ Արտ, Սիմանայի, Աննանի, Արմէն Գաւո,
Սեպուր, եւ ուրիշներ, առիկ ամբարանած են այն
կապմանկարութիւնը, որ այսօր կը մնայ անա-
տն ու տնկարակ մայր մը:

Գնչուրի, կենտոնական ու քաղաքական կապ-
կարգութեան ըր եղած է Դաշնակցութիւնը Անթիլի-
կայի մէջ 1896ին միջեւն այսպէս: Անցողու առիկ
քան իսկ դարու ընթացքին չէ եղած հայ կեանքի
մէջ զորք մը կամ շարքում մը որունը իր կողմը
մասնակցութիւնը ընրած լրջայն Անթիլիսիոյ մեր
կապմանկարութիւնը: Ան օգնած է նրկի Հայա-
թեան, երբ այն իր թիւրանի ղեկ քուտած էր
ու հաստատու կուր: Այն տարիներն է երկիր հա-
ղաբարութիւնը, որոնցմէ շատեր ինքնան իր
էն հայրենիքի լեւնեւած վրայ: Տանաւանակն —

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԵՍԻՆ ՍՈՐԵՆ ՄԱՅՐԱՅԵՏ

ԽՈՍՏՈՎԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Անարեմական վիճարանությունները կը շարունակուին ի. Միութեան մէջ, լեզուադիտութեան մասին:

Ինչպէս միշտ այս շարժումին զուգանք ալ կանչանք է պարսկական Միութեան:

Այն քի միայն իր ներքին, կը ստանէ կամ կը զգնէ, առեւ չորսպարակաւ կը պատասխանէ զանազան հարցումներու, պարզելով տեսութիւնները որոնք ամբողջական կը զանազան պատգամ:

(Անցալ քի չնուազող կը հարցողներ իր աստուծին զրոյթեան (20 յոյսի) հետեւողներ, — Գիտութեանց Ակադեմիան եւ կրթական նախարարութեան պաշտօնական քրտն եւ լեզուագիտական ուսումնարաններու այն անդերձները ուսուցիչ կը ներշնչուին Նիկոլայ Մատի Կոչ — մարգարեան տեսութիւններէն:

Ընթերցողները կը յիշեն սուրուշալ — Սթալինի խոսքերը կը զննարարեն այդ վարպետութիւնը, որ պարզապէս օրէնք էր միջին երկի:

Գիտութեանց Ակադեմիան հետ գործընկեր, չորս — ստալինական եւ զին իրարու, կը յայտնուին զանազան կամ զրոյթները, անոնք մը եւս փառասիրելու համար հետեւողներին անապատ ի մաստալիները եւ հետախիւնը:

Յօդուարեանք ալ սովորական մահկանացիներն չեն, այլ անհայտ փոքրներ — զիտան — կան, անպարեմական, զրգոյշտ, բանասեր, լեզուապետ:

Անոնքն առին Մոսկուայի Գիտութեանց Ակադեմիային նախկին չորս — քի ծանուցանելով իրենց ներառականութեան պատճառներով: — Եւ, կը պատմուին Սթալինի Կոչմարտիչ եղբայր — կայսրութեան:

Յուլի 20-ին վերջ, Սպարապետը կարգ մը զրոյթներով եւ հրատարակել, ի պատասխան որեւէ հարցումներէն:

Այն առեւ, ունենէր երեք տեսութիւններ, իրական — Յուլի 11-ին, 22-ին եւ 28-ին (Քրտան — բերն Քրտանական, Նիկոլայ Մատի Կոչ պատմականներէն, Կոչմարտիչի բերն):

Շուտով կը ստանանք հարցումներ ալ, ներանի Քարգանդութեան, որ կը կարգուին կը կարգուին Քարգանդութեան մը, թաղապետով անդերձ եւս կամ Քրտաններէն հետ:

Երբեք զրոյթեան մէջ էր Սթալինը կը յուշէ ի վերջոյ իր լեզու ինչպէս, որոս մասն աւանդին անոնք արտաքայտուած էր 1929 Մարտ 18-ին, մէկու ի պատասխան ընկերով մը հարցումներ:

Այս առին, կը ստանար անոնք որ վարժապետ եւ վարչապետ կը հոտին, ինչպէս յիշեր էր նոյն անցալ:

Ե Պարիսները եւ Բարսիլոնաները վարժապետութիւնը, մարթապետութիւնը զանազան եղբայրներովները ի բանմաները կը նկատեն ծաղիկները այլ վարպետութիւնի քրտն Ե իր — քի չեն փոխուին, նոյնիսկ երբ կը փոխուին ընկերները զարգացանք պայմանները: (Անոնք ի կարծինքն իր զոյ արդիին այդ նորակալու իրարմէն ի բանմաները ի սկսիմ վիպարութեան կանգնէ զանմէ նոյն — անոնք, ի վիճակի այն — տի ըլլամ ունենայ եւ ի ինչի, ներառելով իր զոյ եղան նորակալութիւնները ի բանմաները իր (տարալ) իրենց նպատակներն պիտի ծառայեն իրար ժողովարաններու եւ իրար երկրներու համար, կանգնէ իրար ներառմաններուն համար:

Այսպէս իրենց մասին իրենց անմոք էր Մարտի վարպետութեան նորակալութիւնը ի տեսման, թայց չեն տեսնեն անոր ինչպիսիք, անմոք էր զոյ իր արդիին երազարկութեան եւ տարաքներու (formules) ընդգրկները, թայց չեն ընթանիր պարտաւարութիւնը:

Կարգէ անանքն զրադիկ այս քանիպէս խոստովանութեան, որ կըտար շարժանք զորոնք մասնաւորապէս փոքր երկրներու մէջ, եւ իր խոսքէն զորոնքն համապատասխաններ:

Անոնքն անոնք չէ որ շարապակու կը փառասիրտին արտա ի վիճարանութեան եւ իրենց քննարարութեան բարեբերին ի Միութեան մէջ: Որք ծաղիկներէն վերջոյն զանոնք:

Այս փոքր երկրները կը ծաղիկ, որեւէ երկրի եւ ժողովուրդի մէջ, կը ծաղիկ եւ ծրարները ընտրութեան կապալներուն տակ:

Անոնք որ չորս աշգոյ — կամ անոնք կարգ մը հետեւին ըստ փարսեան կանգնէ, ան — շուտ կարգային, երկի, հետեւալ զաշապոյճայ անդերձներէն:

Անոնք Մարի, հռչակաւոր դերասաններն, Բոնիք Ծրանաշի եւ ուրիշ բաններ, երբեմն փոքր, պատմականալ փարսիական ի բարսաւ — քեան մէջ մասն հինգալորէ քի, Փայտի մէջ:

Այս առին, կատարական շատ պարզ արարողութիւն մը, ի ներկայութեան փանկաններու եւ քան իր բարեկաններու:

Նախկին դերասանութեան աստուգ Միւրաւանութեան թուր ուսուցող եւ ճերմակ զօրին:

Ենտոյ ընաց Պարի, իր քանակ անդերձ, իրաւ փայտիկ արդուաշարով մը որուն զարդները ինչ միայն իրտ:

Նորոնքն փարսիութեան պիտի կատարէ մէկ տարի, Միւրաւանութեան երբեք կարգէ մասնէն ասոյ:

Վանք մը պիտի չալուին այդ շրջանին: Բայց պարտաւոր է կատարել կարգ մը պատմականներ եւ բարե գործեր, ինչպէս եւ չարաչալ եւ թուփալ զորոնք էր մարի:

Օր ու արեւ տեսան, աշխարհիկ փայտներու ծածկ զաման մասնաշտեմ անուշալ պիտի հառան, հետեւողները Սթալինի:

Անոնքն իրենց ուսումնարանները: — Ուրիշներ պիտի փորձեն լուծել այս համապատասխանութեան զարդները:

Նորի կը զննէ որ կէս համարն պիտի ման:

Սեփի Մարի ընէ ընէ իր ցտակէր 1889-էն ի վեր, եւ կըտար միջին վերել խոսքերն չալուին պիտի իր տարիքը:

Չար բերաններ կ'ունեն թէ 75-ին պիտաւ չէ: Փարսիական կրօնարարները պիտի կընան խոստովանել:

Եւ կը կարծեն որ եւթ փորձն, թուրք փանդալի պիտի փոխուին, երբեք իշխանակ ձեռնով ուսուցն ու քորին:

Այն ասուն փանկաններուն կը մնայ շոյոր — ծաղ փանտի զբոլիւսներու մէջ կամ Պարիքի նախարար: ՎԱՆԷ

ՏՈՐԻՔԵՐԻՆԻ ՎԱՄԱՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Երմտական նախարարութիւնը հետեւեալ կանոնները կը յիշեն, 1950-ի տուրքներուն վճար — անք համար:

1— Այս ուղղակի տուրքները որոնք զանձնի ի 1950 Յունուարին 30 պիտի, պիտեւ վճար — ուսմ ըլլան Յուլի 1-ին: Տարու ան հարկը յաւելում կատարուած է միջին Յուլի 15 չվճարուած զուճարներուն վրայ:

1950 Մայիս 1-էն 31 Օգոստոս զանձնի տուրքները պիտի պահանջուին յոյսիքի 1-ին: Տարու ան հարկը յաւելում պիտի կատարուին, միջին յոյսիքի 15 չվճարուած զուճարներուն վրայ:

1950 Սեպտեմբր 1-էն Դեկտ. 31 զանձնի տուրքները պիտեւ վճարուին 1951 Մարտ 1-ին: Տարու ան հարկը յաւելում պիտի կատարուին, միջին մարտ 15 չվճարուած զուճարներուն վրայ:

2— Հարկատուներուն ուղղակի ապագար — ըրմեանք մէջ արդէն բացողուցալ յոյսականութեան կը զանձնի կը վճարել Միւրաւանները, ինչպէս եւ զանձնի պայմանամար, 10 տու հարկը յաւելում պիտի արդի:

3— Մասնաւորութեան իր յայտարարութիւնը մասնաւոր 1950 յոյսիքի 1-էն հրամանագրի ըրք յոյսականութեան, 1950 Փետրուարին եւ Մայիսին կանք անմասնալ վճարութիւններ (Քիւրաւալի) կը վերաբերէ միայն անմասնալ տուրքներ, հետեւ — արք չեն կըտար զիշուրի կարուածական, փա — Երկրի ին. տուրքներ:

4— Եւ վերջապէս կը հաստատուին թէ հարկ — Կատարուին անմասնալ թիւհալի մը պիտի չվճարեն 1950 յոյսիքի 1-ին, 1950-ին հաստատուելու տուրքներուն վրայ:

Անոնք որ լուսարանութեան կը կարտուին, կընան զիշուրի երեքն հարկահաշարներին:

Ապահովութեան Խորհուրդը
անկողն անստուգան

ԹՐՈՒՄԸՆ ԱՌԵԼՈՐԻ ԿԸ ԳՆԷԼ
ՏԵՍԻՍԻՆԻ ՍԵՍԻՆԻՆ ԶԵՏ

Ապահովութեան Խորհուրդը նորէն ամուլ ծիտա մը գումարներ եւ: օր եւ յետադիպալ այս օրուսն:

Ժողովին աստղ, մասնաւոր խորհուրդներ — քեան մը կատարուցան, տեսելով մէկուէն մամ: Մեծամասնութեան անդամները զիտն ասոյին թէ կարելի չէ անկողն շարունակել անստուգան ձեւ — ձեռնարկներ: Անոնքն ուլ փորձուցին համոզել խորհուրդին պատուիրակը: Գ. Մայիքը թէ իր ըն — Թայքը անհրաժեշտ է: Գ. Մայիքը անհրաժեշտ պատասխանեց թէ ինչ ամբողջութիւն կը հետեւի կեցած ողորդ զաշիւքին եւ ժողովական կանոն — ներքին:

Բուն պայտուական ժողովին մէջ, ուր խոր — չորսին պատուիրակը կէս մամ ասոյսքն էր, յայտն սեղանի վրայ զրոյցանք օրակարգի ինչուրք — աներկեանք քանակներ, որ կը զատապարտ — քան չիտ: Բորեայի նախարարութեան կէս, եւ եր — կու խորհրդային աստղայինին, որոնք մին կը պահանջէր զարդնել կարգէ, Ենտոյ — ժողովի շարահիշ հիւստարան եւ հարաւային Բորեայի ներկայացուցիչները:

Ժողովը քարուած ասուն, Գ. Մայիք յայտա — արեք թէ մասնաւոր խորհրդականութեան ասուն հաստատուցան: Որ անփոփոխ կը մնան իրենք իր տեսականները: Հետեւալքար այլեւս անկողնը կը համարուին այլ կարգի խորհրդականութիւններ:

Միւրաւանութեան պատուիրակին է Գ. Մայիքն իր իր խոսք ասուն եւ իրենց ներկայացուցիչը: Գ. Մայիքն, կրկին իր ժողովականները եւ Մ. Միւրաւանութեան ղեկավարները:

Միւրաւանութեան ղեկավարները եւ իրենց ներկայացուցիչները իրենց կատարուցանութիւնը, միջոք զանոնք (սեւ — աստղային): Խոսքան նաեւ քրիստոնական պատուիրակը, որոնք նաեւանութեան Գ. Մայիքը, Ե — սեղով թէ Ե. Մայիքն կ'օգտանի զպարտաւոր չա — մար ի. Միւրաւանութեան: Բորեայի պատուիրակը քուրքն նախապէս (Մայիք) չեմփոփուին իւ — դերուն զէմէն եւ պահանջել անմիջական տու — ճարմէն որոշումները: Ունիւրիւրները ծաղահա — քանք այս խոսքերը: Նախարար կարգի շարահի — քն զանոնք:

Միւրաւանութեան խորհուրդին աստղային մը մէջ պատասխանելով զանազան հարցումները, անոնք մը եւս յայտարարեց թէ անոնք ի խորհրդականութեան մը սարգէլ յիշուրէ միջին, զոյ — քեան չիտ: Համար այլ պայմանները: Ինչ զան — ասուն է ամէն բանի որ կընայ զպատուել խոսք — քեան, թայց չեն մեծ անստուգանք վարկեն — քու ժողովով: Ե. Մայիք ունէր Ապահովութեան Խոր — հուրդը եւ իր ընդ. ժողովով: Ե. Մայիքն զու — մարտի անք: Միւրաւանութեան մը ալ կը զորոնք խոսքայ կարգադրութեան համար:

Ապահովութեան ընդ. քարտուարը վերջերս քանք թէ թէ անք միջապալութեան տաճարը պիտի մաքրէ եւ վերանայ Բորեայի պատուիրակը, եւ թէ քանակը վրայալ որ մեծ պատուիրակները ժողովով կը զուճարեն: Թիւրքիւնը եւ հարցուն թէ Գ. Քրտան պիտի մասնակցէ, ինչ յաշիւքի ժողովով հարկուին:

Կատարուց ինչպէս թէ կը պատար — իտան, եւ զայլով ինչ ձեռնակ մը կատարուին: Ուրիք թիւրքի կէս եւ նորէն հարցուն թէ օրակարգ — չէ զոյսին խորհրդականութեան կը նեք Մեծին միջին: Նախարարը հարցուն թէ անոնքն ուլ — Ենտոյ իր կատարել համապատասխանութեան — յոյ զու: Եւ Ե. Մայիքն հետ, լուսարանութեան արտապատուցան վերջական յաշիւքին մա — սին:

Խոսքիւններ
օտարագիրներու դէմ

Մ. Նահանգներու ծերակոյտը Օգոստ. 10-ին իրամանութեան եւ ասանք վիճարանութեան վարկարկութեան օրինակի մը խորհրդականութեան օտարագիրներու վրայ հաստատուած խոսքիւնները: Օրինակները անմիջական յարցունք կատար — ժողովով, վերջականին մա ստանալու: Համար : Անաւանութեան քանակները վերջոյն:

1— Մ. Նահանգները կընան զարդնել ներ — քուրքին եւս երկրներին որոնք եւ միջին ըն — զանքի մեծիւրային արտաքուստ հպատակները:

2— Մ. Նահանգները կընան արտաքուստ այն զիտարարական արտաքուստ պատուիրակներն ու — քանք քարտուիրակներ կամ լուսարանական զորքեր կը կատարեն:

3— Զօրացան այն օրինակներ արտաքուստ — քեանները որոնք համապատասխան կը միջոքին մը տուրք համապատասխան կամ ուրիշ համապատասխան աշխարհ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Ե)

ԻՆՉՊԵՍ ԴԻՍԿՈՒԵՑԻԱ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

ԽՐԲ. — Հառուած մը Լեւոն Շանթի 21 տար-
ուան տղիկացոյն, որ կը պարզէ Պէյրութի ձե-
մարանին ինքնադիւրեւան առաջին տարիներու
վիճակը —

Համադպարին ընկերութիւնը իր գործութեան
առաջին տարին որոշում կայացուցէր քանակ միջոց —
կարող վարձարար մը հաշուար կկատարէ մը մէջ:
Գործին կրակախաղաղութ յանձնուեցաւ Երկու Աշ —
Բալանան եւ ինձի:

1929 Հոկտեմբերին ընկերութիւնը հետ ոտը դրին
Պէյրութ եւ ամենիպէս ձեռնարկեցինք հարկ ե-
լան քաղցին տուններ, որ լքանանակ կառա-
վարութեան կողմէ ըստ երկրի պահանջման օրէն-
դներուն լքէ: Երբ ինքնակարգ վարձարարն մը քանակ
կրտաւոր տեսանք:

Գործի կողմ ետքը արդէն սկսած էին Հայ
ձեռնարարի պարտութեան աշխատանքները:

1929 Հոկտեմբերի միջինին 1950 Հոկտեմբեր
կ'ընէ 21 տարին: Այդ 21 տարիներու իմը ըստի
կ'ընէ մը ուսման համար մագիտական է, որ նոր-
արեւելեան եւ հիմա մեզի՝ Համադպարին Ընկե-
րութեան ներդրանակն Վարչութեան որոշումին
համաձայն:

Այդ 21 տարիներու առաջին 18 տարիները կը
կարմին որոշ ամբողջութիւն մը մինչեւ 1947-ի ա-
մառը:

Այդ 18 տարիներուն ձեռնարարն արժանա-
ւոր էր չունէր, վարձու չէնքեր, մէջ առաւելակն
հաստատութիւն մը մը էր: Վարձու աշխատեց թույլ —
տուէ չէ շատ մը մանկամարական տղա ընկերու
գործարարութեան, ոչ ոք կուտայ վարձուս փո-
տաւահիւրներ: Եւարտարեւոյ պիտի, յարաբերել
չեա կընար:

Այդ 28 տարիներուն ձեռնարարին տէրի՝ Հա-
մադպարին Ընկերութեան կերպերը՝ կը գտնուէր
հետաւոր Դաւիթը: Ուրիշ է մտապէս աշխատեց
հոգի հաստատութեան մը հանդէսէ տար՝ մարմին
եղան ու ինքնամը, որիւր է աշխատեց հետա-
ուող գործերուն հոգանքութիւնը, ինչպէս ալ որ
մարդս նոյնքան ունենայ եւ արտադրել վարձու-
րում:

Իմը հոս ձեռնարարի բոլոր գործերն ու վար-
չութիւնը կը գտնուէին միասին ամբողջութեան
մը ձեռքը, որ վարձուս մը երեւ անձերի՝ Երկու
Աղայեան, Դասապար Իսիկեան եւ Լեւոն Շանթի:

Արդ, 1947 թին ամառը այս արդէն 18 տա-
րիներու ընթացքին որոշ կերպ ու կարգապահ ու
առան վիճակը հիմնապէս պիտուեցաւ:

Ճեղքեալ տէր գումարով վրայ էինք, որ չհիմն-
վին եր ինչպէս իմ մը մասնունակներն ու ձեռնա-
ններն փոխուեց իր նորայեւ ձեռնարարի ամբողջ
մարմինը: Ընկեր Իսիկեանին միջանակ իր եւ տար-
քան եւ կործանեցին ընկեր Աղայեանը: Կաթմուէ —
ցաւ նոր ամբողջ մարմին՝ ընկեր Մովսէս Տէր
Պաւլուստան, ընկեր Աղայի Եփրատեանն եւ
եւ:

Քիչ էր ետքը վախճանեցաւ նաեւ Համադպար-
ին կերպերուն վարձու տրեւակն զմարի՝ Հա-
մա Օսմանեանն: Եւարտարեւոյ գաղտնեցաւ, որ Հա-
մադպարին կերպերը փոխարեւոր Պէյրութ, ընտ-
րուեցաւ ամբողջով հոգի թաղակալ տղա ինչ —
ըստական Վարչութիւն, որու կողմին մէջն էին
մեր ամբողջութեան երեւ հոգիները, ինչպէս եւ
ձեռնարարին կրտակակ տօնքի՝ թիւիչ Սամաէլ
Անճիւրհան:

Այսպիսով 1947 Վերքը ունեցի նորընտիր
կերպերական Վարչութիւն եւ ամենիպէս մեր զու-
վը ունեցի նոր ընտրուած ամբողջութիւն ձեռնա-
րարի Համար եւ նոր ու սեփական չէնք մը չե-
սանակար, բոլորովին նոր արժանարկութեան եւ
նոր թաղակալներով:

Մեր ձեռնարարին կենսուն ունի արդէն հին
չքան մը եւ ահա սկսած է հիմա մեր շրջան մը:
Հին ԵՐԱՅԻՆ (1929 Հոկտ. — 1947 Հոկտ.)

Այսին կարճ ու առկի յատակ դարձրուեալ Հա-
մար՝ այդ հին լքանքը կը բաժնէմ երեւ հաստատ-
ւէի:

ա) Անտիկ հաստատար առաջին հինգ տարի՝
ներն եւ, մինչեւ 1934 Հոկտեմբեր, որ կընանք
ստուանէ կարգաւորան տարիներ:

Իմ ու Աղայեանի սկզբնական գիտաւորաւ —
Քիւրտ, որ ձեռնարարը ունենար բերնակար
վարձարարն մը միայն վերին հինգ կարգերը, շատ
սակ նաեւ խալապարտական դատարարի մը
ուր լրացին կարողութեանը վազանով նախկին
Բարաններէն աստարական եղանակներէն հետաւոր
Քիւրտին եւ բոլորը նոյն մակարդակին բերելով:
Դատարարը կը հաշուէր 15—20 աշակերտ:
որուն կէտին շարիւր եր յաշակերտ որ պէտքերի
կարէ: Բայց չուտող իրականութիւնը ցույց տը-
ւաւ, որ մեր ուսման շարիւր պարտաւորած տղա-
ներ չէկային, որ մենք ինքնուր պէտք է պարտա-
ւորեցինք մեր աւելի բարձր կարգերուն աշակերտու-

ՍԵՒ ՅՈՒԹ ՍԵ ԻԶԱՍԻՐԵՆ

(ՄԱՏԹԵՂՈՍ ԱՐԲ. ԻՆՃԵՆԵՐԻ
ՄԱՆՈՒՄԱՆ ԱՌԱՐԻՒՄ)

(Գ. Խ ՎԵՐԵՐԻՄ ՄԱՍ)

Յունաստանի եւ իմ Սր Զ Թիւրքի 1929 Մարտի
10-ի թիւին մէջ Պ. Յարթը ի Թիւրքիան Ինճեանի
մասին չափական յօդուած կը ստորագրած էր
« Մասնութեան տուրիին շարքէ խորագրով: Եւար-
դիկ յօդուածակերը, որ չէզոք ու անաշու հա-
րկնամտ մըն է, իբրեւ կենդանի վկայ, իր այդ
յօդուածով կուտայ գիտակցութիւն ընկ Ինճեանի
եւ փաստել Վարդիտարի (Յովհ. Պոյանեան) յու-
շերուն վաւերականութիւնը: Դժբախտաբար
յօդուածին առաջին մասը միայն ունիմ ձեռքի
պիտի, որուն ղլխաւոր կէտերով կուտամ ստորեւ
իրենց կարեւորութեան համար —

« Պոյանի կեանք համայններուն զէքի հետամտը
գիտապաշտ տալու դիտանով անուշադ Կուտակ
Իւսանի պէտքին մաս մը հայ ընտանիքներն աջոր-
ւուն վրայ, սկսին էր ամեն էր մը որ զանի մը
անգամ առաւելորդարան իրկայ, աջորտամանն —
ընկ ու մնացածներուն կարգութեան ծանրութեան
առանձնակը համաշխարհ համար Է:

« Նոյն օրերուն զիւրը ընակիւրի՝ ըմա տե-
ղիկութեան շունչին ոչ զմեծանձնանքին ժողովին,
ոչ արտաւոր որդիանքներին, ոչ ալ այդ որդուան
կիկիւրիին բնեմէ փողոցներին յայտարարուած
կարգին: Եւ որդիանեաւ առաւելորդ ինչ ալ այս
գիտաւոր խնդրին հետեւանով Սաւաղարարան
գիրքի արտաւոր յունիքի՝ 5 — 6 աղակը իրկայ
զաւակ ետքը, որ մը յարկեցուց զինքն հոս դրուե-
լուն եւ հայի: Թէ պիտի սկսէինք օրտակ հաշու-
ութեան մասին տեսնուեալ, ահա պարզայինն է Պ.
Դարթը Հաշուարարի կեանք արտադրելն ուղղուի
որ արտաւոր ամենարեւել տեսն րանային: Ինճեանի
սրբապան քանակին յանձնելուն առթիւ գրքի
պայմանի դիտել ձեռնով թաւ Պ. Հաշուարարին:
Ահա քանակին, քանց փոխարեւոր կը պահանջմը որ
կուտի ու զուկիները եւ քարկանակը թուրքի
կուտի մը վրայ չափանքը մեր դիտուած կամ լր-
անց յաշուարարական անուններին եւ միջք
այդ նպատակով պարտաւորած տուրիին մէջ,
ինչպէս որ կըրկայ որ կենդանի բնեմն ալ թա-
ւապան այդ ժամին:

« Հաշուի կըցայ սպասելու համբերութիւնը
ունենայ Պ. Հաշուարարի մեկնելուն: — Սրբապան,
բարձր զիս առաւ յանձնարար իրողութիւն՝ իմ կը
կուտի համբեր քրքը այդ խոսքերը: — Կուտակ
էր մը, այս տեսակ խնդրի մէջ կուտակի կը սեղմի՝
Կուտակար այսպէս առեւել է վեր յաշուարարական
կուտից ինձեմ, եւ ալ յաշուարարական փոխուի
պիտիւր որտեղիկութեան պարտքն է, կ'արեւի —
միայն չիմա, մաս մը ընտանիքներն աջորտելու
գրայ դիտել կուտակելին, հեղանքին քանց իրա-
ւունքով թաւ: Ինձի՝ — Վարդիտարութիւնը ահա
այս կերպով կը փոխող յաշուարարականը Է:
Սրբն իմ քաւ սրկեալները, ինչո՞ւ մուկերու: Կէս
մայրեք մտեր կը: Ինչո՞ւ երեւան ինչ կէր որ
անձեմբեր փոխուի Է:

« Ինճեանի սրբապան երբեք չմտացաւ տարի՝
նոյն առաւ Դաշուարարին մը կըրած պատուիւր,
եւ ալ ներքին ինչ: Դաշուարարին քարկանակը
ալ ունեցած լրջաւուն համար: Ուստի ամէն ահա —
զամ որ անոնց մասին քարկը որ ունենար, հար-
կուկանքը ի կ'արեւ: Անցած մը նորէն այս ձեռնով
արտապայտուած ստեան, յոսե էր իրեն: — Սրբա-
պան, հանգիցե քարկը: Թէ տար Դաշուարարին
զամ՝ մարդ սրկեալ է, իսկ տար Կրտականը —
ներէ քանի՞ մարդ սրկեալ է...: Ինճեանի սրբա-

պան գիտար կը լսէր, քանց լսածը լաւ կը հասկը-
նար... Այս անգամ, բարձր իրեն:

— Սրբապան, դուք որ անոնց ունէ քանակ
պատահար շարունակ քարկելը կը կուտէ Դաշ —
ուարկանակներ, չէ՞ք կարծիր որ անոնք որոշ
այս անիմապարտ տուրիին եւ մեր մասնաւոր ու
հարապարակային յայտարարութիւններով մտաւ —
փողոցը պարզապէս հարկարած կըլլալ մասուս —
թեան, յարութեան եւ մեր նախապաշտ քանակ —
րով՝ սրկեալութեան ու անարդարականութեան:
Մասնեղի՞ք մեր այդ անիւրեմ զայլին ահաւոր
հետեւանակներուն վրայ: Չէ՞ք վախեցի որ մտա-
վարդը այդ թուականը զիկըք անհաստակաւ չի
հաշիւներ մաքրելու կըրայ գործածել: Չիցանք
մասունք մեր այդ ծուռ զայլին մեր աղղիկ վրայ
հարկերիցը օտարներու նողկանքին ու դարան —
զիս վրայ: Ու յետոյ, փոխանակ փողոցները հար-
կերին: որ իր յոգաւորականները յանձնէ, աւե-
լի նպատակաւորարար չէ՞ր ըլլար որ ուղղակի կը
յոգաւորականները հարկերէն, իրենցմէ մէկ —
երկու դոլ հետ տալու, ընդհանրապէս փոխուեան
համար: Եթէ այս պատահա քաղաքում մէկ ու մը
արդի տակաւին գիտութիւնները զայլին ճմա-
ւոր յոգաւորականներն, անոնք յայտնի վարձակին
անձնագրութեան վանք օրինակը ինքնաբերա-
բար տալու: Կուտակելով որ ճմարկու յոգաւոր —
ականներուն վանք փարան եւ, կամ աջորտուած, ու
ստանալ ալ արդէն մեքարկաւուն, միթէ կարկի
չէ՞ք որ արդէ, եւ ու մեղի այս երրորդ խնդրի
— Սրբապան, ինչպէս կուտակուի ու բռնէր —
Սրբապանական լիցքիցը դրուի, մեզի կըր այն
ընդունակ եւ ապա մեզեք ինչեմ փողոցները:

« Այդ կերպով պարզապէս մարդուն թիւին
խոցանքը կըլլալեմ ու մէկընք, զիս ար, թեղ ալ
միայն անմիջապէս համար ալ կը հանէ: Է —
« Ես իմ մասին շատ ալ առջ չեմ ընկեր փա-
լով մեզի, դուք ալ շախէն լուցի ինչպէս
պատահաւ չունիք: Դանի որ Իւսանի զայլ մեղ շատ
կը սրէ ու ամէն երբեմնուէ մեր ուսը իր փայ —
լաւէ: ... »

Տարիներու փոխերէն քարկելով այսպէս վր-
կալութեան ապիկար ու աղապաւ հառաւորդը զիս
մը մասին, ունեցի պատմութեան արդար արտա-
վանի յանձնել իր անցակի մեղապարտ պիտու-
եալութիւն:

Արտաւ ընտանակ է իր հոգին հարկերու
անմիջ փոխուի անձեղով:

Գ. ՊՈՅԱՆԵԱՆ

ԿՍՄԻՍԻ ՄԱՆ ԱՍ

Երկուշաբթի, 7 Օգոստոսի սեւ հոգին յանձ-
նելինք մեր սրկելի Սուրհակներէն տիպար մայր
մը, Տիկին Սիւրհույը Սպարկեան, (մեղաւ Արմա-
նեան):

Հանդուցեալ տիկինը Սպարկեան կիտին որ-
տաւարկին, արհաւիրքին շարքով ապաւորած,
ստուպանքի դաւն քամակը ցնուր քանակով, իր
կեանքը կապած էր ընկեր Սուրհայ Սպարկեանին
հետ: Երկուրը միասին տիպար թույն մը կուտէ —
ցին: Իրենց խնայողութեանը չորս զաւակներու
կուտակին հետ ունեցան իրենց սեփական տուրը,
եւ լաւաւոր օրերը դասն Իրենց արտահաւոր —
ներք մեծնեցան մէկ:

Տարիներու արկանքն ոչ զհոգաւորութիւն, մա-
նաւաւոր իր մէկ զաւակին հետաւորութիւնը մաւն —
ցուցիկ մօր մը փափակ եւ դպրական հոգին: Սեր
Սիւրհայ ընկերները նախապաշտ իր զաւակներուն
մասնաւորութեանը, մամի մը նման Հայեան, եւ
անոնք իր սրկելիներուն ապաւան տեսնելու:

Ստար հոգը թիւին զայ քաւ շարունակած
մարմնիկ եւ իշխանակ մայա արեւաւոր:

Խոյանի

զրեթէ կանոնադրապէս ապիկարութեան մէկ
երրորդը կտաւ է ալիքին, երկու երրորդը տալալ
միջին հիմա ալ աղապէս է:

Սեր Խոյանցիկներն թիւր, որ այդ տարինե-
րուն 14 — 15 էր, հասաւ 18ը, որոնցմէ երկու
հոգի օտար եւ բոլորն ալ այցելու ուսուցիչներ,
քանց ուսուցչուս երկու վարձերներէն եւ ընդհանուր
հոգին տիրեցին:

Տարիներու մեր պիտուեան, որ սկսելը 5000 լի-
բանանակէ մը, քաւա քաւեցուցաւ 8 հաւարի, որ
այս փոխանակուայ սակով 10 հաւար տալար Է —
սել է:

Այդ զմարմին մէկ — քաւորդը՝ տարիներ
2500 տուրը՝ կը ստանալինք Հայ Կարմիր Ուսի
կերպերէն, մէկ քաւորդ շարի Ինճեան Համադ-
պարին կերպերէն: մնացածն մեծ մասը զանազան
չափանակական միութիւններէն ալ կուտա-
կարար թիւներէ, իբրեւ իրենց տուած ստեւ —
րուտ վճարը, մէկ փոքր մասն էր միայն, որ կը
Հասնէր մեզի երկու ուսը եւ իբրեւաշխարհաւոր —
կան ինքնամեղ:

Մեր անտեսանալի վիճակը շատ էր սեղմ, նոր
գործ եւ շարունակ տաղանդակի կը զուլեին, թէ
նիկ պիտի օրտա դար: շատ դժուար մայր մայ —
րին կը բերէին:

Թիւրք: Ստիպարանք եօթը տարուան ժրագիր
ձեռնիկ եւ տարի մը ալ նախապարտաւորական:
Իրանական կառավարութեան վախճուցը —
մը աստացե թէ է՞ պիտա զաւատակարար: Ու —
նիքին 15 աշակերտ: Բայց օտար կերպերներէ,
կեղարարականներէ ու մարդանքէ, բոլոր առաւ-
կարներու զաւատակարարութեանը բաժնեկից մըր մէջ,
Սրբապանն ու եւ: Եւ նոր հասաւք ընդունած
մարդը իրենտաղութեանը սկսեցաւ աշխատիլ
այդ առաւելի նախապարտաւորական 3 — 4 ամիւր
Մարտին — Յունի:

Դպրեղանակի աւելի լրիւ կազմով աշխատանքը
սկսաւ անուշա չուտողներին: Բայց իր պարտա-
ւորական կերպ մը եւ երեւ հիմնական դասաւոր —
ներ: Եւ տարուէ տարի դասարան մը աւելի կը
ընկել 1934-ի Հոկտեմբերին ունէինք արդէն լրիւ
բիթնակար վարձարար մը բոլոր դասարանները
Փրանսական վաշեանը: Համբիթա, որով մեր ա-
ւաւարականները կըրկային նեխակաւ Փրանսա —
կան պարարտակալի քննութիւններուն առաւել
մասին:

Ապիկարներու թիւը հետզհետէ քարճաւաւ:
90ը, որոնցմէ 10—12 հոգին գիւնդութիւն էին, ք —
լորն ալ մահ: ձեռնարանը առաւին օրէն եղած է երկուս եւ

Գործի աշխարհը

Ի՞նչ ապրեցութիւն կը դործեն Բորժայի ղեկավարները մասնաբաժնի հրապարակին վրայ : Երբ մեր աշխարհը կը յանձնէ հանրայինը կարծիքին սովորական ցուցանիշներուն վրայ, ինչպէս անկարգաբար եւ ոսկիի ղիւնը, կը նկատենք այլապէս հակադրեցութիւններ : Հնդկաշինի արժեքները — Թերը Դըրմաստի պետական արժեքները կը բարձրանան, իբրեւ հանգանակ արժանի — դուրս գտաւորութիւն : Բայց նոյն օրը տակն ալ կը բարձրանայ, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ շատեր դարձեալ կը փնտռեն ապագէն արժեք մը :

Միւս կողմէ, օգային երթիւնքի դիմերուն վրայ կանխաւ վարձուած տեղերը կը պահուին : Նոյնպէս անտիտիս կը մնան շրջապայութեան (tourisme) մեծ կեդրոններու, պանդոկներու եւ վիլլաներու մէջ կատարուած վարձակալութեան պայմանագրութիւնները :

Հետեւեալ կարելի է եզրակացնել թէ պատճառներն ընդհանուր զգացումն էր որ տեղի է Ուշից արձանի վնասուածքից եւ որպէս անտուր — արդիւնքներն ու պատահած կամ պատահելի ղեպ — քերտէն հանդիպ կատարեալ անկարողութեան, զգացումը :

Նոյնիկ կրնայ ըլլալ որ մարդով Բորժայի ինդիքը թէ՛ ոչ կանխատեսուած, որոն ձեւաւ — արտաքին է պարզապէս դիտուել համար Ամերիկացիներուն վերաբերմունքը որոշ ղեկի մը հան — ղեպ :

Բարձրաբիւ. Ամերիկացիներն անկեղծօրէն կարծեցին թէ Մարքիսը քաղաքը հաստատելով կարենէ ի թումբ մը կանոններ ստեղծելու յաւակնաւ — ցացանքի ղեկ շնորհիւ պատմադրի տուրիքներ, անբիւր ընկալիչներու եւ ստանդարտներու եւ թէ մէկ եւ միւս կողմէ կենցաղի ժամադրակալութիւնը բազմապիսիւն թաւական պիտի ըլլար որ ընկերաւ — յին պատմութիւնը կործանեն իրենց յիշատիւնաւ — կան եւ սովորական հանդամանքը :

Թերեւս շատեր կը մտաւէին թէ Ամերիկացի քաղաքացիները պիտի ուզէր շարունակել պիտի իր ներկայ բարօրութեանն ու թէ կը բարդացած կանոններ վարձուածները արդիւնք պիտի ըլլար որ ծանր եւ արագ որոշումներ տայ, կը ընդհանրաւ որ անդառնալի ղի մը որ դրոշմակոյ կը հակադասուին : Պատահաբար եկաւ, անկեղծիկ յատկու — թեամբ :

Գործի աշխարհին մէջ տիրող կարծիքը այն է թէ ամէն ինչ առկի կ'արժէ քան անստուգելիութիւնը : Ենչպէսեւ կամք մը միայն, որ ընդամենակ կարելիութիւններուն եւ պատկաններու վրայ կ'ըլլ յիշու, եւ ի վնասի է արդիւնքներ որ հաստատուած քաղաքակրթութիւն մը խորտակուի :

Այս կերպով, կը յուսացուի թէ միջկապային կողմակիցութիւնները ժամանակ պիտի ունենան գործանքներ եւ օգտակար միջոցներ ձեռք առնելու եւ վերջապէս հասցնելու քաղաքակրթութեան արդիւնքներ մանկեան կողմէ ընդունելի թաղերութեան մը :

Հ. Մ. ՀԱՐԱՐԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԻՈՐԻՆԸ — Վաղարշապէ, մե՛քն է ինչէ հե՛տ հոյս դա՛մ երբ երեսնասուր մը ինձի թա՛ն : « Գե — ղեցիկ ես » :

ԽՈՏՏՈՒՄԱՆԱՆՈՐԸ — Այո, աղիկիս , ո — բովհեմու պէ՛տք չէ քախիւրենք տուր ... :

ՀԱՅ ԱՐԵՎԵՐՈՒ ԿԵԱՆՋԻՆ

Վերջին ամառան ընթացքին Հայ Արեւելու Միութիւնը նշանակելի գործունէութիւն մը որ ու — նեցաւ :

Յունի 9ին Փարիզի լրջանին Արեւելու եւ Արեւելիներու ներկայացուցիչ խումբ մը մասնակցեցաւ Փարիզի Հայ Մարզական Միութեան տա — րիկան դաշտահանակէին : Միեւնոյն օրը պատ — տիկորութիւն մը այլ հարկերուամբ էր մասնակ — ցելու Մարք Սանիշ յիշատակին նուիրուած թա — ցօթեայ հանգիստ մը որ տեղի ունեցաւ Պիեռլի մէջ, ի ներկայութեան հարաբար բարձրութեան : Պիեռլի մէջ էր որ Հայ Արեւելի նախկինցեան ասպակի անձամբ Մարք Սանիշէ քանիչորս տարի տալով եւ իրենց ներկայութեամբ յարիւնքին հա — յոյթեան մեծ թանկանքին յիշատակը :

Յունի 23ին Հայ Արեւելու Միութեան Վա — րաւոր մասնակցողը կը տեսէր իր հիմնադրութեան առակին տաքերարը : Այս առթիւ միութեան ընդհ. պետը, Գ. Մեծատուրեան Վալանտ այցն — լեց : Տեղի ունեցան սկստակական եւ ծնողական հասարակութիւն, իսկ կէսօրը վերջ սկստակական արշաւի մը ընթացքին Վալանտ խումբին պետը, Ստեփան Թէքլեան, եւ փոխ — խաղաղորդը Աղասու Մարկիկան սուսցան իրենց խմբակցական առ — տիւնակները :

Փարիզի վերջ Հայ Արեւելու Միութեան զա — ւաւոր առաջին մասնակցողը Վալանտ եղան ի 1928 — րն եւ որպէսզանք պարգաւք մըն է որ Վալանտի մէջ քարեկա կողմունքն էր եւ նախկին ղիւրիքի մը Հայաստանի կողմունքն էր որ մասնակցողն էր, ինչ — նորէն Հայ Արեւելու տեղւոյն թանկանքներուն :

Օրդուտա ամառան սկիւղը Արեւելի մէջ թաղական ցալիկապիտաններու միջնադրային հա — մառքներու զգայիկութեամբ ինչ կերպերովու հա — մայ Արեւելու Միութեան կողմէ մասնակցեցաւ գործադիր խորհուրդի քարտուղար Պետրոս Զը — կրիկանեան : Համաժողովից զատ տեղի ունեցաւ պատուական ընդունելիութիւններ Խոփաղաքի քաղաքացիներ, եւ կաւալարութեան կողմէ :

Ուրախ ենք որ Հայերն այլ քարեկա ներկայ եղան : Օրդուտա ամառը բանավեճներու ամառն է, եւ հա՛մա զարմանալի միութեան մասնակցողները սխաւ արդէն իրենց տարիկան բանավեճն :

Փարիզի շրջանի սկստակները Օրդուտայի, պիտուութեան շրջանային պիտ Արեւելիկ Պաղտատարեանի եւ Յովսէփ Փանոսեանի, մէկին — քան կերպով շրջան : Իրենց պիտի միասին Վալանտի սկստակները :

Մարտէջի լրջանի Արեւելիները եւ զայիկի — ներք կը բանակին նսեւ : Բիւնուշի շրջանին մէջ, Փարիզի Արեւելիներն այլ մէկնեցան բանակներ Մարտէջի Արեւելիներուն հետ :

Ամառուտա քաղաքակրթութեան մասնակցող Ա — րեւելու, Արեւելիներն եւ զայիկիներուն թիւը ընդունալութեան է այս տարի, եւ ասպակի առ — դաւն է որ հինգ մասնակցողներ անդամները կը բանակեն ի միեւնոյն լրջանին մէջ :

Վալանտ ենք թէ մեր ծնողներն եւ քարեկա — ներք պիտի գնահատեն խմբակցութեան եւ խմբ — րակցանէններուն մեծ գոհողութիւնները, որոնք — բանակները ղեկավարութեամբ կատարողներն հա — րիւրաբար արիւնք եւ արեւելիներ, հայկական մեծ միջնորդի մը մէջ ապրելու :

ՀԱՅ ԱՐԻ

Դալուրեօ գալուր

ՏնորՈՒՆ — Ընդեր Աղարտիկի Պայանի մե — րում է Պէլլուր, Գարանիկի մէջ : Մնած էր Հաւան, 1895ին : Անկախ ընկեր եւ կորովի դո — քի էր, 35 տարի մասնակցած ըլլալով Հ. Ե. Դ. Լիբանանի դերակոյն մարմինը : Դալուրեօ ամառ — անքան տարուած է միջին լէրիքի Հայ Անտա — րակական Եկեղեցին, որ տեղի ունեցած է յու — դարակալութեան շրջանը : Հալուրեօն օգտիկներուն ներկայութեան : Հ. Ե. Դալուրեօն իրենց կողմէ խոստէ ի ընկեր Հալուր Զարգ : Խուր զամբը — ներքեր իբրեւ բարի հայր, քայլար մարտիկ եւ տիպար Դալուրեօն իրենց : Յուրադակարութեան մասնակցած են Հ. Ե. Դ. Լիբանանի վերին մար — մին, « Աղապէշի խմբակցութիւնը, Լիբանանի Օղն : Մարչ լրջանի վարչութիւնը, եւս — Անոր Թարմ շրջին վրայ դրուած են բազմաթիւ ծաղ — կեպակներ :

ԱՄՄՈՒՆ մէջ (Յորդանան) կողմունքն է Հայ Օղն : Միութեան մասնակցող մը : Վերջուր զու — մարտած Տէկիւնը Միութեան ընդհ. քաղաքի 65ի վրայ 50 ամառուականներ ներկայութեամբ եւ միասնականութեամբ որոշուած է Միութեան Օղն : Միութեան մասնակցողի վարձուել, կողմ հաս — տաւորով Պարթիւրի Կղզի : Գարուրեօն իր ու — նեան ի ընկեր փորձ : Տ. Լիւկանան Ութնու — րոր տեղականներն արձանագրուած են եւ ընդհ. Թիւր քարեցանքն է 135ի : Կարուրեօն իր ու — չալուրեօն իրենց պիտի կեդրոնակցեն — Աղալուրեօն Միութեան համար քաղաք արձանագրուած : ՏՄՈՒ պարբերաբար թանկանքներ արձանագրուել, տաւան տարեկանը չալուր օւսանողներու ղեկ — քաղական միակերպ հոգալ, սարքել դասախօս — րիւններ, եւսլին :

ՏԻՆԻՒ ԱՆԱՅՍԻ ՅՈՒՆԱՐԿԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օրդուտա միջ Փարիզի Հայոց եկեղեցին մէջ կատարուեցաւ որպէսզանք Տէկին Անայի յու — դարակալութեանը : Ներկայ էր հոծ քանակութիւն : Եկեղեցական արարողութեան կը շարունակուէր Ամերիկացի գործակալներ ինքնատեղիքը "Ինկերիկ կիսիկ" : Երջանագրուած թաւանակներով եւ ղուր — ներով : Կիսիկը. պատուական Արտաւորալ արք. Երրեւ. ազգայի կեցած էր քաւին մէջ :

Եկեղեցական արարողութեան ընթացքին քաղաքացի արք. Խոսեանց զամբանայան, պար — ղելով հանգընցական արժանիքներ, իսկ արար — ղութիւններով մէջ Տէկին Մարի Խոսեանց, Գ. Սեպարի Փաղեան եւ Գ. Հայկ Պրալլեան նախ կայացուցին որպէսզանք Գաղտնաբանութեան իբրեւ հանրային գործունէութեան ու հայ քաղաքա — թեան նուիրուած ուրուտար, որ, վախճան տար — ւան մատակցուել : Իրենց ալ իրենց վերին յար — քաղը զատուցանելով, պատմապատկեր անոր նը — վիրտը հանրային աշխատանքի եւ մշակութիւն :

Յուրադակալներու քաղաքի մը շնորհակալ — անքան ծաղիկներով ծաղկած — մեկանակցութեան, միջին ընտանիքներ համարաբար, որ ինչպէս ի — րեն նման շատերն օտար հիւրերակ չողի վրայ անդադարապէս է հայրենակարութեան հոգիներն : Դ.

«ԱՅԱՐԱՆ» ԹԵՐԹՈՒՆԸ

(146)

ՄԵԼԻԲԻ ԱՂԶԻԿ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Ան սկսեցի մի քանի անգին, Բուրք կա — թում է զամի տառապանքի, ծրարում է. շաղ խո — րովից սաղաքանքի է կուտը, Բնքը հայտն է : Մարդիկ նստած են կաթոցների տակ , ուրիշ տեղ չուեն :

Հնադոր տնուրում է, վայ է կուտը, իսկ Մա — շտալ պատմութիւններով երեսուն է, որ արցըրը շատ անգամ փայցած են մտում :

Հիսթորիոգրօն է : Այսորի հարցնում էր իրեն. «Անքի՞ր զայ : Ինքի՞ք արնք են մի ամօ — րեանք երկի զարմանքը » :

Հարկան երեսուն է, մի քան էր ծննդ : մէկը, ինչպէս ինչ հայ եւ աւա յարսող է մէկը կարծաւ այլ հայն էր : Եւ աւա յարսող է մէկը Բաղեանց օջախի, կարելի վրայ զրեց երկաթի կողպարար, հրապարակ զնախկինը եւ ծաղալ : Մանաւոր քաղաքի Այսորին, որ հարկանց զո — մում վառող էր լինում է : Եւ տեղացիքն :

Պատարարուած ենք քարան համար : Ար — ղէն լին զարու ունեցի : Գնդակներ թաղող էր երեսնասուր էր, համարան պատանի, որի պիները նոր էին սեփն

Այսան լինեց նահատակ ճաշանայի մաշը, որի մասին լսել էր օտարութեան մէջ : Մարտապիկ մաշ, քայց ինչպէս նա զիմանում էր, ինչպէս ար — ճաւարուում էր սպանողներին : Այլ յիշողութիւ — նը ապրեցութեան շարուն :

— Մեռելը միեւնոյն է, ասաց զնախկինը թա — փող պատանին :

— Ինչ տեսակ ուղարւ եմ' մեռել, զանաղա — նուիկն լիայ, վրայ քերեց իր ուրիշը :

— Մեռն մեռնելու մասին երբեք չլնք ինտում, բացառաբար ինտում :

Եւ դարձեալ խօսքը կենդանի Տէր Սողոմոնի գործերին անցաւ : Այսանը ընկան էր համարում այդ պիտուութեանը : Քաճաճան խոսքը գործիքի, եւ ի խորէկ, նրան լսել մտաւալ : Բայց Ան — լաւը սխալում էր : Ահա անորի պիտուել : Տէր Սողոմոնի տեղը ըսնեց ինչ ինչ որ Արիւ : Կա մէկ — առկ էր կուի մէջ ասացած վերքերից, նրան թաղե — ցի ընկերները, ինչպէսներին ծաղով փոս փորե — լով զնկերիկ թումբի վրայ, արքերիկ կողքին : Կա նոր էր մաշ խումբ, ի կերպ գործով ցոյց էր տաւել, որ ընկերներին կա ինչ մայն : Եւ անս ընկերները նոյն պիտուութեամբ մեծարում էին նրա յիշատակը ...

— Մեռանքուր լաւ են լինում, յանձնար ու — սաց Այսանը : — Եւ ծնն Ժամ Հնր կկայ ինչ թէ այն պատահաւոր, որ խմանում թէ ինչ ընկերներ էր կողքից : Եւ ուղարւ ինչ կենդանիներին ճանաչել, ուղարւ ինչ խմանում թէ ինչ տղամարդիկ կան մեր մէջ ...

ԼԵԹ

ՏՐԱԿՏ

ՕՐԻԴՈՒՐՈՒ

26րդ ՏՐԱԿՏ — 26th Année No. 6228 — Խոր շրջան թիվ 1639

ՄԵՐ ԽՈՍՊԵՐ

ՈՍԿԵՂԱՐ ԳԻՐՆԵՐՈՒ

Բերան լիցյա ժողովուրդ մը ուր տարին կառուած զգիրները այնքան աւելը զորքերը լլցան, որ քան ինք մէջը :

Եւ այս ոչ թէ երեկ ու այսօր, այլ ամբողջ դարեր :

Ինչո՞ւ ետ երբեք հարիւր կամ երկու հարիւր տարի, երբ մտնե՞ր որ կը տեսնե՞ր պերճաւոր օրհնակներ : Երբ կենդանի, մասնաճիւղ փաստեր իրար կը հրժարեին շարժանկարի արագութեամբ :

Ոչ միայն տնայնական, այլեւ յիմարական պիտի ըլլար ամփոփուի սահմանափակ պատճառի մը մէջ, Գոցիկ գուռ — պատուհան դուրսի լոյսին, շարժանկի, ազդուիկն առին :

Մենք այ մէկ մասնիկն ենք ամբողջութեան մը, երեքական, անոր ամենաբնական շինելութեան : Մանկե՞ր մը որ կը մարտնչէ, կը տքնէ, կը հնալ ի խելի յաւադոյն օրերու :

Եւ մասնաւոր, համարե՞ք մին ենք որ ամէն կայսեր առաջ պատուութեան եւ խաղաղութեան կը կարօտի, որպէսզի կարենայ իր անեղծագործութեան բաժնիք տրամադրել մարդկութեան :

Այլ կարօտի ու պայքարի մէջ, անուշտ պիտի ունենայ մեր ինքնուրոյն զգիւք, ինչչէն որով ժողովուրդ :

Մենք տարբերութիւններ չկան ժամանակակից ժողովուրդներն ընկերային եւ քաղաքական աշխարհաշինչապէս մինչ : Բայց կան տեսակէտներ եւ իրաւունքներ որոնք անբոլորաբար ինքն :

Մոլորական օրինակ մը յիշած ըլլաւու հա՛մար, կրնայի՞ք քաղաքակրթ Նալկանի քրիստոնէականութիւնը միայն զաւանթներու հետ :

Հիմար նոյնն է՝ քայք օրհան ինքնուրոյն տարբերութիւններ՝ ձեռով թէ խորով :

Այսպէս այ քաղաքական եւ ընկերային կենսութիւնը մէջ : Առ հասե՛ք մշակութիւն : Լեզուի եւ արտեւանքի, լրջամբ եւ մշակման մէջ :

Դիտ երեկ Սիւլային ինքն էր որ կը ծաղրէ իր կուսակցութեան զգիրներն ու վարձագասները, յաւանք Մարգի վարդապետութեան : Մարգիին հետ իրաւունքներ էր ստաւ :

— Եւ մենք վիպադրեան կը կանխեն զոք եղած եղբայրներ յիմենք եւ տարածներ, տակն — ամառնաք իրար ծնունդով թէ իրենց նպատակն պիտի ծառայեն բոլոր ժամանակներու եւ բոլոր երկիրներու համար, կենսիկ բոլոր համագամակներուն համար (Յովնիս 28) :

Եթէ հարաւորապէս մարդանք մը չէ՛ այս յայտարարութիւնը, պէտք է քան մը փոխառու ըլլալ խորհրդական աշխարհին մէջ, սկսելով տարբերակել :

Այսպէս, հարկ էր մասնաւոր համաձայնագրի մը պայարարել ամենազգի զգիրներուն, տակն — ամառնաք իրար ծնունդով թէ իրենց նպատակն պիտի ծառայեն բոլոր ժամանակներու եւ բոլոր երկիրներու համար :

Որեւոր, կրնան փոխուի — եւ պէ՛տք է որ փոխուի — համաձայն ժամանակի եւ մասնաւոր իրաւունքներ երեքի պատանջներուն :

Միեւնոյն, ահա զգիրներն ուսկեղանքն է որ կը տիրապետէ, Մոսկուայէն Երեւան :

Իրականի մէջ, չառ աւելի դժուար եւ ծորն — ռոտոր եւ գլխիկներ Երեւանի քան Մոսկուայի մէջ : Ինչպէ՞ս բոլոր ժայռամաներն մէջ :

Բուլճարեան կարգաւորութիւնն է հարաւ — զատ ստուռն աւել տեսակ թափաքարաւոր — Թեանը : Կուսակցական — վարդապետական միեւնոյն զգալին — գեղարուեստական կամ գիտա — կանք :

Ի՞նչ վարձածներ կրցած է այնքան քայքայական ժողովուրդներու արարարքն, ամէն հակադէպ վրայ : Եւ օտմանէ օտման :

Հիմարութիւնն է՞ խաղի ապառ փխրաբանութեան, ընծապատութեան եւ ինքնաքանդապատութեան տակն, երբ դիտենք որ ամբողջ տեսութիւններ եւ օրէնքներ մերի վայր կը շրջուին մէկ օրէնք միայն :

Կը քաւ որ... Առաջնորդը խօսի կամ զրէ կամ չըստարական պատասխանէ գնալական հարցում — ներու :

Կը քաւ եւ հարման մը արձակէ, ամառնաք ազգի եւ երկրի խաղաղութեան :

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1876
R. G. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : **SCH. MISSAKIAN**
17, Rue Damesme — PARIS (13)

վեցամս. 800 ֆր. • 8 ֆր. 1600, արս. 2600 ֆր. •
Tel. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Dimanche 13 AOUT 1950 Կիրակի 13 ՕԴՈՒՍՈՒ

Մարտի 13 Ե. ՄՐԱԿՅԱՆ

Իրիւնդիկ եր...

26-ե կըքայրական
առ Տըք՝ Յ. Միլիթի-խարեան

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, — կանած մարգին մէջ ինկած օդը գոհար. — Ի՞նչ ուսաց ձեզի սէրը պարմաբնի, Աննի իրկինն փաշ պարմաբնի, Արկիւրի ըստը քնեւրու համար, Աշիւր՝ գոնաքն ինկող մանորակի :

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, Կիրճապաշտ տղայ՝ ես այլ, ձեզի պէս, Պղնինով հացիս, (դարպապ աքունի, Դարձաւ առիւթ անդին Կօրէի, Դարձի բուփի ձեռք տա մեզի, Արկիւրի գոյն բազմադիս մտակի, Հայաց պիքն ինքուն, — տալի՜ք հնորայ՝ Գրաւանցի կալս բայն իմաստաբնի) Մեր խաղաղութիւնը բարձրան մղման, Իմն չկայարկութիւն՝ ձեռքի մէջ տաա, Ինչչիկին կարծեց յանձնու երբանիկ :

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, — Ասորք քախառուն պարտնէ պարտնէ, — Ի՞նչ ուսաց ձեզի բիւ զայ ընթ աշիւր, Պարսի ու մարդի գեփիկն ընկեր, Հրքիւրքի ցամիկ օդին մէջ, ինչպէս Մաղան ճշնմի՞նք՝ արարուն մտիկ :

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, ես այլ ձեզի պէս, աննախնի կարօտ, Յանկաք մարկին, քեւիս յայն բացած, Անդապանն ի վեր՝ ար Նալկի Աստուան : Անդապանն հիւսած կլտաւ շարք մարտ՝ Թոփի դեռ միջին ճիւղէ, Յանկաք մարկին, աննախնի Նալկան, Իմ հոգւոյս յարե՛ք կարգաւոր կենաց՝ Խոնա պատկերով փարք բարձր բռնած, Տաւանքի Գրքը, փնայ մտածման, Եւ ինչ Նալկապան, յաննախնի երբանիկ :

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, —Այ՛ վարձարք յանքարմախար — Ի՞նչ ուսաց ձեզի մանկ մաղկանց ծոց, Մեղանիկ համար Աստուան, մարդոք՝ Գալսի պան մը ցօղ, քոյր, քոյր պէտիկն, Եղալ իրեն հաց գնիկի առ գնիկի :

Իրիւնդիկ, աղաւո՛ր, աղաւո՛ր բիրիւնիկ, ես այլ ձեզի պէս պարպող, մաղ Պարպողէ քեւիկներն եւ գնդարմատեց, Տաւանքն եւ օրինակ Գործիկ մասնակից, եւ լա՛ս քաղիք ձեռնաքաղ վրայ, Մաղապարմանով՝ հոտով գրնակի, եւ աննիկ գոյնի, գոյ խաղիւրէն Այլաշար, երբառ ըրի ծառայէ Նալկապան շաղկի, հնոգիկն ընդուն, եւ աննի՛ք մը արշտ կ'ստատմադարձնէ : Օրինակ-խար արքիւր, յաննախնի երբանիկ :

Այ՛ բիրիւն սիրուն, Ընկեր՝ վարդաբուն,

Իրիւնդիկն էի, ես այլ, — քայք հիմա՛, (Իմախաղաղութիւն իմ ա՛յլ չապի կնայ),

Լալադիս խորապանակ, եւ, գիշերայա՛ց,

ճնի՛կ հաղիւրդ կամ գաղիք բաղիմը, եւ արքի՛ն աշիւր, եւ արքի՛ն աշիւր :

Նիւ, 1949 Մայիս

ԵՄԱՐԵՆ ՆԱՐԴՈՒՆ

ԲԱՆԱՐԱՆ — Գոնաք — Թաւկալիկ զար մը կայապատան : Փայտ — Վիշնի կարեւոր գարգիւն : Ասա — Եպիփանիական դատարան : Փան — Միլիթի ըրէ՛ք : Ջրուն — Անուշաւոս ինքն կամ իրենիկ չուով : Բաղիկ — Թուրքիէն մը քոր պէ՛տքէն կամ թէ՛տք — պէ՛տք (Հիմա — Ես — մէն մաշկապառ արարա՞ր՝ ճնի մըն է, եւ ու՛ր դամբարանի՛ գարգիլն որք մըք : Տըք. Ին. 6) :

Երաւունքային քանակ մը պիտի կազմուի

ՄԻՍԿԻՐԸ ԲՈՒՆԱՐԴՈՒՆԵԱՒ
50 ԴԵՍ 89 ՋԱՆՅԱՒ (27 ՋԵՆԵՐԱՅ)

Ազգային անդրդ վարչապետ, Ջըրէի 0 — զատաւ 11ին Ներկայացուցիչը քննարկեց Սիւլայ-գրիկն մէջ, երաւունքային ինքնուրոյն տակն, առաջնաքն Ներկայական քանակ մը կազմել : Այս տակն իրեն ծառայող խոր մասնագործիկն իր քայքէն արեւմտեան երաւունքի պայքարութեան մասին :

Մարգիք տնկնապա զուարիկեցան 50 ղէմ 89 մարդի : Ջնաւալ մարդի 27 պիտի ինքնան Ներկայացուցիչները : Միայն մէկ փոփոխութիւն կատարեցան. — ծրարութեան քանակը պիտի զրուէ : Երաւունքի յատուկ պայքարելու մը հրա՛մ մասնաւորութեան տակ :

Մարգիք Նալկապանութեան էին չորս Երաւունքներ եւ Անկային պիտիաւարական Ներկայացուցիչը : Իսկ 27 ձեռնապաններն մէկ կը քանակէին Երեւանի քանակը, որքն ազգային պիտիաւարականները, արեւմտեան Գործարկող ընկերապառն կան պիտիաւարական, գնալական աշխատաւորական Ներկայացուցիչներ են :

Անաւարակ Ջըրէիկ ծառին հիմախան մա՛ — սերը :

— Երաւունքային փոփոխութիւն իրաւորեցուի համար, ամէն քանէ առաջ Նալկապաններ ենք ապահովել անոր պաշտպանութիւնը : Քորէլայ ինկըրք հաստատեց զմարդիկ մեծութիւնը : Ա — րեւմտեան երաւունքն ինքնակայ է համայնապար յայտարարական՝ աւարկող գործընկերներ : Խ. Միլիթիկն ունիւր կը զերպանցին արեւմտեան Միլիթիկն ունիւր մէկ ղէմ 6 — 7 համախա — տութեամբ : Շատ օրհան եւ որ մեր մէկ կը դրոշ — նուրն Գործարկողներ, մասնաւորապէս համար մեր պաշտպանութեան Գործարկողներն ապաւորուի — իր խաղաղական ինքնակայի մէկ համար որքան մի — ըրէր : Իրականի մէջ միայն, հիմա ինչպէ՛ս կտան է ապահովելու համար Պարպառուն ժողովուրդներն — ըր : Անհաճեալ է որ բոլոր ազգերը ստանանին իրենց բաժնիք : Անհաճեալ է ստեղծել երաւունքի պաշտպանութեան հակապար, կարգի կըսած յալի շուտ : Մին Բիւրանայի եւ ի. Նաճանգներն պէտք է ստատարեցուի օտէր զրկին ցամաքային երաւունք : Պարպառն պէտք է վերականգնեցին իր հակաբաւար քանակը : Ուրիշ մը իր խաղաղ ընկերակցներ : Բոլորը, — Երեւանի, Թուրքի, Հայաստան, Պէտքի եւ Սիւլայիկան — բոլորը պէտք է ստանանին իրենց բաժնիքը : Պարպառն եւ փոփոխութիւն պէտք է ինքնուրոյն մեզ եւ վարեն մեր կառավարութեան քայք արարողութեան տակ եղած հոր օտէրը, ի ինկըրք հաստատուն պաշտպանութեան մը :

ԷՄԻՆԻ ՇՆՅԵԼԻՍ ԺԱՄԱՆԱԿ ՈՒՆԻԴՅՈՒՄ

— Երբ տակն կտան հաստապ ինկըրք հե՛ք տեսեալն է — ժամանակ պիտի ունենանք : Ոչ մէկ կըսա ստատարապէս պատասխանել այս հարցունակ : Ըսել թէ այս ուշ մնացած ենք՝ պիտի Նալկապան յաւանքային ինկըրքային փոփոխութիւն :

— Եր քանակէն հիշեալական ունիւր փախին տակ, ղէքն մը որքն աւարկող. ճանկարեալութեան ունիւր փայն Մ. Նալկապանը : Այլ ղէքներ գործարկողներն պիտի արարէ խորհրդակցին կարգաւարակ հիմարէ ամբողջ Ռուսականութիւն մէջ, Հա — ղորակցութեանց եւ կըրգորեցալ իշխանութիւններ խորակալան շարքի, առաւ ժողովուրդները կըր — յանա պաշտպան ընկերակցութեան մը որ չառ աւելի վարձար է քան ցարկոր քանապատութիւն : Այս պարպառն ապահովութիւնն է որ կը կազմէ խորհ — ղային Նալկապանական ղէմ միայն : որ Ռուս — քի իրենք մը, երկրապանութեան օրինակ, ունենան քաւարք ճանկարեալութեան հիշեալական ունիւր :

Կայ ուրիշ պատճառ մը որ ինչպէս ուսացին ժամանապար ղինիւր յարմարութեան արեւմտեան ժողովուրդապետութեան ղէմ : Խորհրդային ղին — քան քանար պատճառ չունի ղէքն մնալու ղէք պե — ղու ըրեցա՞նք : Վերջին յայտարարութիւնը դարձա — րուեմ է ի մեր, 1945ին, Ռուսերը իրենց արեւապ — տութեան տակ առած են Երաւունքի կէսը եւ ամբողջ Ջրանապար, ամառն մէկ հասկի ուսա ղին — քար կըրնանելու, ապաքն Իր 500 միլիոն փ — ղովորք աւելցնելով իրենց աւալին քանակը — Թեան վրայ : Անոյն չառ մը պատուհիկներն օրին խաղաղութեան յարգանքներն եւ քրոլուր — քար ունիւր իրենց արեւմտեաններն միջնուր : Կը Թուրքի թէ յարկող ղորճութիւնն է Այս ուղղապ — արեւ շարքի, անոյն պիտի կրնան խաղաղութեան — Թեան քարոլք, միեւնոյն ստան քարեղանակով ի — րենց հիշեալական թէքերը :

— Բայց, պարմանք, հաղիւր շինելու ժամանակ ունիւր. եւ ինքն իմաստարկութեան քորմաննք քայքն եւ չվախանալ, ինչպէս ըրինք միայն, հիմա, տակաւին կրնան աւելցնել պաշտպանութեան մի — ղուրքները համայնապարական մեծ յարմարութեան մը ղէմ : Արեւմտեան պիտիութեան պաշտպանութեան — Թեան հակապար ինկըրքը փակելով մը փոփ — փոխութիւն շարմառաւորութիւն կարգալայ Դ. Եր

(Լուրերու շարմառաւորութիւն կարգալայ Դ. Եր)

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

Արքուն պանակ մը

(ՊԱՏՄՈՒԱԾԻ)

Գրիգոր Օտեան մին է մեր ազգին ամենա — կարգապահ զէնքերէն իբրեւ իրաւագէտ, գիտնական եւ ազգային գործիչ։ Իր մասին շատ քան գրուած է, բայց ոչ եւս փորձած է ցարդ ներկայացնել զինքը եւ նպաստակցի զորոնքուններն զայտան գիշերուն մէջ։ Կարծիք որ որդ սերունդը ծանոթանայ առ ի իր անցիկը անհրաժեշտ է (Հայրենիք, 4. Գ. 1885 թ. 2341)։ Իր ինքն-թանկութեան մէջ, նոր սերունդը լուստանու, ստեղծելու պէտք ունի՝ հետեւեալն համար անոնց հետեւեալն։

Յօդաւորութիւն մը լրջանալի մէջ պիտի ջանանք նոր կարգիւ Օտեանի կենսագրական եւ յետոյ ներկայացնել զինքը եւր ծանանակիցներու կողմէ։ (ԱՌԲ. — Յայրենիք)։

Գրիգոր Օտեանի նախնիքը կը սերին Բաղրի Հաւան զիւրէն (որ Հայրենիքն է նաեւ Մ. Կիւրճեանի, Նեմցի եւ ուրիշներու), զոր նախնիքն է Բաղրայոս Արեւելոս յորհրդան է (Հայրենիք, անդ՝ 1889 թ. 3318)։ Իր պապը՝ Պետրոս Բաղրեան կ'ապրէր Սեւանահովտ զիւր զարգացած է ժէ. դարուն, ուր իրար մնացած է՝ ամառին։ 1795 թ. իկու. 9ին Պօղոս անուանով զանաւ որ ունենալի զինք՝ ընտանիք եւ նորածին ին ինք յորդով՝ կը մեկնէր Փօլլիս եւ հիւանդութեամբ կը զրար։ Պօղոս Հաղիւ 12 տարեկան՝ ճամբու ծախքի դրամ չունենալով՝ քաղկեդ Փօլլիս կը զօրը քով կ'երթայ (Վ. Գ. 2. Զարդարեան, Արեւելոսեան Ա. Գ. 9. 1910, էջ 9) եւ չարաւար անխառնողով կը իր օրացաւ։ Իկելու կը յաւանք եւ թէ մահու ու քրքը օտարներն կը հասնի։ Փայաւն Գրիգորի պէտքներուն ձեռն — տու. Երեմիքի մէջ՝ Պէճեան Եարդեան, կարա — րտն Փայաւն եւ Սիւրբեան զմահաւանով Պօղոս Օտեանի յաւ յառնակներէն կը յարկն զինքը բարձրացնել արքանի ճարտարապետութեան։ Արով Օտեանեանը զիւրը չլուծած էր ու ապա — զայ ախարահանով Գրիգոր Օտեանի չալըր (Օտեան նազիկի Պօղոս ապա Պարոտեան — լուստն ինքն յարգող կարը կ'անցնի եւ ազգային արհիւնդան գործունէութիւնը զանա՝ Էրլայա՝ նաեւ ազգային բարեգործ էր (Յ. Գ. Գ. 1. Մանանիկ պատմութիւն Հայ ժնմաստուններ, Կ. Պ. 1909, էջ 98 — Վ. Զարդարեան, անդ՝ էջ 10)։ Անուան տիրւն մը էր լինելու, կը գրէ Արեւիկէ (Կ. Պ. 1887 թ. 1085), լուստնի եւ կարեւորագոյն ամիրախնութեան չալըր, զոր կը ունեցած էր ազգային գործող մէջ, եւ ընդհանրապէս ազգաբնու ձեռնարկութեան մէջ։ Կը իր Գրիգորի 1862 չկու. 24ին։

Գրիգոր Օտեան Պօղոս Օտեանի հինգ զաւակ — ներքէ մին էր, ծնած 4. Փօլլիս, 1834 իկու. 9ին, Սիւլիւստի մէջ։ Իր նախնական ուսումը կը ստանայ Հայրենիք տան մէջ, ուր կուգան դաստիարակ զարդիկ եւ Նազիկ Պարտիզիպանները, կարապետ Ռիւքեւան (ժողով Մանիկ Քարաբաղեան) եւ ուրիշներ։ Ըստ Հայրենիքի (1887 թ. 2341) յաւանած է նաեւ Սիւլիւստի ճեմարանը։ Անկէ որ Օտեան զոս կ'առնէ հոգեբանութեան՝ Քերեյեանէ, Քուրեյեանէ՝ Օպալե Մահմանեանէ, Քարապետի՝ Անտոն Ռիւքեւան եւ Սուլեյման Մեհմեդ ուսուցչի։ Որոշանքներ մը (Վ. Զարդարեան, անդ՝ Գ. էջ 122)։

1851ին, տակաւին 17տեան պատանի, Օտեան կը ճարտարագէտ ձեռնարկութիւն յայտ — շարար իրենցիկ վրայ իրենցիկ։ Մեղադրանք յարաժեշտութիւն մէջ խառն էր առաջին ճարտար մէջ կ'ըլլար ճանչցուածու եւ դիւանատնութիւն կը լուս — շարողը Ստանաւատուր Պարտիզաբեան կը ապ — բեւելիկներէն։

Օտեան հինգամէկ մ'աւան էր թէ՛ զրաբարը եւ թէ՛ ախարահանար, բայց մնացած ընդ մա — իաւրահարան մը։ Իր թեղուն զիւրէն՝ օժտն յոստով ծախքի, զհին զարգացանքներու, եւ արհաւոյնութեան արքա արքար տապալակի՝ արաբարած եւ փառաւոր զրախանութեան մը, որ սկսուած է չայտատմ, Մալախ, Մասապ Աղաւնի, Մալաղիւ, Մալախ, Սեւա, Արեւիկէ, Իրաքանիայեան, երկրորդական թերթերուն մէջ իբրեւ. արաքականաւոր աղբյուրութեան մը երեզուած եւ իր ժամանակի կ'ըրախանութեան, յապաղակ Հայ երկրապարտութեան վրայ։ Իր ճամբուն եւ նամակներն մէկ ճամբ միայն ամփոփուած է Սիւլեյմի նապարար — յանի շէրքիդը Օտեանի գործին մէջ (Կ. Պ. 1910)։ Իր ժաման ընդարձակ զրուցիւնը եւր ունէ 2. Սիւլեյմ երեւան (Ինքն-թէրթ Ե. Անեանիկ 1914)։

Գրիգոր Օտեանի ազգային գործունէութեան սկիզբնաւորութեան լրջան կրեցած ճամբարի 1860, Սեւ. Սահմանագործութեան հինգարդութեան տա — րին՝ յայտնով մը մին տարի սակաւահին էր նա — յարկներէն (Հայրենիք, անդ՝ Գ. 2341 — Վ. Զարդարեան, անդ՝ էջ 126 — Վ. Զարդարեան, անդ՝ էջ 174), 1861ին յաւանած յանձնարարութիւն մը անդ մ. է 1863ին Աղջ. ժողովի Ստանալիս կ'ընտրուի։ 1864 Նոյեմբար 27ին կը ստարկի հրոստարի՝ դիւանատն պաշտօնով Ռուստակէ ձեւե — ինքը ճամբարի մէջ իրենց անգամ եւ կարեւոր յանձնարարութիւն մը։ Իսկ յարկը տարին իրենեան — ինք պատրիարքական ամբողջ կը բարձրացնէ՝ ըն —

Սիրտը կը տրոհէր անգպելին ուժգնու — թեամբ։

Գանի մը վարչեկանիցի կը հերթն ալ պիտի դար, պարտաւորութիւն լրացուցած պատհանք եւր տեղը ընկնէ։ Իր կարգին Նազիկը, կէս զինքնէն ընկնէ ապարար, սահմանադրին ապ — րանածոթ ու աննայն կէտը։

Պաշակ փոխար. արքարարութիւնը՝ որուն կը ժամանակէր մէկ ժամէ կ'ի վեր, զինք անպիտի յու — ղանալից վիճակի եւր մէջ դրած էր որ, մեծ դիւ — տարութեամբ կընար զայն զապտի պահել։ Բա — րեախառարար, ձեւեր կը յառնային իրարմէ զանի մը թայլ հետաւորութեամբ ու խաւարը կը կարաւր ստուերներով՝ կը պաշտպանը զինք յուղած մատուցում վարէն...։

Զարիկներ կ'ըմ, ծառայած էր իբրեւ պա — ճա՛ր՝ երբեք այս վայր յաւանալովիցի վրայ։ Բայց այս անգամ, անախիկ վարդուտով կը ծո — լարայ այս նոր վարչը, ուր իբրեւ. պաշակ Նա — ղի տեղեր, յախտեանակից երազ մը եղած էր ի — ըն ինք ճամբար։

Կուրծիկի տակ պաշած այս զապտիկներն ալ — կինը, տարիներն ի վեր վարձուած էր սրբու — թեան վայրէ մը, խորանի մը, ուր ամէն որ, աղ — թիւնք պահուած, կը մեկտարաւոր զապտի ու պատանուներով կրկնէր։ ճամբար, ուրտ մը դար — ձածած այս երազը, անէջ նուիրակաւութեամբ մը։ Զամբար տակաւ, կը նկարտ ու կ'ըլլար զաղ — վեր անցը մը։ Ըստ Հոն տարտուածած ժայռն ու ապառաժը՝ ցցուած զինք, կը զօտարացնին ինք — յուն յառնակապարտ։ Բնադրական տարտուրին կ'աղաղակութեամբ, անոնք կը հետեւէին ինքնի պտուած անկարաւ նկարներուն։ Անանք էին նա — եւ անոնք չալըրը։ Ուրեքի դիւանիցի կարտան, կարեւն անոնք կը սաւանակի օղին մէջ անկալ — ու օրորուն։ Բայց բոց կը ցարտը անոնք աչքերին ու անկարներու անդարտ շարժումներով՝ կը հաւանքէին իրենց արթնութիւնն ու հաւատարմու — թիւնը։

Հիմա, անցիկն ուղղուած էր, որ առկն էր բացտէր նոր հորիզոնի մը, անորդ զինքնով բայց ապր — յուր. ու մտերմութեամբ։ Նեղ անցըր որ — ձան յայնաւ, նոյնքան հորիզոնը կը պարզուէր իր մտաւորականութիւններով, կը զբոլովէ իրաքա — յութեամբ։

Հետոս, մթնութեան մէջ, ուղար կարտաններ — ինք օրորակի նման, լինեղոր շարժման մէջ էին, կ'ընկնէ, կ'ընթանային զիսկ անմասն ժայռ մը։ Յիշարդիկներ կը վարդապատուէր, ձեւ կ'առնէր ու կը դառնար իրողութիւն։ Հակառակ թանձա — ցած յաւարակ, մանդութեան օրերը կը առնէ կը փոռէին կ'անախուլութեամբ յորդ զապտուր պէս։ Իրար կ'ընդգրկէր այդ նոյն լոնները գոյնեղն յա — րախիտ արկներով։ Իրեն անպիտ կը թուէր թէ, հիմա, այդ ուղղութիւն ոսկեղոյն մնաւորի թեւուն։

տրուելով ինքն ալ նստն ժողովի տաննայնա, զէջ վերջ նայիկի Ընդ. Ժողովի տաննայնա։ Այս անգամ Օտեան ծանր պաշտօններ կը վարէ բացաւիկ վարչակալութեամբ՝ ըլլալով մինչոյն իրեն խորհրդակալոր պատրիարքներու։

Մտեան կ'անուրիշէ մտաւր կը գործէ նաեւ իր — յանապատանակ սպարաբեկի ինքն։ Իրեն, արա — թին գործող պատմաբանի Բիւրիա՝ թուրք պի — տական մտաւորական մէջ կարեւոր լոյծունէութե — թիւն կը ցուցնէ։ Կը բարձրացնէր անտեսարան եւ հանրօրոտ չինութեան նախարարութեան խորհրդակալութիւն պաշտօնին։ Պաշտպան կուսակա — րութեան զարգացման տնօրէնի պաշտօնին եւս կը գործէր փափակ ժամանակ մը։ Քաղաքական պա — տմաններով զրկուած է Արեւմտեան Եւրոպայի մար — քաբարդարութիւն։ 1876ին պիտական խորհուրդի ան — զանք եւ իր խորհրդակալն ու մտերմիկ Միւսաւա փալաչի։ Օսմանեան Սահմանադրութեան օրէնքին՝ խորհրդութեան մէջ կ'ընկնային կարեւոր արքան։ Իր ծառայութիւններով լինիկ զիսկ հասնուած եւս կը պալաչի բարձր տասնհինգ ու չաւս մը պատուա — ղանութեով վարձարարուած է։

1880ին Օտեան կը թալուի հանրային կեանքի ու կը մեկնի Փաղիք, ուսկից ծածկանուտով միայն կը թըրթալիկ թերաւայ մատուցի, բայց կը լա — րուանակ պահել ձեռքից կարա մրտանայի պիտա — յանք մեծ զեմքերու մեծ։ Այս լրջանին եւր Օտ — եան ստորաբարած է իր ամէնէն զոդողիկէ Էնթեր ուղղութեան՝ ընտանեկան անդամ իսկ ապակալութե — թիւն։

Որքան ալ կարգով յայտնարած, ճարտողը՝ Գրիգոր Օտեան ունեցած է մերթ զմերթանումի կարտ հանդուրեթեան ալ։ 1876ին Գրեմիտիկ ճանաչելի կ'ընտրուի զարցած է (Հայրենիք, 1871 թ. 59), սպանդարար Վիսապուր, որ ա — ուիթ իտալա իրեն յորիկներ թերաւ գրութիւն մը Եվրասիան տրոհողով։ Յօդաւան էր հաւանորդ —

րով, արեւմտաւոր հրեշտուած ձորերուն մէջ կ'ա — ներկուտներէն, օրտան յորդաններէն մոտաւան ճամբար։

Զորքոնքն զին մը վեր, փայլիւն տաղ մը զինք Բիւրիպալայ յանձնար։ Միթո թիւան տաղած էր անիկ խորհրդին։ Առաջին անգամ զայս թէ, լուսիկներն ալ ձայն էր ունէր։ Այլ ձայնը, վարչ — կական ալ վարչական կը զաւարար բարձր ու ապա — յարկներ։ Եւր անպիտ սերտը պիտի պայքէր թալա — խառնելուն անպիտակ յանձնարելիք տակ...։

Պաշակապետին ձեռքի ընտանիքի մէջ շարժման վրայ, ձեւեր անարարութեան միասնարար։ Վար ի — յան պաշակութեան, աչքերը սեւեւ զէպի զնմայն կողմի վեր զինքն ընտան, աչքերը սեւեւ զէպի զնմայն տարտուրեկանները։ Այլ կողմէն, տակաւ ուրիշ ձեւարկ մը ուրտուրեթիւ կը ճշտուէր, մարմնի կ'անտէր։ Երբ ժողովարար, ամա յա բարեկն կեցաւ նոյն անտու ձեւաներպետութեամբ։

Այս արարողութիւն ճալուկ քանի մը վայր — լինաւ տեւած էր, բայց իրեն ճամբար տարիներն — զայ երկար երեւցաւ։

Իրարոր ձեւեր թօթուելէ եւ քանի մը փոխը — ուստ բարեկն վերջ, ճեմարները արդէն սկսած էին հետանալ, նոյն կարգապահութեամբ ու նոյն անարդուով կ'էնդլուսաներով, ըսակ աւ րուցէ ա — ղտանալով ժողովի մէջ։

Հիմա ալ անաւանի մը կը պարտաւանդութեան ու ներքին խուլիկն հեռ...։

Գանի մը թայլ յառանալով, յոխորտ ժայ — րով մը պատապարտան պահանախորդին ծառ — ցաւ, հրաքարը ուղղած զիսկ սահմանախիղին հե — ռանները երկարող տարտուրեթիւներուն վրայ...։

Շուրթը ուղարկութեան թնկէ։ Մտիկ Թուրիկ յորդուրեթեան յաւած մեծ կողմի վրայ։ Գոտիկ մէջ տեսարանած կարգ մը ձեռքը օրորեղները մէ — կիկ էլէկի ու զուրարարաւոր զուրք հանգիւղ, զիսկեղերը կը ոտքերուն թալուղ վայրէ թուիկի մը հիւրիւրեան տակ։ Յնոյն ժամանակը պատուող խոր — յին մէկ անկիւնը զօղարարական հետանալի կ'ընտն — ինքտուն վրայ, ներկայիկներն արարարելուն հա — մար։ Գործիկներ՝ քանի մը անախներ նուաղ լոյս — թ մատուր պէս թթիկ, ի նշան հարդուրուած տե — ղիկութեան ստացուած ըլլալուն։

Արարութեան չափ լուծէր։ Հոստան էր թալ — ձանքին, զոր տարիներն ընթացքին անհաւա ար — յուցած էր ու կենդանի պահած։ Յուղանէ ինք — ցաւ ինքնիցըր զապի ու զուրթը հրաքարին փողին վրայ կարած սկաւ յերթուի արտաուտէ։

Գիշերուան մեղմ ու զով լուծել կը ճանարար կը յոյնէ, ինքնիցիկ ժօրը դրտանները։ Միա — փած աչքերը վերադին սեւեւներ կը զնմայ օրօ — ղար թալապատանութիւն վրայ, մօրէն մէջ փալ — յալիկով կը ծրարէր ու զայն յարտըրեթեան դպակիւր կը առնէ հաւատար։ Արթիկը անտեր — եալ նոյն վրայեանը թալուր մոլորեղուն լրբե — րանք վրայ, անիկ պաղապատին, անիկ արտա — րուի...։

Սրտի զարկերը զին զին կը ստանալին իրենց ընական եւ կանոնաւոր կէտովը։ Միթո թեւ — անքտուած աչքերը անիկ զգայուն ու անիկ իտա —

ալ Հիւանդութիւնը, որ կը կեանքին վերջին օ — րերէն արիւ հիւանդութեան փոխուած էր (Հայ — րենիք, անդ՝ 1886ին կը թուրք Պօլլիս Բաղրիկ կուգայ զարկ խոսակն ճամբար (Օտեան անու — րէ)։ Այլ անտար Հիւանդութեան հետանալով անիկի տառապանիկ ներկարուած էր չէլ Օտ — եան, ինչպիս կը նկարագրէր այսի զապող պիտա — ան մը...։ Ուսկիցա կը տանդարաց ժայռն, անկալար խոտիկ, անկալար պակիւր, օրերով պպատուար կ'ընդգի յոտնի, իւ կենցա ըսլոր ան — իրաւալու զործողութիւնի (որ իսկ արտաւոր) այլ լիւկանիկ մէջ կապարակ անկալարակնի տան — ջանմանով...։ Յոյ յուսաւ կը ոտքերն, իւր ու — ղուն անտերիկ, զուպարով որ ստուր ճամբար կը կապու թեւն վրայ, եւ կ'ընտն տեւած ըլլալի զա — ները...։ (Հայրենիք, անդ՝ Թ. 2348)։

Բժշկական գործողութիւնն մը անհրաժեշտ նը — կառուելով կ'ընթանար, սակայն ամուր կը վարաբարանայ իր միջնակ ճանցիկներով զինքը մահուան դուռը։ Օրինակներ ձեռնարկութեան կը տարի Օտեան կը անախներ ցաւեր, հաւատար ընենալով իրեն զործողի (Հայրենիք, անդ)։

1887 Օգոստոս 27ին կը կնքէ իր մահական — ցաւ։ Մաքրն ըստ զոտուած եւս իր թուրք Եմիլիէ Օտեան եւ Տըթ. Թալաչար Արչանաւան։ Թալաչար անէլ կ'ընտնէր Օգոստոս 29ին Մաքրիկային կուսուած Տէր Մաքրիկ Իսթիւսեանի ձեռնոր։ Թալաչար ներկայ կ'ըլլայ 30ի զայս, զորակցեան շէրք։ Մարմինը կ'անտարիկ Pire Lachaise դե — րիւնտաւորուէ։

1887 Նոյեմբերին կ'անտարիկութեան կը կա — արարիկ Բաղրիկ, զիսկաւոր շիրիկ կը կանոնէր։ ճամբար կը զերեւանիցի վրայ (Հայրենիք, Թ. 3264)։ Երեւն յաւ աննայն քան մը եղած էր ա — րարեղ, անպատաւարութիւն քան մը, ինչպիս կը տե — ւանէ նկարագրութեան է։

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԳՐԱԻՆ

Մի տոնից չեմք՝ մի ձեռնով եմք
Այս եկն գինաց մեմք գինով եմք,
Ջաւն, բէք մեմք, սրբալ գոնեմք
Արարածնաւ համով գինիմ,
Խեմք գինիմ, Հայայ գինիմ,
Խեմք գինիմ, Հայայ գինիմ :

Հէ՛ք ջաւմ, սեղաւ բերեմք գինիմ,
Մեր սուրբ հոգի արիւմ գինիմ,
Մեր արեւալի հասած գինիմ,
Խեմք իրեմալ հարած գինիմ,
Խեմք գինիմ, Հայայ գինիմ,
Խեմք իրեմալ հարած գինիմ :

Մեր արմալով եմք հոգն այս պանիլ,
Մեր քրոնիմով ջրիլ, վարիլ,
Մեր ձեռնիմով հոգիք քաւիլ,
Մեր հայալ՝ ու համեղ գինիմ,
Խեմք գինիմ, Հայայ գինիմ,
Մեր հայալ՝ ու համեղ գինիմ :

Գէ՛ի, վարձիւն յոսմն եկե՛ք տանեմ,
Ե՛մ մի քանակ էլ դառարկեմ,
Ի՛նչ ստեղծ էր եկել պատեղ՝
Ռուսիցից քրմալ գինիմ,
Արարածնաւ համով գինիմ,
Անրիւն թիւ տուող գինիմ :

ԳԵՌԳ. ԵՄԻՆ

գարկու, զիւրութեան կը տեսնէին ու կ'որոշէին ժողովայ վարկերը զիւրերն ու սահմանները : Իսկ հորիւրներ կը բանար նախաձեռնութիւնն առնել կը ամուսնային ժամանակն ծննդաւն ըլլալ երեսները : Վերջ, երկնիցն մէջ, կը մտնէր սառցեղ միւսնայն տեղերը դառած կը պալլային նոյն մութ-մութեանը, մանկութեան զիւրներու յուշերը բողբոսակով :

Հիմա, մտքին մէջ, կրկին ու կրկին կ'արձաւ-զանգնէին, լսուելու աստիճան բարձրածայն, այն քանի որ բաւերը որոնք կը դուրսկան, ապրելու նպատակին, խորհուրդն իսկ կը պարունակէին : Հայրն թէ կարող էր զարկ պարտուլ տեղիքը՝ զանոնք չուրէր ծիսակ հոգեւորական ծանօտելու համար : Սակայն պարտուած կը շանքին մէջ, այդ բաւերը փայտակ ջրնիւրէն մտնուի մը նման, այն շանգործող թէ անոնք կը ներկայութիւնը տեսող պատճառները պիտի ըլլային : Այս տեսող թիւ մը ակնի բարձր ու անուշաղ յարցոյցով մը, վերջն կ'ընկնէ :

— Մայրք ի՛նչ, խոստացայ թէ պիտի գամ, ահա կուտա՛մ ...

Միտքը կը յորջէր երանութեան : Եանկեանք տակալ, աստուած որ պարտեց զինք, զիսեան — լով թէ կը դուզէ բերեմք փայտակ վերջին բաւերը օտար անկանիւրէն հասած ըլլան : Մտնուելու — մուր պրկեցեան հրապանի պող փողին չուրէր :

Փամբերը որքան լուս անցնէր ինչ : Դանակ փուխելու վարկիւնները կը ժամնային : Արշալոյսը արդէն սկսած էր քայլել :

— Գալի մը տնոյն ձիւն անհաղատ դառց միտն — օրէն կը դուզէր գետնով : Մականիւրը կողմակի չըլտանալով ի՛նչէն, խաւած կը տրորէ հանգիստի համար թէ լսած էր չուլի մը :

Կինեանին սխալած չէր իյուր մը պահած — ներ քարտին կեցած կը պատէին իրեն որպէսզի կը ստեր յանձնիլ նոր պահածին : Արշալոյսիւրը լրացած էր ակնթարթով մը մէջ ու արդէն ձիւրը համապիլ ոտուորները կը շնաւառէին ուղալի ու զարթոյր, այս անգամ զոյնըդուն չուրէր խաղերէն խախտուած :

— Նոյն յուշերով ու նոյն անձկութեանը, օ — ըրէր ի վեր, կէս դիւնով մինչեւ աղաքար, կը շարունակէր ի՛նչ նայել կ'ըլլալ : Եր պահակի պարտականութիւնը, պատկերով խախտելու չէ — կամ էր ամէն կողմի վրայ, քննած ծառէն ելած — քանիցս կարելիութեամբ : Անքն ասած էր ամէն հասանալիութեան ու պարտաւս — կատարելու էր սխալը :

Այդ փայլեանը կը շնչէր կը անգնիւրէն հիմա ուսուցիւնը, ամբողջ էութեանը արժանա՛նք արտեւում :

Պատասխանեցու... Քէլ մը հնուն, սեւ գոտիին նման չուրէր զայսպէսող փայլութիւնը խոր-ձին մէջ կ'արձայնայ յանկարծ : Այն ու ձախ, ձեռք-մը կը շարժէր կնիցի նման : Եր զգար դաստանիւն-ըն ու մտանքիցն արեւած տար երկնիւրէն սողոց-սողոց ու ցարեւոր կոտորուել : Ետուրցումս ակնի հնունեանը ու չկարողարածու երկար ժամանակ : (Մնացեալը յաջորդով)

ՁԱՐԵՆ ԳԱԶԱԶԵՆԸ

Կը ինչ-որո՞ւ ԳՐԵՆ ՄԷԿ ԷԶԻ ՎՐԱՅ. ՄԵ — ԼԱՆՈՎ : ԿՏՈՐԵՐՈՒ ԶՐԱԲԵՆԸ ԶԵՆՈՒԳԻՐԸ :

ՊՈՒՏՄ ՄԻՆԻՄԱԿ

ՕՐԱՓՈՒՆԱԿԱՆԻ ...

Ո՛վ կ'ըսէր, որ օդն այլ մարդու կարգ պիտի անցնէր օր մը :

Գիտութեան մարդերը, իրենց զվարկը պիտի համէին անոր տակն : Դրամաթի տեսետարն միշտ մը պիտի դառնար ան :

« Օղայն մէկն է անո ըրէին, անարժէք, պարսպ եւ անգործնական մարդու խնամ ունէր : Գրագիտները, վարժապետները, կրօնագործ-ները, մասնաւոր բանաստեղծները՝ զօրայինն-բռն ուսասարմին աշակերտներն էին... »

« Գործի մարդ է էին, պակաս կշիռով լրիկ — ամբողջ մտակողներ : Չէղզուած կանգնածով կեր-պով սխալուածներ : Գախա սուկին ժամիս զիւ-րայինի կլիցնողները : Ժամերուն թաղական ա — զանիւր եւ նոյնիսկ ժամկէտներ :

Օրը, այսօր սովան զերէխան է : Օղայն նշանաւոր հերոսներ եւ յաղթականներ կան : Ար — ժէք է : Դրամով զնկից թանկարժէք սպրտեց : Անկողով դրամ կը վառեն, քանի մը օրեր զայն թիթին ներս քաշելու համար ...

« Ենթ է օրերը կ'ապրէին : Հնչեցնող հնուս — խոր զարկ : Ո՛ր մէկ պատասխան : Երկրորդ մը, երրորդ մը, չորրորդ մը : Լուսնային ամենուրեք : Տիրապէնը, Ձեռնարկը, Պոլսոյնը, Արմա — նեք, բուրդն այլ լուսած թարթիկ : Օղ փոխ — ու զապած են : Որ դիւնու, ակնի ինչու ...

Մահաւոր հիւանդ մը ունիւր, թիթիկներ, իր-րենց հիւանդները զգնելով՝ օդը ետեւէ զապած են : Ո՛րք կ'ուտէր, որ հիւանդը սպառէ մինչեւ թիթիկ-ները, արդէն էլ զինէն տերտերի, որ թէ — իր փայտի անկողանի մը սպասելէ հիւանդը թիթիկն ինքնադառնուր :

Անամար բազմութիւն, պրոլետարէն միջին կապիտալիստը՝ օղ ճարակելու զապած են... »

ԱՆՆԵՏԱՆՈՂ ԴԵՄԵՐԻ

Անայիս

Հիմա՞նք մատուի մը մէջ, զոգորդի սքառ-նօթ մըն էր ան, ուր ժամանակը կը բուլք ու կարծեւորը դաժմ էր քարաքար : Շարիներու վարկութեանը մէջ կը սքրէին զինքն իրէն չեղանա՞ն, որ կը մար հոգեխնդով յուշերը դուռնով ու կնդրովով : Մտիկ կ'ընէին զինքը, ջրնիւրէն կարտան, անպէս ինչուէն մտնուէ իր կնիւրերէ կը անկն, մարան երկար զիւրներուն թիթիկն մը կ'ընկնէ կող եկած : Շատ քանիւր ունէր մեկը պատկերէն, պարն եւ նկարազօղ ոտով մը, որով քաղաքին արեւոյն կը դիտէր :

Երեւելուն յալըրդող օրերուն կը հրատա-րակած յուշանախանք՝ շատ հանգիստ էր և կը ինչը հազար էր ասոր համար : Եր սիւրէն ու մեկը կ'ընէին այս կողովութիւնը, տեսակ մը մանկանք յուշանախանքով : Ո՛րք մտապաշտէր կը տա — նէրէն կը տա բեժեւ — ունցող, որովհետեւ կը զգայինք թէ երեսացէ էր արեւն ու զերկրորդին : Անշուշտ կը տեսնործութիւնը համապատաս — խան չէր եղած կը ապշած պոկներուն, մտան — անց որ կամ կանուկէն սկսած էր զիւր ու... ինք թիւ մը պարծեմն էր զգար ասոր համար : Մեղա — քորն կը մտնանային հարցին եւ կը տեսած արտաթիթիկներն կ'ընկարկուէին թէ՛՝ դրական ցարտանք ճանկէլ էր երկնաւած շնորհակալ էր պատճառ կը սովաւարտեան :

Կապուկի եղած էր, կը մտար միշտ նոյն վր-պակներ, ասոր համար կը սքրէինք ու կը յար — զէնք զինքը : Կնանիք տնոր, կնկույթներուն մէջ, միշտ կ'որոնէր զինչեկութիւնն էր և կը ուշադրութ զան զանկն, ինչպէս կը երջանայի — շատուկ ուսուցիչի՝ Ռոման Ռէրցան :

Արեւակ ծագանաւ քիչքը կը ընտրէր և կը ք — ինք զորոնքուն մէջ, ամենէն կնիւն : « Այլ ու վերջնորայնք իսկպայն ողբալայն քերթորհիկին հողուն ճակցանալը կարելի է նշանուլ : Լուսնիցն օդի մը կարծեմ կը կնիք դաժմ էր անոր քանաւ — անգնիթիւններուն վրայ, որպէս կը բերէ թոքս, զինչեկութիւն եւ անկնիւնութիւն : Բացարձէկ էակ մըն էր ինք որ կը յամենար յաւերժօրէն իշխա — տակ ամենէն աննշան պատասխինք վրայ, գար — ղուրանքը ծաղիկն էր թիթիկն, միտած ինչուին ի վնտրուին կամ լրքնիւրուն վրայ յամենած ա — նունք մը կ'անդէպ :

Չարսինք դասական մը, զժող չէր ըմբար — մ ծաղկուն կը յապաւումէին, որովհետեւ քայքայա — րակաւ համարուած էր անոր անհրաժեշտութեան : Դարձգործիկ միշտ զիւր իրեն համար, անկաւ — ար կ'սկսէր չէր փայլութիւնը քննադատիկ իր տակով — ար, այդ անկաւ կը մտար անկաւ կը եմա — իրի արդէն : Անոր համար, ինչպէս կը կար — ցանք կը Բուշերուն մէջ, անգամ մը բուռն կեր — քով վրձած էր Թոմասիկ հետ : Տիկին Անայիս կը

Տաննահինք օրուան մէջ, երեք հարիւր լիտուն օրուան բաւելիք պաշար ամբարեւոյ՝ իրենց թո — քերուն համար ...

Ներկայիս, Դարպարութիւնը ամենէն շա — հարեւ եւ դրական ասպարէզն է : Անք ամենեւեւ յօգս հայրն : Ամէն օր, ծայ — նապիւր, կը տեղեկացնէ վերիւստար ունկրդի — ներուն՝ վնահախա օդին որբութիւնը : Անոր թմահոգեւորները : Կարծես, մեծապար իրանի մը հիւանդութեան մասին ըլլար :

Բերեցուն պէս հակա, սպառապէս եւ ոմար — բարձր օրանաւերն իսկ, այդ շարժալայն օդին ա — պալանած են : Անոր բարկամեղդութիւնն էր, զը — մայցէն կարեւած է իրենց գոյութիւնը ...

Ան աշակա գորտար է այդ մեր չհաւած եւ արհամարհած օգը : Սուղ է եւ կարեւոր գումար — ներ պէտք է յատկացնել զայն դիւելու համար : Մշտնեղով պէտք է համարուի՝ օղ ճարելով, թիթիկը անով լեցնելու համար : Ետսոր սակալ, լարակալմութեան մասին զարպար չունենա — լով՝ թոքը կը չփոթին անպարկէ հետ եւ փոխա — նակ իրենց թիթիկը մարտը օրով լեցնելու, ստա — մարտը կը թիւն, կարելի եղանկն զիւր ատան կը լուսիկնով :

Կը ճարորդին միտնեղով իրենց նոր դնած քառակիւր փայլելու համար : Անոր Ժուրին ու ծուխին ներս քաշելու : Անպէս ժամանակ եւ ուժ կը սպառեն տնոր խանգարումները նորոգելու՝ ա — րեւիկ տակ եննեղուն եւ յիւրցեցեւ արակեւ — լով... »

Այս օղակոխականներուն մեծ մասը, իրենց չուրէր իսկ զիւրելու, բնութիւնը զինչեկութիւն — ներին ներկայելու միջոց ինչ գտնելու, անքան կ'աւանտեն են, կապեր անկաւանջ զրկուլ մտաւո — լով թիթիկով :

« Եւ, « օղակոխական » չընդհերեն յոգնած՝ կը փայլադանան տուն՝ ճարպարներուն եւ հան — դատանալու համար ...

Գ. ՊԵՏՈՒՆ

Խորէր նմանապէս թափկիւմ, անշուրջ գորշ-նրէն ու թուշ էր կնար հանդուսով որ մէկ եր — կու, քաղով Նախորատութիւն յորինէին, արայէն կը տեսնած ժամանակիւր կապկալին համար : Ընդ — ատանալի, միշտ կը քալարէր օտուած ներ — տասարդները, հաւաքած եւ յոյս կը ներկնէր ա — նոնց պարտաք անկեղծութեանը մը :

Ներք տանին ի վեր, ներքին զորտարանն — ի մտնած տարբերութն, կնիւն կը մտնէին իրենց զերը կատարել : Տիկին Անայիս լսած կը սեպար — ու սիբական թիթիկները, հարկադրուած էր ան — կողինք քալուի, ասոր համար ամթապարտ կը զգար ինչեղեւը :

— Պիտէ մտածեն թէ վրտեր վերջին ամա — ներուն, այս որքան ծոյլ եմ, որ ամբողջ օր ան — կողինք կ'անցնեմ :

Օլիմիկ Միքայիլի կը բնակարարի՝ մտա էր մեր թաղին, որքէն շարքեր անգամ մը կ'ընկար — իր որպիւտութիւնը հարցնէր : Վերին օրերուն շատ կը տեսողներ, բայց օր մը ինձ հանդիպած, որ հաւաք մը, արտունով էր ելել կը բերէին :

Թմբեղեղեղեղուտ պղծեցութեան տակ, տա — րաշխարհիկ էակ մը քարմունք կը ալլուէր, միջին ետքը տական պահեց կը յաւատարմութիւն : Զա — կատարողութիւն փայտանէն հայրիկ տասար օր առաջ, ի խորեղ որտի փայտից կը յայտնէր ստորիկալ ու փայտի ետքորտիկ ջրնիւն թիւ : Իր երկու աղ — ջրկները՝ Տիկիններ Անայիս եւ Մարգարիտ, միջ — յեւ վերին պարս անպարտելի անձնութիւնութեան օր ինտնիկին իրենց վնահուն մարդը, որ շատ կանուկին խանդապատանքի պատիկ մը հիւսած էր իրենց ճակտին :

Մեծաքանիք այս քանի որ խոնարհ տողերն այ իմ կողմէն, կը լուսանէր զերկրորդէն յիշատակ :

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՒՆԵԱ

ՍՏԱՅԱՆԿ

ԵՈՒԼԱՅԱՆ (ընթերցարան) Ե. տարի : Բ. տա — բարեփոխուած : Հրատ. Բերկոյ Ուսումն. Որը — հուրիկ : Հաշիւը, 1950 : Գին 250 արք. դրամեան : ԴՐՈՊԱՏԻ ՀԱՅ ՌԻՍՏԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ : Գրեց՝ Դեան. Ա. Արեւիկան : Աղբ. Մասնաւորարան : Վի — թիւ : Միտնեղեան տա. 1942 :

ԲԵՐԿՈՒԼԻ ՊԵՏԱՅԱՆԻ ԴՐՈՊԱՏՈՒՄ, գրեց Արտակն Արեւիկան : Աղբ. Մասնաւորարան : 1949 : Այնչեւ, Միտնեղեան տա. : Գին 1 դրուի — քանիք :

ԵՐԻՏՄԱՐԻ ՀԱՅՈՒՆԻ, Թիւ 10, Պէրլուք : (Միտնեղեան) :

ՀԱՊԱ, պաշտօնութիւնը կաթողիկոսարանի, Պէրլուք :

ՅԱՌԱՋԻ ԽԱՐԱԾՄԱՆ ԽԱՐԽ

« Յառաջիկ ցամաքահագործական առթիւ ընթերցող մը 2000 Քրանը կը նուրբ թերթին տարածման փորձերն » :

ԱՍՏՈՒԱՆԱՆԻ ՏՈՒՆ ՓԱՐԻՉԻ ՄԻՋ

Ս. Աստուածամոր վերաբերման տանը առաջիկայ կրթական, ՄԵՆԵՆ ԿԻՆԿԻՌՈՅ ՎԵՆԱՓԱՆ Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա. ԿԻՆԿԻՌԻՆՈՍ Կը նախապահ են կը շարող Փարբիկ Ս. Յովհ. ՄԻՋ տիկ եկեղեցւոյ մէջ, ուր այս առթիւ կը ժամուրդուի Հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ խաղողի տաճարական օրհնութիւնը :

Կաթողիկոսական Գաղութիւն Արտուսայ Արք. կը պատարագէ : Յաջորդ օրը Մեծիկոյն առթիւ Ս. պատարագ եւ Հանդիսաւոր Հոգեհանդիս :

Կը Հրաւիրուի Հասարակութիւնը ներկայ գտնուի :

ԼՈՍՏ ՏԵՍԱԻ

A SEARCHLIGHT ON THE ARMENIAN QUESTION (1878 - 1950)

Գրեց՝ ԺԻՐԻՆԻ ՄԻՍԱԿԻԱՆ

Ներկայ հաստոր կուտայ առաքելայակամ պատմութիւնը հայկական հարցին՝ Պերլմի Վիւնսթուրմի միջին եւ օրը օրբը : (Անգլերէն) : Այս հաստոր մէջ պիտի ցանկէ մտնէ կարեւոր վարչաբարձրները պատմութիւնը, գրաքննարկ, գլխաւոր դպրեւոր ժամանակագրական ցուցակ օրը (1829-1950) եւ Հայաստանի շարունակ առ ղրորը :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՍԻՒԹԻՒՆԸ ԱՍՏՈՒԱՆԻ ԱՆՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆԸ ՅԱՆՉԵՆԱՆԻՍԻՒՆԻ
Գին թղթակցով 2 տար, լաթակցով 2.50 տար : Դիւնի՝ Հայրենիքի վարչութիւն

ՎԱՄԱՍԵՆ ընկեր Աղբի Մարտիրոսեան իր բնակարանը փոխել ըլլալով, կուտայ իր Հաս. Գէն. — Monsieur Pierre Reyno քո Professeur, Palais de la Bière, 2, Faubourg St-Jacques, VALENCE (Drôme) :

ԼՈՍՏ ՏԵՍԱԻ

ԻՍ ՅՈՒՅԵՐԸ

(ՎԱՄԱՍԵՆ ՓԱՐԻՉԻՆԻՆ - ԿՈՍՄ)

Ա. Հատար 600 մեծադեր էջ, ընտիր տպագրութեամբ, ՀՀԱՅԻՐԵՆԸ, Գաթիկ, 1950 : Կը թղթակցայ 74 դրոյններ, մակերեսեան օրերն ընկնէ Յովհ. Մանուկեան օրհնութիւն : Կը ծախուի CAVEZIAN, Rue de Trévise 6 մօտ :

ԼՈՍՏ ՏԵՍԱԻ

Կուտած յայտարարելով, Լճին կը շրջակայից դերձակ յանձնարարելու թիւ՝ 1945 Դեկտեմբ. 1 փեր, թողած եմ Փարբի եւ Տէպար կերպարան տան ներկայացուցիչները :

Մտնողն առաջիկան նման, նոր եւ աւելի ճակտաշատելով մը պիտի ներկայանամ երկն եւ ժաման եմ օր ճին եւ նոր յանձնարարելու թիւն պիտի ընդունին զիս, ինչպէս նախաձեռն ապրի - ները, Թ. ԱՅՎԱՋԵՆԻ, 194 rue Vendôme, Lyon,

ԼՈՍՏ ՏԵՍԱԻ

ԿԵՆՆԻՐ ՈՒ ԵՐԱՋ

Հեղինակ Մ. Ելան, Քէլլուր : Ներդասարը բանաստեղծին վրէ շատորը :

Գին 250 Քրանը, զատուի Համար 300, սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին « Յառաջիկ » լաթարատուցը :

Գիտական մեքենանը դրուած էին սինեմա Ռճ-ի առկն, ուր կարծիքները ժողով պիտի գտնուին ուրբաթ օրը : Ռճ-ը առաջ մըն ալ գտնուցան : Տալիստո ժողովի ակնարկի դատն առկն : Հաւ - ժամանակները այս շարքին ժողով պիտի գտնուին Միջերկրական սփիւրճն վրայ, յատուկ խաղողի օրհնութիւն : Ռազմական ռազմական դրուած են Լճի, Բանի եւ ուրիշ կարեւոր զարգացումներ : ՀՂԻՆԵՆ մը ժօխի դարձելով Միլիտի (Խաւ - լիս) թուղթի անհամար զորքարարներ : Երկու հուլիս մտան, 10 հոգի վիրաւորուցան :

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme - (13) Le Gérant : A. NERCESSIAN

ՊՈԼՈՒԹԻ ԶԱՐԻՐԻՆ 30ամեակին առթիւ, պա - կարող պիտի ժամուրդուի այս երեւոյթին օր, շաբաթի Հայ կաթողիկէ եկեղեցին, Հ. Գաթիանի եղբէ : Կը Հրաւիրուի անդրոյց զողովը :

ԱՍՏՈՒԱՆԱՆԻ ՏՈՒՆ ԱՅՆՈՒՄԻՆԻ ՄԻՋ

Այս կրթական Ս. Աստուածամոր տան առթիւ իրտ պատարագ եւ պատրուկ Անթիլիոն դըպրանքի վերաբերուող իրենցիկ եպիսկոպոս Փա - խառան, Անթիլիոն Ս. Պարոն - Պարոն եկե - փցույ մէջ :

Կը ինքնորոշի Պ. Պարոն Վարդապետեան, շար ժամանակ իւր ընթերցի եւ Պ. Շ. Սպարճ - եանէ իրենց Հառցին իմացին Օր. Զալգի Պաշա - երթին, 19 Impasse des Trois Bornes. St. Ouen, (Seine) :

Գ. ԽՈՐԻՉ ԴԱՐՄԱՆԱՆԸ առաջնաբաժանի պատարարութիւնը փակէ Օգոստոս եւ Սեպտեմ - բեր առիթներով, արձակուրդի առթիւ : Միւս բաժինները բաց են երեւոյթի եւ ուրբաթ առա - տուները :

Envoi sur L'ARMENIE

ՄԻՆԱԿ ՄՈՐԵՒ ԵՒ CIE. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՍԻՒԹԻՒՆԸ ԱՍ - ՏՈՒԱՆԻՍԻՒՆԸ ԱՆՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄԱՐԵԼ ԴԵՆԵՆ ԶԱՅԱՍՏԱՆ, ՈՒՏԵՆՏԵՆՏԵՆԻ, ՀԱՅԻՌՈՍԻՒՆ, ԿԵՐԳՍՈՒ ՆԵՄԱՆԸ, ԻՐԵՐԻ ՆՈՒՐԻ :

Բայք ծախելով կը վաճառեն ծրարները զըր - կուած առնել, ՈՒ ՄՅՆ ԵՆԻԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՆ, ՈՒ ՄԻՋ ԵՆԻԱԿԵՐ ՍԱՅՈՐԿԵՐԻՆԻՆԸ ՀԱՄԱՐ :

ԴՄԵՐԵԼ MORY ԵՒ CIE. (Service VAUQUELIN) Paris (10) Tel. TRU. 72-60

Գրառեկեանը բաց է ամէն օր ժամը 9 11, եւ 14 16.30, բացի Շաբաթ եւ կիրակի :

« Troubadours Arméniens »

Textes de Grégoire de Narek — Nahabed Koutchak, Grégoire d'Akhtamar, Sargavak de Berdak, Yermia Keumurdjian, Nagache Hovnatian, Ohanés. Poésie pu - pulaire. Présentés par LUC-ANDRE MARCEL, dans les « Cahiers du Sud ». Գին՝ 160 Քր., առաջման ծախ - քով՝ 200 Քրանը, Դիւնի՝ դրաւուր :

HRAND SAMUELIAN 51, rue M.-le-Prince, Paris-6e, ուր կը գտնուին բացի ամէն տեսակ յայտարարելու զըրեւի, Հայրենի վերա - րեւելի Քրաններէն զըրեւի, ժամանակները կը վեր - յին Հրապարակութիւնը՝ H. PASDERMAJIAN : HISTOIRE DE L'ARMENIE, des origines jusqu'à nos jours, մեծադեր Հատար, Գին՝ 1000 Քր., առա - ժան ծախքով՝ 1100 Քրանը :

ՓԱՐԻՉԻ ՆԵՐԿՐՈՒՄԸ PARFUMERIE - MAROQUINERIE Au SAC PARFUMÉ

ՏԵՐ ԵՆԻ ՏՆՈՐԻՆ ԿԵՐԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Վերքիմ Գաթիկոսեան Թաւառարական ա - րարկանք, նախաձեռնութեամբ ծախարարական ա - րարկանք, ֆաթիկեան ճաշակներ եւ ընտիր օթ - քուները պայքարում համար :

ՄԵՆ ՀԵՐՄԻՆԻՒՆԻՆԸ ՄԵՆԹԹ ՎԵՆԱՄԱՆԻՆԸ ԵՐԱՐՈՎ
ԱՆՈՒՆԱՆԱՆԻՆԸ ԵՐԱՐԵՆ, ԱՄԵՆ ԿԵՐԱՐԻ
ARTICLES DE PARIS

106 Bld. Magenta, Paris (10) Tel. Nord 05-78

ՀԱՄՆԵ ՄԵ ՄԻՆԵՐ
24 rue S. LAZARE
Métro N. D. de Lorette Կամ Trinité
Արդէն զիւրիք որ ձեր ծածօք

Լ Ի Լ Ա Ն Է

Հայաթամբներ ընտիր եւ ամենէն մատչելի
ԱՄԵՐԵՆԱՆԸ ՆԵՐԱԿԵՐ ԵՐ. Կիւր. եւ Երկարաբարի

ԱՐՄԻԴԵ (Armide)

Հայկական Հաստատութիւնը բաց է արձակուրդի Համար, ամառային եւ խմորներ Pension Թէ մե - ծուր : Եւ Թէ առջ Համար : ԳՐԱՆՍՈՒՆԻ Համարն վրայ, Փարբիք ուղղակի ձեռքընթացով եւ ընտիր ընտիր զըրեւի, ալ - րեւելիներ ծախք :

Գրեի՝ Chez ARMIDE, 42, rue Emile-Laurent, DIE (Drôme)

Կրանք ոչ միայն իրենց մեր կեանքը եւ ազատու - րեանքը, այլեւ խաղաղիկ կըրորը աշխարհա - մարտ մը : ԵՄԼ յառաջիկայ կըրոր առթիւնը ընթերցող կրանքանք տակնին պարզապէս թեան զանգեղի ցանց մը Համաշխարհային տարա - ւանքին դէմ, պիտի կրանք մեր առաջին ի դերին Հանդի քաղաքային փորձութիւնը անոնց որ կ'ուզեն իրենց կամը պարտադրել ազատ ժողովրդակա - նութեանը : Ոչ կորսնցնելով օր ունեցի, ոչ ալ մասնիկ մը մեր տրամադրելի ունեւն :

Արաւմարդ միջոցներ անդրոյց մէջ

Բրիտանական կառավարութիւնը ուրբաթ օր բացառիկ նիւտ մը կ'աւարտելով, մասնաւորապէս քանի մը ընդարձակ կազմութիւն : Ժողովը տակնը չուրկէ ժամ : Սկզբունքով որոշուցան 18 ամիսէն Նիւտն տարուան բարձրացնել պարտաւորել զին - ուորութեան շրջանը : Պարբերական ինտրի պիտի Հրաւիրուի Սեպտ. 12ին, այսինքն ստիւգրականէ մէկ ալիս առաջ :

Թերթերը կը զերն թէ՛ վիճարանութեանց ըն - թացքին վարչապետը եւ ալ՝ զառապանութեան նախարարը մասնաւորապէս առջեւին Նախա - րարներուն վրայ, ընդունել տալով վիճակ ունե - լուր յաւանան ստիւգրութիւնը, ներկայ էին 18 նախարարներն 11ը : Գլխաւոր ինքեղը պարտա - տելի վիճուորութեան երկարաժամանակ էր, քայք - ուրի կարեւոր որոշումներ ալ արուցան : Այս - պէս, պիտի աւելցնեն սպաննուր եւ վիճուորութեա - ռոսիկը, թալիսիւրն : Համար պարտաւորել վիճ - ուորութիւնը : Վարչապետը ճայնաւորուա ճառով կը պիտի քաղաքէն արուած որոշումներուն կա - ռելուորութիւնը :

Ժողովը քննեց նաեւ Ժողովարի ինքեղը, ո - րու մասին խաղաղային զլլաջ զիբը մը բանա՝ է Անգլիան եւ ընտիր Ս. Նախապետին խնդրել, որդէպիկ ինքեղը շտանկալ ինքնատանի հետ :

ԳՐԱՆԿԱՐ ԳԱՏՈՐԱԶՄԸ

Վերջին լուրերու Համաձայն, կրեանքը կը շարունակեն իրենց կառավարութեանը կը Հաս - անուորի թէ՛ Հրախալի Քորեպիկները լեւծ են Զինկան (Սարգս. արեւմտեան ճակատ), բայց կը պատանան Մալանի, որ կը գտնուի ամերիկեան զիւրիւտը ինքնաբերիկ : Ժողովին Համարն վրայ : Սկսեւ կողմէ զրաւած են Փոհանիկը (արեւմտեան ծովափ), սակայն Ամերիկայիները կը պահեն այդ - թաղաքին օդակարգը : Այս թաղաքն ալ - կրեւի արուած է :

Հարաւորն ճակատին վրայ, ամերիկեան նաւակները զրաւեցին Քորեպիկը, ամենամեծ զա - ղաքը՝ Մալանի Համարն վրայ : Ենդունական Հա - խալան վրայ, Հիւս. Քորեպիկները լուր - Հինդը զորքարարն ամալաւթած են, Նակիկիկը Զին - քարակալներու Համար : Հնդկարը մը կ'ընէ թէ Ա - մերիկայիները յաղթած են ոչնչացնել անոնց կալը օր ի նկատարին :

Առաջնութեան ինքնաբերիկ ինքնաձեռն ամուլ նիւտ մը դաւաճեց ուրբաթ օր, սակայն անոր վիճարանութիւններով : Նախապետը, Պ. Մալիք (Ս. Միլիթի) միւր կը պիտի իր տեսակէտներուն վրայ, Կրաները նոյնպէս : Այդ օրը ի զօր փորձեց ընդունել տալ իր բանաձեռն, նոյնիկ սպանաւորով Հրամարի : Ամերիկեան պատուիրակը կարգի Հրաւիրեց նախապետը : Երկու կողմերն ալ կը զաւառարին թէ յաղաղական երկար տակնին վի - ճարանութիւնները : Ենդուր նիւտը յետազոտե - ցան երկուարթի օրուան :

Մ. Նախապետին արտաքին նախարարը, Պ. Ելանը, յայտարարեց թէ Պ. Մալիք միւր կը փորձէ վիճեցնել Անգլաժողովին ճիւղը խաղաղու - րեւոր վերահաստատուի : Համար Քորեպիկ մէջ : Այս առթիւ խառնուր ճնշողապէս անոր ձեռնադա - կան խաղերը եւ ինքնաթիւրուաները : ԲԱՆԵ ՍԸ ՏԱՐԱՎԱ

ՊԵՆԻՏԻՆԸ զանաժամանակ, Ելանի Գաղութն, որ 19 տարեկան է, առաջնական երգութիւն կատա - րեց ուրբաթ օր, խորհրդարանին առկն, զօրակալի Համապետով : Արարողութիւնն առաջ յայտար - արում մը արժանաւոր մը արքայական երեսիտ - խանի մը կողմէ, իսկ երգումն ցանք մը վայր - կան փերը, խաղապետը մը արդարակէս — Ե Կեցեց՝ Հանրապետութիւնը :

ՅՈՐ. ՏԻ ՎԱՍԻ մաքնիկներն Անուա Սթի - պիւր, որ Համապետիկ Յարգմանը կը Համար - ուր, շէս Կուս տուր ինքնին մէջ Հաստա - րուական դրուեան մը կը պատմէ թէ զօրակար - ժամանակը կամ իր նկատմ., արժանաւոր մեծ - նալի մը նախարարու եւ ընտիր վարչապետը պա - տասխանաւորութեան Հրաւիրուի : Համար, Կիւ - ալս իրաւ. Վեյտալ ժրտառարի պայքարին անեւն : Նոյն ծրարով, զօրակարը Կիւլիք որ Յրաւա - նիկնարիկ Անգլիոյ վիճուորութեան արքայաւորու - թեան, Ամերիկեան Հոգալ վերադիման ծախքն - րը եւայր :

ԶՈՐՍ ԹՈՒՄԻՆԻՆ զայրկեան Համաշխարհային կուսակցութեան Նիւի կերպրոնեանց դէմ : Երկու

(Հուրերու շարունակութիւնը կարգալ Գ. Է9)

ՃՐԱԳԻ ՉՈՒՐ

Բարոյից դուրս, սպասել խելը ու միտը, բուռն ու միակ, զիր, զարուհիան զինքը ցերեկ, որովհետք իր Խուրը լույս դառն ամեն առաւել մասին ու լուսան, քարէ լուսան ...

Որովհետք Բարոյութիւնը իր ողջ եւ տարբեր չէրանձիկը իր գիտակցութիւնն եւ իր լեզուն, յառն ողջ կեանքն եւ ՅԱՌԱՋՈՎ միշտ յաւաղելովն ու դարձան Լեզուներն ...

Ինչպէս պատկեր արթնում սահմանին վրայ, Շատախին է միշտ որ դէմ կուրայ ամեն քայլի, ի խնդիր աղաքան լանհերուն եւ ինքնապատշաճաւ նուրբան

Փառքս ժնն է ան որ լույս փոխէ իր լուրջ բարոյ ուղեկիրն սոցերքներուն եւ մարտած, ճամբան շնորհաւ Լեզուներն ...

Նայելին է ան որ կը պատկերացնէ աղջիկ մի-նային ամեն կողմէն, զաղթչախարի եւ Նայելինի, անոնք ուրախութեան, վերելքին եւ

շաւերուն : Եւ միշտ յաւաղ զէպի լույս, Նախանձանիցի շարք տան ու շալկութիւն :

Չեղքին լուսան ճայ ճանաչելով, երեստարգ նոր սերունդին որ միշտ մասն ապրանքներ եւ անձնաւոր, ճատաւարով անաղիւթեան :

Անոր ցանաձ սերունդին է որ կ'ընտանացն ու կ'ընտանացն մեր գաղութին :

Քաւորը դար է որ ոտքի է, խորտա, արեւ եւ անտեղուն, միշտ պատարաս պատկանքներն մեր Մեծ Դատար նուիրականն : Եւ վաղ ատու որ դէմ խառն, դէմ էր գործի իր ընթացքին :

Ան ճաղող է միշտ զուսկանոց, կեղծիքներուն եւ անդունդութեան, ուրիշ, որ դան :

Արթնում է միշտ երեստարգ, ճակատակ իր ցանեմէնից մարտիկուն շանք ընդուն : Մեղի կը խառն մայկիկ քրտանց ուժ, գորու - թիւն, ճատաւոր, որ միշտ մնայ ճարգ վատ, և իր երկը միշտ անպատկեր երթալուն միշտ զէպի յաւաղ է որ միշտ Շատախն ժնն գաղափարի դրոշմ պարզած ...

բեր, անդին տաւուլ գտնելայի ընկերակցութեամբ կը պարեն տարեց Նայելին ու մայրերն, զան մը Կրտսերներն Նամար իրենք ընտաւատար ինքն օրեւոր : Հոն Տարեցին, Կարեցին, Կանեցին, Խաւորները ճոն ին յուրեր : Կը լուսին քաղաքականութիւններն — Քաւոր տարի է որ այսինքն մարդը թէ տեսան, զիտը կը Խաւորտար արշաւանքին զայ որովհետք ամեն մարդը իր ծանոթիք տեսնէ :

Ժամը Յին սկսաւ. Նայելինի պաշտանական քանիք, Նախապետութեան ընկեր Յ. Պապիկ — Խաւոր, որ պատանական անկախ ըր նետով վերջ Խաւորտարի Նախարարաց զէպիներուն վրայ, քաղաքացաւ արշաւանքին շարժանքներն : Եւ Որտեւոր տարուն ատեն Դաւանակութեան վարչիկները զի - տէրն որ անճատար կերէ մը պիտի մզնն : Կային նաեւ ճակատակները, բայց յետապալին այդ ընդդիմադիրները իրենք տանձնեցին զիվաղ - րուքիները : Եւ արշաւանքը իր յաղորդութեամբ ճաշուն ճակեալն օրեցեւ անաղափար մակիրը . — ԲՈՒՆՈՒՄ արտուկ եւ, դան վախկոտ եւ, դան ճայ եւ :

Յնայ կարգով երեքներն եւ արտաւանքներն Նոր Սերունդին Մարի Գարեգինեան (Սէն Լու), Չուսթի (Գուրգուր Օստո), Արքիթի Բաղդասար (Մարտիկ), Երուսաղէմ Գալայեան (Նայելի), Օր - Սալաքեան (Պուլպար Օստո), Օր - Յարութեան (Կէ Սէն Ժորժ), Յիշատար Վոլոյկարեան (Սէն Մար - Կրիկ) եւ Կալանեան ինչպէս նաեւ արեւելիք որոնց անտեղները կ'ընտան քաղաքացաւ լույս : Բարդ երեքին ու քրտաւանքները արժանաւոր քաղաքական քաղաքականութեան մարդկան խաղերին վերջ ընէ ճակտակներուն օրտաւ թաւախար, ընկեր Տիրան Բաղդասար, որ Խաւորտարի ընդկերպներն վերջ մանրագաւ ներկայ մնալով զուսկութեան եւ անար - ժան ճակտակաւորներուն քաղաքացաւ լույս :

Եւ Դժուար էր երեսակային թէ պիտի գտնուին ճայ ճաղողի որովհ իրենք զիտը եւ Դժուար արտա - վանքին արտաքին ճարտարակն իրենք ճարտարա - ար : Ան գաղափար պաշտարար ու կը մղուէ ճայ Դժ - ղովորները ամենէն ճեմանալով կարգանքերով, թիւն Վ. Դաւանակութեան դէմ, գործն է ճեմին ար - ժան կարգանքութեան մը : Դեմէն ճամար արտաքին ար - ժան կարգանքութեան մը դէմ մը 30 տարեան ատարին Գարեգինեան, միշտ միւս օրը, Վարկեցը կը զէր թէ ընկնելուց յարաբերակ տեսնէ ճայ : Կը խաղի այսօր - պիտի խաղի վաղը, որովհետեւ իրենք որ Դաւանակութեան իր արեւ կը պարտի այս Դժուարութեան ճմառ ըլլալով անոր տեսա - պարենին : Ան կանգ չէ տեսն որովհ ճարտարու - րեան արեւն եւ անտեսն է անձնաւորութեան ճեմին : Գրեմն նաեւ որ ան գործի կ'ընտանութեան ճեմին : Կը խաղի իր 60ամեակ գործունեութեանին : Դաւանակու - րեան ճարտարակին ճեմ երեքն աղջ եւ Նայելինի եւ Բարդարցոյ ճայ Դժուարութեան արտաւանք կարողութեան : Տարեք ամէն ինչ, քրեք ինչ որ պէտք էր եւ կ'ընտանին ճայ : Կը խաղերին ճայ - մար որ Կը խաղան ճայ ճայ պաշտին (Մարիկ) :

Ընկեր Նախարարին ընտանաւորութեան խաղեր - ղով փակուցեալ Նայելինի պաշտանական մարմն եւ ուրախութիւնը շարունակուցեալ ընկերն ուլ ա - տեն : Գործովորը կարգապահ եւ խաղաղատու եր - դերով ճարտարապետ տեսն, ժնն գործունեակը - րեան : Ե. ՏԵՐԱԿԻՆԻԱՆ

ՆԱՅԵՐԻՆ ԳՈՒՄԱՐԻՆ

ՈՒՆԱՄԱՐԻ ՏԱՐԵԴՈՒՄԸ ՄԱՐԿԵՆՈՒ ՄԻՔ ՄԱՐԿԵՆԻ, 8 Օգոստոս — Անդառն կիրակի, 6 Օգոստոս, կըր չ. Ե. Դ. Շըլ կոմիտէի կողմէ կանգնաւորուն կողմէ քաղաքականութեան ճարտարութեան վաղաքար Կ. Նայելի, անտառը բաժնում - Բանքի կը յորդէր արդէն Կարուր. Խաւոր կը խաղան իր քաղաքական զորապարտութեան եւ խառն զուսկան երեքները : Կար ճայ փոքր եւ մեծաւազան ընդունքներ, որ ճայն Դաւանակութեան մարմիններ, Գործովորը ինչ կարգանքով ճար եւ փարձան յաղաթի օրտաւարներ : Անդառն քակի Կուրեղին. — ՆԵՐՍ ԿԱՄԱՐԻՆ Ե՛ր որ մը զուսկ Դաւանակութեան սաղ ապա օրերը, մինչեւ զի պիտի կանգնելը մեր ա - ւանդութիւնները ճարտարակով նոր սերունդին : Հոն էր նոր սերունդը ստառը մեծամասնու - րեան եւ խաղաղապարտութեան : Միշտ ամեն մարդ ստառաւորներու վրայ է, անդին երեստարգը : Բնիկը կը շարունակէ երեքն եւ արտաւանքն : Նայելիան Նայելի օրտաւոր Նայելիներուն տակ երեստարգութեան 50ով, 60ով կը զուսկան ճայ - կանան յաղաղապարտ արեւան թիւական եւ ճարա - քան, ճեմերով ճարտարութեան թէ նոր սերունդը ի խառն Կարուր, անտառը կը փառն :

Ուրախութեան ճար ամեն տեղ է, ամեն մարդ տակ եւ ամեն խաղի ճայ : Անդին կ'ընտանան պա - րտաւորները :

Գրեմնին խաղեր անտառը յաղաքար կ'ըն - րեքն երեքն Կարուրութեան ճեմին : Մարդ Նայելինի վերադարձան եւ ճեմը ճար - արեւ ճարար գրեմնին :

Միւսիկներն եւ Նայելին Մեկուրիյն մէջ արեւ - յաղաքանով գրեմնին եւ Դժուարութեան : Միւսիկ մարմն ոչ մէկ ստառը տեղերիկներ, ճարտարակ զաւանգել Դժուարութեան ճարտարութեան : Եւ Միւսիկները գրեմնին կայանները անտառ փակուան եւ Միւսիկային Կ. Միւսիկ Ներկայաւոր - ցիներուն տակին : Գրեմնին արդիւնքով եւ Նա - մակ կամ ճար տեսան, ճարտարակ այն իրողութեան, որ Ե. Միւսիկներն ալ ստառաւոր է 1949ի Ժրեմնի պայմանագրերը : Ա. ՆԱՅԵՐԻՆԻԱՆ

« Ե Ա Ռ Ա Ջ » ԹԵՐԱԳՈՒՆԸ

ՄԵԼԻՔԻ ԱԶԳԻԿԸ

ԵՐԱՐՈՐԻ ՄԱՍ

— Այստեղ ամենքն եւ, պատմութեանցին մի - քանի մարդիկ, միմեանք Նայելին : Իսկ մէկը, որ տարին զիտը, ինչպէս ե - թիւում էր, ամենիկողով անիկ չէր տեսն, Նայելի Սայանի կողմին, որովհետք լուս ճարտարին նրան թէ ինչու ճեմանալովն եւս յաղաքար : — Վերջն է լուս, ասաց իմ Գաղափար - միւս պէտք է սպասել ինչին : Այսօր լուս եմ, կըրպ վատ, դրանիկ ինչին կը լինի : Գրեմնութեան է ճար - դուն ընդուն : Երբ ճարտարուն եւ գրեմնութեան, կը Նայելինի որ փառն է նրա մէջ պատկան : — Ուրեմն ճարտարի մարդուն մասին դուք լուս կամ փառ չէք տեսն : — Վարդ կարելի է, բայց լուրջ ... — Մանաւոր լուս չէ աստու : — Մանաւոր ուրիշ քան է : Մենք միայն նրան եւս ճատաւոր : Տեսնում է մեկ աստու է միւս որ արդար ու ճեմը է : Նա մեր գրեմնին նրա պէս ի - մարտիկ չկայ ... Այստեղ Մանան ընդճատիկ խաղաղութեան, երեւի ճեմանով որ արդարեւ զիտում եւս իրան : — Դու նոր եկար եւ, ի ճարեկ, զարմանում

եւ, ասաց Նա Սայանին Սպասիր, մի երկու օրից յետոյ կը ճանաչան անկերին : — Վարդ ինձ այստեղ չես տեսնի : — Աղաքան չուս թաց թաց թուրին չէ կարն - լի : Չեմ եւ, մենք պարպա, դու պարպա, փաղուց է թեզ ճես որս չեմ տեսն : Գիտե՞ս որքան տեսա եւ որքա Նայ կողմերում : Երեկները ճեմերով եւ մաս խաղին : Չեմք խաղ է, Աստուծու անտառներ - ղիկներով չեմ կարողանում : Ով ինչ ուղում է լինի, բայց թեզ պէս ճարպան խիղի չի լինի : Մենք կը գնաք ... — Գուրի չէ կարելի, ինքները չէ՞ք ասում : — Դա զիտանուց չէ : Կամարեւ չէ կարող է լուս ճարպան խիղի : Հա, մեմեր դու Գիտում չէ՞ս երեւի : — Այստեղ էլ սար է, չէ՞ : — Այստեղ ինչ սար է : Այստեղ մեր ճեմաւոր - ցին է : Դու պիտի տեսնես մեկ տեղերը, ուր մենք արարւմ եմք անտառ : Ճուրտ եւ ուղում, արմունկ, ճեմն եւ աստու՝ զարգանքի մաս : Խոսք եմ տալիս Նայելին ճար ճար, արի՞ր որ : — Դուք արի՞մ էլ պիտէ՞ք ճար ճար : — Միշտ անտառ եւ խաղ ... Այս զիտի մէջ ոչ ոք մեկ չի կարելի ... — Դու ճեմը չէ, դուք ճեմ գործիկներն պիտի տեսն, Կամ կ'ընտան քաղաք ճեմ ճամար : — Երկուսն էլ ճեմաւոր բաներ չեն : Տղերք, թաւակներ է, որքան խաղեր ... Այժմ պէտք է քի խոսք ճայ ուղում : Մեր Սայանին յոյց տեսն թէ ինչ ճամ ունի Գրեմնի գիտութիւն ... Օրտաքի մաս ճատաւորութեանց մի ցանկոր դը - նային Մանանի պատմութիւնը կատարելու : Իսկ մէկը

այս ու այն կողմը քաղեք խաղաղութեան, կուտեց կարակ, խորժանի ճամար տեղ պատարտեց : Միայն այդ ճեմանակ ճարտարակ աչքն ընկաւ մի տարորինակ երեսկոյթի վրայ, եւ նա ճարպից Մա - նապի : — Ինչն է նա ... Իմ աչքին է յաղաքար երե - տում, թէ՞ իսկապէս աղիկն է ... — Աղիկն է : Զիք ինչ մաս կանգնած էր մի աղիկի եւ նա - յում էր ներկին : — Ուրեմն աղիկներն է՞լ եւ կուտմ քո ճեմ - քի տակ ... — Այ, ճայ այսօր եկաւ, զեղանք ճատ տաւ, կէտերն : — Մենք եւ : — Մենք ճանաչում եմք նրան եւ չեմք զար - մանում : — Բայց ի՞նչպէս եկաւ, ինչու՞ եկաւ : — Նրա ճամար գորտաւորութեան չկայ : Երկը մեր աղիկները մէկը իկաւ սարերը, որ մեզ ճա - մար աղ ու ճայ ընկի : Կարա տատաւան, վերա - դաւանում, նա տեսնում է, որ ան զիտմ է մի ինչ որ մարդու ճես : Գրեմնից արդաւն է թոււմ թէ քան ընկերը մեր երեքան չէ, Կանես թէ Թուրք լինի : Նա ուղաւորութեան չէ զարմանում, ճարտաւ - կում է ճանապարհը : ասացի որ մենք ճանաչում եմք այս աղիկին : Բաւական տեղ զարուց յետոյ մեր տղան տեսնում է յանդակը, որ աղիկի կը - դում է իր նսեպի : Մենք ճար ճար ճար ճար կըր - ք ... Եւ աղաքին աղիկին եւս յաղաքար : — Տարաւոր աղիկն է, զարմանալ թաղաղա - ճեք Սայանին : ԼԵՐ

ԳՐԻԳՈՐ ՕՏԵԱՆ

ՕՐՈՒՐԱՆ ԵԱՐԺՈՒՄԻ ԷՇՏ

Տնտեսական ստույիխ

Հարկուն նրկն եւ այսօր

ԽՐԻՔ... Վերալիք որ հրապարակել էինք մեր աշխատանքին գրութեան ստացիլ մասը: Ստորև՝ իր յիշած վկայութիւնները, բացումով՝ զանազան բերքներ:

Փամատիականից Հայ մամուլը հետեւեալ կերպով արտայայտուած է Գրիգոր Օտեանի մասունքն առթիւ.

« Օտեան էֆէնտիքի մահը խորիք վնասէր եւ զանազան կը լինէր նախ շարք սիրող, որովհետեւ քաղաքական հանրապետաց ճշմարտապէս մտաւորն է ազգին իրեն վարչական մարդ եւ Երբ, իրազեկ: Նա տրեւն է ամենաւնի արտին իր գործերովն ու զապահարներովը, զորս սիրած է եւ կը սիրէ ազգն, ինչպէս եւ պիտի գաղտնէ նորա քաղաք յիշատակը: Զէ եղած երբեք մէկն որ Օտեան էֆէնտիքի չափ քննադատի իր համակրամբ եւ վստահութիւն վայելած ըլլայ, որովհետեւ նա կատարելապէս անջանախօն իր ազգային գործը մէջ ք: (Մաաիւ, Կ. Մ. 1887, Թ. 89):

« ... Իր Հայ Օտեան էֆէնտիքի ժգակաւ ազդեցութիւնն եւ շնորհալիութիւնն ունեցած է ազգ. դրոշմը մէջ. եղած է երեսփոխան, վարչապետ, Ազգ. ժողովոյ անդամաւոր եւ գործակից ազգա-սէր Պարոնարապետ եւ այս ամէն պատմութեան մէջ վարուած է նշխարաւ գիտակցութիւնով բնազդ շահագ... Ամէն անոնք, որ ժողովածու են իրեն, մեծ յայտագոր եւ Հիւսիսային քաղաքացի են ք: ... այնպիսով վստի եւ համակրանքով օմ իրմէն որ ոչ մի քոր մասով գրագիտաց իր հաւատարմի իրեն ք: (Մաաիւ, Կ. Մ. 1887, Թ. 8886):

« Օտեան էֆէնտիքի մահը արդարեւ մեծ ու ցտայիկ կորուստ մ'է... Երկուք ժամանակ մա-նայան է ազգին՝ իրեն երեսփոխան, իրեն վարչական պետ, իրեն օրէնսդիր, իրեն զարգեւ եւ իրեն զաւթելիքի զրոյցագետ, եւ միշտ արտաքաղ խորին յարգանքով, մեծարանքով ու համակ-րանքով վարւած է: Օտեան էֆէնտիքի յիշատակն անհրաժեշտի պիտի մնայ յաւիտեն ք: (Փաւլն, Կ. Մ. 1887, Թ. 2060):

« Այս Շոյալական անձին մահը մեծ վնաս պատճառեց Հայ հասարակութեան... Ի՞նչ կը յուսա-ր որ քաղաքական գործաւորներ մը այս բնորի եւ պատմութեան շառաւիղը դառնորեն կ'ընդ-իւր իւր ինքնեղը, որ այնչափ օգտակար եղած էր թէ՛ Երեսփոխան եւ թէ՛ ազգին... Բազմաթիւներն էր միտքը, համարուած եւ կորույթի՝ Իրեն զապ-քաղեցին այս խոսքով աշխարհային շահերն կըր-թալի: Ու ինչպէս եւ յաւաքիչութեան պատճառ եղաւ, ապաւստ քաղաքական զաւթելիքն, Թուստ քաղաքա-պետներն սնունդ եւ ապաստանանք չընդէն... Գալստիքն հոյակապ մէջ դուռ ուրիշ իր ծնին աշխարհ անձնատարարիմ: Փառքն այն է որ Օտեան Հայ մնաւ եւ Հայ մնաւ, քաղաքացի կ'էր թողոյցով պա. տարկերութեանց մէջ ք: (Հայ-քննիչ, 1887, Թ. 2341):

« ... Այդ մահը հանրային սրտը է... Հայ ազգ (կը կորսնցնէ) բարձր տաղանդ մը, մեծ սիրտ մը, արքին չափ էր եղական անձնատար-րեն մը: Երեսփոխան արքին սակի Օտեան էֆէնտիք աշխատեցաւ. Հայ ազգին համար... Իր մի անձ, որ իրենից ինքնով իւր սիրտ իր ազգն եւ իր ազա-րէ օրինակ բարձր լինի իր յիշմէ, այնչափ անձնատարար ինքնով ունի առ ազգն... Ամէն կատարելութեան, որ անք տարբեր տարբեր կար-միւրն իր իր համոզուած էին թէ Օտեան էֆէնտիք իր արդին օրոյսը վեր կը դրած ամէն նիստումն-ներէ: Այս համոզումն, որ ազգին ամբողջութեան համոզումն է, իր կարել Օտեան էֆէնտիքի մեծա-գոյն փառքը ք: (Արեւիկ, Կ. Մ. 1887, Թ. 1085):

Հ. ԵՐԵՐԱՎ ԳՐԻԳՈՐ

ԹՈՒՐԻԳՈՐ Հանրապետութեան նախագահ Ճէյալ Պալար որ Նալպիտի ինքնուրեքներ կը գտ-նուի, քննադէմք Միջերկրականի ամերիկեան շա-ւարանին հիւանդանոցը ծովապետ Պալէթիարիք որ այս պաշտաւ Պալէս կը դառնար: Տեսակցու-թիւնը մեծ մը տեղէն: Ներկայ էին նաեւ ամե-րիկեան դեսպանը, ազգ-պալատականութեան փոխ-նախարար Սամիլ Ալաուդու, եւ նապէին ուսմանը. հիւանդանոցը ծովապետ Սալար Սիլիւսնէն:

Ճէյալ Պալար քննադէմք է նաեւ անդիկական դիպակաւ ու սիւրիքի որ Նալպիտ կը գտնուէին եւ խօսած է Բարսէլի դէպքերուն եւ Ալաւանտեան Ռիստին վերաբերեալ խնդիրներուն մասին:

ՎԱՐԺՈՒՆԻ. — Անտանիկ աղջիկ եւ: ԱՂԶԻԿԸ. — Ո՛ր, օրերով, խելոք եմ, կընթա մօրս հարցին:

ՎԱՐԺՈՒՆԻ. — Տուր ինքզինքդ եւ: ԱՂԶԻԿԸ. — Այո՛ր, օրերով, մօրս մէկ տար-ուան մէջ տասը պատուո՛ւի համբոյ, եւ զիս տասը տարէն ի վեր կը պահէ...:

Հատուած մը եւս « Ֆիկառօ ձի յորդուած »

լարքեր, որ կը պարզէ այսօրուան ծախիքի զա-նազան երեւոյթը: —

Զափոնդին անսահման սիւր կը տածէ ընու-թեան եւ ծաղիկներուն հանգիւյ: Գայտիլին ուն-ին մասնաւոր զարքերացքներ՝ ստուկներ եւ քոյակներ: Այս զարքերացքներուն կը հետեւին ե-րեսփոխարը մանրեր ու աղջիկներ: Մարդիկներն ճաշակող այս երեխան մէջ ոչ պերճանք է, ոչ այ յատուկ մասնաւոր դաստաւարիք մը: Զափոնդի հե-ղինակներ կը հաստատեն թէ՛ դիւրաբաններ յաճախ կը պատկեն իրենց զայտուած մէջ, ունեցողքուր համար սիրական կամ զորքիթին երջը, համապէս տարուան եղանակին:

Պատեղաբի միջոցին երեխին խելոք տարի-րը գիտեարարական ու ստիկանականներ: Կը տրտա-պեւեն գիտեարարական պարտադիր աշխատանք: Բաժնեկալի եւ անաշխատեցող կարգաւորութիւն է: Գարտեղաբի զան խելիք ընթաւ եւ ստիկա-րացաւ: Իր նախկին սովորութիւններէ: Եւսանա-լիք երեխով մը է այս: Ինչպէս եւ յաշխակ պարագայ մը է՝ իր երկու: Կարգ տարուան զա-րգաւորութիւնն ամբողջ պաշտամունք: Բացա-ռիկ զկէ մը Բողոքողներն պատմութեան մէջ: Արդարեւ ծախիտ տեսած չէ արդարեւ իր մայր երեխին վրայ: Իր յայտարարական զիջըր եւ զայտարարական մեկուսացումը, զիջըր կը պաշտ-պանին իր արտաքին ազդեցութիւններէն:

1940ին օտարականներն թիւը, հաշուելով նաեւ դրամը, ընդհանրապէս, 29,000-ն տուաւ իր 70 մի-լիոնիցը ընտելութեան մը վրայ: Այսօր նորիցէ գրաւած, 200,000 Գ'տանիք տանող թիւը, եւ սա-կան ճախիտ. զայտարարութիւնը կը շարունակէ մնալ անվարար եւ ինքնուրեք:

Բողոքողական կարգերը Հաստատուող շատ շէր քարեփական է այս երեխին ընկերային կա-ռուցումները, որ միշտ եղած է աղաքաւ ուր զիջ-թէ ամէն ոք կը վարէ իր պարզ կեանքը: Բարձր պաշտամունքներ կը կատարեն ճաշ պաշտամունք-ղին կը տան յախճապահիւստան ամանի մը մէջ դրած, մինչ պաշտամունք թիւրքերնայ ապի մը մէջ: Ընդհանրութիւն ճաշն է, քրիմմէն ուսած մու-կի խառնուրդ մը եւ քանդակներէն:

Միւրիկեան դրաման իշխանութիւնը զոր-Մէր Թիւրքի միջոցով, կը խնայ ծախիքներն ըն-տելութեան ժողովրդական կարգերուն եւ հասկնիւ-նովն ապաստանութեան քարեփներ՝ խաղաղ յիշա-ւորութեան մը, տանայ պատերազմ որ ծախիքներն-ր իրենց կատարեն այս յիշափոխութիւնը: Երեխի մը մէջ մասնաւոր, որ դարձողով ապրած է քոնա-պետական միայնաութեան մը տակ:

Միւրիկեային կ'աշխատէ նաեւ կարգի դնել ծախիքի բաշխումն անտեսութիւնը, վերահա-տանակ կարգ կանոնը: Այսպէսով պատարաւ որ կանոններն համար ընկերային եւ քաղաքականայ պայտարներն եւ խլարտներն... Համաշխա-րական Բախմունքներն:

Փոխանակ երեխին տալու հանրապետութեան նախագահ մը, Միւրիկեայինները կը դաշին վրայ պահեցին կայսրը, յարկները համար Բողոքողներն դարձաւ կրօնական հաստատութիւններ: Այդ կայս-րէ չէ անկան, նախկին անկողնուր եւ գերեզմանի կաշի, որուն նախիր մեղք էր ու յանգիւնք: Ան-ր կը յարգուանէր ծաղող արկակով, քերպոյր իւր-թիւնը: Ներկայացողիքը անկիւստակ զարքուր մեղաւ յաշխարհին, նոյն ինչն աստուածու՛ի Մա-թիւսներուն, որ մնած է քոյրը աստուածութեան-նիւստը: Հայը՝ Դրամայի ծախ աշխույ:

Նոյն կայսրը այսօր սահմանադրական վիճա-պետ մըն է միայն, անկողնաբան թապալտներ իրաւաստաններով: Փորքից մարդ մը, կարծա-տան եւ երկուտ, որ այնչափութիւններ կուտայ Բո-ղոքողներէ, իր ճեմ ունեցողով պատուաւոր, վը-րան դրուած է Օգոստոստոս: Անոն է Կանս զի-նա նորճան օգոստոսապետ է այսօր, որքան երկէ-լ եւ անկի Բողոքողներն: Յոյնականութեան թիւն-թիւն մը կը խոստի կը համոզեն վրայ: Բազմու-թիւն մը որ կը նախ իրեն, եւ որ պիտի կը շա-րունակէ յոսեմունք մը: Ազգային տնայանքից կը ընդերքանան անոր փառք դիմաքիցի շուրջ:

Բողոքողները զոտ՝ Թուստուրը ինքնապա-վար Մէր Թիւրքին եւ անկերիկեան իտալացի զորս-ւոր Մէր Թիւրքին: Համար, որ Բողոքողներն վիճա-պետ մըն է ինչ եւ ծախիքներն եւնդիւստիւ:

Գրաման սղորդական շրջանին՝ ծախիտ ու-նեւ յառ սակի նոր օրէնքներ եւ արդականութե-ան, ջան իր երկու հազար տարուան ընթաց-քին: Օրէնսդրական վերափոխութիւն. Երկու-թիւնայնականութեան, իրեն պետական կրօն-գիտական ինտելլեկտը հաստատուած: Բնարու-ն զամ զայտալին սեփականութեան: Կենտրն զը-էնարկութեան իրաւունք: Խառնեման դրոշման քարեփութեան: Երեւոյթն մասին, եւս:

ԳՐԱՄՓՈԽՈՒՐ ԵՆԻՆ ԷՐԱՊԱՐԱԿԸ

Գաղտնաթիւրքը յուլիս 27ին հրապարակեց Գաղտնաթիւրքին Գրաւանքներն (Office des changes) մէջ զիջուցը որ մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ Գաղտնաթիւրքի արտածման եւ ներածման տեսութեան համար:

Օգոստոս մը ինչպէս այդ նոր որոշումը ա-ւելի մեծ ազատութիւն կ'ընծայէ փոխանաւոր-թեան (change) գործողութեան, որոնք այ-տուտեան կրօն կատարուել որոշ դրամատնոն-թիւն միւլն, տասնք Գաղտնաթիւրքին Գրաւանքն-կին էթիւմտութեան:

Մանկեմ մը ի վեր որոշ յուլիս կը նշմար-ուի դրամատիտական զանազան հրապարակներու վրայ:

Փարսիքի մէջ ամէնէն սակի տարան է որ ա-հաւորութեան տարակար կ'ընէ եւ զուգահեռական հրապարակներն (սեւ լոյկալ) օսող տակի քարքը կը մնայ զան պատմական սակը: Անգլ. սակն ալ թիւնն քարքարուն մը ունեցաւ անցեալ շաբաթ:

Բնուր այս շաբաթներին թաւական մանրեմ-ասային եւ մանաւանդ շատ վիճելի կը թուին: Ար-դարեւ, եթէ ընդունին, որ զուգահեռական Փարսեք-որ տեսակներուն սակի հեմ փոխանակին է, կ'ա-նայ ապակաւ որ համարուելի արժեքն որքան ու-նիկ, ընդհանրական կարելի չէ ընդունիլ թէ քա-թիւրքի եւ տուլար Գրաւանքան Փարսեքի սակի երեւոյթն ինչպէս յայտարար դրամաներն են: Ծրան-սական Փարսեքի ապագայ սակի կարծիք ունի-րեքին ինքեւն. կայտարարութեան թէ թիւն որք-հրապարակներու վրայ չէ գործ դրուած դրամատի-տական սակն:

Իրաւ այ, երեքի կարգ մը կէտերուն վրայ եւ Փարսի զանազան մարդերն մէջ գիտուեցաւ որ հասարակութիւնը կը փոխար քարեփութեան զախանութիւն կայանէ: Այս գնումները երեւին ինչ-իսկ ստեղծելին ապաւնք ամբողջական պատմու-մանը, մանրապատմանը մօտ: Կայսր Թիւրքի մանրացաւ մանաւանդ տուր համար որ կը դուպալայէ ա-մտուական արժանութիւնը արժէ: Թէ մեծաքանակ փախտուցներու, եւ թէ արտաքող գործարաննե-րու փայման:

Կերեքի սակն թէ այս միջանք վերջ պիտի դառն Ժաման եւ ընտանեան կացութիւն մը պիտի փոխադրուել ամենուրեք, որովհետեւ յաճախող-ըր կը տեսն թէ փախտուածներն ի վիճակ են իրենց պահանջները վերականգնելու:

ԳՐԻԳՈՐ ԲԱՐՍԵՐԱՌՈՒՄԸ. — Յժնար գինե-րուն վրայ միւրիկն տեղի ունեցած յաւաքիչութեան կարծեմ տարին թէ քրիմմէ քոյրը գինեւոր քարք-րացման նախալինքն կը կայանին տնտիւր:

Իրականութեան մէջ այս կայսր Թիւրքի հետե-ւանք է մասնաւոր պարտաւորներ: Այդ երկու աղ-քանքներ իշխանութեան կողմէ որոշուած գինով մը պէտք է ծախուին, քայք նկատի առնելով որ 1940ին ի վեր այս երկու արտաքութեան փախտ-ուումը պատկան է աստուարականները որոշակ գի-նէն քալաւ: Կը նախկին քանոնը: Գնումներն վեր-ջին օրերու աստուարականը պատճառ քարքան եւ փախտականները քարքանցին իրենց գիներն, ա-նպաւ ապաւնք որոշակ սակն էր օտմ ծախուին: Այս տարեւ ունեւն անոնյանքին է եւ գիներն ինչ կըր-նար 1940ին սակի տուր լույս:

ՎԵՐԻՍՈՒՄԻԹԻԿԸ. — Կարելի է տեսարկել թէ այս նախատեսութիւնները յաւաքիչութեան կրօ-նէն է գերեւ կէլէ: Եթէ միջադրային ճարտուր խառնի խնդրանքն եւ մտադրեան հաստատարը քա-ռուքներ, իրեն հետեւանք վերապիտութեան ու-

Այսպատեղի նոր օրէնքը շատ զան փոխեց ճա-րտեղէ գործաւորի կեանքին մէջ: Վիճակ մը որ սակն է ամբողջ իրեւելիքին: Այսպատեղի որ յա-րաւան կպպաւ եւ գործաւորը ճնշեալը կը լա-կամ զէջ օրեւան: Զափոնդի գործաւորը իր Լա-կամ մը տեղապաւ աշխատարանի քրանականով ընդունուած իրաւունքներուն, ունեցէ մէկ օրուան մէջ ձեռք զգէլ այս քոյրը ստուարութիւններ, զոր ստուար ծերայալի եւ Ամերիկային քանուարներ, իշխան եւ սակի տարբերներ պաշտարարներ ձեռ-քէլ: Գործան եւ նստակի գործաւորներ ամենու-րեք: Գրաման իշխանութիւնը ստիկաւեցաւ որ հ-լաւտն, առանց արգելիլու գործաւորը ինչ ու-նեցը:

Այսպատեղի Դաշնապետութիւնները կը դառ-նէ ինչ մասնաւոր իրենց զապալականութիւն: Գրաման սակն կը իրեն օւսէին արժէքը 28,439 ար-հեստականութեան իրեւելիքին: Քաղաքան երկու-ր զանաչակներ Թիւրքին, համապատկար եւ թիւնը-վարական, կը հաշուեն եօթ միլիոն արժանաւոր-ուած անդամներ:

Միջն այս մինչ այն, աշխարհը անկարգ-այս միջոցին, քարքան սեւեռան է Յայր: Այն-ւէրի զիջարկներ վրայ: Եւ Զափոն օգտիւրեն մէկն է արեւելեան զղթային:

Ա. ՀԱՐԷԼԱՆ

Գաղութի գաղութ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՅԱՆ

402 ԿԱՐԵՏԵՐԵՐՈՒՆ

ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱԳՆԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Լիբանանի 700 հազ օստանցի - ոստանցիներին 330 հազ, լուսաւորական, բողոքական եւ կաթոլիկ, հոնքիսի պիտանքաւորներն վարկած են դնելուր Պէրսիայի չլիքականներ, շորհիւ ամերիկացիներ քարակեր Պ. Միլլերաւ Տիգրանանին, որ ստանձնած է թուրք ծախքները, 2000 թր. տոկոս:

Պ. Տիգրանանի Պէրսիայի Բուսթարնի աջ - չէն հասնողն ստաւորանքներն է: Միկնիտի ստանի պահէ ամերիկացիները: Հայ վարժարաններու մէջ: « Տիգրանանի » ոստանցական օրը կոչուած - կեպած էր միկնիտի ստանկնէս համար գործադան հասանքի ոստանցական միկնիտ: Ամբողջ օր մը հանկի ժամանէ զիջէ, վերադարձին ինքնաքրօքը կանգ առած են Արշակէի Բուսթարնի տակէ, ուր անակնկալ ունեցած են կարգը լուսաւորական խաչը, ծաղիկներով շրջանակեց: « Կեպէն » դաստիարակները: Միկնիտի ուժ է:

Այս Բուսթարնը, պարսկները Լիբանանի յայտնի, ինչ լինելով Գոյոյն Ս. Փրիկ Հիւսիս - արեւմտը: Հայ ոստանցական եւ ոստանցիկները դրած են արտասովորական, երբեք, դրամներ - խաւովներ:

Դաւազանացութեան ընթացքին Պ. Տիգրան - եան պատմած է թէ 60 տարի առաջ իր փոքր զորքական մէք երբ իր գաղութին Նիկոկոլոյ մէջ, Կապուրի եւ Պ. Հարաբարունիներ իրենց ուսուցիչը համար դրած է Ուսուցիչ խաւովն, խալով եւ լացելով թաղականաւ է: « Մի՞թէ այս կերպով կ'ուզէք վարձարան մը ձեր ուսուցիչը: Այլ օրէն ի վեր սէք եւ դուրսդարձեալ ունի ազգին դաստիարակներն հանդէպ: Ուսուցիչները մեր ազգին լուսաւոր, տաղանքի են: Բայց եւ երբեք հանդիմանելով: Հայր Համալսող Ոսկանանի առաջարկած է որ տարին ջանի իր անգամներ տեղի ունենան ուսուցչական հանդիպումներ. իսկ Ս. Նշան վարձարանի տեղին Պ. Ժ. Ժամանակն լուսն է: « Ինչ ալ լույսն Հայ դպրոցին ուսուցչին գործին ու տնտեսական պայմաններն են դրսեւում է ու երբեք իր թիկանի սրբական պատկերին վրայ իր շար սերունդի լուսաւորութեան ու ստեղծային դաստիարակութեանն է:

ՊԱՆՏԱՆԻ մասնաշէտ բերիւններն Տօքթ. Յ. Զորպանան ընտրուած է անդամ վեներական եւ Թուրքիայի Հիւսիսային թիկններու մասնախաւովն յանձնարարներ: Այս մարմինը ժող իր կողմէ Միկնիտի լուսաւորչական հաստատութեան մը իր գտնուի փրկել, եւ՛ իր պատկանի Միկնիտ Ազգերու Կարձակեալութեան:

Բուն արդիւնքը պիտի լլայն մեծացանակ ապրը - պարսկները պատուաշանին են պահեստի պարեմաւորան Երազարակներուն վրայ:

Անշուշտ այս վայրերը կրնան Հիւսիսային, Երբ ինչպէսզէն կարեւորներ ծանոթանալ, Ծրանան իսկական պատերազմական լինակի մը ենթարկուի առանձին: Բարեկախաւորաց դեռ շատ հեռու ենք ազգային տաղանք մը:

Հ. Մ. ՀԱՐԱՐԱՆՈՒՄԱՆ

« ՅԱՆԱՅ Ի ԹԵՐԹՈՒԸ (148)

ՄԵԼԻԿԻ ԱԶԶԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

Ա.

« Ի՞նչ խնիք է: Անոր նա թիպաւոր էր ծըմալներում, պատկերներ էր հասարակ: Բանի համար տեսել եմ նրան ծառի տակ նստած, մեծակ, զիլաքալ, բոբիկ: Խոսում էր ինքն իր հետ, մեծ-բար լանձնի դուռն էր կրեթի վրայ, աստիկ ցնցրեալ էր եւ ինչպէս էր ունում. երեւի աստիկ-ցնցրեալ ցնցրեալ արտի մէջ... բայց ոչ ոք չէր կարողանում խմանալ ինչ ալ ինքն ցաւ է: Ուժ տեսնում էր, կաշուում էր նրան եւ վարպէի ծանկնդն էր ուզում: Անում էին, որ երեխաները փախչում են դրանից, իսկ զոք էր « ծանիք » կանգնելով վարպէի ետեւից: Մի խոսքով՝ խնիք... Այժմ Երեւանում է, բայց խոսքը էլ ինչ ինչ է: Ամբողջ օրը երբ կրկնում էր թէ ինքն չէր մարդ էր դառնել, Հիւսիս ինքն էլ հարկաւոր է մարդկան եւ կարող է լացանքի թուրք բախտաւորներին:

« Ովքեր են իր զարմը: « Ես խալաւորս եւ անուանում ամեն մէկին, որ իրանիկ է: Իսկ ո՞վ չէ լաւ նրանից: Տեւնո՞ւմ եւ օրքան ինչն է...

Ջիւր ի՞նչ ժամ էր արք քրքիլ բարձրացաւ: Մանաւր լռեց, իսկ աղջիկը - դա խալուղն էր:

երեք դարձեւ զէպի պարը, մեծը բարձրացրեց, սպասանակն մի նշան արու եւ կանչեց:

« Ի՞նչ ցանցեմ...

Նա դնաց զէպի անկերը, անխաղաղութեամբ մը - Բուսթանի մէջ: Ամենքը, նոյն իսկ Սպանը, հանա-լարտ ծիծաղում էին:

« Խօսանքն, կապուկ խնիք է, ասաց մէ-ք, բայց այսօր կարկանդակ մեր շրթեր: Կէս ժամ լուսլ միւլ գոմում նստած էր կրակի առաջ եւ աս-պա զորքում էր տեսնող: Գործի տակ նա մի-տա լաւ աղէկ է...

Օրպիսի վրայ բարձրացրեց խորտուղը ծառի մէջ, աստիկները պարզէն էին շարքում եւ այս ու այն վայրէջ աւանդ շամփոքներ էին պատկերում կը-րակի վրայ: Ամեն մէկը եր շամփոքներ էր ծառա-լիք: Կպզգրեցինք խոտուղը կանոնին էին լերքի պատկերները. խորտուղի պարծերէն հոսար ամեն-քր ոտքի էր կանգնեցրել: Աղջիկը առաջ եկու եւ չէր թափանց. նա չգտնուցած եւ հիւսիսին: Երգ-հոտը անպիս լիար. ամեն մէկը հանում էր շամ-փոքի ծաղիկ խորտուղի եւ ուսում էր, որ ու-ղիւ էր: Առաւանակը կոնքեղ քիչ հանդարտուէլ է, որովհետեւ կրակի փոքրեցել էր եւ վերական-ծիլէ հաստատուել էր ստանձանքին:

« Այս մեծ կտանալ շինի, քաղաքայինը Սպանը, մեծ քաղաքանութեամբ կրծելով մի մեծ ուր: «

« Օրհնու՞մ » Բիրը, պատասխանեց Ասլանը, որդեկանց հիւսցած էր խորտուղին:

« Օրհնու՞մ » եւ խալիկներում... Դու զոյն-ու, Անան, մի ամբողջ շաբաթ մենք աստեղ պահ էինք, այ ժամանակ այս միւր չէր կարելի ծառանքի բե-

մի Միկնիտը ունի այսօր 12 մասնահեղ: Ու-րեւած է պահ տալ Գիւնի նոր սերունդի հախ-գախարակներին, պահել երկու ցեղերի լի-նոսները Պէրսիայի Հայ ձեմարանին եւ Հայե-պիսիէն Եփիէ ձեմարանին մէջ:

Կառով. Ժողովի վերջ, անդէպի ընթացքին ողաւանդել էր ամենուրեքի գոյացած է 1041 տո-նո լակ ինքնական ընդ: Հառովի կտալ է 2000 տոն:

ԶԼՆԻ ԳԱՆԱԽԵՆ

ԿԱՆԱՆՈՐԻ ՏԱՐԵՆԱՐԸ

ՏԵՄԻՆ (Տաւաղ) - Այս տարի եւս մեծ խոն-դաւանքեամբ տեղեկեց Խանաւորի Արշաւա-նի տարեգրքը, նախածնութեամբ 2. Թ. Ե. Կիտիւն:

Ծաղիկները ինչպէս ալ սահնի այս օտար աեթ-րու վրայ, մեծ նորակն կտանք իմ ժուռը մեր աստիկն աւանդներին: Կիտիկները մեր անձն հերանդանն իշխառուել եւ անոնց կտա-րա քաղաքանութեանը:

Կիտիկի օր, 6 օրատան, կիտիկ քաղաքի ժո-րատանքեամբ էր « Ժաման չի գոյ մաստատու-նելու անկ: Հոն էին Հ. Տ. Դ. նոր Սերունդը, Կարալ Խաչի հերանդաններ եւ հայրենիքի ժո-րատեղը:

Ժամը մեծ Էր 430ն հանդերք քաղաւոր լայ - տարեք ընդ: Փիլոս Սարգիսեան, նոր Սերուն-դիկները ընդ: « Կարեւոր տեղաց յ: Յնայ խօսք արտաւանք ընդ: Թ. Այվազեանի, (ընդ Մի-նոյ Սիւրէ կը քաղաքային կամէք անկար պատ-հանեցին): Ենկերը, ժողատարապէս էին ամ խաղանք օրտան նիքի տուր պարզելով արշա - ւանք ինքաւոր: Խօսեցին նաեւ Բ. Թաւանան (ու-սուրջ Պէրսիայի) եւ Ս. Հարէիան (Փարսի): Այս լուրերէն աղտուած, ջանի ի խօսք ուղղեց ընդ: Ունիւն Խաչարեան, Հայաստանի Հանրապէ - տութեան նախկին զինուորներին (Սեբաստացի), ախ՛ 75 տարեկան:

Փիլոսարտեմական քաճիքն իրենց մասնաշեղ-բերէր բերին մեծերը, Օրիորդներ՝ Սոնա Գ - դուտան եւ Պերսիէի Առաւորան, Տիկնիկներ՝ Մարի Կարապետեան եւ Արշալույ Տէրիկեան: Ժողովուրդի փախարէն վրայ երդեցին պարուն - ներ Թ. Կիտիկեան, Մ. Մուրադեան, Գ. Մի - րաբեան: Բանի եր կարեւոր նշանակ էր: Սահակ (Մարտիկ): Կոմիտէի միակապաղորդ գրամ էր Ե. Միկնիտեան: Պ. Կարեւոր իր Բուսթան, 1600 թր. նուրբերով յանձնարարներ: Երգ. Հա-տար իր կտալ 11,600 թր. Փարսիէի Ս. Արշակեան (Սէնթ Երմիէ) զգալուր արտասանութիւն ծա - փերտ արժանաւոր: Ժողովուրդը, ուրախ զը - ուսուրջ Կիտիկը ու եր պարէր, միջին երկուս: Մուրք կրկնած էր արդէն եւ դաւաճանեցող վե-րացաւ ազգային երգերու արձանագործելով:

Մ. Կարապետեան

Ա. - Ի՞նչ է, մեր տիկերը մտնուելի պէս եր-կուրք մէկ մը գարնիկին ցանկալար Կիտիկին: Բ. - Որպէս զի գրացնելու կարելի տալ՝ թէ հեռաւորութեան ունիւն...

րանին: Այսօր աղ հասաւ մեզ: Հասաւս, ասաց աղի մարդ էր մեծին:

Միկնիտի ինչից արտարեւոր աստիկ զգոտուած էր, կարծես տոկէ էին ազատուել: Ուրորդի զո-րակէն ընկած դիտարը այդ երեկոյ անկերը գո-լասաններ, հիւսցանք պարէնը: Մուրք զո-ւրով թաճանաւում էր: Այսպիսի մանդանց ընդ-կանց, որ դիմացը մուկն ցուլանքի ետեւում, նստել է լայուղով: Միայն նա էր, որ չէր մաս - նակցում ընթերցին:

Երկու ձեռքերի մէջ անկնով իր ծունիք, նա անկախել նստում էր անմասն իր քաղաքային: Երգ-անք ուղում էր կարգալ թէ ինչ կալ նրա լայն հակադիտ տակ: Այսպիսի էր կտոր խորտուղ մեկ-նեց զէպի նրան: Նա շարունակ, շրտունեց պա-տանք եւ յանկալեւ հայրենի:

« Դու հաստապիւր էր դրան: Եւ ցոյց տուել Մանաւոր: Այսպիսի զէպի վը-րայ երեւցալ մի ներդրումով միւր: Մանո՞ւք նը-լան: Մարդիկ դրանով են ցոյց տալու թէ խնիքի հետ զոյնի են դնում: Եւ աղջիկն չառապեք մի կարող ձայնով Հերեւել ալք քաւը:

« Ես խնիք չեմ, ասաց նա: Հիմա եւ հար-կուր մարդ եմ եւ կարող եմ լացանքի բախտա-ւորներին: Այդ փոխար չէ, երբ ուզեցան...

Սուրին ինքնապատկանութիւն ցոյց տուող մի ծիծաղ յանկալեւ դուրս ցուցան, ընդհանուրով աղ խօսքերը: Խն՛ չէ աղջիկ... Այսպիսի ամաչեց աղ մօլորուած զէպի եւ հանաքաւ կերպով պա - տասխանեց:

Հարկաւան մը Արպեաններու մէջ

ԿՐԵՒՈՂԸ, 13 Օգոստոս — Հայիկ ոտք դը — լամ Իսկէն մայր զարպը, անոնի փառաբան կ'ըլ — րան տանել մայրակոյնները, նախ և հետոյ խոր տանել Զանգեզուրի կոտորածը, որ ամբողջ պատերազմի հետոյ կրեցին մօտ 800ի հասնող Հանգստ Հայ գաղութին, մասնաւորապէս շարժաւորի իր մօտ կոյնիցները, եւ Կապուտ Խաչի պարսկաւորին Այդ աքիթին, խառնակը կը յայտն — ան որ զիւ անոց հոնիկ անցան էնի Մարտիկէն ու Փարսիկէն ի մի Հասարակած արեւմտայնից որ գաղ — ւկներն որ կ'ընթակալի դաշտարանական զարա — ւկէն 13 զիւսները հետոյ. Սարկի լեռնային բաւ — անընը:

Յոյժաւոր պատճառներէն, յարգը օրն իսկ, Հայրենական մի ընկերակցութեամբ կ'ընթան նոյն վայրը, Հնուէն իր նշմարեց արդէն մօտի մը վրայ, Հայկական ու Քրիստոնէական զորք ետ — քոյնները որ կը ծածանան Կապուտ Խաչի, մի — րախիբ ընդունակութիւն մը կ'ընեն մեզ շահանքի խորհրդակցութիւն, որտեղ 9 Սարկի Մարտիրոս — անի եւ Գիոր Կարապետեանի ըր. Քրիստոնէական: Հայիկ տեսակցութեան սկսած երկու փոքրիկ ա — րեւմտայն մէջ և կը հիմնուին իրենց երկու մեծիկի կապուտիցով Հայկական սարգը, վարդան Հայ տարիկիկներու, ճարպիկութիւնն իր այլ:

Բայց զուտի վրայ, դժբաղական կանոնաւ — րութեամբ էլ, Լուրճան են արկան տեսանիկ մը վրանից, իրենց խորքին չարփան իրանանող ըր — րայր պիտանի ապահովել, 45 արեւներն են, 33ը Մարտիկէն եւ տաք Փարսիկէն, կան նաեւ տասնակն մը զայլիկներ որ այս միջոցին դացած են ծառակայր արշաւ:

Շատերն իր ծառանակ վայտից, բայց կան որ անտարբեր եկող — ցաղորդները, կը մտն իր բնից տեղը, իրենց միջուակն աշխատանքով, մասնաւորապէս Կապուտ Խաչի յարմարութեան, հնարակութեան եւ ի շահ ընդհանուրութեան, կը դիտեն զնոսան արեւմտայն որ իրենց նաւը խնդրակցութիւն կը կապուած ծանկերու աշխատանք: Մասին հեղինակ ծուռ կամ հաստ մասերը, կը լսե — րուեն ու կը արքայադէմ սրբող ու կայնելով, հաս — արեւուն եւ արդէն կայանին ժուրդը դրան մէկ

Սկիզբէն մէկ, կըր կարծիքը երախան շնա — ւեցեմութիւն կը զայլ կարծի ծնած մասնակն, մա — րերը, կարծիքներ որ կարծիք Զանգեզուրին եւ պատճառը իրենց զարման ապարդիւր կը խօսին եւ — րան իրենց անտեղէն յերթ, եւ երեք անգամ թնդն — անքան իր կրունկ, մեղադրանք, անուշիկ պատ — անք, յանդարտութիւն մարդիկ կարծի:

Կարգ մը ժողովուրդներու մօտ դրուիքն ու — րի այն շարակալութեան թէ պատճառը, որ — րիցով լաւ, բուռն, պէտք եւ ցանկ տալ խելք — ցալական մը ծնողով: Այդ պատճառաւ, ցանոր որ ստիպուի, կըր յարմար անըր զուտի, դէպքի մասնաւորութիւններն ընել, անհամար խօսքեր ա — րտասանել եւ խնդր արտաբերել կատարել, ա — րտաբեր ցանկեր մասնակն: Փրանսական դիւղը — րու մէկ պայման կը համարուի որպիսեւ զրաւ յու — անքով ապագեղ ցանկերու պատճառ:

ՏՈՒՐԻ. Ծ. ԱՅՎԱՅԵԱՆ

ՀԱՅՍՍԱՆԸ

«ԵՐԿՐԱՊԵՐԵՆԱՍՏՈՒԹԻՒՆ»

Ամսադար շրջանի մշակոյթ — լուսաւորական հիմնարկներու աշխատանքն մէկ լուրջ թեւը — իրենն էր: Կիւլպիական ակումբներն ու դա — րաբանները, ինչպէս եւ շրջիկներն մշակոյթի տունը իրենց հնարաւորութիւնները չեն օգտա — դարներ աշխատանքութեան օրինակին կեկողով սպասարկելու համար:

Շրջակային կուսակցական 13րդ համագործըր պարտաւորեց լրբորեն զարդիլ այս հարցով, սո — ւ կան արդէն բաւական մասնակն անցան եւ զեւ զործնական օշինք եղան մ: Մշակոյթի տանը մէկ զեւ չեն կազմակերպուած տեսանքն լեզուն, երկ — րագործական — մասնագիտութիւնը, քննադա — րին, ուսումնասիրող խմբակներ, իսկ եղան մարմարակերպ եւ Թատերական խումբերն ալ կանոնադր չեն գործեր:

Լուրջ թեւութիւններ կան դիւղական ակումբ — ներու աշխատանքն մէկ: Ոչինչ կ'ըլլայ դիւղ — անտեսութեան առաւելութիւնը. փոքրիկ քանակա — ւային զարմելով, դաշտային աշխատանքներու:

մար, երկու մեքը լայն եւ երեք մեքը քար — քութեամբ կամարածն մեղ մը: Անա կը հաս — նին փնցակ մը արմունկներ, թռնուտանով երկ — րագործ վարդերով եւ կանան մեծ հիւղերով, փշ մեքը մաղկապարդներ համար շինուող դուռը: Այդ ցանի մը վարկիկներու, լեռան այս զապ — րին, մեքը կը տեսնենք կենդանի ապացոյցըր Հայ — կական կամքը, աշխատանքութեան ու շարք — քութեան: Բայց մեքն այդ չէ: Մեք հայցածը — ներուն, արմունկները կը պատասխանեն անպակի մաքուր, ինքնատեմահ Հայրենեմը մը, երբեմն իսկ զործանելով անպակի զարաքեց քանդը, որ, մեղ կը դարձանքն:

— Բոլորն ալ սիրով կը հնարանդին մեղի, չեն ներգրծուած չեն, հարց կուտան անքին խմա — րանքներին: «Մեքնեմ ալ, տառեց բացառու — րեան, եւ արդէն սխառտական կեանքը մէկ, նոյնիկ վարժարանի ամենին անաւակ տղան, Գիոր Հնարանը քարի կը դառնայ ինքնաբերաբար, չիտան եմ այդ երկարամեայ փորձառութեամբս իր պատասխանի երկուստորս տիրելը, որ ցան — ասորը, անվարան ու ետանդով փարած եւ այդ ալ զօրուալ գործին:

Ջնդարային սեղանով իր ձեռքը: Հրամանով խօսքերու կը միացնիլ զնահատութեան զգա — ցունակներ:

Դանի դէմ աւել չէ պատած, հանդիպակալ լիւրան այն աւելի բարձրաբերեց պայտասութեւ կա — տարը, կախարդիլ անհնար մը կուտայ մեղի հոն մայրցիւղ, եւ կըր մէկ ծամ վերք կը հասնիք այդ դառարին վրայ գտնուող Մէն Թիւրքան պատ — մական ամրոցը, 1362 մեքը քարտնութեան մը — րոյ, երկինքները ընդմէջ, յստակորեն կը տես — անք մեք ջոյկերու վրանները, որ մայրաքաղաքի փերին ցոյցերով լուսաւորուած, կը փայլէին կարծեւ մէկ մէկ անդամանդներ:

ԳԵՂԱՄ ՏԻՐ ԱՆԴՐԻԱՆԵԱՆ

շրջանին մէկ կողմիցնիկներու մէկ զաղաքական — ցանցաւորային աշխատանք չէ կատարել: Թէեւ դիւղը ռուստիֆիկացած 9 է, բայց ակումբին մէկ վայր ասոր — քարտններ:

Մշակարարութիւն ակումբն ու երկուորս — կան յուսարուութիւնն ոչ ալ ասոր — քարտնութիւնն ունի:

Շրջակային եւ դիւղական արտադրանքներ նոյնպէս անտարաբար կեկողով իր արտաբեր: Քրա — րաբանականները չեն հիտեր վերքերու քանակը, չեն զարդիլ զբէր զարդուլութեամբ:

Շըր. Սովետին եւ դիւղական սովետներու դրժիկները զբըր եւ զբաւանութիւնն ձեռք Գի — րու: Համար ուշադրութիւն չեն դարձներ: Դր — քնեք թերեւ ճամբար յաղակուած դուստրին 60 ուղիսըր մարտուած է: Կուլպիական, Նորաբերի Գիւլիպիկ դիւղակոյններու, զորժիկները, զբըր եւ դրժիկներին ձեռք թերեւ ճամբար նախա — տեսուած դուստրներինն ու մէկ լուրջ ծախ — սան են:

Ամսադար շրջանի մշակոյթ — լուսաւորական հիմնարկներու թեւութիւններն պատճառն այն է որ շրջակային գործիքով, անոր մշակոյթ — լայն ցանկին, կիւլպիկանները եւ սերնդական կուսակ — ցական կազմակերպութիւնները լաւ չեն գաղղիլ այդ հիմնարկներու աշխատանքով, չեն մտածիլ ակումբներու, դարադրանքները որակեալ գործերով ապահովելու մասին:

Շրջակային գործիքով 1949 ապրիլ եւ Սեպ — տմբերով անհնարուն լամ եւ Զրուար, Ապրիլը — կով, Նոյարիկը, Մատին եւ Գիտաշէն դիւղը — րու ակումբներով մարքիկներ դիւղագործը, շնա — ւ անոց աշխատանքի անտարաբար վիճակը եւ ար — ան ճամապատասխան որոշումներ, սակայն չէ հետեւած որոշումներու գործադրութեան:

Ամսադար շրջակային գործիքով, անոր մշա — կոյթ — լուսաւորութեան բարձր եւ, դիւղական սովետները լուրջ ինքնցեղան պիտք եւ դիմեն մը — րալոյթի տան, դիւղական ակումբներու եւ դա — րաբաններու աշխատանքին մէկ թեւութիւնները դիւղներու, այդ հիմնարկները մշակոյթ — րուա — ւորական աշխատանքը իսկական օշաններ դար — ձեցու ճամբ:

Մ. ՄԵԼԻՍԻԱՆ

Սովետ. Հայաստան օրաթիւք, 24 Մայիս

ՄԵՆ ԵՐԿՐԱՅԵԱՄԸ մը տեղի ունեցան եւ լայն ժառանգարարութիւնները դիւղաբանները որ անհնարուն աւելի ունեց եւ ցան հիւղակուրի մը պիւլպիկներ: Փորձեցորդը որ յայտարարեց յոյն — րու որ մարդուրթիւնը անհնարութեամբ պիտք լաւ իտալականութեան: Եւ անպիս ճապար տեղեկութիւն — անցը ցարդ ծանրակշիւ լաւ մը չեն յայտնել: Հնչկապատիկ քանակային կողմերը աւելի կամ պա — րակ ուժգնութեամբ եւ ցնցումներով զգայուն են, սակայն անպակի վրաններով:

Ա. — Մեք ամառանութեան դիւղերն իսկ մեք մեկրայուտ են: Համարելով իր արտաբերութիւնը ինքնաբերով, զոր եւ կը վարեն:

Բ. — Մեք անցեղանք մերապարներ:

Ա. — Հիւսանանցիկ մէկ ...

«ՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՐԻՐՈՐԸ»

(150)

ՄԵԼԻՔԻ ԱԼԶԻԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԻ ՄԱՍ

Ա.

Մանաւոր ծինարդը, բայց Մանաւոր զարմացած էր այդ տարբերակի աղէկայ վրայ, որ Հասարակ — ցեանով իր թէ կէս զարման, ամեն ման, նոյնիկ աւելեր կարգած, կարող եւ գտնել այդ ճանապար — հը: Միթէ՞ խնդրութիւնն է դա, միթէ՞ ալ խել — քնը իր երազներին ե պատճառ... Խմբակայր Հա — րատուում էր որ, այդ, դատարկ քաներ են, միայն խնդր կարող եւ աղպիսի միաց գտնել:

Փականայն է, որ Մանաւոր դնայ ամեն մէկի ետեղի, կատարել ինչ որ իրան ցուր կը տան: Ինչ գիտն իր գործը, եւ մէկը իր դնայ մի հիւղի վրայ, ուր տղամարդիկ Հասարակ են տեսնոր եւ կարող են խնդրի ըլլուր վաղի:

— Գիտար, է, Հասարակայն եւ խողուն: Գի — րը ին է զեկնորով, որոնց մարդիկ — կեղծաւոր — ները — Թուրք են անստանում:

Մուսախան էլ շատ չեն ունի. Երանք Հալով են որ ու դիւր: Բայց արանք Հոդի են հանում: Վերին խօսքերը վերաբերուած էին Հրայան — ներին: Մի վարկային ապրանքով իր անած զեկերից ու չնքից, նա նաեւ փայլող զեկերին եւ իր Հրայանները արտադրանք երեխայի նման,

նա, վերջապէս, լոյսը:

Գ.

Շուտով լոյսինը Մանաւոր գտնոր: Ստարակ կը — րանց գտնի ներքո, օշանի տեղը մնացը դուռն դիւղի մտան երկու հոգիները: Գիտք լուրակ կմու, ինքզուր ծաղի: Ման մէկը փախկնալ կամ նստելու կամ կապուտով մէկ, անոր օրհնութեան լոր յատակի վրայ: Նոյ կըրկիլ անոր եւ Թափուած պարզապէս դիւղաւայ սարսափներով ջրորով:

Արեւուն էին միայն Միւսախան եւ Աւախան: Եր — քան ճանդարա խօսում էին՝ պատկեր հոգեկեր — ան: Երանք դատարկ թիւղներն էին անում եւ ու — րից լայլ վրայ: Տրանքից գործ լուրեկին զատուր — թիւղներին հետ: Գիտեց յայն էր, ինչ կ'ուսէր Մա — ւախար:

Աւախար չը թողարկէր, որ իր այրուող սիրուն կը իրան այստեղ թերեւ Օտարութեանց վերա — րաբան, նա մի որ էլ էր կարողացաւ մնալ իր հայրենիքում: ամեն տեղ կասկէ, որ արարում էր նրան: Ինչ օրը են: Միքնեւ անգամ Միւլիք Աւան էլ է չլլակի:

Հա. Միւլիքը... Շատ մասնակն էր մը ար — անքան իր Մանաւոր նրան: Ինչն է ուրար:

Այլից, ոչինչ... Զար քուրդին չկայ, լու — րանաւորութիւն կատարուած է: Միւլիքի դուռ — թիւնն անտանիկ է: Մարդը պապն է, անուն էր իր հայրիկ, որ անտանիկ եւ մոլի էր ինքզուրով ա — ւաղին բազմութիւնը, ընկուն էր կատարած ա — լիքները մէկ որ ապաւն մանկերն, բայց խել — քնուրները ցարում, տանում են նրան եւ նա հա — րան եւ կարողանում ինքն իրան-պահէլ շրերի երե — ակն:

ԷԺՕ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1926

R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MESKAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Abonnement : 800 francs, 3 mois : 1600, un an : 2500 francs

Tél. G.O.B. 15-70 946 7 946 C.C.P. Paris 1678-63

Dimanche 20 AOUT 1950 946 7 946 C.C.P. Paris 1678-63

28րդ ՏԱՐԻ — 26-րդ Առաջ. № 6233-տար շրջան Բ-ի 1644

Խմբագիր Ե. ՄԻՍԻՔԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՍՐՈՐ

ՕՐԸ ՍՐԻՆ

ՈՐՓԱՆԱ ՃԻՆԵՐ Է

ԵՐԲ ԱՍԼԻԽՍ ՁԵՆ ԿԱՐԴԱՐ

Դեռև՜ չեն ծախուել Հայերեն գրքերը : Դեռև՜ Հայ Հեղինակները կամ Հրատարակիչները չեն կրնար յաճախ տպագրական ծախքերին իսկ հասնել ու գրքերը դիրտած իր մասն գրած և տուններում դարձրածներուն մէջ Լեհերման մաս մըն ալ տպագրութիւն կողմէ վար դրածմէ՜ եթէ ծախքը աւելցնուին չէ մշարունակ :

Սկզբից արտասահմանեան մամուլում մէջ բանի մը յօդուածները երեւցան այս Հայերենի մասին : Իրեն դարձան այս ցաւալք վիճակին՝ կ'առարկուէր Հայերեն Հրատարակութեանց ապառուտ ապահովելու համար Ետեանի մը գործարարութիւնը, նախաձեռնութեանը արդիւնքն էր : Բողոքանշում կ'առարկուէր Բեռլինէ մը, Կամպուրի - Երևու միութենէ մը, որ քան - զորք թէ Հայերեն Հրատարակութեանց ապարտում, սկսելով իր անդամներէն Ի Հայերեն տանտնինով չեմքնական հոգի ալ, մասուկի դարձնելու համար Ետեւ գիրքերը (Խմբագրական Տնօրէնքի, 30 Յունիս) - Պարտաւոր մէջ պարտաւորելու Երևուից ալ կը թելադրէ, որ Հրատարակչական ընկերութիւնները, Համադրուելու, Հայ Գրողներուն Բարեկիցները, Հայերէնագիր տպարանը... կազմակերպուէր Հայ գիրք ապահովելու ու տպարանութեանը (3 Օգոստոս) :

Կարծիքներ ալ կան, որ ընդհանրապէս վեր - ըլին 30 տարեկան ընթացիկի Հայերեն գրքերու ապարտումը անկարգ է՝ թաղապարտում Հին օր - րու :

Եթէ այս պարագայն ճիշդ ալ լուրջ, ընդհանուր կարծիքն ալ է թէ այսօր Հայաստանի բացառութեանն է Վիճակի եւ շատ աւելի զգրկ - ե Բեւեռ պայմաններ, ցանկեւ ինչ :

Մեր պիտոյններուն մէջ դժուար է անդուշաւ ճշդութիւն վիճակագրութիւն իր կամով՝ տեսնելու համար թէ վերին 30 տարեկան ընթացիկի քանի՜ Հայերէն Հրատարակչական եւ Միութիւնք մէջ, ո՞րքանք ծախուած եւ որքանք փոխներու : Իսկ ընթացիկն է :

Մերձակա Մեկնելիք երկիրները (Քուրդեր, Սուրիա - Լիբանան, Եգիպտոս եւ Գաբորոնա) դպրիկ ընէ փոփոխութիւն ինչ կրած 30 տարեկ վեր - ին ապրող Հայերը երէկ նորեւն Հայեր - ընէ զրեւ - կարող գիտելի, որքան այսօր : Խոսելով Քաղաքային մասին եւ որը Հափով մասնագիտութեան համար ճշմարտութեան, անհրաժեշտ է ցանկի մը շրջաններու քանի՜ տարագրութեան մէջ անցանք տարեկան :

Առաջին Մամուլիկ (1921 - 1935) Հայերեն գրքի ընթերցող երկու դասակարգ կար, Հինն ու նորը :

Հին սերունդը երկրէն եկած՝ Հին յիշատակներով կ'արթըր : Մանուսէր վիճիկը շատ քիչերը ցուսէր էին սկզբի օրերուն : Ընդհանրապէս Ա - Բեքաստը Տիւրքի, Խոնէ Միւր, Վիկտորի - Կոնի, Փոնտս տիւ Թիւրքի եւ նմաններուն եր - կարպառուց վիշտներն սրբաւար էին անոնք, Հայ Հեղինակներէն կը փնտռէին Միւրտա Բիւրատի, Արմեն Երիւսեանի եւ Երվանդի պէս Հեղինակ - ներուն գործերը : Իսկ Երվանդի անունը զգին ի վրայ կուգար :

Տարեկան անցան անկէ՜ ի վեր եւ Հին սերունդը որչա՜ր սկսան այլեւս Հեղինակ : Հինս ալ սերունդը գրքեր փնտռողներն ալ ցանցան թիւ Եր կը կապ - ընէ :

Երկրորդ դասակարգը՝ այդ շրջանի նոր ու - ընթացիկ անկախ ընթերցողներ էր : Մեծ մասով Սուրիայի եւ Յունաստանի որքանցներէն կրած քաղաքներ էին, որոնց ծախք կուգար գաւառի իսկ անկիւններէն, միկուստան ապարաններէ : Իրենց համար ցորողովի խորթ միջոցաւք մը մէջ ին - կան, անհունով անդեման իջուելի, անոնք կարօտն ունէին Հայերէնին, մայրենի լեզուին :

Ե Գաւառ մը ճիշդ ժամանակին օգնութեան հա - տաւ այս սերունդիկի առող եւ խառնեց անոնց սր - տան, վրա պահելով Հայերէնի եւ Հայութեան սէրը անոնց Հոգիին մէջ :

Այդ օրերին ու որքան Հինները կը փնտռէին Հայերէնագիր գրքեր (Բաքովի, Անգլոման, Գա - ժաւ Բաքովի, Մեքենի, Թումանեան, Գաբոր - ժան, Միւրտաթ իւսայի), անոնցմէ Հինք թաղա - լով իրենց Հայրենակարտ Հոգիներուն համար :

Ննդալիք բան չէ : Լուրջ եւ իրական պատմու - րեն մըն է ընելիք որ մարդ արարածին ընելին չուրեքը պիտի վազեն :

Գահիրէի մէջ էջերու, ձիւրու եւ ուղտերու յատուկ Հիւանդանոց մը կայ եղբ, ուր զիշկա - ցին տղայունքը միջաւայրում կամ Հիւան - ղապած անասունները կը խնամուին անդրկայի մանապէսներուն հակողութեամբ :

Ձիւրու, էջերու եւ ուղտերու յատուկ մայրա - նոց մըն ալ հաստատուած է քաղաքի մէջ, նոյն չորտուրաններուն ծննդաբերութեան տաղանդ - ները մեղմացնելու, նորածններուն անհրաժեշտ խնամքը սպասողներն եւ ծառ չորս շաբաթ անոնց հնգաշատիկին պարգեւներու համար :

Գաւառութեան իրաւ թէ Հարիւր Հազար ձիւր - դարձնաւ են 10-13 տարուան մէջ :

Ինչ անկի մարդկային վիթրանները, հանդէպ այս աշխատանքի անասուններուն :

Արաբական երկիրներու մէջ այդ օտեանական ուժերը յերմապէս գնահատուած են, որովհետեւ մեքենայի պակասը եւ մարդուն աշխատանք - կանքը կը փոխարինեն համեստօրէն, առանց նոյնիսկ զգացնելու որ երեւք անհրաժեշտ ապր - բան են թաղապարկութեան այս արդուն :

Ձեմ գիտեր թէ անդրկայի անօդերը արեւն - տով անասունք մէ թէ քանի՜երկանք մը ընկե - րութեան մը ինքնապարգելիչը :

Որն ալ ըլլայ, հաղապարտ աղբար մըն է այժմուան մարդկային ընկերութեան համար, որ ժամանակ չունի զրախելու ոչ իսկ մարդկային ա - րարածով, արեւան ինքնիկը նուիրած է երկաթին ու պողպատին, վառօդին ու պալիւսիկներին, ման - րէն ու Հելիկոպ :

Օդանայի դարուն մէջ էյով զրախել, մեքե - ճապոթ ապրող ճիւղ եւ մ'ալ մ'ալ զրախել, ուղտին յա - մասութիւնը զնահատել ցանկ մարդ-գիտունի յարատեւութիւնը, նոր նոր սարիչները գտնելու համար, խոտափակիչը որ սփռողական չէ : Եւ ինչ որ սփռողական չէ, անդիլական է, եւ ինչ որ անդ - լիական է անահաղ խոր փրկանալուութիւնն է :

ՍՈՍԻ

ԹԻՂԵԹԻ վրայ չինական համայնափայտերու յարձակման մը կատարածները կը ընդունին : Ննդ - արեւանի կառավարութիւնը գիտէր է կարծիք Բիւրաստանի որ չափաւորութեամբ շարժե : Այս մասին երկու երկիրներուն միջեւ խօսակցութիւն - ներ սկսել են :

ՈՒՍԻՄ ՄԸ պալիսիան Գահիրէի մէջ Պաշտա - րաւորութիւնը Քաղկէ համայնափայտ հաւաքած - րէին աղիւն : 80 մեքի շրջանի մէջ քուրս ապա - րակիչ խորտակուեցան : Բարեբախտաբար անէի կորուստ չկայ :

Երկրորդ Մամուլիկի որքերու այս սերունդն ալ զուգորթաւ այլեւս կորուստ :

Չափահազ քաղաքի զուգորթ ընտանիք կայեղի - ցին, տուն - տուն եղան, դասակներ ու դասական Հոգիւր ունեցան : Գաւառագիւ վրայ եկաւ, գին - քիւ մըն ու գինի դարձան :

Այս արեւիկայի արդեւնքն ալ ինչպէս, որ ա - նոնցմէ շատեւ հնչողանէ մոտցան Հայ թերթին ու իրենց, ծանրաբանական ընտանիքան անօրակ - անցողով, ժամանակ եւ սերտ յունիս այլեւս կոր - ցաւուր :

Չափահազ օրերը կան Հինս, որ արդէն մեծ Հայրէի դաւանութիւն տարեկին հասած են : Անոնց յարդարեւ է Հինս երրորդ դասակարգ մը, անկի մը Եւ նոր Սերունդն է Կ'անտանները : Մնած Քաղաքային մէջ, ուսած Քաղաք - քու մէջ, այս սերունդն անկի ու ալիքները Հայերէնը կը որովք իրենի օտար լիւրս մը : Մա - տի վրայ կը համարեն շէն վար տարեկ ունեցող - ները, որ քաղաքը չափով Հայերէն գրեւ կար - ցալ փրկան :

Անոնք են ուրեմն, որ Հայերէն թերթի կամ գրքի սպասումը պիտի ապահովին : Բայց կ'արթէ կրկին անդադարաւս այս Հա - րցին :

ՀՐԵՆՏ-ՍԱՄԱՐԻԷ

ԳՆԻՒՂԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵԱՐԱՂՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԼ

Գործայի ճակտային վրայ յանկարծական փո - փոխութիւն մը տեսի ունեցան : Ամերիկայիցիները եւ Հարաւայինները քաղաքի յարձակողականով մը կ'արեւոր յարձակունքներ տարին : Նաքերենի ճա - կարուն վրայ կարմիրներուն հաստատուած կամբեղ - դուրեւ որ ուղղակի կը սպասանար, մարտադարձը Թիւրքի միջապառնեցաւ, ամերիկեան Հրատարակչու - դրոճով մը Հիւսիսայիններուն մէկ ընտանիքն ու - րարտինքն ընթանէլ կ'երէ Է հոն : Իսկ անկի Հիւ - սիս, Թալէուրի կողմը Հարաւայինները եւ մ'ալ մըն են Հիւսիսայինները : Նաեւ, արեւեկան ծովը - րին վրայ Փոստանի նաւահանգիստը եւ մ'ալ Կալի - ֆոռնի քաղաքը եւ անոնեանց կառավարի կ'ուրեւրէ Վերը : Հարաւային ճակտային վրայ տակն չիւ - սիսականները կը սպասան Մալաիզի :

Մասնաշեղաններու կարծեւով Ամերիկացիք այս յարցերու թիւնները կը պարզեն իրենց ստացած նոր ցաւաքներուն եւ որքանութեան, եւ Հիւսիսայինները ընտանիքն Գահիրէի մէջ չ'անհիլ ժամանակին, յաղուութիւննե - րը անկարելի կ'ըլլայ պահել :

ԵՐՈՒՅԱԿԱՆ ՄԻՈՒՅԻՄԱՆ ԽՈՒՆԻՐ

Սթրասպուրի երոպական միութեան ժողո - վին մէջ վիճարկութեան դրուեցաւ Եր Միջի մէկ արտաքին իրաւունքը քաղաքականութեան մասին կը յանձնարարէր կամով մէջ-կառավարական մեակ մարմին մը, երոպական խորհրդարանական հանձնախումբ մը, ապա Սթրասպուրի մամուլի հա - մանախումբները կ'ընտրուէ Սթրասպուրի Միութեան շինարարը պայմանով :

Վիճարկութիւնները քաղաքական քուրսն կ'եր - րէ Եր միջի տաղանքի ընտանիքան 946 վրայ 106 մարմին, ձեռնադր մոտցին անդկային աշխա - տարաբանակները, ինչպէս նաեւ : Փրանսացիներն իտալիկ վարչապետ Քրի Ռոջո եւ Լուչանային :

Հակառակ այս առաջարկին ընտանիքան Սթրասպուրի ժողովի մէջ տարակարծութեան - ներ ծնն են երոպական քաղաքի կողմութեան եւ երոպական խորհուրդի վերակարծութեան մասին : Վար կայ որ պատահումը մտալի :

ԵՐՈՒՅԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱՂՈՒԹԻՒՆ ԽՆԻԻՐԸ

Փրանսական կառավարութեան կողմէ Ամերի - կայի սրտաւան երկրորդ յուշադրը յանձնեցաւ աղիլ Եր : Պատահումները որդան է զաւտիկ անկի թովադակութիւնը : Եւ անկայ, կը կար - ծուի թէ պէտք էր չ'ուրեւ Երպային պաշտա - րութեան համար միացնել վերին հրամանատա - րութիւնը ինչպէս նաեւ վերադիման ծախքերու : Իսկ մարմին մը - մարմին էր կապելն :

Օդանայն ցին Փրանսական նախօրը յուշա - գրէր թովադակութիւնն զո՜ւ մտալիք է նախապա - րարմին : Փրանսաւ այս գիտող կը խոստանար 15 յաւաքականական զորապաշտի կամով Դիւրիտաւ Խնդ զապա պահանջան էր որ Ամերիկայ իր կաղիկն - ինչը զորապաշտի պարտաւոր Փրանսայի մէջ, քայց յոր յուշադրերն ալ մասին լուր կ'ուր : Ամե - րիկա իր կաղիկն մտալի կ'ուր զո՜ւ զո՜ւ գիտի տրտալիցի այս զորապաշտ ինկունն համար :

Սթրասպուրի կառավարութիւնը զուրկ հա - ներուն համար կը վիթրանգործ Կ'ուրէ իր ան - կաւի ինչ մեծ չափով ինքնապաշտ օգնէ երեւի :

Սթրասպուրի արեւմտեան Գիւրանիսի ալ մա - նակի Երպային պաշտատեւութեան - գործին, քաղաքակրթութիւնը կը կատարուին Դաւանիկցին, իսկ քաղաք յանձնարողութիւն եւ արեւմտեան Գիւ - ռանիսի վարչապետ Արտաւորի միջին : Փրանս - ական կարգ մը պայմանները պիտի բարձրօրին իւ ե - րեքները ժամանակ կը նկատուին որ գերման ար - տաքին նախարարութիւն մը հաստատուի : Ապր - նաւոր յայտարարեւն է որ պէտք է անմիջական արեւմտեան Գիւրանիսի մէջ կամով հաստատու - րիւր ուժ մը արեւմտեան շրջանի մէջ գտնուող շտաբակապալական ուսումնականները որպէսզի ա - նոն յարձակողական մտադրութիւնները չ'ընթա - րանին :

ՀՆԻՒԼԵՌՈՒՄԸ ՊԻՏԻ ՈՂՈՒՆԵՐՔ

Միացեալ Նահանգներու ծերակայուն ուս - անալիս խումբին պիտը Մըթ լիւրա իր ընտրող - ներուն աղիւն խառն ճառով էր Հետեւեալ պաշա - րապետին քրաւ... Եթէ համայնախորհրդի յարձա - կին Առյանտանի ուրախ մասնակցող երկրի մը վրայ, Ամերիկա Հիւսիսայինը պիտի տեղացնէ : Երկրէն մը որ մեր երոպական զաւանգիցներն ա - միջական ապագային, ամէն քուրջ կրնան յարձա - կուտ կրել ուսմանին վրայ համախորհուրտ հա - մայնափայտ զորապաշտ ինկունն : Ամէն յարձակող - քի որ գործուի Առյանտանի զաւանգից երկրի մը վրայ, պիտի նկատուի ուղղակի յարձակում մը վրայ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարգով Գ. Է)

ՀԱՅԿԱԶ

ՕՐԱԿԵՐՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. O. S. 376.288

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Abonnement : 800 ֆր., 5 ար. 1600., արտ. 2500 ֆր.

Tel. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 22 AOUT 1950 երկշաբթի 22 ՕԳՈՍՏՈՍ

26րդ ՏԱՐԻ — 26e Année No. 6234 — նոր շրջան քիւ 1645

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

Մեկ՝ ԽՍՌԳԼ

ԻՆՉՈՒՆ ՉԵՆ ԿԱՐԴԱՐ

Տեսանք թէ Հայերեն գրքեր կարգադրողներն թեր չհնոցեան պակասը և վերին երեսուն տարիներն ընթացքին :

Հայ գրքերի վաճառումի յարաբերարք փայլուն շրջան էր բոլորեցին ծանախի մէջ միայն վերին պատերազմի ընթացքին 1942—1944, երբ առաւ դրամ իր զարգացման վրայ :

Հայերեն թերթ չկար. տպագրական մասնաւոր տնտեսար բանեցաւ. Հայերէն գիրք տպելու հաւար :

Կարճ էր դրամը Հայրենակիցին առիթին օգտակար՝ Հայերէն գրքերն մասնաւորաբան մը կազմելու համար : Ուրիշներ հաղադրելու գրքեր պնդելով՝ իրենց դրամը հանդիսարար 2 ֆրանկ տուով :

Արեւի չէ նշանակող սակարն թէ Հայերէն գիրք կարգադրողներն թեր չառաջադէ : Ուրիշ բան է գիրք պնդել՝ մասնաւորաբան կարգելու կամ դրամը մտաւորապէս տպագրել մը կապելու համար, ուրիշ բան՝ կարգել :

Իրաւաբար կարգադրողներն թեր գրքերն ըրաւաճան զանախին համեմատութեամբ չէ աւելցնել նոյնիսկ այդ փոյլուն շրջանին :

Մնաց որ այդ քաղաքին շրջանը շատով վերջ գաւա : Արդէն 5 — 6 տարին ի վեր զարմանալ հայերէն գրքերը հաշիւար կարգաւ զարման են, դրամաւորներն զարգանքներն ամուր կաշիւան :

Ինչու չեն կարգար :

Փոխարք պատճառները կարելի է ամփոփել հետեւիս ձեւով —

Նախ՝ Հայերէն գիրքը դրամը չեն սերունդին շատեր 30 տարուան ընթացքին տնտեսար կերպով բաժնուան են ձեռքէ :

Երկրորդ՝ միշտ սերունդը (շահաւան որբեր ու արուհիներ) ընտանեկան հոգեւոր ծառայաւորներն, շատ քիչ կը կարգար :

Յրրորդ՝ նոր Սերունդի Հայերէնի ծառա — Թուրքիան շատ սղակ է և անարատար՝ Հայերէն գիրք մը կարգաւոր և հասնալու :

Բայց այս չէ ամենը : Կան քաղաքի ուրիշ պատճառներ այ, որիւրէ միայն Հայերէն յատուկ են, այլ կը պատշաճին բոլոր աղքատներն :

Շարժաւորներ, տնիքներ, պարն ու մարդաբար աւելի շատ կը հրապուշտեն ներկայ — երիտասարդութիւնը քան գիրքը :

Արտաւորներն դարձն է. մարդիկ գրքի ընթերցանութեան տարմաղներն ժամանակ չունին :

Կը նախընտան շարժաւորներ, որ ամէկ ժամ — ուսան մէջ ամբողջ գրքեր մը բովանդակութիւն կու տայ հանելի ձեւով, առանց աչք և ուղեղ յուր չենելու :

Անթիլը կը բանի գիրքը ջորին, առաջով ամեն Հայախի յարմար անգլալական կարգադրել, դասախօսութիւններ և տնտեսական քաղաքական լուրեր :

Մարդանքն ու պարը կը լրացնեն պակասը : Հայախիս այս բոլորին, գիրքեր կը պատաւաւոր տնիք ունի բոլոր քաղաքակրթի փողովորներն :

Փրանսիայի մէջ տասնեակ հազարաւոր նոր գրքեր լուր կը տանեն ամեն տարի, կամ հիններ կը վերադարձան միլիոնաւոր օրինակներով : Թուրքի յակասար արգելի էլլույն աւելին տպելու — ինչպէս թերթերն համար :

Հայերէն գրքերն շատ չնախընտան պատ — ճառ ցոյց կը տրուի նաեւ գինեկու սղովորներն :

Այս պարագանքն ճիշդ է մասնաւոր արտաւոր — մասնաւոր գրքերուն համար : Փրանսի տասն — մասնաւոր համար է քաղաքատմաւ օտար դրամ — ներսն ստեղծում է յայտնիքի վիճակ մը, որ շատ կը գտաւարարձն ուրիշ երկրներէ կան գրքերու վաճառումն :

Փրանսի անկումն մասին զարգացար մը կազ — մելու համար, կը բան յիշել ժամին թէ՛ պատն — քաղաքին առաջ 25 տարեկան ծախուող թերթ — յար արտոյ 10 ֆրանք կարճէ : յայտնիք 40 աղքատ մե — լեկ :

Այս համեմատութեամբ պէտք է որ 1939ին 10 ֆրանք արժուող գիրք մը 400 ֆրանքի ծախ — ուր այսր : Բայց այդպէս չէ մասնաւոր Փրանսա պարտն Հայ գրքերուն համար : Օրինակ, շէշա ջրաղէկներն, Բաղիկներն, Հատարներն որ 20 ֆրանք կարճէին, այսր կը ծախուին 300 ֆր — ճ :

ՏԻՐՈՒՆԻ

Որք ցաւով կ'իմանաւք մահը Յովնանի մէջ արտաւորի ձեւաւ Օրքի յարգարք ընկեր ՍԵՂՈՒՄԻ ԳՈՒՄԻՆՈՒՆԻ : Հանդուցարք ընկեր Մարիանայի էր, երեսաւոր տարբէն յարան Հ. Յ. Դաշնակցութեան : Յանախան էր Սերունդէ մի մասնաւորաբան վարժարանը, որուն կը պարտէր կը Հայերէնի ձեռնարկն :

Իրմէնի Աթէնք ապաստանելէ վեր, ժամանակ մը զբաղեցաւ հիւանդանոցին գործով, գտնուեցաւ : Լիւթիմա մը Փաթթա, պատճառարարք իրեն օտարէն Լիւթիմայի աղբային ու Հ. Կ. Ուրիշ մասնաւորներն մէջ :

Ընկեր Գոսարուն մասնաւորապէս 1944ին, Յովնանի վերակապուծին ետք, քաղաքի տնիք մը գրաւեց Հ. Յ. Դաշնակցութեան Յովնանի վերակապուծութեան մէջ : Ամբողջ ընթացքին արգիւնքն էր Ազատ Օրքի երեսուն : Ընկեր Սեղալիկ ընկերէ վերին տարեկան վերակապուծեցան Հ. Կ. Ուրիշ մասնաւորներն և զշահուողի գտնի վրայ ան տնտեսա զործունէութիւն ունեցաւ :

Գոսարուն վերին տարեկան կը ստապարք ստապարք հիւանդութիւնէ, ուրիշ է կը իր մահը : Կախաւորացէր նաեւ Շեռտարբերին Ս. Գիւսակ տնտեսարութեամբ :

Մեր ցաւակցութիւնները կնով և զաւակցելուն :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՈՍՏՈՆ ԲԱՆՈՐ

Ան յարգարք մը որ այլեւս դասական դարձաւ : Իրաւորք քանի մը ատեն ի վեր չէ ջորեն յայտ, ինչպէս շէշալիք Դաւաւորն, Վարդա — կանգ, Վ Օր Օրինքը եւայլ :

Վերին անգամ սակայն լուսաւոր չեանալարք մը կը պարտէր այդ յարգարքին տակ, — Վրա — լիւթիք ընտրութիւնք : ճիշդ է որ այս օրուս — վարուան ինչպէս է, քանի որ կապաւորութեան կամքին կարծում ունի, քայց ցոյն կրկերէր կը միւրացնէ :

Ուրիշ քաղաքար լուր մըն է Տնիքալանի Բաղիկներն համարողութիւնք՝ կը միլիոնաւոր զաւակներն : Այս աղբային կան կապաւոր է հեղաւոր յոյս մը է՛, կ'ընայ նոյն մալ վերջալ զան հրապարկով տնտեսարական փառքն և Շիշալիք Բաւորն :

Հեռուէն գինեկով քայց ծառէն հետեւելով, կաւած մը պարկեղան քորու :

Փոխի վերջալան այդ անձնիկն պայքար տեղաւորին ձեռնարկութեամբ : Որու է թէ կան մարդիկ որոնք իւր կը լեցնեն այս կրկերի վրայ, և զաւակն կամ ի յաւ ցաւաւան աւարտու — թանք :

Փոխի պարտարարք անշուշտ պէտք է մարքէ տնտեսար՝ Փարկեղանիք, ինչ ինչն այ յուրիշ որ պատճառութիւն շարունակուի թիւղանդական աւարտուութեամբ :

Ընտրութիւնք պիտի կապաւորի, կ'ընեն, քան 1862ին աղք. սահմանադրութեան, ինչպէս նորաբան պարտարարքն :

Ինչպէս յորճեն Գր. Օտեաններ, Սերկիւններ, որոնք օտման են Հայ մորդուրքը պէ — սակայն օրէնքութեամբ մը, ամէկ 88 տարի ա — լուր : Իսկ այսր մարդիկ զայն պատաւա պատաւ ընկ կը փորձեն իրենց յամաւ հասարկութեամբ :

Այսինքն միայն 15 աղքատ տեխի :

Արտաւորանէն կան գրքերի պէտք է ար — ման 20 աղքատ տեխի, առանց հաշուելու առաք — ման նախընտան պայքանաւ որ պայքին տեղական դրամով իրենց նախկին գիները : Մակայն յաւակ տար երկրներէն մէջ յաւելու կապաւորան է հին գիններն վրայ, իսկ նոր տպուածները շատ անկ քաղքը գիներով կը հրատարակուին : Որով քաղք անկ քաղքութիւնք, ար 15 — 20 աւ. հաշ — վար է Գրանքէ հետ քաղաքական, կայնուան տեղական գիներն յաւելու :

Այս պայքաններն տակ անհարք է դուրսէն եկան գրքերն մեծ սպաւում մը ունենալ Փրան — սայի մէջ :

Ինչ ընկ Հայերէն գրքի սպաւումը սպաւ — լեկու համար :

ՀՐԱՅՏ-ՍԱՊԱՐԵԼ

Հերկնական սագնապր

Արտաւորանքն պիտ Վերկիլու գետ ի վրայ կաղէկ նոր դաշինք, հակառակ անոր որ խոսակցութիւնները կը շարունակէ միւս կուսակցութեանց պնդեցան չեն :

Անտմաւորանքն զիտարք պատճառար այր — քիւ կաղէկ նոր դաշինք, հակառակ անոր որ խոսակցութիւնները կը շարունակէ միւս կուսակցութեանց պնդեցան չեն :

Յովնանի կապուցութիւնը կը շարունակէ գ — տարին ըլլալ հակառակ ամերիկեան օդանւան և ընտրութեան ղեկ տարաւան յայնքութեան : Արտաւորանքին կը տրի կը օրաւորները շատ վար կը ման չեանալէ անշուշտ պարկեղան : Արտա — թիւն Երկրորդայի Հեա զիտարարական յա — րարութիւնները վերակալն, քայց անկար Մա — կը զործնող կապուցութեան և Արտաւոր վրայ Պա — կը արտ ծրարութիւնը կան ու կը ման, ինչ որ կը մտաւոր Յովնաններ : Անկի զան Յովնաններ Միւսայիկ Աղբերն, առկն պիտ զիշ հարցը իր քան հարգար զաւակներն որ անտնաւորան են : Ենթ Վերկիլու շիշալան խաւս դաշինք մը կապուցութիւն յաղորդել, կը կարծիք թէ խոր — հրապարք պիտի լուծուի և նոր ընտրութիւններ պիտի կապաւորան :

ԵՆԻՍԻՆ ԱՆԿԱՏԱՐԱՐԻՆ ՃԱՌԻ

ԱՆԵՆԻ ԱՆԻ Ե ԽՈՒՉԵՆԻ ԸԼԱՄ ԲԱՆ ԶՐԵՆԵՆ

Ներքին նախարար Գ. Քեչո զաւատի մէջ երկ — րարութեան համադրամարք մը նախապնդելով ճառ մը խոսեցաւ ուր ի մէջ այլոց քան —

Քմանք կ'այտնարին երկուրէ քաճեն Փրան — սայիները, անոնք որ պատերազմ կը պարտաւորան և անոնք որ խաղաղութեան համար թիւղարք ստորադրել կուտան : Մենք նոյն քան տնտար 1914ին առաջ այ, երբ գինեկուների վարկերը կը թերկուին : Ինչ կ'ընդգնէ մենք Մէկ լուր, ինչ — զինքին պարտաւորան, աղբիւր նոր արշաւանք մը մեր երկրէն ելուան և նոր մասնաւորանքն շաւելին ինչ համաբանութեան վրայ :

Այս պատճառով պէտք է զործակցիք պատաւարներ կազմել որ տնտիւրեցաւ Փրանսի պա — տերաղէկն ի վեր : Ձեռ կարծիք որ անտնաւորան վաւանք մը կայ : Բայց, քան մը որուն վաւանքն, պէտք է վաւանքին պաւան պաւանքանով լրացնել պատերազմութեամբ մը : Այս վիճակը ներհանալ զործակցութիւնը կը պարտաւոր : Այն պաւան որ զանման վաւանքը պաւանքով չէ առաջ թերկու — լուր : Ենթամաւորութիւն և կը ունեցար անմիւր — պէս իլաւ : Այս քաղաքատմութիւն է լաւագին սպաւորանութիւնը երկրպարտական գինեկուին :

Աղբարան, անմարդութեան վարկերիցին կան, քայց աւել ինչ է ինչպիսի ունեար մը ըլլալ, քան երթալ պաւանքան գինեկուին :

(Լուրերն շարունակուի թիւր կարգով Գ. Ե.)

անուր փրտաւորութեամբ և կամ անուրաղ պըր — պատմութիւն :

Կը մայրենի որ երկնաններն, իրմիրներն — ներսն Վարժապետներն եւ Իւրեաններն ա — թուր ունենալ կը արմատար յարողը, եթէ տա — կաւին Այլ խորով երկնանկաններ մնացան են Պոլսու Սերկին համար :

ՍՈՍԻ

ԲԱՆՈՐ ԿԸ ՇԱՐՈՐԱՅԻՆՈՒՐ

Ենթ հասած պարտաւոր թերկերն տարբերիկ երեւոյթ մը կը պարզեն : Առտաւորանայ տանի — կը լուր : Երկր կ'ընկերներն մէջ կապաւորան են հանդիսարար տարբերիկութիւնը և կապուցի օր — նութիւն : Բայց անա պատաւարան չեն :

Կարգադրանքներն տարբերիկ են իրենց պա — տաւարարութիւնք : Ժամանակ պնդան մը կը շէ — լեք Գրանքէ լեկերիցին մէջ Գրկերն և կը շէ — լեք թէ երկու երեք երկնանկերն դարձան տար — պարտաւորան :

Իսկ Մարմարն կը նկարագրէ միւսներն : Այսր երկնանկի մէջ պատաւարան է Հայախի վրայ : Պարկեղանի և քաղքով : Երկուր կը — բորբոսութեան երկնանկերն մէջ պատաւարան և քա — լարան է Մաւան վր. : Փախուցան, Գրանքը կը — զի մէջ նախընտան և քաղքով Թուրմա քնչ, Երկնանկ, եւայլ :

ԱնՎԱՐԱՄ Ժամանակ է ամերիկեան գինեկու — կան օտնաղաւորներն քաճեն պիտ քոր. Ուրիշով Արնուր որ կը յարողէ զոր. Մաք Պրիտի :

ԲՆԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱՌԻՒՆԵՐ

ՀԱՅ ԹԱԳԱՌՈՐՆԵՐ

Հին Հայաստան ունեցած թագաւորական վեց ընտանիքներ :

Առաջին — Արարատեան թագաւորները որ սկսած զԵրեմի Բրիտանիոյ տակը 2000 թուականին ու վերջ դաս 580թ, Ն. Ք., չուրջ 1420 տար — ուսն անտրուքեան :

Երկրորդ — Վերտանգունեաց թագաւորը — Քիւրը, որ սկսած 580թ ու վերջ դաս 190թ, Ն. Ք., ընդամենը տեսելով 390 տարին :

Յերրորդ — Արտաշատեան թագաւորութիւնը, որ սկսած 190թ Ն. Ք. ու վերջ դաս 52 թուականին Ք. Յ., ընդամենը տեսելով 241 տարի :

Չորրորդ — Արշակունեաց թագաւորը — Քիւր, որ սկսած 52 թուականին Ք. Յ. ու վերջ դաս 428թ, ընդամենը տեսելով 376 տարի :

Հինգերորդ — Վաղարշունեաց թագաւոր — րուհիւր, որ սկսած 885թ ու վերջ դաս 1045 թուականին, ընդամենը տեսելով 160 տարի :

Վեցերորդ — Վախագունեաց թագաւորութիւնը (Կիլիկիոյ մէջ) որ 1080թ վերջու 1198 տարեանուց իրեն անկախ էր ինքնապետութիւնը, ու 1198թ մինչեւ 1375 թր թագաւորութիւն, որով Հայկական Կիլիկիոյ պետական շրջանը կ'ընդգրկէ 295 տարի :

Թագաւորական իւրաքանչիւր ընտանի ունեցած էր մեծ ու փոքր թագաւորներ :

Առաջին ընտանիք, (Արարատեան թագաւորութիւնը), զերազմեց թագաւոր եղաւ Արիտիտի Ն. Մենն (780 — 755 Ն. Ք.), որ Մեն Հայեցի որսը ինքեց նաեւ Կապադովկիոյ, Կասառեան, Արարատեան ու Մարասիտեան վրայ: Տաւաջըստ յաշիկ պատերազմներէ վերջ, առ կամեց զարստը կայսրութիւն մը :

Իր փառքական ու ազգական զորքերը ինքան տանելով, կրնայ զինքը քաղաքով Եփրատով Հաւաստի Ն. Բարսանիին հետ: Արքայադին Ե — ուսով զաւակաւոր Մեհուստ թագաւորը, այսինքն, Արարատեան առաջին թագաւորը, որ զորքանքն Ե — Բարսից — արքայն տիրաւոր, ունեցած էր կամեցանքը զաւակն շատ փայլուն զորքունեկութիւն մը, այնպէս որ զինքը կրնայ քաղաքով Բարս — լոյն Մենն Կասառեանութիւն թ. թագաւորին հետ (605 — 561 Ն. Ք.):

Թագաւորական երրորդ ընտանիք (Վերտան — դանեաց պետութիւն) Հայոց պիտայեց թագաւորը եղաւ Տիգրան Ա. (535 — 525 Ն. Ք.), որուն օրով Հայաստան տիրաւոր յարգանքն ու քարքար — թեան տեղ քրակէ Արեւելիք մէջ :

Իր օրով Միտաց ու Կորդոսիայ աշխարհները անկախ Ե անկախ պետութիւններ չէին, ու իր հօգը քանակին պիտայ զգաց Պարսեց Կիւրոս Մենն թագաւորը: Իր զորքունեկութիւնը նմադ տանէ — լով՝ կրնայ զինքը քաղաքով Կասառեան թ. — լով քաղաքով Մենն (12ը տարի): Մովսէս Խորենացին անկախ տարածքը՝ Տիգրան Ք. Մեննի գլխավորութիւնը յառկում էր Տիգրան Ա. ին:

Տիգրան Ա. կն տալով զաւակաւոր թագաւոր — ներկն Սուրենաց շատ յանդուրդն ու շարքինքն թագաւոր էր եղած էր, այնպէս որ իր զորքուն — ներկնութիւնով, զինքը կրնայ քաղաքով Հնկէն կ'ընտրէ Կիւրոս թագաւորին, Եփրատի յանդուրդն վերապիտին, որ թագաւորն էր 282 — 272թ Ն. Ք.:

Թագաւորական երրորդ ընտանիք (Արտաշ — տունեաց պետութիւն) Հայոց պիտայեց թագաւորը եղած էր Մենն Տիգրան, Արարատի — Ար — քանն 95 — 51 Ն. Ք. Մենն Տիգրան որ աշխարհապետութիւններով, առաջնապետութիւնը ու զորքունեկութիւնը իր նմանք մէջ տակի աշխարհապետութիւն թագաւորութիւն: Մենն Տիգրան որ աշխարհապետական ճշտութիւնը իր նմանք մենն — քաղաքին (22), Ն. Ք.): Իր շարքինքնը քաղաք — ծառնութիւնները իր նմանք Մենն Դիւթուրեկին (1740 — 1786), իսկ իր իրաւուն զաւական — թեանը՝ Կեսարին (60 — 44 Ն. Ք.) ու Լափոնեան Պետապոլիսին (1769 — 1821):

Հայ կ'արեւ յիշել, թէ իր նկարագրով ու Քիւր — զաւակն զեփրատեան Տիգրան Մենն վեր — լով շարքինքն տակի քարքար ու արքեպետը էր: Իր զեփրատեան խառնուրդն Ե Հայ ուստար զաւակն ինքնը, իսկ իր ժողովրդութիւնը իսկ իր խոսքի իրաւունքն: Մինչ Կեսար ու Լափոնեան ճաշար էին, Մենն Տիգրանին անկախ ու զորքուն — քաղաքն թիւրքին իր իրաւունքն: Մենն Տիգրան թիւրքին ու ժողովրդն առնական զեփրատի հասան ունէր: Մինչ Անեկոյի մէջ աղբ կայր էր, Մենն Տիգրան մեղուք ու քաղաքագետք աղբը ունէր:

Մենն Տիգրանին Հայրական ու Նահապետ — կան զնուրթեան վրայ էր խօսք իրանցանք: Իրեն լով իր փառքական ապաւնող Մէրգրատ Ե —

պատրոք՝ լծառնեցաւ Հռոմէին՝ այլ պաշտ — արանեցան: Տիգրան Մեննն տալով զաւակաւոր Մենն Արարատի եւս նման ժողովուրդը ցոյց տալով էր Անեկոյի խօսքը, որ իր կնարքը ժողովուրդն էր Հայոց այս մեծ թագաւորին, որուն ժառին հրապարակով էր խօսք յոյն պատմագիր Ստրաբոնը: Արտաշէն՝ իր ընտանիք կամեցանքը զորքունեկութիւնը կրնայ նմանցնել Յունաց Փիլիպ — քոս Բ. մեծ արքային (Մենն Արարատեանի՝ Հոր 350 — 336): Իսկ Մենն Տիգրանին մահունք վերջ զաւակաւոր Արարատեաց թագաւորը իրեն քա — նաւաւեց, զարգաւ ու պատմագիր մեծ Հնկայ շահած էր Փորը Արիոն Նէլապալիսի մէջ :

Պալատական եւ ուրիշ մեծ պատմագիրներ հրապարակով էր խօսք իր մասին: Պալատարքոս կ'աւանդէ որ Արտաշատ թագաւորին զրաւ յու — նարէին տիրաւորութիւնները իր բեմադրութիւն Ա — րեւին մէջ (ինչպէս նաեւ քաղաք Փորը Արիոն Հնկ — նկնաւորական քաղաքներուն մէջ): Արտաշատ թա — գաւորին նման զարգացած ու եղանկն անմը զորք — ուսը էր զանկն տալով պատմութիւնն մէջ: Արտա — ւալը Արարատեաց չէր, թայց արքեպետը Բա — գաւորն էր իր, որ աւագ զիս զնայ ու զիստանե — ցա. արքանքն ու զաւանքն Հռոմէայեցի եւս — պիտ՝ Անտոնիոսին պատմաւոր:

Չորրորդ թագաւորական ընտանիք է Հայոց — տանի Արարատեան Հարաւորութիւնը, որուն զե — քարքար թագաւորն էր Մենն Տիգրան, որ Իրիկըր Լուսաւորեկին նման իր տուրք էր պատուով մեր կեկեկութիւն մէջ: Մենն Տիգրան եղաւ աշխարհ — տալին Բրիտանիայ թագաւորին, որուն օրինա — կէն յետոյ հետեւեցաւ Հռոմի Մենն Կասառ — զիստոս կայսրը: Մենն Տիգրան իր կամեցանքն իսկ յաւանքութիւնները իր նմանք Բրիտանիայի ինկիլիքը Փոփոս կայսրը (963 — 969) ու Ծրուս — արքայ Սուրբ Լուսինիս թագաւորին (1226 — 1270): Իսկ տալով զաւակաւոր Մենն Խաղաղ — թագաւորը՝ կրնայ նմանցնել Հին Արարատեան Սարգիս թագաւորին (722 — 705 Ն. Ք.): Խոս — քունք օրով աւանքն էր որ արդիւ Պարսեպոսա — նը, ու Հայոց Հայաստան մէջ էին Կիլիկիայի ապա — ւորքն ջեկրին: Մենն Տիգրանին Հայաստանը կ'ընկալար էր Միջնադարէն մինչեւ Կապադի մով:

Հինգերորդ թագաւորական ընտանիք, Արարա — տունեաց թագաւորութիւնը՝ զերազմեց թագա — ւորն էր Կապիկ Ա. (970 — 1020): Կապիկ Ա. քա — ինքաւոր, չինարք, ապաւոր ու առաջնապետ թա — գաւորն էր իր: Իր օրով Անք թագաւոր իր մեծա — զոյն փառքն մէջ ապրեցաւ ու Հայ ժողովուրդը անտուրք ու քրիստոնեակցի կնարք էր քաղաքը: Կապիկ Ա. ին զորքունեկութիւնը (չինարք) մեծա — ր թարգմատութիւնը արդեւ (կրնայ քաղաքա — ունի) Հռոմի ու Բրիտանիայի կայսրեր կայսր — րուն հետ, զոր օրինակ՝ Մենն Կասառեանն ու Մարքոս Արեւիտ կայսրերուն հետ: Իսկ ա — ռաւ զաւակաւոր Սմբատ թագաւորը (Քաղեկեա — կանք մահաւորով մահով) կրնայ նմանցնել Դիւթ — մանները Կարաւոս Մեննի (778 — 814), որուն ճշտութիւնը շատ էր նմանք մեր Սմբատ թագա — ւորին:

Վեցերորդ ու վերջին թագաւորական ընտանիք — քարքար մէջ Նուրեգարծնութեան, Նուրեգ — ունեցած զաւի ինքնապետութիւն ու յանդուրդն Բա — րքաւորները: Մեննապո ինքնապետ ու թագա — ւորն էր Լուսն Ա. Սեմեդապետ (1186 — 1219), որ եղաւ Կիլիկիոյ տալինքն թագաւոր ու վերջին ին — քնաւորն: Իր օրով Հայկական պետութիւնը Կիլիկիայէն դուրս ալ ունէր Նորդաստ կայսրա — ներ՝ չուրջ Լուսն մէջ միշտին թուելուքեան:

Մենն Լուսն ուն պատերազմները մեկն էր ա — րիական երկու ինքնապետութիւն ու երրորդական 3 վիճակեանքներն ցանկալի եղաւ: Մենն Լուսն ու — ժողովուրդը Կիւրտիստիւնը: Ծրուրեկը կայսրը (1152 — 1190), որուն քանար անօրինութիւնք փր — կն ու օշինք Յոր խաւաքութիւնն՝ անմահ կո — յուրով Անգղիոյ Ռիչարտ Ա. Արիւմապետ (1189 — 1199) թագաւորին կողքին: Անգղիոյ այս թա — գաւորն էր Կիւրոս կողքին մէջ անօրինութիւն (1192թ, մեր Լուսնը անոր կեանքալքը եղաւ, կ'ը — սէ անգղիայէն մեծ պատմիչ մը:

Անկաւոր թագաւոր մը էր նաեւ Լուսն Բ. ին յանդուրդն Հնկնով Ա. զաւ թագաւոր, որ կր — ցաւ Բաբար խաներուն հետ զաւանքի ու Կիլի — կիոյ սահմանները ընդարձակել:

Հայ աղբի վերջին թագաւորը՝ Լուսն Ե. Լու — սինեան զաւակաւոր (1374 — 1375թ ընտանիք, ու Կասառեանքաւոր զերկին յոյն կայսր՝ Կա — տանիտիտոս Պալադիոսին նման՝ թալարար մարտն ինք վերջ՝ Կորսնեցի իր զաւր ու արքայական թալար: Կասառեանքաւոր Կիւրոսը ինկաւ 1453, Մայիս 29ին, շարքարքային երեքուրքի օրը, իսկ Հայոց վերջին թագաւոր Լուսն Ե., վերաւոր, 1375թ Մարգարեկոյ յանդուրդն աւագ երկուրքի օրը, աղբի 16ին, զերկ ինկաւ: Ընդթեմնով Լու — սին թալարեց, որուն տիրաւորեցաւ յամենք Սիւս թալարեցաւորն ու արքայական թերթին քանակը — րեց: Այլ օրը մեր վեր զաւրէր Հայոց թագաւոր — րութիւնը:

Իրարու վրայ զաւարելով Հին Հայաստանի թագաւորական ընտանիք, Կունեանքը 2883 տարի —

Բարիւրի մրցակցութիւնը ԵՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՆ ԱՐԵՒԵԼԻ ՊԱՏԵՐԱՐՍԵ

Բարիւրի մէջ շատ տաւած կ'ուրք զնաւանքն ընդթը քը ունի: Անոր երեւն յայտնի պիտի ըլլայ թէ Միացեալ Նահանգներն ու Միացեալ Աղդերը կ'ուրք կարեւորն կամ ոչ՝ պահել երեւն Հնկանքն — պիտի ինք:

Եթէ Միացեալ Նահանգները պարտուին Հնկ — պետանք Բարիւրներին, ստորագարը զրոյն ժաղիք մեծ շարունակ էր կ'ըստ պիտի ըլլայ Մայ — րաւորն Արեւելիք մէջ:

Մամաւորաբար ծափոտակները պիտի տես — նեն որ իրենց տարօրոսն յաղթանակները, պար — տաւս են իրենց երկնուսն Հայաստաններէն, եւ ամբողջ Ձիւստաստ դիւրաւ պիտի մտնայ, որ Հնկաւորական քրեական քանարը Սոփոս. Միւր — թեան մէջ անկախաւորութիւնն էր, թէ Հնկայեցի կայսրութիւն միայն պիտի հասնէ, թէ Հնկայեցի ցեղը անկախ մէջ էր եւ անկաւոր էր ինկելու իր սահ — մաններին դուրս եւ ուղղութիւն տալու միւս ժո — ժովներէն ունեցել:

Ձիւստաստ վաղը տեղ պիտի դրաւ՝ քարիւղի մէջ ինքնաւորութիւնը դասին մէջ: Այս պարագայն կարեկիսութեանց սահմանին մէջ է:

Իր ենթադրութիւնն անօրին Հայաստաններէն, որունք մինչեւ այսօր չաւանդարեւած էր մահն, եւ կայսրն մէկը այն պատմութիւններն որոնք Հա — մար իրով ունեցաւ չաւանդարեւած են եւ այսօր Եր չաւանդարեւորն ծափոտակները, Ամերիկան — ներք եւ Խուրեանք:

Այս վերջիններս Մանչուրիոյ ու Սինգապիլի մէջ քրեակարգով տալով էր քաղաքարին: Սինգա — քի ժառանգքն երկու անգամ տարածութիւնն ունեցող երկրէ մըն է եւ միջնակն երեք միշտին — անկաւորութիւն կ'աւանք: Հարաւային Բորնէյի զէմ յարմարեւոր էր տեսնալ որ Կաւանքութիւն մը Եր մահունքը թէ այս երկրին յաւանքաւոր մէկ պատմիչը եւ կայսրէ մահաւորական անոր — ցին, որ անշտաւած է ծափոտակն նախկին կայսրութիւն:

Ձիւստաստ ենթադրութիւնը Հայաստաններէն մէջ քարիւղը տալով թագաւոր տեղ մը էր գրաւէ: Այսօր յայտնի է, իրք Հնկաւորքն չինայի եւ ան — կեկեկութիւն երկրապետներն կատարած աշխատանք — ներստ, որ Ձիւստաստ քարիւղի քաղաքին ա — կեր էր պարտական:

1904թ. ապրիլ 19ին, Կապիկ Ա. Կապիկ Ա. 15500 անկախի մօտ քարիւղը Հնկէ Մուրթուրէն զրեւանակները, Մանչուրիոյ մէջ: Մանչուրիան ու Սինգապիլի միակ ընտանիքը չէն որ Ձիւստաստն մէկ սեւ սեղին հանքերն էր պարտական: Ծափոտակն զրաւած վերջին տա — րք տարիներուն մէջ Ծրուրեց քարիւղէ արտա — դրութիւնը տարեկան 40հզ 50,000 տակաւն Հա — տաւ էր: Ծափոտակը կողքին մէջ 2000 մօտ պի — ճաւորն կատարած էին, որոնքմէ երկու երեքուրք տուրին թեանակ կաղ կամ քարիւղ, երբեմն երկուրք տարին:

Այս է մէկը այն պատմութիւններն որոնք Համար Ուոլիքիստին եւ Մովսէսի այնքան էր հետաք — րորէն Ձիւստաստով, Չան Բայ Զէքի եւ Մաւ Զէ Ռուիկին ինկելու:

Ունեց կարեկիւր Ձիւստաստին քարիւղը պա — ճեանները եւ հանքին զրուրդեան Հնկայ միշտին տակաւն:

Հնկաւորք Բերկին եւ Մովսէսի զորքանքն զրեկներ տալակ կամ իսկաւ ժողովար ապաւանքն ու մէկ կրնայ մեծ աղբեկութիւն ունեցալ քարիւ — լի համալքարհայեցի Հայապետութիւն վրայ եւ նոյն — իսկ օրը շարով փոփոխութիւն ենթադրելու ունե — րուն Հայաստանեւորութիւնը աշխարհէ մէջ: Եւ անմահութիւն օրեւն որ Բորնէյի պարտաւ — լի տարեկան յայտնի էր զէ կ'անցնէ արեւելք կեռուղ քանակներն հանկաւորութիւն եւ այս իսկ պատմաւոր կրնայ դիւս անմահաւորական զարգա — ցաւորքն ունեցալ:

Շ. Մ. ՀԱՄԱՐԱՐՈՒՄԵՆ

Անոր երկու ընտանիք, որ, երբ Հայ աղբը ունեցաւ, իր քաղաքին, թագաւորները: Եղանկն պարագայն էր Հայերուն Համար, երբ նմանք անկեղ Հա — յաստանն աշխարհապետական ժողովարքն դրերը:

Այսօրոսին մեր նոր հանդիպութիւնները որ ծագած տաւ 1918 Մայիս 28ին, կրնայ նկատուի Հայկական պետութեան ծափոտակ ընտանիք:

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱՐԿԱՐԻՆՆԵՐ

ԱՂՅԵՐԸ, ՆԱԽԱՐԱՐ — Ուրեմն պաշտան մեծ ունի կ'ընտրէ: Իմ պատմական կրթումն ունի քա — ինքնական ինքնակն:

ԹԵՂԵՄԻՆԸ — Իմ զուգարկութիւնն, իմ նիւթական ինքնակն ալ կ'արտւար ունի մեր պատմա — ականքն: ...

